

Økonomiske analyser

6/96

Konjunkturtendensene

- Nasjonalregnskapstall for 1. og 2. kvartal 1996
- Vurdering av konjunkturutsiktene for norsk økonomi

Artikkel

- Virkninger av ubalanser i kraftmarkedet

Økonomiske analyser

15. årgang

6/96

Innhold

Konjunkturtendensene	3
Internasjonal økonomi	4
Norsk økonomi	9
• Utviklingen hittil i år	9
• Utsiktene for resten av 1996 og 1997	12
Konjunkturutviklingen i Norge	22
Pengepolitikken og den finansielle utviklingen	22
Bedriftene	26
• Olje- og gassutvinning	26
• Industri og bergverksdrift	29
• Bygge- og anleggsvirksomhet	34
• Elektrisitetsforsyning	35
• Privat tjenesteyting	37
Offentlig forvaltning	38
Arbeidsmarkedet	39
Lønns- og prisutviklingen	43
Husholdningene	46
Utenriksøkonomi og disponibel inntekt for Norge	49
Økonomisk-politisk kalender	52
<i>Torbjørn Eika og Tor Arnt Johnsen:</i>	
Mot normalt: Virkninger av ubalanser i kraftmarkedet	54
Reiserapporter	60
Forskningspublikasjoner	63
Innholdsfortegnelse for Økonomiske analyser og Economic Survey de siste 12 måneder	74
Tabell- og diagramvedlegg	75

Redaksjonen ble avsluttet tirsdag 3. september 1996.

Spørsmål om konjunkturutviklingen i Norge og utlandet kan rettes til Knut Moum eller Mette Rolland.

Økonomiske analyser

Redaksjonen: Ådne Cappelen (ansv.), Knut H. Alfsen, Iulie Aslaksen, Helge Brunborg, Bodil M. Larsen, Kjersti-Gro Lindquist, Knut Moum, Tor Skoglund. **Redaksjonssekretær:** Eva Ivås, tlf.: 22 86 45 70 (artikkelstoff), Lisbeth Lerskau, tlf.: 22 86 48 06 (konjunkturoversikter mv.), telefax: 22 11 12 38. **Design:** Enzo Finger Design. **Trykk:** Falch Hurtigtrykk. **Redaksjonens adresse:** Statistisk sentralbyrå, Forskningsavdelingen, Postboks 8131 Dep., N-0033 Oslo. **Salg og abonnementservice:** Postboks 8131 Dep., N-0033 Oslo, tlf.: 22 00 44 80, telefax: 22 86 49 76.

Økonomiske analyser

utgis av Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå. Forskningsavdelingen ble opprettet i 1950 og har 90-100 ansatte. Ca. 45 prosent av virksomheten finansieres av eksterne oppdragsgivere, hovedsakelig forskningsråd og departementer. Avdelingen er delt i 4 seksjoner og ledes av *fung. forskningsdirektør Ådne Cappelen*.

- Seksjon for offentlig økonomi og personmodeller
Forsknings sjef Nils Martin Stølen
 - Skatteberegninger
 - Arbeidsmarked
 - Mikrosimuleringsmodeller
- Seksjon for ressurs- og miljøøkonomi
Forsknings sjef Knut H. Alfsen
 - Miljø og samfunn
 - Internasjonale energimarkeder
 - Olje- og energianalyse
- Seksjon for makroøkonomi
Forsknings sjef Ådne Cappelen
 - Konjunkturanalyse
 - Makroøkonomiske beregninger
 - Likevektsmodeller
- Seksjon for mikroøkonometri
Forsknings sjef Jørgen Aasness
 - Konsument- og bedriftsatferd
 - Fordelingsanalyse
 - Økonometriske metoder

**Økonomiske analyser utkommer med 9 nummer i året.
Neste utgave publiseres i begynnelsen av oktober.**

Standardtegn i tabeller	Symbol
Oppgave mangler	..
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	0
Foreløpige tall	*

Konjunkturtendensene

Foreløpige nasjonalregnskapstall tyder på en viss avmatning i produksjon og etterspørsel i 2. kvartal i år, etter en relativt sterk vekst foregående kvartal. Konsumet og investeringene i fastlandsøkonomien var om lag uendret, og eksporten av tradisjonelle varer gikk noe ned. Eksporten av råolje og naturgass økte imidlertid, og bidro til en moderat vekst i bruttonasjonalproduktet (BNP). Den sterke veksten i tallet på sysselsatte gjennom de siste tre årene ble videreført i 2. kvartal i år, og arbeidsledigheten viste fortsatt en fallende tendens. Frem til og med juli i år har prisveksten ligget klart lavere enn i fjor, og under nivået hos Norges viktigste handelspartnere. Høye oljepriser sammen med fortsatt oppgang i eksporten av olje og gass bidro vesentlig til et rekordhøyt overskudd på driftsbalansen i første halvår.

Til tross for klart svakere utvikling i produksjon og etterspørsel i 2. enn i 1. kvartal i år, ligger det fortsatt an til en sterkere vekst i norsk økonomi i år enn i fjor. På årsbasis kan oppgangen i samlet eksport komme opp mot veksten i toppåret 1994, blant annet som følge av den kraftige stigningen i eksporten av olje og gass. Våre anslag innebærer videre en klart sterkere oppgang i privat konsum i år enn i fjor, mye som følge av økte bilkjøp. Investeringene i fastlandsøkonomien vil imidlertid trolig vokse langsommere i år enn gjennom de to foregående årene. Dette bidrar til at anslagene for veksten i BNP for fastlands-Norge innværende år bare er moderat høyere enn for fjoråret. Sterk oppgang i produksjonen av råolje og naturgass trekker imidlertid vekstraten for BNP i alt opp mot det høye nivået for 1994. Prognosene indikerer dermed at 1996 blir det sjettede året på rad med vekst i norsk økonomi over gjennomsnittet for OECD-landene. Både offentlige budsjetter og drifts-

Hovedtall for norsk økonomi

Vekstrater i prosent

	1995	1996	1997
BNP	3,3	4,3	2,3
-fastlands-Norge	2,7	3,0	2,4
Konsum i husholdninger mv.	2,6	3,5	2,7
Arbeidsledighetsrate ¹⁾	4,9	4,5	4,2
Konsumprisindeksen	2,4	1,4	2,2

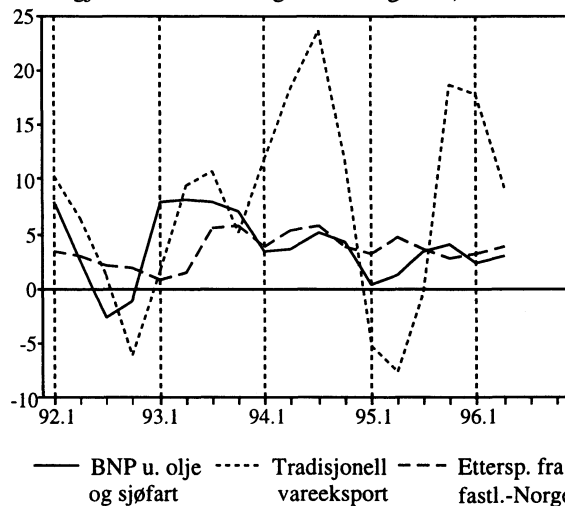
1) Nivå tall i prosent.

balansen overfor utlandet vil vise større overskudd enn tidligere forventet, først og fremst som følge av det høye oljeprisnivået.

Så langt har ikke den sterke veksten i norsk økonomi slått ut i en lønns- og prisvekst som vil gi urovekkende tap av markedsandeler for norske produsenter over tid. Riktignok viser våre prognoser at gjennomsnittlig reallønn vil øke sterkere enn produktiviteten i fastlandsøkonomien innværende år, men forholdet ser ut til å ha vært motsatt gjennom de foregående fem/seks årene. Den sterke oppgangen i sysselsettingen de siste årene har gått sammen med økende yrkesaktivitet, men som andel av befolkningen i yrkesaktiv alder ligger arbeidsstyrken fortsatt under nivået i 1987/88. Dette kan indikere at vekst i sysselsettingen også fremover vil bli delvis motsvart av oppgang i arbeidstyrken. Våre anslag antyder i tråd med dette at nedgangen i ledigheten både i år og neste år vil fortsette i samme moderate tempo som gjennom de tre foregående årene. Et forventet ledighetsnivå neste år på vel 4 prosent er fremdeles så høyt, at ytterligere moderat nedgang ikke vil bidra mye til økt lønn.

Underliggende tendens

(Prosentvis volumvekst fra foregående kvartal i glattet, sesongjustert serie, omregnet til årlig rate.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Internasjonal økonomi

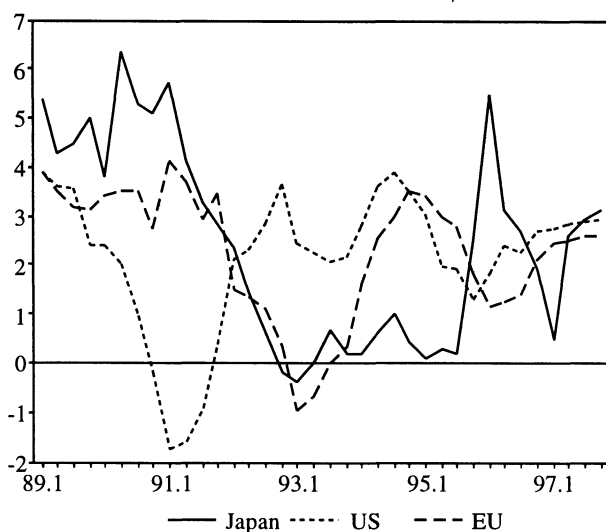
Det kontinentale Europa ble i fjor høst rammet av et konjunkturmessig tilbakeslag. Mangel på innenlandske vekstimpulser etter at eksporten ble svekket, var trolig hovedårsaken til denne utviklingen. En stram finanspolitikk og til dels et høyt realrentenivå bidrar til å hemme innenlandsk etterspørsel i flere av de store europeiske landene. I første halvår i år har det vært visse tegn til bedring av situasjonen, spesielt i Tyskland, men 1996 ser fortsatt ut til å bli et konjunkturmessig sett dårlig år for kontinentaleuropeiske land. USA unngikk i fjor en tradisjonell konjunkturbunn med fall i BNP, og det ligger an til moderat vekst i amerikansk økonomi inneværende år. I tråd med tidligere konjunkturforløp for denne økonomien, kan det være grunnlag for noe sterkere oppgang neste år, selv om oppsvinget trolig ikke blir spesielt kraftig. I Japan er det også klare tegn til bedring i den økonomiske situasjonen, men det blir neppe noen rask tilbakevending til de høye vekstratene fra 1980-tallet, bl.a. fordi det nå er behov for finanspolitiske innstramminger. Oppgangen i USA og Japan kan likevel bidra til noe høyere vekst også i Europa fremover.

I Tyskland avtok BNP med 0,5 prosent (sesongjustert) fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år, delvis forårsaket av en usedvanlig kald vinter. Det var særlig de østlige delstatene som ble hardt rammet, med et fall på 2,5 prosent. Enkelte korttidsindikatorer peker imidlertid i retning av en økning i veksttakten gjennom våren og sommeren. Nedgangen i rentenivået er trolig en stimulerende faktor, selv om realrentene fortsatt er høye. Dessuten har en depresiering av marken (spesielt mot dollar) i første halvår 1996 bedret utsiktene for økt eksport. De svært lave lønnsstilleggene i år indikerer større lønnsomhet for bedriftene, samtidig som skattelettelser vil kunne gi noe høyere disponible inntekter. Alt i alt er

det ventet at BNP-veksten vil ta seg markert opp utover i andre halvår og inn i 1997. Etter fall i produksjonen i Frankrike i 4. kvartal i fjor, viste nasjonalregnskapstall for 1. kvartal i år en økning i bruttonasjonalproduktet på 1,2 prosent (sesongjustert) fra foregående kvartal. Av dette utgjorde imidlertid skuddårseffekten om lag 1/2 prosent og noe var trolig også gjeninnhenting etter streikene før jul. Korttidsstatistikken indikerer en svakere utvikling i 2. og 3. kvartal, og det er små utsikter til noen oppgang av betydning i løpet av inneværende år. Dette må blant annet ses med bakgrunn i at privat konsum hemmes av skatteøkninger og andre innstrammings tiltak. Også Italia hadde nedgang i produksjonen i fjorårets siste kvartal. Drevet av eksport, tok BNP-veksten seg noe opp i 1. kvartal i år, med en økning på 0,5 prosent fra foregående kvartal. I 2. kvartal falt imidlertid BNP igjen og det er ventet at den økonomiske veksten i 1996 totalt sett blir relativt lav. Innenlandsk etterspørsel er svak som følge av moderat reallønnsutvikling og en fortsatt høy arbeidsledighet. En appresiering av liren på rundt 10 prosent i forhold til gjennomsnittet for 1995 er ventet å gi en dempende effekt på eksporten fremover. I Storbritannia økte BNP med 0,9 prosent fra 4. kvartal 1995 til 1. kvartal i år, hovedsakelig drevet av oppgang i privat konsum. Det er ventet at innenlandsk etterspørsel vil bidra til høyere vekst i bruttonasjonalproduktet, spesielt neste år. Dette må ses på bakgrunn av parlamentsvalget som må holdes senest i mai 1997, og som kan føre til en mer ekspansiv penge- og finanspolitikk.

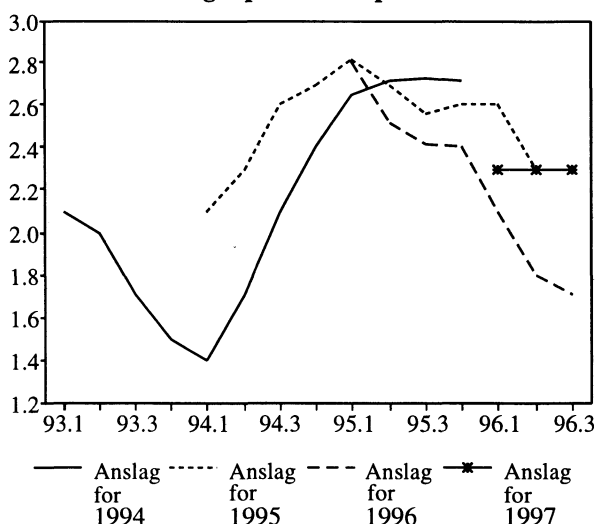
Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at BNP i USA økte med 4,8 prosent (sesongjustert årlig rate) i 2. kvartal i år, etter en vekst på 2,0 prosent i 1. kvartal. Det var først og fremst offentlig konsum og boligbygging som bidro til den

Bruttonasjonalprodukt i USA, Japan og EU
Prosentvis vekst fra samme kvartal året før

Kilde: NIESR og Statistisk sentralbyrå.

BNP-vekstanslag for Norges handelspartnere for årene 1994 - 1997 gitt på ulike tidspunkter

Kilde: Consensus Forecasts.

høye veksten, men også private investeringer og eksporten ga positive impulser. Budsjettet for 1997 signaliserer at det ikke ligger an til videre vekst i offentlig konsum. Korttidsstatistikken for juli peker imidlertid i retning av fortsatt høy veksttakt i den amerikanske økonomien. Våre anslag er basert på at privat konsum vil være den viktigste drivkraften i den økonomiske aktiviteten fremover. For 1996 totalt ventes en økning i BNP på i underkant av 2,5 prosent, mens vi for 1997 legger til grunn at oppgangen vil kunne bli noe sterkere.

I Japan viser foreløpige nasjonalregnskapstall en BNP-vekst på 12,7 prosent (sesongjustert årlig rate) i 1. kvartal i år. Veksttakten er imidlertid blåst opp med om lag 3 prosentpoeng ved at sesongjusteringen ikke tar hensyn til skuddårseffekten. Tallene viser videre at det var innenlandsk etterspørsel, og særlig boliginvesteringer og offentlige investeringer, som bidro til den kraftige veksten. Dette må ses i sammenheng med at den japanske regjeringen har iverksatt en rekke stimuleringspakker i løpet av den fireårige lavkonjunkturen landet har vært inne i. De siste tiltakene ble annonsert i september 1995 og mye tyder på at effekten i stor grad har kommet i løpet av første halvår i år. Etterhvert som virkningen av de offentlige tiltakene ebber ut, ventes det at privat innenlandsk etterspørsel vil ta over som den viktigste drivkraften i økonomien. Det ligger dessuten an til drahjelp også fra en økning i netto-eksporten som følge av yen-depresieringen som har funnet sted siden i fjor høst. Med bakgrunn i at effekten av den ekspansive finanspolitikken ble mer konsentrert i tid enn ventet, har vi endret vårt konjunkturbilde for Japan presentert i ØA 5/96 noe. Vi legger nå til grunn at BNP-veksten i år vil komme over 3 prosent. Veksttakten kan avta til rundt 2,5 prosent i 1997, som følge av finanspolitiske innstramminger.

Etter at nasjonalregnskapstall viste at 1995 ble et konjunkturmessig toppår for Sverige, lå det ved årsskiftet an til en betydelig nedgang i veksten i inneværende år. Ny informasjon peker nå i retning av at oppbremsingen i veksttakten ble svakere og mer kortvarig enn tidligere antatt. Tall fra første halvår indikerer en økning i BNP på opp mot 2 prosent (sesongjustert årlig rate). Det er først og fremst netto-eksporten og private investeringer som har bidratt positivt, mens offentlig og privat konsum utviklet seg svakt. En sterkere krone vil imidlertid trolig gi demping i eksporten utover høsten. Samtidig er det ventet at innenlandsk etterspørsel vil bli en viktigere drivkraft i økonomien, sett i lys av at høye nominelle lønnstillegg kombinert med lav prisstigning gir rom for en betydelig reallønnsvekst. En kraftig rentenedgang antas også å virke stimulerende, og prognosene antyder en oppgang i BNP på over 2 prosent i 1997. I Danmark var veksten avtakende gjennom siste halvår 1995, og det var særlig avdempingen i den tyske økonomien som slo negativt ut på den danske eksporten. Foreløpige nasjonalregnskapstall for 1. kvartal i år tyder imidlertid på at veksten er i ferd med å ta seg opp igjen. BNP økte med 0,5 prosent (sesongjustert) fra 4. kvartal i fjor, og det var særlig privat konsum som var en viktig drivkraft. Korttidsstatistikken peker i retning av at forbruksveksten vedvarer, trolig som følge av høy reallønnsvekst. Det er dessuten ventet

Makroøkonomiske hovedstørrelser for Norges viktigste handelspartnere

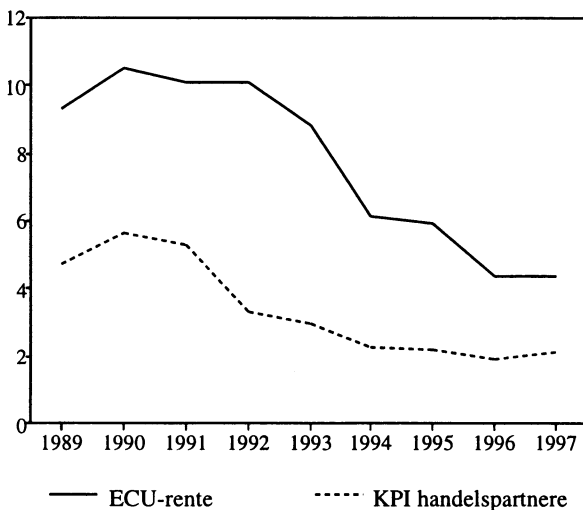
Årlig endring i prosent.

	1995	1996	1997
USA			
Bruttonasjonalprodukt	2,0	2,3	2,8
Konsumprisdeflator	2,3	2,2	2,7
Kortsiktig rente (nivå)	5,9	5,4	6,2
Offentlig budsjettbalanse ¹⁾	-1,9	-1,5	-1,5
Japan			
Bruttonasjonalprodukt	0,9	3,3	2,3
Konsumprisdeflator	-0,4	0,4	1,3
Kortsiktig rente (nivå)	1,2	0,7	1,6
Offentlig budsjettbalanse ¹⁾	-4,3	-5,4	-4,8
Tyskland			
Bruttonasjonalprodukt	1,9	0,8	2,3
Konsumprisdeflator	2,0	1,6	1,6
Kortsiktig rente (nivå)	4,5	3,3	3,7
Offentlig budsjettbalanse ¹⁾	-3,6	-3,6	-3,0
Frankrike			
Bruttonasjonalprodukt	2,2	1,4	2,0
Konsumprisdeflator	1,7	2,0	1,8
Kortsiktig rente (nivå)	6,6	4,2	4,3
Offentlig budsjettbalanse ¹⁾	-5,0	-4,3	-3,4
Storbritannia			
Bruttonasjonalprodukt	2,5	2,3	3,0
Konsumprisdeflator	3,4	2,3	2,5
Kortsiktig rente (nivå)	6,7	5,8	5,5
Offentlig budsjettbalanse ¹⁾	-5,5	-4,0	-3,4
Italia			
Bruttonasjonalprodukt	3,0	1,0	1,8
Konsumprisdeflator	5,4	4,0	3,5
Kortsiktig rente (nivå)	9,0	7,7	7,4
Offentlig budsjettbalanse ¹⁾	-7,9	-6,7	-5,3
Sverige			
Bruttonasjonalprodukt	3,0	1,5	2,2
Konsumprisindeks	2,9	1,3	1,9
Kortsiktig rente (nivå)	8,7	6,0	5,0
Offentlig budsjettbalanse ¹⁾	-8,1	-3,8	-2,3
Danmark			
Bruttonasjonalprodukt	2,8	1,1	2,2
Konsumprisindeks	1,8	2,3	2,4
Langsiktig rente (nivå)	8,3	7,6	7,8
Offentlig budsjettbalanse ¹⁾	-1,6	-1,7	-1,2
Nederland			
Bruttonasjonalprodukt	2,4	2,0	2,6
Konsumprisdeflator	2,0	2,5	2,2
Kortsiktig rente (nivå)	4,4	3,2	3,7
Offentlig budsjettbalanse ¹⁾	-3,5	-3,2	-2,9
Memo			
BNP handelspartnerne	2,3	1,7	2,3
KPI handelspartnerne	2,2	1,9	2,1
ECU-rente	5,9	4,4	4,4

1) Prosent av BNP

Kilde: NIESR og Statistisk sentralbyrås egne anslag. For Sverige og Danmark, nasjonale kilder.

3-måneders ECU-rente og vekst i konsumprisene for Norges handelspartnere. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

at investeringene i forbindelse med Øresund og Storebeltutbyggingene vil gi positive impulser til veksten fremover. Økt aktivitet i olje- og gasssektoren vil også bidra til at oppgangen i BNP kan bli over 2 prosent i 1997.

Prognosene antyder en *prisstigning* for Norges viktigste handelspartnere på rundt 2 prosent både i år og i 1997. For de europeiske landene bidrar svak produksjonsutvikling og høy arbeidsledighet til at inflasjonen jevnt over er svært moderat; anslagene for konsumprisveksten ligger mellom 1,5 og 2,5 prosent for de fleste av landene. Et unntak er Italia der konsumprisveksten har vært relativt høy. Den italienske inflasjonstakten ser imidlertid ut til å være på vei nedover, og 12-månedersveksten var i juli 3,6 prosent. Prognosene tilsier at den gjennomsnittlige prisveksten kan komme ned i 4 prosent i 1996 og en videre nedgang ventes for 1997. Et usikkerhetsmoment er lønnsveksten som kan ta seg noe opp etter to år med fallende reallønn. I Sverige ble matmomsen redusert fra 21 til 12 prosent fra 1. januar 1996, noe som har gitt reduksjon i prisstigningstakten. Lavere renter og fallende importpriser som følge av styrking av kronen har bidratt til ytterligere nedgang i konsumprisene. En økning i andre indirekte skatter, deriblant høyere eiendomsskatt, antas å bidra med 0,25 prosentpoeng til veksten i konsumprisene både i 1996 og 1997. På denne bakgrunn anslås inflasjonen å bli i underkant av 1 1/2 prosent i år, mens prognosene peker i retning av en prisstigningstakt på over 2 prosent neste år. Konsumprisveksten i USA viser fortsatt få tegn til økning. Med den lave arbeidsledigheten (5,4 prosent i juli) har mange analytikere fryktet at høyere lønninger vil gi prispress oppover. Tilgjengelig statistikk for første halvår antyder imidlertid at de totale arbeidskraftskostnader bare økte med i underkant av 3 prosent. Det er derfor ventet moderat prisvekst i år, men trolig noe stigende neste år med bakgrunn i forventet oppgang i den økonomiske aktiviteten. Etter en periode med fallende prisnivå i Japan, har prisveksten den senere tid vært positiv og var i juli 0,6 prosent på 12-månedersbasis. I takt med

økende produksjon, vil konsumprisveksten trolig tilta ytterligere.

Som følge av lavere økonomisk aktivitet i kontinental-Europa, har *pengepolitikken* blitt gradvis mindre kontraktiv gjennom det siste halve året. I Tyskland reduserte Bundesbank diskontoen og Lombardrenten med 0,5 prosentpoeng i april i år, til henholdsvis 2,5 og 4,5 prosent. Reporenten ble imidlertid først satt ned i august, fra 3,3 til 3,0 prosent. Den siste rentenedsettelsen kom til tross for at økningen i pengemengden var høyere enn det målsonen tilsier, og ble begrunnet med at pengemengdeveksten var avtakende samtidig som prisstigningen var lav og det økonomiske oppsvinget nølende. En svakere mark, som ventes etter rentenedsettelsen, vil være gunstig for tyske eksportører. Den franske sentralbanken fulgte raskt etter med en nedsettelse av intervensjonsrenten med 0,2 prosentpoeng til 3,35 prosent. Frankrike fortsatte derved sin strategi med skrittvis å kutte de offisielle rentene. Siden desember har intervensjonsrenten blitt satt ned med tilsammen 1,1 prosentpoeng. De lange rentene har også falt og er nå på linje med de tyske, noe som kan indikere at aktørene forventer monetær union mellom disse landene. I Italia ble sentralbankrenten holdt konstant fra april 1995 til gunstige inflasjonstall førte til en senking av diskontoen med 0,75 prosentpoeng til 8,25 prosent i august i år. Til tross for manglende rentereduksjoner fra sentralbanken, falt markedrentene med om lag 2 prosentpoeng i perioden, men har i løpet av sommeren flatet noe ut. Sentralbanken i Sverige har senket repo-renten en rekke ganger siden begynnelsen av 1996, sist til 5,25 prosent 27. august. Rentesenkningene må ses på bakgrunn av bankens inflasjonsmålsetting (på 1-3 prosent) og den betydelige nedgangen i inflasjonstakten siden i fjor høst. Rentenedgangen i Sverige har vært markant; pengemarkedsrenten har falt med 3 prosentpoeng på et halvt år. I Storbritannia har basisrenten blitt satt ned fire ganger (hver med 0,25 prosentpoeng) siden desember 1995, siste gang i juni til 5,75 prosent. Grunnen er trolig at inflasjonen er lav og at det ikke er synlige tendenser til økende prispress i økonomien. Det kan ikke utelukkes ytterligere rentenedsettelser, særlig med tanke på det kommende valget. Selv om det nominelle kortsiktige rentenivået nå er svært lavt i Europa, ligger realrentene (spesielt de langsiktige) fortsatt på et høyt nivå historisk sett. Dette har både sammenheng med at prisstigningen er svært lav, og med at de lange rentene også påvirkes av utviklingen i det amerikanske kapitalmarkedet.

Siden juli i fjor er den amerikanske fondsrenten senket tre ganger, sist i januar 1996 til 5,25 prosent. Som følge av den høyere økonomiske aktiviteten, er det ventet at sentralbanken vil føre en strammere pengepolitikk fremover. Det er imidlertid ikke vanlig at sentralbanken endrer renten nært opptil et presidentvalg, og vi venter derfor at fondsrenten blir holdt på sitt nåværende nivå til valget er avvirket i november. Det ligger an til oppgang i de korte rentene i 1997. I Japan har de siste årenes lavkonjunktur blitt møtt med en gradvis senking av diskontoen, siste gang til rekordlave 0,5 prosent i september 1995. Oppsvinget som nå synes å komme, er i første rekke drevet av offentlige tiltak,

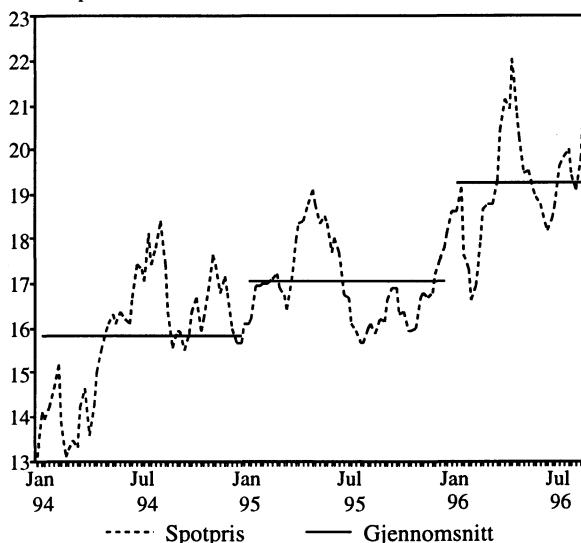
og det er ventet at sentralbanken vil foreta innstramminger først etter at oppgangen er befestet i privat sektor.

Finanspolitikken i Europa er i stor grad innrettet mot å oppnå kriteriene i Maastricht-avtalen, og derved legge grunnlaget for en monetær union. Den svake økonomiske utviklingen det siste året har ført til at det blir vanskeligere enn forventet å innfri kravene innen tidsfristen og flere land har derfor lansert nye innstrammings tiltak. I Tyskland utgjorde det offentlige underskuddet i 1995 3,5 prosent av BNP og i år har den statsfinansielle situasjonen blitt svekket som følge av lavere skatteinntekter og økende trygdeutbetalinger. Regjeringen har lagt frem en sparepakke for 1997 som inneholder en rekke forslag til innstramminger. Samlet innebærer pakken en reduksjon av utgiftene på 70 mrd. mark, fordelt på 25 mrd. på henholdsvis føderalt og lokalt nivå, samt 20 mrd. på sosialbudsjettet. Tilsammen vil innstrammingen utgjøre om lag 2 prosent av BNP. Pakken har ennå ikke blitt vedtatt av Forbundsdagen og det er knyttet usikkerhet til om kuttene vil bli gjennomført på delstatsnivå. I Frankrike havnet budsjettunderskuddet i fjor på 5 prosent av BNP. Finanspolitikken har siden i fjor sommer blitt strammet til, både i form av skatteøkninger og reduserte utgifter. Den offentlige utgiftsveksten skal f.eks. begrenses til 1,8 prosent (nominelt) i år, blant annet ved å holde lønnen til offentlig ansatte fast. En ny inntektsskatt ble innført i februar 1996 og bensinavgiftene skal settes opp. På denne bakgrunn ventes underskuddet i år å komme ned mot 4 prosent. Ytterligere innstrammings tiltak er foreslått for 1997. Også i Storbritannia ser budsjettunderskuddet ut til å bli betydelig redusert i år, til tross for at skatteinntektene har blitt lavere enn forventet. Siden parlamentsvalget nærmer seg, kan en imidlertid ikke se bort fra ekspansive finanspolitiske tiltak ved budsjettfremleggelsen i november. Landet er heller ikke bundet opp av Maastricht-kriteriene i samme grad som de andre store EU-landene. I Italia har den nye administrasjonen en målsetting om å redusere budsjettunderskuddet til under 6 prosent av BNP i 1996, fra 7,2 prosent i fjor. Til tross for at lavere renter vil redusere gjeldsbelastningen, gjør den svake økonomiske utviklingen det vanskelig å oppnå målsettingen for budsjettunderskuddet i år. I Sverige har myndighetenes innstrammingspolitikk pågått i flere år, og bidratt til en betydelig bedring av de offentlige finansene. Budsjettunderskuddet ventes å gå ned fra i overkant av 8 prosent av BNP i fjor til rundt 4 prosent i år. Selv om den offentlige bruttoghjelden fortsatt er relativt høy (om lag 85 prosent av BNP i år), betyr dette at Sverige trolig vil være kvalifisert til å delta i den planlagte monetære unionen, dersom de selv ønsker.

Til tross for kraftig økning i offentlige innkjøp i 2. kvartal i år, synes den finanspolitiske innstrammingen i USA å fortsette. Som følge av høyere skatteinntekter enn antatt, blant annet på grunn av en markert vekst i kapitalskatten i kjølvannet av fjorårets oppgang i aksjemarkedet, ser det nå ut til at det offentlige underskuddet for inneværende budsjettår vil bli rundt 112 milliarder dollar, det laveste siden 1981. Ytterligere nedskjæringer er imidlertid nødvendige dersom målsettingen om balansert budsjett i år 2002 skal nås. Japan har svekket sin budsjettbalanse kraftig som

Spotprisen på Brent Blend 1994-1996

Dollar pr. fat

Kilde: Petroleum Intelligence Weekly

følge av de mange offentlige stimuleringspakken i den lange nedgangsperioden. Etterhvert som aktiviteten tar seg opp igjen, er det ventet finanspolitiske innstramminger. Myndighetene har bebudet momsheving fra 3 til 5 prosent i april 1997 samtidig som det spesielle inntektsskattefradraget, innført i 1994, fjernes. Ytterligere tiltak enn det som allerede er planlagt, er trolig nødvendig for å hindre Japans offentlige nettogjeld (på om lag 10 prosent av BNP), i å øke dramatisk på lengre sikt.

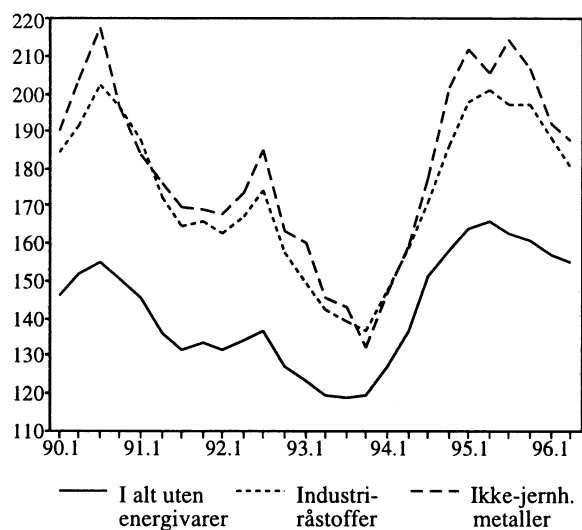
Oljemarkedet

Avtalen som FN og Irak undertegnet i mai, har skapt usikkerhet i oljemarkedet. Ifølge avtalen kan Irak eksportere olje for 2 mrd. dollar i løpet av en periode på seks måneder. Med en oljepris på om lag 20 dollar pr. fat tilsvarer dette en eksport på mellom 0,6-0,7 millioner fat pr. dag. Det ble først antatt at eksporten ville komme i gang fra juli måned, men Irak har trenert innfrielsen av vilkårene for avtalen. Det lå an til at eksporten kunne begynne fra slutten av september, men uroligheter i kurdiske områder av Irak har ført til ny utsettelse. Det foreligger en viss usikkerhet omkring OPECs reaksjon på Iraks inntreden i markedet. Spørsmålet er om de øvrige OPEC-landene vil gi rom for Iraks eksport innenfor eksisterende totalkvote, eller om eksport fra Irak skal komme i tillegg. OPEC besluttet i juni å holde fast på kvotene for de øvrige medlemslandene, men både kvantums- og prispolitikken er stadig gjenstand for diskusjon innad i kartellet.

Spotprisen på Brent Blend har hittil i år fluktuert rundt et relativt høyt nivå (om lag 19,5 dollar pr. fat i gjennomsnitt). Den kalde vinteren gav en sterk prisoppgang i årets første måneder, med en toppnotering på 22 dollar pr. fat i midten av april. Utover i mai og frem til midten av juni falt spotprisen betydelig, blant annet som følge av avtalen mellom FN og Irak. Da det imidlertid ble klart at Iraks inntreden i markedet ville bli forsinket, steg prisene igjen. I

Indekser for råvarepriser på verdensmarkedet

På dollarbasis. 1975 = 100.

Kilde: HWWA-Institut für Wirtschaftsforschung.

begynnelsen av september ble spotprisen notert til over 21 dollar pr. fat, påvirket av urolighetene i Irak.

Det er ikke åpenbart i hvilken retning spotprisen vil gå i tiden som kommer. Den kalde vinteren medførte en kraftig tæring på oljelagrene. Utover sommeren ble lagrene i noen grad bygget opp igjen, men samlet lagerbeholdning ligger ennå under nivåene på samme tidspunkt i fjor og året før. I tillegg har markedet erfart en kraftig etterspørselsvekst fra Asia. På den andre side forventer IEA at dagens tilbuds-overskudd vil øke i kjølvannet av Iraks inntreden i markedet. Selv om det er vanskelig å anslå prisnivået, er det rimelig å legge til grunn en flatere prisbane når Iraks gjeninntreden i markedet blir mer avklart, da redusert usikkerhet tenderer mot å virke prisstabiliserende.

Andre råvaremarkeder

Prisene på råvarer utenom energiråstoffer nådde en topp sommeren 1995. Det siste året har prisutviklingen vært nedadgående og spesielt har prisene på en del metaller gått kraftig ned i juni og juli i år. Ifølge Institut für Wirtschaftsforschung i Hamburg (HWWA), falt råvareprisene (eksklusive energiråstoffer) med 12 prosent fra juli i fjor til samme måned i år. Nedgangen må ses i sammenheng med den svake konjunkturutviklingen i Europa, og den siste tiden også med spesielle forhold på metallmarkedet.

Metallprisene avtok sterkt i juni og juli i år etter en relativt stabil utvikling tidligere i år. Det japanske handelshuset Sumitomo avdekket betydelige tap som følge av spekulasjon i koppermarkedet. Frykt for at selskapet ville bli tvunget til å selge sine store lagre av kopper, forårsaket et kraftig prisfall i midten av juni. Etter denne hendelsen har det også vært prisnedgang på andre ikke-jernholdige metaller som bly, tinn, sink og nikkel, mens aluminiumsprisene i liten grad ble påvirket. I juli stabiliserte kopperprisene seg igjen og det var tendenser til svak prisoppgang mot slutten av måneden.

Landbruksbaserte industriråstoffer har avtatt jevnt hittil i år, og ligger nå nesten 20 prosent under nivået for ett år siden. Det har vært en betydelig nedgang i prisen på trevarer, vesentlig som følge av lav aktivitet innen boligbygging, spesielt i Tyskland, men også i Storbritannia og Frankrike. Prisene på tremasse har også falt kraftig, som følge av redusert ordretilgang i Nord-Amerika og Europa. Ull- og bomullsprisene gikk noe ned i fjor høst, og det ser ut til at den svake utviklingen fortsetter i år.

Prisene på nærings- og nytelsesmidler ligger på om lag samme nivå som for et år siden, etter en noe ujevn prisutvikling hittil i år. I begynnelsen av året økte f.eks. hveteprisene bl.a. som følge av tørke i USA, men etter at vær-situasjonen bedret seg, falt prisene igjen. Det ventes dessuten økt produksjon av hvete i år i land som Canada, India og Pakistan, samt i EU-området. Andre matvarepriser har også falt som følge av økt tilbud, spesielt kaffeprisen.

Sterkere økonomisk vekst i Japan i år og utsikter til en svak konjunkturoppgang også i Europa, trekker i retning av at råvareprisene ikke vil falle ytterligere i 1996. De spesielle forholdene på metallmarkedet kan imidlertid gi en ustabil prisutvikling fremover, og muligheter for ytterligere prisfall dersom investeringsselskaper trekker seg ut av markedet. Det tyske HWWA-instituttet anslår en gjennomsnittlig prisnedgang på 7 prosent i år og en oppgang på 5 prosent neste år.

Norsk økonomi

Utviklingen hittil i år

Ifølge foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) dempet veksten i norsk økonomi seg noe fra 1. til 2. kvartal i år, justert for normale sesongsvingninger. Bruttonasjonalproduktet (BNP) gikk opp med 0,3 prosent sesongjustert i 2. kvartal, etter en økning på 1,6 prosent kvartalet før. Også bruttoprodukt og etterspørsel for fastlands-Norge hadde svakere vekst i 2. enn i 1. kvartal. Så langt i år har veksten i fastlands-Norges BNP ligget i underkant av veksten gjennom fjoråret, mens det motsatte er tilfelle for etterspørselen. Nærmere halvparten av oppgangen i etterspørselen fra fastlands-Norge fra andre halvår i fjor til første halvår i år har imidlertid sitt motstykke i husholdningenes økte bilkjøp.

Industriproduksjonen gikk markert ned i 2. kvartal i år, etter sterk vekst foregående kvartal. Forløpet kan trolig bare et stykke på vei forklares av streikene i mai. Et kraftig fall i elektrisitetsproduksjonen som følge av redusert tilsig til magasinene, bidro også til den svake utviklingen i fastlands-Norges BNP i 2. kvartal. Produksjonen i de tjenesteytende næringene viste derimot fortsatt oppgang.

Utviklingen i industriproduksjonen gjennom det siste året må – i tillegg til streiken i mai – ses i sammenheng med forløpet for eksporten av tradisjonelle varer. Etter en forholdsvis svak utvikling gjennom fjoråret, tok denne delen av eksporten seg markert opp i 1. kvartal i år både i verdi og volum. Eksportvolumet falt noe tilbake i 2. kvartal, mens prisene sett under ett gikk litt opp. 3 / 4 av nedgangen i eksportvolumet fra 1. til 2. kvartal kan føres tilbake til redusert utførsel av elektrisitet og raffinerte oljeprodukter, som følge av spesielle forhold på tilbudssiden. Det var også nedgang i eksporten av foredlete jordbruks- og fiske-

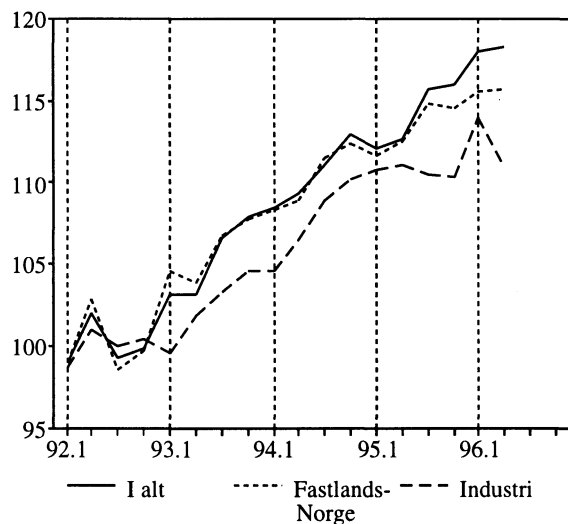
produkter og kjemiske råvarer. Til tross for streiken i verkstedindustrien i mai, økte eksporten av verkstedprodukter med 0,7 prosent sesongjustert i 2. kvartal. Denne delen av eksporten hadde imidlertid en gjennomsnittlig vekst på vel 7 prosent pr. kvartal gjennom de tre foregående kvartalene. For første halvår sett under ett, var det en markert oppgang i eksporten til USA, Storbritannia og land utenom kjernen av Norges handelspartnere, sammenlignet med samme periode i fjor. Eksporten til Tyskland og Italia utviklet seg derimot svakt.

Konsumet i husholdningene var om lag uendret fra 1. til 2. kvartal i år, etter en markert oppgang foregående kvartal. Forløpet for husholdningenes konsum må ses på bakgrunn av endringene i bilavgiftene og den midlertidige økningen i vrakpanten for inneværende år. Fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år økte husholdningenes kjøp av egne transportmidler med nærmere 40 prosent sesongjustert, etter en nedgang på om lag 8 prosent foregående kvartal. Det var imidlertid ingen ytterligere vekst i 2. kvartal i år, men sesongjusterte registreringstall for juli og august antyder en moderat oppgang inneværende kvartal. For øvrige konsumgrupper sett under ett var det heller ingen endring i forbruket fra 1. til 2. kvartal, etter at veksten bremsset kraftig opp mot slutten av fjoråret.

Ifølge foreløpige anslag var investeringene i fastlandsøkonomien uendret fra 1. til 2. kvartal i år, etter en gjennomsnittlig vekst på under 1 prosent gjennom de fire foregående kvartalene. Denne delen av etterspørselen viser således tegn til utflating, etter den meget sterke oppgangen gjennom 1994 og inn i 1995. Industriinvesteringene øker imidlertid fortsatt, og investeringstillingen for 3. kvartal i år tyder på at disse investeringene vil holde seg høye frem-

Bruttonasjonalprodukt

Sesongjusterte volumindekser, 1992=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Eksport

Sesongjusterte volumindekser, 1992=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Konjunkturtendensene i hovedtrekk¹⁾

Vekst fra forrige periode der ikke annet fremgår. Prosent

	1994	1995	Sesongjustert			
			95.3	95.4	96.1	96.2
Realøkonomi						
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	4,1	2,6	1,6	-0,2	2,2	-0,0
Konsum i offentlig forvaltning	0,7	0,2	0,3	0,1	1,0	0,6
Bruttoinvesteringer i fast kapital	6,9	4,5	-4,1	9,3	-5,2	2,8
- fastlands-Norge	17,2	13,5	1,3	0,7	1,3	0,0
- oljevirkosomhet	-7,3	-13,1	2,4	15,3	-20,4	12,9
Etterspørsel fra fastlands-Norge ²⁾	5,2	3,8	1,2	0,0	1,8	0,1
Eksport	8,2	3,8	4,0	1,4	4,0	-0,6
- råolje og naturgass	11,6	8,4	3,9	10,4	1,2	2,2
- tradisjonelle varer	13,1	4,1	4,5	-0,9	11,0	-2,5
Import	6,9	5,1	-0,5	2,6	-1,9	0,8
- tradisjonelle varer	15,3	9,1	1,4	0,2	2,9	-0,1
Bruttonasjonalprodukt	5,0	3,3	2,7	0,3	1,6	0,3
- fastlands-Norge	4,3	2,7	2,1	-0,3	1,0	0,1
Arbeidsmarkedet³⁾						
Utførte timeverk	0,9	1,2	0,0	1,4	0,1	0,3
Sysselsatte personer	1,2	2,1	0,7	1,0	0,8	0,8
Arbeidsstyrke	0,9	1,6	0,3	0,5	1,4	0,3
Arbeidsledighetsrate, nivå	5,4	4,9	4,7	4,3	4,8	4,4
Priser						
Konsumprisindeksen ⁴⁾	1,4	2,4	2,3	2,2	0,9	1,0
Eksportpriser tradisjonelle varer	1,1	7,1	-0,3	-0,2	-1,3	0,7
Importpriser tradisjonelle varer	0,3	0,7	-0,2	0,3	0,1	0,1
Utenriksregnskap						
Driftsbalansen, milliarder kroner	21,0	28,4	8,5	3,8	18,3	16,1
MEMO (ujusterte nivåfall):						
Pengemarkedsrente (3mnd. NIBOR)	5,7	5,4	5,3	5,2	5,1	4,7
Gjennomsnittlig lånerente ⁵⁾	8,3	7,8	7,8	7,7	7,6	7,5
Råoljepris i kroner ⁶⁾	111,7	107,5	102	105,9	119,1	127,1
Industriens effektive kronekurs	104,2	101,8	101,4	101,9	101,9	102,1

1) Tallene for 1994 og 1995 kan avvike noe fra tidligere publiserte anslag, som følge av innarbeiding av ny informasjon.

2) Privat konsum + offentlig konsum + bruttoinvesteringer i fastlands-Norge.

3) Kvarstalene er beregnet ut fra sesongjusterte månedstall.

4) Prosentvis vekst fra samme periode året før.

5) Husholdningenes lånerente i private finansinstitusjoner.

6) Gjennomsnittlig spotpris Brent Blend.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

over. Investeringene i offentlig forvaltning ser ut til å ha gått noe ned i 2. kvartal, etter sterk økning kvartalet før. Gjennomføringen av skolereformen (Reform 97) vil trolig bidra til oppgang gjennom resten av året og inn i første halvår 1997. Investeringene i privat tjenesteyting økte svakt i 2. kvartal i år, mens nedgangen i boliginvesteringene fortsatte. Utviklingen i boliginvesteringene gjenspeiler en nedadgående tendens i tallene for igangsetting av nye boliger gjennom fjoråret, som imidlertid nå ser ut til å ha flatet ut. Dette forløpet for igangsettingstallene kan ha sammenheng med en viss mangel på byggeklare tomter, særlig i enkelte byområder, idet prisene på brukte boliger fortsatt peker oppover. Ifølge SSBs prisstatistikk økte prisene på brukte boliger i alt reelt sett med om lag 1 prosent fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år, etter en vekst på 5 prosent i 1995 og på over 11 prosent året før. Kvadratmeterprisen på boliger omsatt gjennom eiendomsmeglere økte mer enn SSBs prisindeks for brukte boliger i 1. kvartal i år, og den sterke oppgangen fortsatte i 2. kvartal. Som gjen-

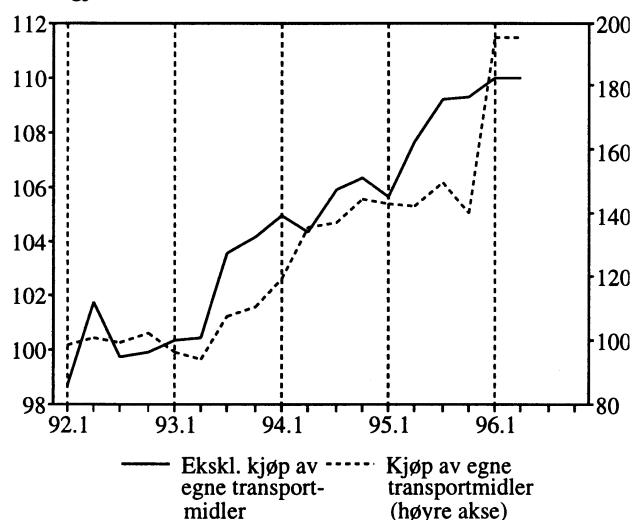
nomsnitt for første halvår lå bruktboligprisen ifølge eiendomsmeglerne reelt sett 7 prosent over gjennomsnittet for fjoråret.

Investeringene i oljevirkosomheten tok seg opp igjen i 2. kvartal i år, etter nedgang kvartalet før. Investeringstaktikken for 3. kvartal tyder på at investeringene i oljevirkosomheten vil gå ytterligere opp gjennom resten av året og inn i 1997.

Lagerinvesteringene var om lag uendret fra 1. halvår i fjor til første halvår i år. I nasjonalregnskapet beregnes disse investeringene som forskjellen mellom tilgang og anvendelse, dvs. som differensen mellom produksjon og import på den ene siden, og leveransene til produktinnsats, eksport, konsum og investeringer på den annen. Gjennom perioden 1993 - 1995 var det urimelig sterk oppgang i lagerinvesteringene, noe som kan tyde på at nasjonalregnskapstallene i denne perioden i noen grad enten overvurderte veksten i til-

Konsum i husholdninger m.v.

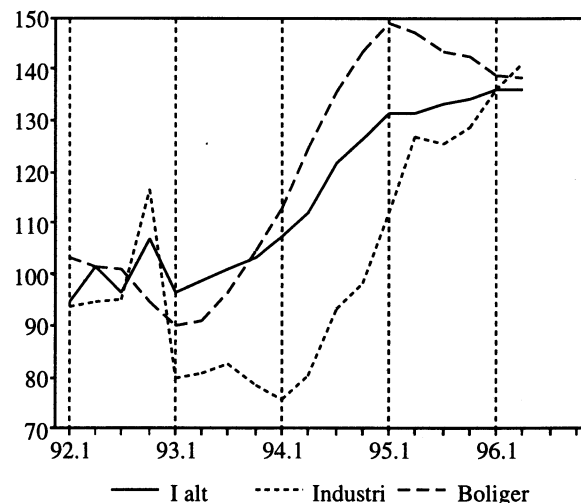
Sesongjusterte volumindekser, 1992=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Investeringer i fastlands-Norge

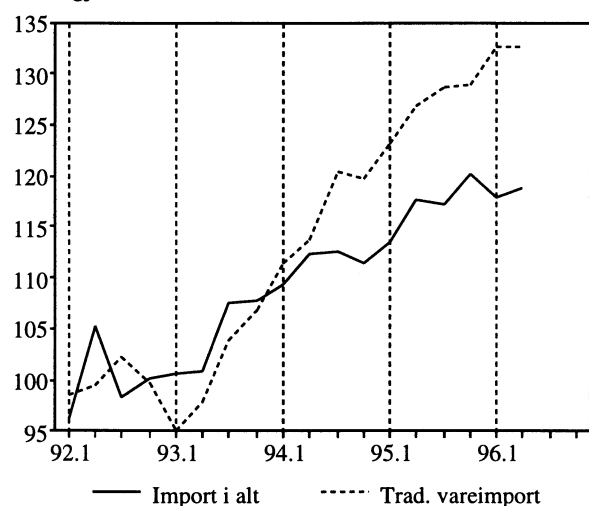
Sesongjusterte volumindekser, 1992=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Import

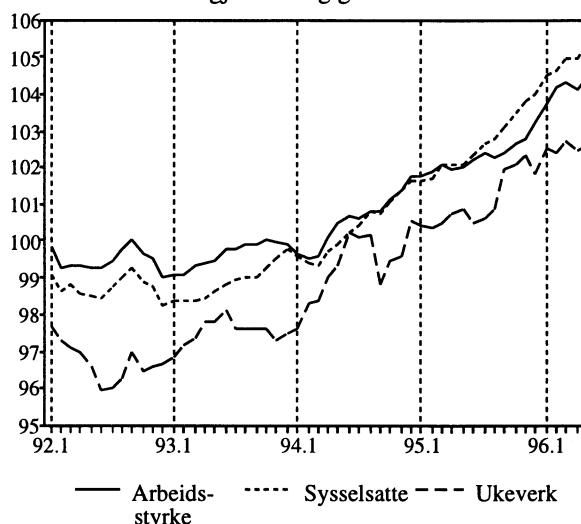
Sesongjusterte volumindekser, 1992=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Arbeidsstyrke, sysselsetting og ukeverk

1990 = 100. Sesongjusterte og glattede månedstall

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

gangen eller undervurdert veksten i anvendelsen. Dette ser imidlertid foreløpig ikke ut til å være tilfelle for innværende år.

Importen av tradisjonelle varer (målt i volum) var om lag uendret fra 1. til 2. kvartal i år, etter at sterk oppgang i innførselen av biler bidro til markert vekst foregående kvartal. Importen av verkstedprodukter har hittil i år økt noe langsommere enn importen av tradisjonelle varer i alt, mens det gjennom 1994 og 1995 var omvendt. Prisene på tradisjonelle importvarer har endret seg lite gjennom de siste kvartalene, og lå i første halvår i år sesongjustert 0,2 prosent over gjennomsnittsnivået for fjoråret. I samme periode gikk prisene på tradisjonelle eksportvarer ned med 1,6 prosent. Det var dermed en moderat forverring av bytteforholdet for handelen med tradisjonelle varer.

Ifølge reviderte nasjonalregnskapstall økte antall sysselsatte med 2,1 prosent i fjor, etter en vekst på 1,2 prosent året før. Tall fra SSBs arbeidskraftsundersøkelse (AKU) viser at den sterke oppgangen i antall sysselsatte fortsatte i første halvår i år. Justert for normale sesongvariasjoner og kjente brudd i serien, lå sysselsettingen i årets to første kvartaler 1,7 prosent over nivået i andre halvår i fjor. Tallet på utførte timeverk viste også vekst, men ikke så sterk som for antall sysselsatte personer. Som følge av en omlegging av AKU fra begynnelsen av året, knytter det seg større usikkerhet til endringstallene enn normalt. Arbeidsstyrken, som økte klart langsommere enn sysselsettingen gjennom 1994 og 1995, gikk opp med nærmere 1,8 prosent sesongjustert fra andre halvår i fjor til første halvår i år. Tallet på arbeidsledige lå om lag på samme nivå i første halvår i år som i andre halvår i fjor, justert for sesongvariasjoner og kjente brudd i tidsserien. Men fordi

tallet på arbeidsledige ifølge AKU trolig var tilfeldig lavt i 4. kvartal i fjor, er det likevel grunn til å tro at det var nedgang i den faktiske arbeidsledigheten gjennom perioden. Utviklingen i Arbeidsdirektoratets tall for summen av registrerte ledige og personer på arbeidsmarkedstiltak utenom utføring, peker i samme retning. Denne serien har vist nedgang frem til og med august i år, og nivået ligger nå under gjennomsnittet for 1990. Tilgangen av ledige plasser ved arbeidskontorene lå som gjennomsnitt over årets åtte første måneder om lag 3 prosent over nivået i andre halvår i fjor (sesongjustert). Beholdningen av ledige plasser har gått ned med 3 prosent i samme periode, men det var en viss økning fra 2. kvartal i år til perioden juli-august.

Konsumprisindeksen lå i første halvår i år 0,9 prosent høyere enn i samme periode i fjor, mens prisveksten på 12 månedersbasis i andre halvår i fjor var 2,3 prosent. Nedgangen i 12-månedersveksten fra andre halvår i fjor til første halvår i år henger blant annet sammen med at satsen for merverdiavgiften ble økt med ett prosentpoeng i januar i fjor, mens det ikke ble gjennomført noen tilsvarende endring i år. Videre bidro omleggingen av bilavgiftene fra årsskiftet til reduserte kjøretøypriser, mens lave priser på klær og skotøy også etter utgangen av den normale perioden for vintersesongsalg bidro til å holde 12-månedersveksten i konsumprisindeksen nede gjennom hele første halvår i år. Fjerningen av momskompensasjonen på melk, ost og kjøtt fra 1. juli og økte elektrisitetspriser bidro imidlertid til at prisstigningen i juli kom opp i 1,3 prosent på 12-månedersbasis. Fortsatt oppgang i gjennomsnittsprisen på elektrisk kraft til husholdningene fremover vil trolig resultere i ytterligere økning i prisstigningstakten i høst, og veksten på årsbasis ventes å bli 1,4 prosent. Dette er lavere enn forventet for ecu-området, og også i underkant av gjennomsnittet for våre viktigste handelspartnere.

Etter en vekst i lønn pr. normalårsverk i området 3,1 - 3,4 prosent gjennom de siste tre årene, trekker resultatene av lønnsoppgjøret så langt i år i retning av sterkere lønnsvekst inneværende år. Med noe større bidrag fra lønnsglidningen i år enn i fjor, kan årslønnsveksten i 1996 anslås til 4,3 prosent, og noe høyere i industrien. Det er nærliggende å se lønnsveksten i industrien i sammenheng med den gunstige utviklingen i lønnsomheten i næringen gjennom de siste årene. Også andre grupper har kommet frem til avtaler som vil gi større lønnsøkning i år enn i de tre foregående årene. Med klart lavere prisstigning i år enn i fjor ligger det dermed an til en sterk oppgang i reallønningene.

Finansinstitusjonenes renter fulgte stort sett den moderate nedgangen i pengemarkedsrentene gjennom fjoråret og inn i 1. kvartal i år, og ved utgangen av kvartalet lå husholdningenes gjennomsnittlige lånerente vel 1 / 2 prosentpoeng lavere enn nivået ett år tidligere. Etter dette gikk 3 måneders norsk eurorente ytterligere noe ned frem til midten av mai, men har deretter økt igjen med om lag 1 / 2 prosentpoeng til et nivå rundt 0,8 prosentpoeng over tilsvarende ecu-rente ved utgangen av august. Frem til og med utgangen av juni styrket norske kroner seg overfor ecu, samtidig som Norges Bank kjøpte valuta for om lag 31 milliarder

kroner. Dette indikerer at Norges Bank i første halvår bidro til å holde de norske pengemarkedsrentene i overkant av hva kravet om balanse i valutamarkedet skulle tilsi. Gjennom de siste to månedene har imidlertid kronen svekket seg noe mot ecu, uten at Norges Bank har kjøpt eller solgt valuta. Det tyder på at markedsaktørene i denne perioden har krevd høyere rente på kroneplasseringer enn på tilsvarende ecu-plasseringer.

Driftsregnskapet overfor utlandet viste et overskudd på 34,4 milliarder kroner i første halvår i år, tilsvarende vel 7 prosent av BNP, og over 18 milliarder over nivået i første halvår i fjor. Økt verdi av eksporten av olje- og gass med om lag 15 milliarder fra første halvår i fjor til første halvår i år bidro vesentlig til den store oppgangen i overskuddet. Eksporten utenom olje og gass steg med vel 4 milliarder i verdi, som er på linje med oppgangen i verdien av importen i alt. Underskuddet på rente- og stønadsbalansen gikk ned med 2,7 milliarder kroner i samme periode.

Utsiktene for resten av 1996 og 1997

Det ser nå ut til at veksten i norsk økonomi i 1996 vil bli sterkere enn i 1995. Særlig gjelder dette for BNP totalt pga. sterk vekst i olje- og gassproduksjonen, mens veksten i BNP for fastlands-Norge bare ser ut til å bli litt høyere enn i fjor. Mens det gjennom 1995 var en avmatning i veksten både i innenlandske komponenter og i eksporten, var utviklingen i begynnelsen av 1996 preget av høy vekst i privat sektor både i fastlandsdelen og i petroleumsvirksomheten. Dette har økt sysselsettingen og brakt arbeidsledigheten videre nedover, men tilveksten i arbeidsstyrken er fortsatt stor, noe som har dempet nedgangen i ledigheten. Våre beregninger viser at ledigheten vil synke ytterligere i tiden fremover og bli om lag fire prosent ved utgangen av 1997.

Mens produksjonsveksten i Norge i 1995 var på linje med veksten i utlandet, blir utviklingen i 1996 markert forskjellig fordi veksten i OECD-området og særlig i Europa, er moderat. Til tross for den lave veksten hos våre handelspartnere, har den norske eksporten av tradisjonelle varer økt betydelig, i tillegg til at eksporten av olje og gass også øker sterkt. Uten et markert konjunkturomslag oppover i OECD-området, er det ikke grunn til å vente så høy vekst i tradisjonell eksport fremover som i begynnelsen av 1996. Den høye eksportveksten sammen med den uventet høye råoljeprisen, fører til en stor økning i overskuddet både på driftsbalansen overfor utlandet og i de offentlige budsjettene i 1996. Denne situasjonen forventes å vedvare i 1997, men usikkerheten om råoljeprisen er selvsagt stor.

Inflasjonstakten har holdt seg lav i flere år. I første halvår har veksten vært uvanlig lav, noe som skyldes avgiftsreduksjoner og spesielle forhold knyttet til prisutviklingen på klær og skotøy. For tiden er mange opptatt av hvorvidt veksten i norsk økonomi og de betydelige lønnsstilleggene som har kommet, vil øke den norske inflasjonstakten vesentlig. Vår vurdering av situasjonen i norsk økonomi i tiden fremover, som i stor grad er farget av den delen av

vår forskning som er nedfelt i våre makromodeller, tilsier at inflasjonstakten i Norge neppe vil stige vesentlig. En spesiell norsk faktor er produksjonsnedgangen for elektrisk kraft pga. vannmangel. Denne har allerede bidratt til høyere strømpriser for mange forbrukere og næringsdrivende, og nye prisøkninger ventes utover høsten. Mulige scenarier for strømprisene og virkningene av dette for norsk økonomi, er behandlet i en egen artikkel i dette nummer av Økonomiske analyser.

De anslagene for utviklingen i norsk økonomi i 1996 som presenteres her, er nærmest identiske med de som ble presentert før sommeren i Økonomiske analyser nr. 5/96. Også anslagene for veksten i 1997 er nær opp til tidligere publiserte tall. Når prisveksten er svakt oppjustert for 1997, skyldes det de spesielle forholdene på kraftmarkedet som vi forventer vil normalisere seg i 1998 og da bidra til lavere inflasjonstakt igjen.

Høyere vekst i Europa, uendret i USA

De fleste prognoser for internasjonal økonomisk utvikling har bygget på at en renteøkning i USA skulle redusere veksten der, mens rentenedgang i Europa og virkningen av oppgangen i USA fra begynnelsen av 1995 til sommeren 1996, skulle øke veksten i Europa. Våre prognoser faller stort sett sammen med andres for Europas vedkommende, men vi regner ikke med noen nedgang i veksten av betydning i USA. Så langt tyder ikke tallene på at en slik oppbremsing er nær forestående og noen renteøkning i USA er ikke forventet før tidligst mot slutten av inneværende år. Våre anslag gir derfor noe økende vekst i importen hos Norges tradisjonelle handelspartnere, noe som bidrar til at norsk eksport kan øke videre i 1997. Veksten i tradisjonell norsk eksport økte betydelig i første halvår i 1996. Dette er forenlig med hypotesen om at utviklingen i norsk eksport normalt ligger i forkant av et internasjonalt opp-

sving. Det tilsier at vi ikke kan forvente at veksten i tiden fremover skal bli like sterk som i begynnelsen av 1996.

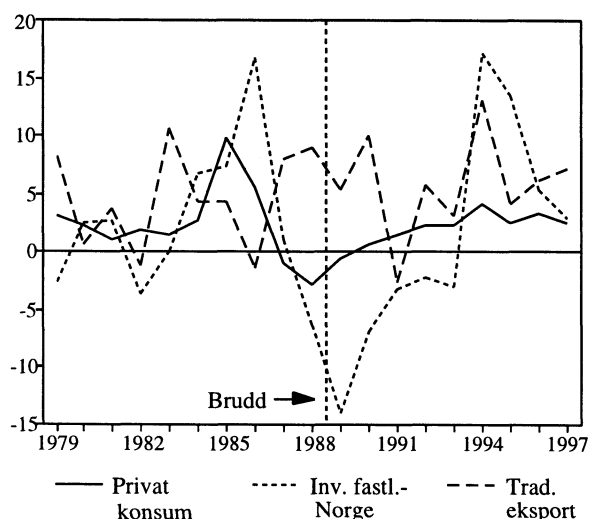
Moderat vekst i offentlige utgifter

Forutsetningene om finanspolitikken bygger på anslagene i Revidert nasjonalbudsjett 1996 og er uendret fra forrige konjunkturoversikt. Anslagene for 1997 innebærer uendrede reelle skatte-, avgifts- og subsidiesatser fra 1996 til 1997. Fortsatt moderat vekst i offentlig konsum og redusert stønadsvekst pga. lavere arbeidsledighet gir moderat vekst i offentlige utgifter. Av demografiske grunner er det nå små endringer i antall alderspensjonister, noe som også demper veksten i offentlige utgifter og husholdningenes inntekter. Sterkest vekstbidrag fra finanspolitikken kommer fra offentlige investeringer i forbindelse med 6-årsreformen i skolen. Tallene for første halvår i år viser at investeringsøkningen ennå ikke har inntruffet med noen styrke, men det forventes å skje i andre halvår. Investeringsimpulsen antas å forsvinne i løpet av andre halvår 1997.

Reduserte vekstimpulser fra petroleumsvirksomheten i 1997

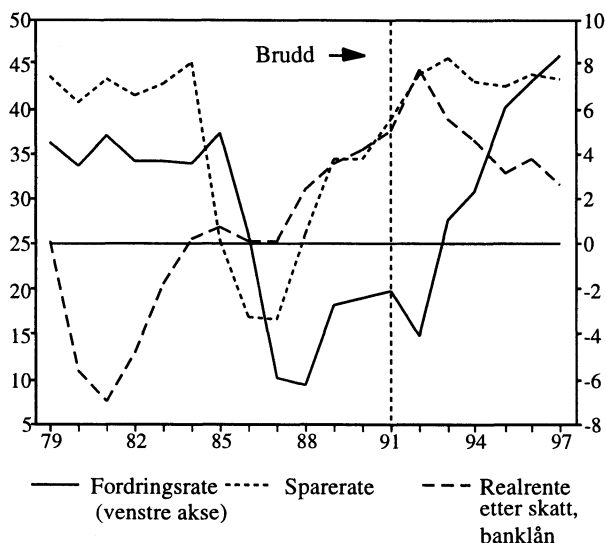
Investeringene i petroleumsvirksomheten antas å øke med vel 7 prosent fra 1995 til 1996 for deretter å falle svakt til 1997. Imidlertid retter en større andel av etterspørselen seg mot import i 1996, slik at etterspørselsimpulsene mot norske leverandører endres mindre fra 1995 til 1996 enn det disse tallene isolert sett skulle tilsi. Vi regner med at importandelen i 1997 endres noe mindre, men dog slik at impulsene mot norsk økonomi fortsatt reduseres. Olje- og gassproduksjonen har økt kraftig de seneste kvartaler. Det ventes ingen store endringer i oljeproduksjonen de nærmeste årene, mens gassproduksjonen fortsatt vil øke betydelig.

Konsum, investering og eksport 1979 - 1997
Prosentvis vekst. Anslag for 1996 og 1997

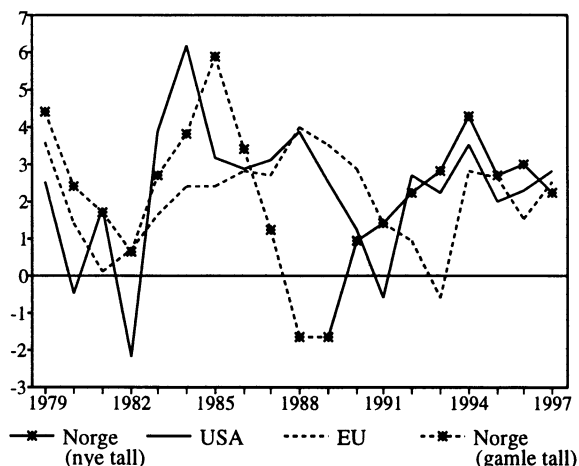
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Nettofordringsrate, sparerate og realrente etter skatt 1979 - 1997

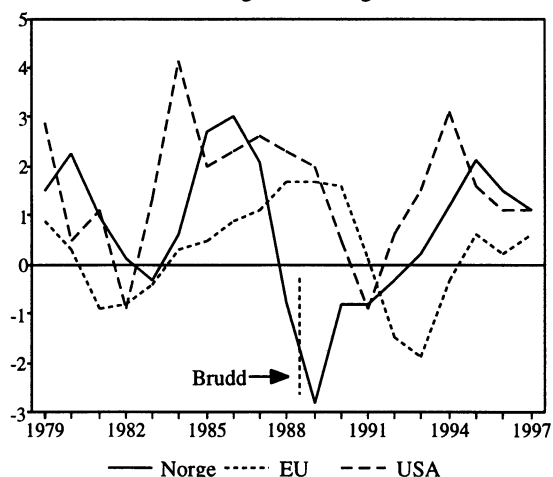
Kilde: Norges Bank og Statistisk sentralbyrå.

BNP for fastlands-Norge, USA og EU 1979 - 1997
 Prosentvis vekst. Anslag for 1996 og 1997

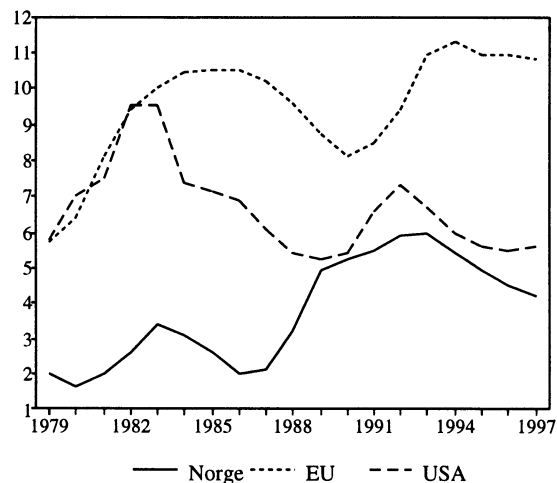
Kilde: Statistisk sentralbyrå, OECD og Europakommisjonen.

Syssetting 1979 - 1997
 Prosentvis vekst. Anslag for 1996 og 1997

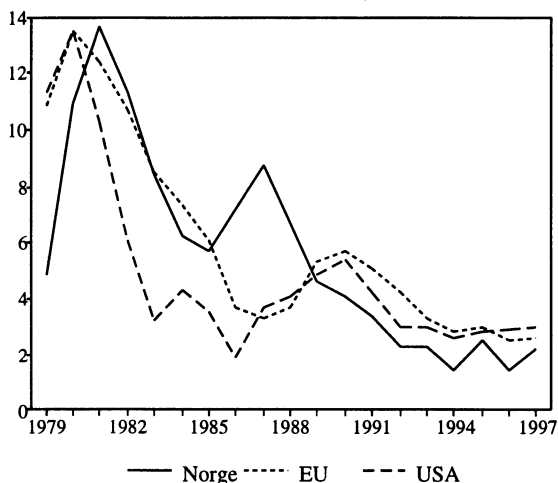
Kilde: Statistisk sentralbyrå, OECD og Europakommisjonen.

Arbeidsledighetsrate 1979 - 1997
 Prosent. Anslag for 1996 og 1997

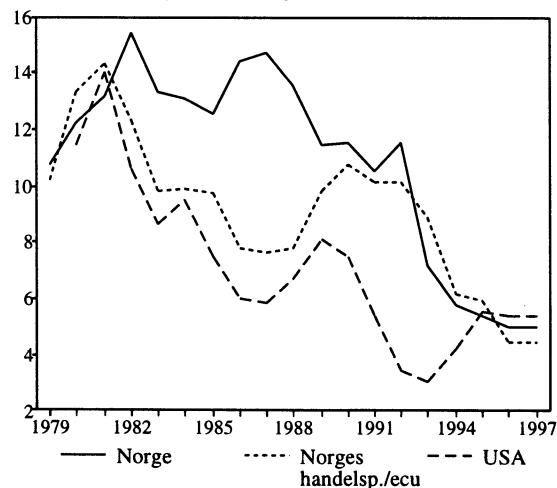
Kilde: Statistisk sentralbyrå, OECD og Europakommisjonen.

Konsumprisutvikling 1979 - 1997
 Prosentvis vekst. Anslag for 1996 og 1997

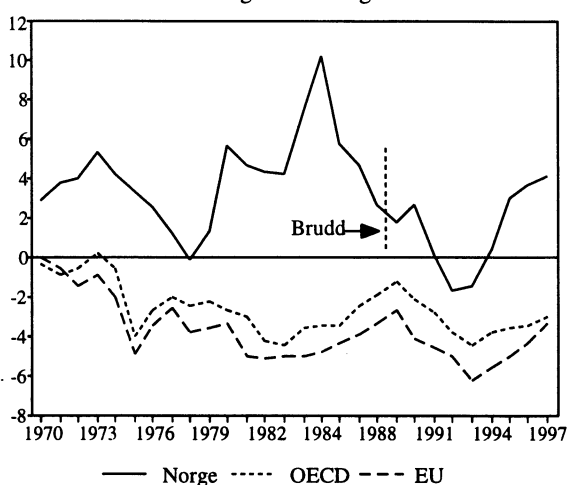
Kilde: Statistisk sentralbyrå, OECD og Europakommisjonen.

3 måneders eurorente 1979 - 1997
 Prosent. Anslag for 1996 og 1997

Kilde: Statistisk sentralbyrå, OECD og Norges Bank.

Nettofinansinvest. i offentlig forvaltning 1970 - 1997
 Prosent av BNP. Anslag for 1996 og 1997

Kilde: OECD, EU-kommisjonen og Statistisk sentralbyrå.

Utviklingen i noen økonomiske hovedstørrelser

Prosentvis endring fra året før der ikke annet fremgår

	Regnskap 1995	SSB 1996	NB ¹⁾ 1996	FIN ²⁾ 1996	SSB 1997	NB ¹⁾ 1997	FIN ²⁾ 1997
Realøkonomi							
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	2,6	3,5	4	3,5	2,7	2 3/4	2,1
Konsum i offentlig forvaltning	0,2	1,7	1 3/4	1,7	1,2	1	1,1
Bruttoinvesteringer i fast kapital	4,5	6,9	5 1/2	7,3	1,8	1 3/4	0,9
- fastlands-Norge	13,5	5,6	7 1/4	8,8	2,9	2 1/4	1,8
- oljeutvinning og rørtransport	-13,1	7,6	1	1,3	-1,7	-1	-2,5
Etterspørsel fra fastlands-Norge ³⁾	3,8	3,5	4	-	2,3	2 1/4	-
Lagerendring ⁴⁾	1,2	-0,2	-	-0,1	0,0	-	-
Eksport	3,8	7,2	8 1/4	7,2	4,8	5	4,4
- råolje og naturgass	8,4	12,3	15	15,2	2,0	4 1/2	4,4
- tradisjonelle varer	4,1	7,4	6 3/4	3,7	7,5	5 3/4	4,6
Import	5,1	5,8	6	4,8	4,7	4	2,5
- tradisjonelle varer	9,1	6,4	7 1/4	5,8	4,1	4	2,4
Bruttonasjonalprodukt	3,3	4,3	4 3/4	4,5	2,3	2 1/2	2,3
- fastlands-Norge	2,7	3,0	3 1/4	3,0	2,4	2 1/2	2,0
Arbeidsmarked⁵⁾							
Sysselsatte personer	2,1	1,5	1 3/4	1 1/2	1,1	1	1
Arbeidsledighetsrate (nivå)	4,9	4,5	4 1/4	4 1/4	4,2	4	-
Priser og lønninger							
Lønn pr. årsverk	3,3	4,3	4 1/4	3,8	3,6	4 3/4	-
Konsumprisindeksen	2,4	1,4	1 1/4	1 1/4	2,2	2 1/2	-
Eksportpris tradisjonelle varer	7,1	-1,7	-1 1/2	1,4	2,1	2	-
Importpris tradisjonelle varer	0,7	1,1	1	1,8	1,8	1 1/2	-
Utenriksøkonomi							
Driftsbalansen, mrd.kroner	28,4	52	49	52	60	50	57
Driftsbalansen i prosent av BNP	3,1	5,2	4,9	-	5,8	4,8	-
MEMO:							
Pengemarkedsrente (nivå)	5,4	5,0	-	-	5,0	-	-
Gjennomsnittlig lånerente (nivå) ⁶⁾	7,8	7,4	-	-	7,4	-	-
Råoljepris i kroner (nivå) ⁷⁾	105,9	126	115	115	126	108	107
Internasjonal markedsvekst	4,9	4,0	-	7 1/2	6,0	-	-
Importveid kronekurs ⁸⁾	-2,5	-0,5	0	-	0	-	-

1) NB: Anslag ifølge Norges Bank. Penger og kreditt 1996/2.

2) FIN: Anslag ifølge Finansdepartementet. Revidert nasjonalbudsjett 1996.

3) Privat konsum + offentlig konsum + bruttoinvesteringer fast kapital i fastlands-Norge

4) Vekstrate i prosent av BNP.

5) Tallene for 1996 og 1997 er justert for kjente brudd i AKU og er sammenlignbare med tidligere publiserte tall.

6) Husholdningenes lånerente i private finansinstitusjoner.

7) Gjennomsnitt norsk oljeproduksjon.

8) Positiv fortegn innebærer depresiering.

Råoljeprisen har vært uventet høy så langt i 1996. I vår forrige konjunkturoversikt antok vi at gjennomsnittsprisen for norsk råolje (som ligger svakt over Brent Blend-prisen) ville bli 120 kroner fatet i 1996. Til og med august i år, har prisen ligget på om lag 126 kroner fatet. Mange observatører har ment at råoljeprisen vil gå ned utover vinteren når olje fra Irak kommer på markedet, men de siste dagers bevisenheter har igjen skapt usikkerhet om utviklingen. Vår beregning er basert på en råoljepris på 125 kroner fatet både i 1996 og 1997.

Sterk vekst i etterspørselen

I begynnelsen av 1996 var det særlig høy vekst i konsum i husholdningene og i eksporten. Konsumveksten skjedde i hovedsak i form av økte kjøp av biler, som så langt i år har

gått opp med nesten 40 prosent. Nyregistreringstallene for juli og august viser fortsatt et høyt nivå på bilkjøpene. Imidlertid er det grunn til å tro at en gjennom 1997 vil kunne få en viss nedgang i kjøpene. Konsumveksten forøvrig har vært moderat og boliginvesteringene har vist en svakere utvikling enn vi la til grunn i begynnelsen av året. Samlet sett har derfor husholdningenes etterspørsel ikke vokst så kraftig, og beregningene viser at husholdningenes sparerate vil kunne øke svakt fra 1995 til 1996. Det samme gjelder for finansinvesteringsraten. Dette er svært ulikt utviklingen midt på 1980-tallet da en vesentlig del av kjøpsveksten var lånefinansiert.

Eksporten av tradisjonelle varer økte overraskende kraftig ved årsskiftet. Utviklingen har senere vært langt mer moderat, men årsveksten fra 1995 til 1996 vil likevel bli

Noen indikatorer for "press" i norsk økonomi

Fra og med 1991 har veksten i norsk økonomi ligget over OECD-gjennomsnittet, enten vi ser på økonomien i alt eller produksjonsvirksomheten i fastlands-Norge. Vi må tilbake til midten av 1980-tallet for å finne like høye vekstrater i Norge. Som den gangen, ligger veksten i fastlandsøkonomien nå over den langsiktige trendveksten, men oppgangen på 1990-tallet startet fra et vesentlig lavere nivå i forhold til den underliggende trenden. Tallene fram til første halvår 1996 tyder på at det først er nå at BNP for fastlands-Norge har kommet opp på trenden, se fig.A.

På denne bakgrunn er det nærliggende å spørre om norsk økonomi er i ferd med å vokse for raskt, i den forstand at mangel på arbeidskraft, produksjonskapasitet og andre "flaskehals" vil resultere i en lønns- og prisvekst som over tid vil gi et uønsket tap av markedsandeler for norske produsenter. Så langt ser ikke dette ut til å være tilfelle, og våre fremskrivninger viser en lavere vekst neste år enn i år. Riktignok ligger det an til at gjennomsnittlig reallønn i inneværende år vil øke mer enn produktiviteten i fastlandsøkonomien, og at timelønnskostnadene i industrien kan vokse noe raskere enn hos handelspartnerne. Dette må imidlertid ses på bakgrunn av at reallønnsveksten gjennom perioden 1989-95 gjennomgående lå under den anslåtte produktivitetsveksten i fastlandsøkonomien, se fig.B.

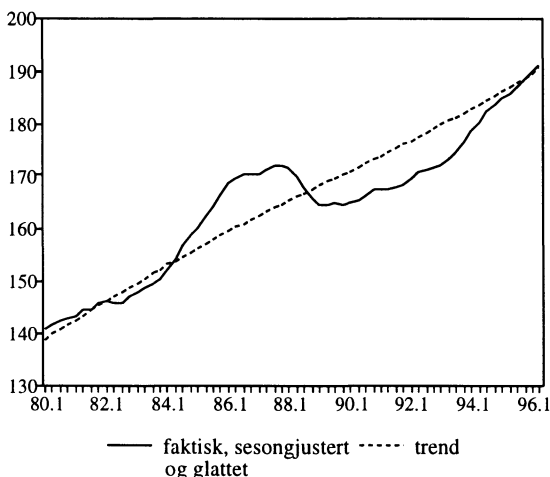
Analyser av virkemåten til norsk økonomi utført i Statistisk sentralbyrå, tyder på at nedgangen i arbeidsledigheten ikke er den mest betydningsfulle faktoren bak oppgangen i lønnsveksten inneværende år. Basert på beskrivelsen av lønnsdannelsen i industrien i SSBs makroøkonomiske modell MODAG, er nedgangen i ledigheten fra 6 prosent i 1993 til et anslått nivå på 4,5 prosent i år beregnet til å ha gitt et direkte bidrag til lønnsveksten i industrien gjennom perioden på under ett halvt prosentpoeng. På lang sikt vil en nedgang i ledigheten fra 6 til 4 prosent øke reallønnsnivået i industrien med om lag 1 prosent. Som det framgår av fig.C, må ledigheten komme under 3 prosent før en får store utslag på lønningene. Våre beregninger viser at den sterke lønnsveksten i 1996 i hovedsak må ses på bakgrunn av lønnsomhetsutviklingen i industrien, som har brakt lønnskost-

nadenes andel av brutto faktorinntekt ned på et historisk sett meget lavt nivå, se fig.D.

Erfaringene fra andre land antyder at et langvarig høyt nivå på ledigheten kan bidra til å redusere fleksibiliteten i arbeidsmarkedet, som følge av redusert kompetanse og redusert motivasjon for yrkesdeltakelse. Utviklingen i beholdningen av ledige plasser sett i forhold til summen av registrerte ledige og personer på ordinære arbeidsmarkedstiltak gjennom de siste årene, tyder imidlertid så langt ikke på en sterk økning i ubalansen i arbeidsmarkedet som følge av nedgangen i ledigheten. I motsetning til det som var tilfellet på midten av 1980-tallet, ligger summen av registrerte ledige og personer på arbeidsmarkedstiltak nå klart over beholdningen av ledige plasser, og mens de to seriene nærmet seg hverandre gjennom 1994 og 1995, har de hittil i 1996 utviklet seg mere parallelt, se fig.E. Også langtidsledigheten har vist en gunstig utvikling så langt i den pågående konjunkturoppgangen. Til tross for flere år med historisk sett svært høy ledighet, var det ingen klar tendens til oppgang i andelen av langtidsledige da ledigheten begynte å falle i 1993, og gjennom de siste kvartalene har denne andelen gått klart ned, se fig.F. Oppgangen i yrkesprosenten fra 1994 til 1995 har vært betydelig, men forholdstallet mellom arbeidstyrke og befolkning i yrkesaktiv alder vil i år, og trolig også neste år, ligge under toppnivået i 1988, se fig.G.

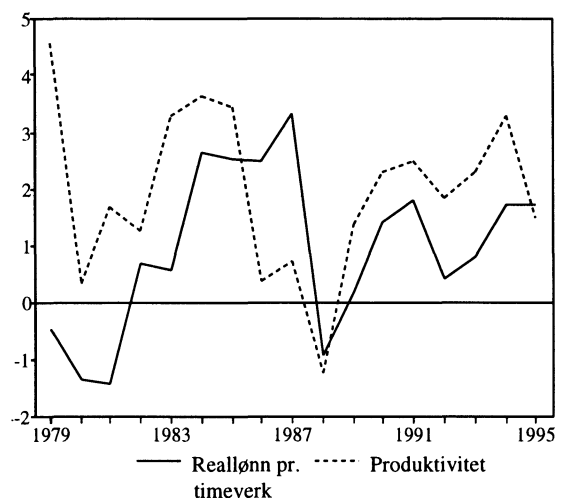
Gjennom det siste året har det ifølge Statistisk sentralbyrås Konjunkturbarometer vært en viss økning i andelen av industriforetak som rapporterer at tilgangen på arbeidskraft utgjør en begrensende faktor for produksjonen. Andelen er imidlertid fortsatt liten, og klart lavere enn på midten av 1980-tallet. I samme periode har det vært en nedgang i andelen industriforetak som rapporterer at kapasiteten begrenser produksjonen, se fig.H. Kapasitetsutnyttelsen i industrien er dessuten avtakende ifølge Konjunkturbarometeret, etter en markert oppgang gjennom 1993 og 1994. Siden det stort sett har vært oppgang i industriproduksjonen gjennom hele perioden, er det nærliggende å se dette forløpet som en følge av at den sterke veksten i industriinvesteringene etter 1993 har resultert i ny produksjonskapasitet.

Fig. A. BNP - fastlands-Norge, mrd. 1993-kroner pr. kvartal

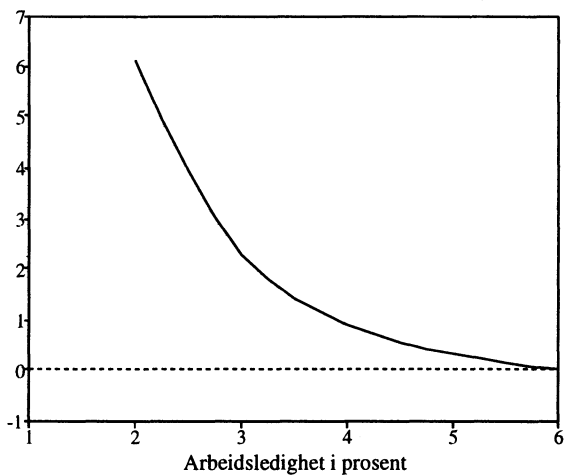
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. B. Reallønn og produktivitet i fastlands-økonomien
Prosentvis vekst fra foregående år

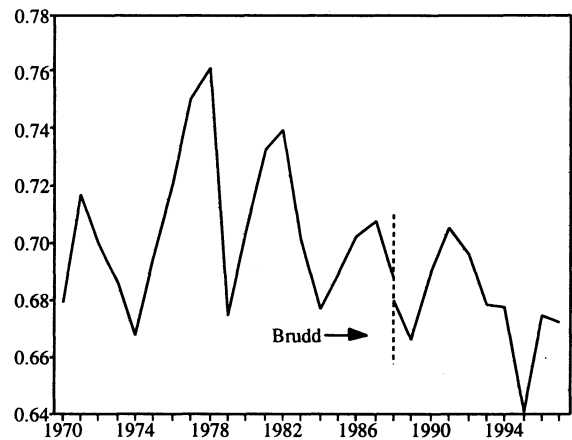
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Fig. C. Endring i lønnsnivået i industrien på lang sikt ved en partiell nedgang i ledigheten fra 6 pst.

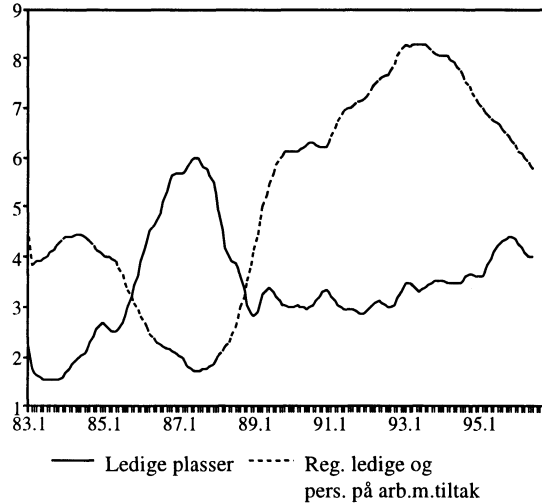
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig D. Lønnskostnad som andel av brutto faktorinntekt i industrien. Anslag for 1996-1997. Prosent

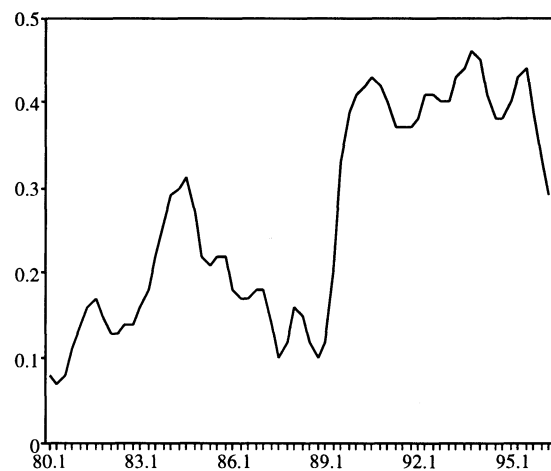
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. E. Arbeidsledige og beholdning av ledige plasser Prosent av arbeidsstyrken

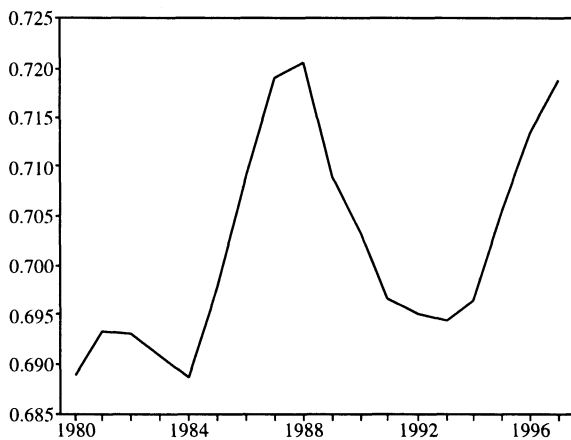
Kilde: Arbeidsdirektoratet og Statistisk sentralbyrå

Fig. F. Langtidsledige 1980-1996 ifølge AKU Prosent av ledige med kjent søketid. Glattet.

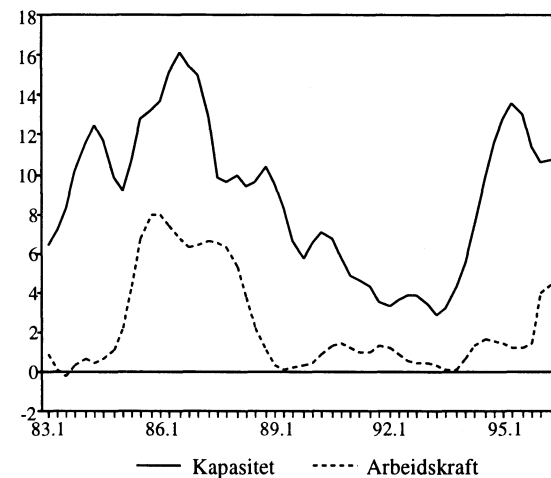
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Fig. G. Arbeidsstyrken som andel av befolkningen i yrkesaktiv alder. Anslag for 1996-1997. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. H. Faktorer som begrenser produksjonen for industrien Andel av foretakene. Prosent (glattet)

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Konjunkturbarometeret

høy med mindre en får et markert fall i andre halvår, noe som virker lite sannsynlig. Tendenser til økt vekst hos Norges europeiske handelspartnere vil kunne bidra til ny oppgang i eksporten inn i 1997. For en rekke av de viktige tradisjonelle eksportvarene faller nå prisene, og industrien må samlet sett regne med klart svakere lønnsomhet i 1996 enn i 1995.

På investeringssiden gir som nevnt både offentlig sektor og oljevirkksomheten positive bidrag til samlet etterspørsel i 1996, i motsetning til året før. For 1997 er imidlertid disse etterspørselskomponentene antatt å ville synke svakt. De private fastlandsinvesteringene utenom bolig fortsetter å øke betydelig etter sterk vekst også i 1995. Oppgangen i industriinvesteringene fortsetter, noe som var forventet etter svært god lønnsomhet i industrien i flere år og fortsatt produksjonsvekst. Svakere lønnsomhet i 1996 forventes imidlertid å ville dempe veksten betydelig i 1997. Gardermoen-prosjektet gir økte etterspørselsimpulser til norsk økonomi i 1996, men impulsene vil være om lag uendrete fra 1996 til 1997 for så å falle til null gjennom 1998. Boliginvesteringene fortsetter å falle noe, men nedgangen i igangsettingen kan ha stoppet opp. Et om lag uendret rentenivå i 1997 samt høy inntektsvekst tilsier at boligbyggingen kan ta seg noe opp neste år.

Høy produksjonsvekst i 1996

Den økte olje- og gassproduksjonen sammen med generell vekst i etterspørselen, gjør at samlet BNP forventes å øke med over fire prosent fra 1995 til 1996. Veksten i fastlands-Norges BNP blir klart mindre, om lag tre prosent. Disse anslagene er de samme som i vår forrige konjunkturoversikt. Den kalde og tørre vinteren har gitt betydelig nedgang i produksjonen av elektrisk kraft, og lavere kraftproduksjon reduserer samlet BNP-vekst med en kvart prosent i 1996. Sammensetningen av etterspørselen i 1996 vrir i retning av varer med høyt importinnhold slik at importveksten er høyere enn BNP-veksten. Denne utviklingen fortsetter i 1997, om enn i et noe svakere tempo. Produksjonsveksten neste år er beregnet til å ville bli klart lavere enn i inneværende år. Oljeproduksjonen er antatt å bli om lag uendret fra 1996 til 1997, mens det for fastlands-Norge er noe lavere etterspørselsvekst som forklarer redusert veksttakt.

Nedgangen i arbeidsledigheten fortsetter

Arbeidsledigheten har fortsatt å falle gjennom 1996. Omlegginger i SSBs Arbeidskraftundersøkelse (AKU), se egen omtale i avsnittet Arbeidsmarkedet, gjør at ledigheten målt ved AKU-tall blir noe høyere enn tidligere antatt. Av hensyn til sammenlikningen med tidligere anslag og hvordan ledigheten inngår i makromodellene, rapporteres tall justert for omleggingen av undersøkelsen. Den sterke selssetningsveksten fortsetter og er særlig sterk når en ser på antall personer, mens veksten i timeverkene nå er mer moderat. En skal imidlertid være varsom med å legge for mye i denne forskjellen basert på utviklingen i ett kvartal. Arbeidsstyrken fortsetter også å vokse kraftig, men gjennomsnittlig yrkesprosent vil i 1996 fortsatt være lavere enn

i den forrige toppen som var i 1988. Vårt anslag på ledighetsnivået i 1996 er fortsatt 4,5 prosent (justert for bruddet i AKU), og vi venter videre fall gjennom 1997, men i et avtakende tempo.

Pris og lønn

Etter bortfallet av momskompensasjonen på matvarer og økte strømpriser, steg prisveksten klart fra juni til juli. Usikkerheten rundt prisutviklingen gjennom resten av 1996 knytter seg i all hovedsak til hvor raskt og hvor kraftig prisveksten på elektrisk strøm til husholdningene vil bli. Vi har også i tidligere prognoser for prisveksten i 1996 lagt til grunn økte strømpriser, men usikkerheten om størrelsen og tidsprofilen på prisøkningene er fortsatt stor. Vi har valgt å holde fast ved det forrige anslaget på konsumprisveksten fra 1995 til 1996 på 1,4 prosent.

Prisanslaget for 1997 er svakt oppjustert i forhold til forrige konjunkturrapport og er nå 2,2 prosent. Virkningene av reduserte bilpriser faller bort fra kommende årsskifte noe som alene trekker prisveksten opp tre tiendedeler. Oppgangen i strømprisene gjennom 1996 og antakelse om videre økninger inn i 1997, vil øke årsveksten med ytterligere en kvart prosent isolert sett. I modererende retning trekker en beregnet lavere lønnsvekst i 1997 enn i 1996.

Det har ikke kommet vesentlig ny informasjon om lønnsveksten i 1996 sammenliknet med forrige konjunkturrapport. For økonomien som helhet regner vi med en lønnsvekst på 4,3 prosent, mens den for industrien kan bli vel 4,5 prosent. Bare en liten del av den økte lønnsveksten kan tilskrives et generelt strammere arbeidsmarked. En reduksjon i ledigheten fra om lag 5 til 4,5 prosent, øker lønnsveksten første året, dvs. fra 1995 til 1996 med et par tiendedeler, mens virkningen er vel en halv prosent på lang sikt. En viktigere faktor bak den økte industrilønnsveksten har vært høy produktivitsvekst og bedret lønnsomhet i industrien de senere årene. Dette får også følger for lønnsutviklingen i resten av økonomien. Noe svakere produktivitsvekst og klart svakere lønnsomhet i industrien i år og neste år sammenliknet med 1995, antas å virke dempende på lønnsveksten i 1997.

Økende og store overskudd i utenriksøkonomien

Overskuddet på driftsbalansen i første halvår i år var på vel 34 mrd. kroner. På årsbasis regner vi med et overskudd på driftsbalansen på knapt 52 mrd. kroner, eller vel fem prosent av BNP. En vesentlig del av bedringen fra 1995 til 1996 skyldes økningen i råoljeprisen, som bidro til at Norges bytteforhold overfor utlandet bedret seg med vel tre prosent. Bytteforholdsgevinsten forklarer således halvparten av økningen i disponibel realinntekt for Norge, som for 1996 er anslått til å øke med vel seks prosent. Overskuddet på driftsbalansen er antatt å ville øke ytterligere opp til 60 mrd. kroner i 1997. Dette anslaget er svært avhengig av oljeprisutviklingen fremover.

Utviklingen i noen makroøkonomiske hovedstørrelser

Faste 1993 priser. Millioner kroner

	Ujustert		Sesongkorrigert							
	1994	1995	94.3	94.4	95.1	95.2	95.3	95.4	96.1	96.2
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	428584	439735	107766	108417	107684	109572	111336	111143	113595	113567
Nordmenns konsum i utlandet	17286	17298	4494	4305	3964	4350	4610	4375	4189	4341
- Utlandings konsum i Norge	-15613	-14700	-4071	-3524	-3941	-3603	-3518	-3638	-3625	-3510
Konsum i offentlig forvaltning	180868	181182	45390	45034	45015	45280	45422	45465	45918	46177
Bruttoinvesteringer i fast kapital	179759	187837	45395	44068	46747	46931	44990	49169	46619	47945
Oljevirsksomhet	52972	46014	12485	11422	10776	10996	11262	12980	10330	11661
Sjøfart	4826	3373	1099	-296	1681	1595	-1067	1164	813	807
Fastlands-Norge	121961	138449	31811	32942	34290	34340	34794	35025	35475	35477
Industri og bergverk	10698	15158	2865	3028	3449	3901	3855	3953	4185	4336
Annen vareproduksjon	11250	11731	2743	2809	3041	2937	2802	2903	3003	2829
Offentlig tjenesteyting	27706	27562	6935	7104	7115	6857	7102	6488	7224	7076
Boliger	23526	26510	6178	6530	6777	6706	6539	6488	6334	6303
Annen tjenesteyting	48781	57488	13091	13472	13908	13940	14496	15192	14728	14932
Lager	13506	23997	4986	3213	3276	6427	8503	5796	4054	4380
Bruttoinvesteringer i alt	193266	211834	50381	47281	50023	53358	53493	54965	50672	52325
Innenlandsk anvendelse	802717	832751	203537	200732	202722	208210	210250	211574	210185	212068
Ettersp. fra fastlands-Norge	731413	759366	184967	186393	186990	189192	191551	191633	194989	195220
Eksport	341828	354689	84485	90344	87757	86253	89716	90936	94539	93947
Tradisjonelle varer	127108	132372	32887	33673	33827	32036	33485	33197	36842	35923
Råolje og naturgass	116112	125818	27218	31241	30243	29992	31173	34410	34829	35590
Skip og plattformer	10416	10954	2398	4182	2043	3031	3720	2136	1934	1570
Tjenester	88191	85544	21982	21247	21644	21194	21338	21194	20935	20864
Samlet anvendelse	1144545	1187439	288022	291075	290480	294463	299966	302510	304725	306016
Import	279766	294127	70651	69998	71229	73931	73529	75439	73976	74594
Tradisjonelle varer	184085	200845	47667	47382	48745	50269	50954	51079	52551	52512
Råolje	943	1244	251	228	349	382	328	185	214	218
Skip og plattformer	12446	13250	1894	2351	3198	2566	2425	5061	3084	4166
Tjenester	82292	78787	20838	20037	18937	20714	19822	19114	18127	17698
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	864780	893312	217371	221077	219251	220532	226437	227071	230749	231422
Fastlands-Norge	725221	745023	183302	184737	183381	184806	188714	188102	189936	190083
Oljevirsksomhet og utr. sjøfart	139559	148290	34069	36340	35870	35726	37724	38970	40813	41339
Fastlands-næringer	651036	666373	164358	165286	164144	165762	168707	167767	169178	169567
Industri og bergverk	101380	104322	25660	25978	26113	26171	26031	26013	26857	26150
Annen vareproduksjon	69487	75588	17481	17909	18562	18859	18708	19404	19277	18069
Offentlig tj. produksjon	134578	135321	33759	33814	33408	33611	34010	34294	34226	34479
Privat tjenesteproduksjon	345591	351141	87458	87585	86061	87121	89957	88056	88817	90869
Korleksjonsposter	74185	78649	18944	19451	19237	19044	20007	20335	20758	205106

Utviklingen i noen makroøkonomiske hovedstørrelser

Faste 1993 priser. Prosentvis vekst fra forrige periode

	Ujustert		Sesongkorrigert							
	1994	1995	94.3	94.4	95.1	95.2	95.3	95.4	96.1	96.2
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	4,1	2,6	1,5	0,6	-0,7	1,8	1,6	-0,2	2,2	-0,0
Nordmenns konsum i utlandet	8,6	0,1	2,8	-4,2	-7,9	9,7	6,0	-5,1	-4,2	3,6
- Utlendingers konsum i Norge	13,5	-5,8	0,5	-13,4	11,8	-8,6	-2,4	3,4	-0,4	-3,2
Konsum i offentlig forvaltning	0,7	0,2	0,6	-0,8	-0,0	0,6	0,3	0,1	1,0	0,6
Bruttoinvesteringer i fast kapital	6,9	4,5	-2,5	-2,9	6,1	0,4	-4,1	9,3	-5,2	2,8
Oljevirksomhet	-7,3	-13,1	-20,9	-8,5	-5,7	2,0	2,4	15,3	-20,4	12,9
Sjøfart	-30,5	-30,1
Fastlands-Norge	17,2	13,5	8,9	3,6	4,1	0,1	1,3	0,7	1,3	0,0
Industri og bergverk	8,3	41,7	15,9	5,7	13,9	13,1	-1,2	2,5	5,9	3,6
Annen vareproduksjon	2,6	4,3	-7,2	2,4	8,2	-3,4	-4,6	3,6	3,4	-5,8
Offentlig tjenesteyting	1,6	-0,5	1,9	2,4	0,2	-3,6	3,6	-8,6	11,3	-2,0
Boliger	34,9	12,7	9,0	5,7	3,8	-1,1	-2,5	-0,8	-2,4	-0,5
Annen tjenesteyting	26,6	17,8	15,8	2,9	3,2	0,2	4,0	4,8	-3,1	1,4
Lager	40,3	77,7
Bruttoinvesteringer i alt	8,7	9,6	3,4	-6,2	5,8	6,7	0,3	2,8	-7,8	3,3
Innenlandsk anvendelse	4,4	3,7	1,8	-1,4	1,0	2,7	1,0	0,6	-0,7	0,9
Ettersp. fra fastlands-Norge	5,2	3,8	2,5	0,8	0,3	1,2	1,2	0,0	1,8	0,1
Eksport	8,2	3,8	0,1	6,9	-2,9	-1,7	4,0	1,4	4,0	-0,6
Tradisjonelle varer	13,1	4,1	4,6	2,4	0,5	-5,3	4,5	-0,9	11,0	-2,5
Råolje og naturgass	11,6	8,4	-5,3	14,8	-3,2	-0,8	3,9	10,4	1,2	2,2
Skip og plattformer	-12,0	5,2	33,1	74,4	-51,2	48,4	22,7	-42,6	-9,4	-18,8
Tjenester	0,2	-3,0	-1,8	-3,3	1,9	-2,1	0,7	-0,7	-1,2	-0,3
Samlet anvendelse	5,5	3,7	1,3	1,1	-0,2	1,4	1,9	0,8	0,7	0,4
Import	6,9	5,1	0,2	-0,9	1,8	3,8	-0,5	2,6	-1,9	0,8
Tradisjonelle varer	15,3	9,1	5,9	-0,6	2,9	3,1	1,4	0,2	2,9	-0,1
Råolje	-17,5	32,0	9,6	-9,2	53,1	9,5	-14,1	-43,7	15,6	1,8
Skip og plattformer	-33,9	6,51
Tjenester	0,4	-4,3	-3,1	-3,8	-5,5	9,4	-4,3	-3,6	-5,2	-2,4
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	5,0	3,3	1,6	1,7	-0,8	0,6	2,7	0,3	1,6	0,3
Fastlands-Norge	4,3	2,7	2,4	0,8	-0,7	0,8	2,1	-0,3	1,0	0,1
Oljevirksomhet og utr. sjøfart	8,8	6,3	-2,2	6,7	-1,3	-0,4	5,6	3,3	4,7	1,3
Fastlands-næringer	4,0	2,4	1,8	0,6	-0,7	1,0	1,8	-0,6	0,8	0,2
Industri og bergverk	5,1	2,9	2,3	1,2	0,5	0,2	-0,5	-0,1	3,2	-2,6
Annen vareproduksjon	0,8	8,8	2,8	2,4	3,6	1,6	-0,8	3,7	-0,7	-6,3
Offentlig tj. produksjon	1,1	0,6	1,0	0,2	-1,2	0,6	1,2	0,8	-0,2	0,7
Privat tjenesteproduksjon	5,4	1,6	1,7	0,1	-1,7	1,2	3,3	-2,1	0,9	2,3
Korreksjonsposter	7,5	6,0	7,7	2,7	-1,1	-1,0	5,1	1,6	2,1	-1,2

Prisindekser for makroøkonomiske hovedstørrelser

	Prosentvis endring fra samme periode året før				Prosentvekst fra foregående kvartal Sesongjustert ^{*)}				
	1995	95.3	95.4	96.1	96.2	95.3	95.4	96.1	96.2
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	2,5	2,2	2,5	0,6	1,7	0,6	0,6	-0,3	1,0
Konsum i offentlig forvaltning	3,5	3,2	3,1	3,1	3,5	0,7	1,0	1,2	0,5
Bruttoinvesteringer i fast kapital	3,1	3,6	3,2	3,1	0,9	1,0	0,2	0,9	-1,1
- fastlands-Norge	3,0	3,1	3,5	3,0	1,8	-0,2	1,5	0,3	0,2
Innenlandsk anvendelse	2,7	2,4	2,9	1,6	1,8	1,7	0,3	-0,1	-0,0
- etterspørsel fra fastlands-Norge	2,8	2,6	2,9	1,6	2,1	0,5	0,8	0,1	0,7
Eksport	2,2	-0,4	0,4	1,0	4,0	2,6	0,9	2,7	3,0
- tradisjonell vareeksport	7,1	6,0	3,8	-3,1	-1,0	-0,3	-0,2	-1,3	0,7
Samlet anvendelse	2,5	1,6	2,2	1,4	2,4	0,4	0,5	0,7	0,9
Import	0,9	0,9	0,8	0,5	0,4	0,7	0,3	0,2	-0,7
- tradisjonell vareimport	0,7	0,4	0,4	0,4	0,0	-0,2	0,3	0,1	0,1
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	3,1	1,8	2,6	1,7	3,0	0,3	0,5	0,8	1,4
- fastlands-Norge	4,2	3,6	3,9	1,0	2,0	1,3	0,5	-0,5	0,9

*) Se Teknisk merknad

Teknisk merknad om kvartalstallene og fotnoter til tabellene

Statistisk sentralbyrå er i gang med en omfattende revisjon av nasjonalregnskapet. Nye reviderte tall for årene 1988-1995 er senest publisert i Ukens statistikk nr 18 1996 og i Økonomiske analyser 4/96. Tallene for 1994 og 1995 i denne publikasjonen kan på enkelte punkter avvike noe fra disse anslagene, som følge av innarbeiding av ny informasjon.

Kvartalsberegningene: Beregningene foretas på et mindre detaljert nivå enn de årlige nasjonalregnskapsberegningene og etter et mer summarisk opplegg.

Basisår og kjeding: I det kvartalsvise nasjonalregnskapet beregnes for tiden alle størrelser i faste priser med basis i prisene i 1993, og med vektorer fra dette året. Valg av basisår påvirker fastpristallene og dermed de årlige volumendringstallene (vekstratene). For sammenligningens skyld er det i alle tabeller gitt vekstrater med 1993 som basisår (felles omregningsår). Prisomregningen er foretatt på kvartalsregnskapets sektornivå.

Tallene fra det nye kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) går foreløpig bare tilbake til 1. kvartal 1993. Dette er en for kort periode for sesongjustering. Med utgangspunkt i de nye årstallene for perioden 1988 - 1993 er det derfor blitt utarbeidet provisoriske kvartalstall på aggregertnivået til SSBs makroøkonometriske modell MODAG. Disse tallene er kjedet bakover med kvartalstall fra det gamle nasjonalregnskapet, og fremover med de nye kvartalsvise tallene fra KNR, for sesongjustering. Denne kjedingen bidrar til å øke usikkerheten i de sesongjusterte tallene. De nye sesongjusterte seriene er mer aggregerte enn tallene i det kvartalsvise nasjonalregnskapet. I denne utgaven av ØA har det derfor ikke vært mulig å gi sesongjusterte anslag for alle størrelser som tidligere ble presentert på denne måten. Dette gjelder blant annet den gamle konkurranseinnordningen innenfor industrien og den gamle fordelingen av privat konsum på varer og tjenester.

Konjunkturutviklingen i Norge

Pengepolitikken og den finansielle utviklingen

I regjeringens forskrift om den norske kronens kursordning fra mai 1994 heter det at "Norges Banks løpende utøvelse av pengepolitikken skal rettes inn mot stabilitet i kronens verdi målt mot europeiske valutaer, med utgangspunkt i kursleiet siden kronen begynte å flyte den 10. desember 1992". Forskriften oppgir ikke sentralkurs og svingemarginer som en vil forsøke å styre innenfor, og det er heller ikke angitt hvilke europeiske valutaer kronen skal holdes stabil mot. En vanlig antakelse er at instruksjonen sikter til gjennomsnittet av EU-valutaene målt ved ecu-indeksen, dvs. samme valutakurv som kronen var knyttet opp mot gjennom de siste årene av den forutgående fastkursperioden.

I den perioden forskriften refererte til, fra kronen ble frikoblet til forskriften ble avgitt, hadde den grovt sett holdt seg innenfor intervallet 103,2 - 105,2 målt ved ecu-indeksen (høyt tall innebærer svak krone, og omvendt). I det gamle regimet - som ble betegnet som et fastkurs-regime - hadde kronen en svingemargin på +/- 2 1/4 prosent, men Norges Bank holdt de siste årene kronkursen så og si helt stabil.

Svingningene i kronens verdi mot ecu har således vært betydelig større i perioden etter frikoblingen enn i de nærmeste årene før. Gjennom 1993 beveget kronen seg fra den sterke til den svake delen av det nevnte intervallet, der den ble liggende gjennom det meste av 1994. Kronen styrket seg markert mot slutten av 1994, og holdt seg i 1995 gjennomgående i den sterke halvdel. Utover våren i år styrket kronen seg ytterligere, og brøt gjennom yttergrensen på intervallet. Etter å ha kulminert på en indeksverdi på 102,3 svekket kronen seg noe gjennom sommermånedene. Mot slutten av august lå den på 102,7, kronens verdi var da 0,9 prosent sterkere enn gjennomsnittet for 1995.

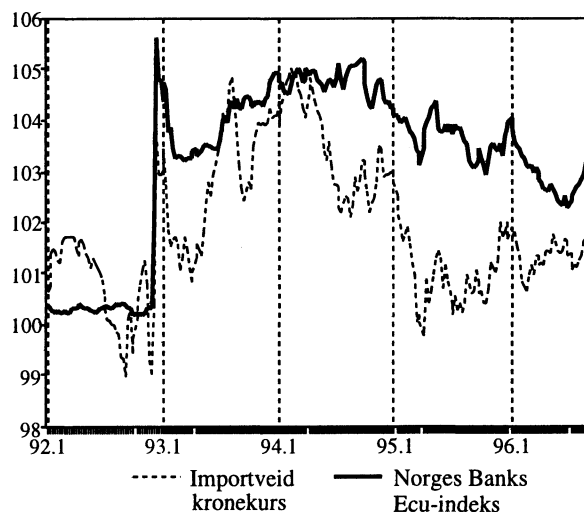
Med frie valuta- og kapitalbevegelser mellom land kan sentralbanken påvirke valutakursen gjennom pengemarkedsrentene. Høyere renter vil - alt annet gitt - gjøre det mer lønnsomt for aktørene å plassere penger i landets valuta, noe som vil trekke kapital inn til landet og presse verdien på valutaen opp. En lavere rente vil gi motsatt effekt. For et gitt utenlandsk rentenivå har sentralbanken følgelig mulighet til å velge mellom høyere rente og sterkere valuta, eller lavere rente og svakere valuta.

Hvilken kombinasjon av rente og valutakurs sentralbanken vil styre mot, vil avhenge av målet for penge- og valutapolitikken. I et rent flytende-kursregime, der sentralbanken ikke har sterke synspunkter på valutakursen (i alle fall ikke innenfor vide grenser), vil den velge et ønsket rentenivå, mens markedets tilpasning bestemmer valutakursen. I et

rent fastkurs-regime derimot, der sentralbanken ønsker å styre mot en bestemt valutakurs, vil markedets avveining bestemme hvor rentenivået må legges, avhengig av rentenivået i utlandet. I tillegg til tilpasning av det innenlandske rentenivået i forhold til rentenivået i utlandet, kan sentralbanken dessuten bruke intervensjoner i valutamarkedet (kjøp eller salg av egen valuta). Intervensjoner påvirker valutakursen ved at de direkte griper inn i balansen mellom kjøpere og selgere.

Utviklingen i importveid kronkurs og Norges Banks Ecu-indeks

Indekser. Oktober 1990=100

Kilde: Norges Bank.

Vektene i den europeiske pengeenheten ecu gjenspeiler ikke sammensetningen av norsk import, og dermed ikke valutakursenes betydning for prisene på importerte varer. For bedre å belyse dette kan en veie sammen valutakursene overfor våre viktigste importland med landenes andel av den norske importen som vekter. Som det fremgår av figuren, har det vært betydningsfulle forskjeller mellom utviklingen i ecu-indeksen og den importveide indeksen. Siden tidlig i 1995 har kronen gjennomgående svekket seg mot den importveide kurven av valutaer, mens kronen har styrket seg mot ecu-valutaene. Det viktigste bidraget til denne forskjellen er at svenske kroner har styrket seg med om lag 15 prosent over denne perioden; svenske kroner inngår ikke i ecu-gjennomsnittet. Hittil i år har den importveide verdien på norske kroner ligget 0,4 prosent under fjorårgjennomsnittet (en indeks på 101,3 mot 100,9). Til sammenligning har den norske kronen styrket seg med 0,7 prosent mot ecu-valutaene.

I omtalen av forskriften i Revidert nasjonalbudsjett 1994 heter det at rentenivået må "tilpasses slik at en unngår vedvarende og omfattende intervensjoner. Det vil ikke være aktuelt å benytte så sterke virkemidler når det gjelder kjøp og salg av kroner og kortsiktige renteendringer for å holde kronkursen som innenfor et fastkursregime, men hvis det skjer vesentlige endringer i kursen vil virkemidlene bli innrettet med sikte på at valutakursen etter hvert bringes tilbake til utgangsløyet."

Kronekursen skal holdes stabil, men altså ikke helt fast til enhver tid. Det gir myndighetene en viss frihet til å velge kombinasjonen av rente og kronkurs ut fra en samlet vurdering av norsk økonomi. En noe strammere politikk kan oppnås ved å øke renten, dette vil gi en sterkere krone, og begge deler vil ifølge byråets makromodeller virke kontraktivt på mellom-lang sikt. Når rentenivået og verdien på kronen beveger seg i *samme* retning, reflekterer det følgelig et skift i sentralbankens rente- og valutapolitikk.

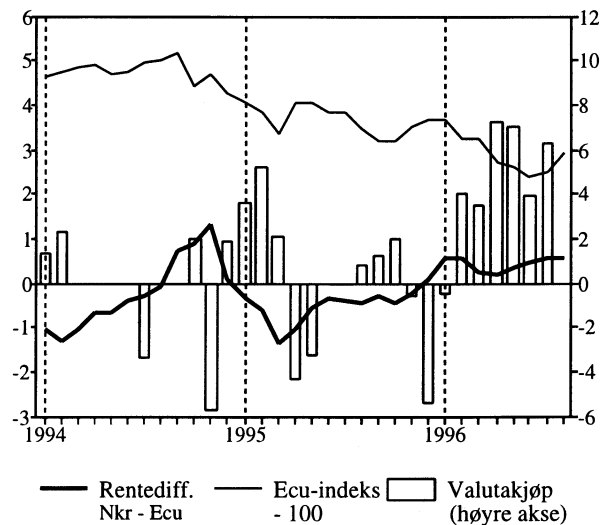
Men renter og valutakurs påvirkes også av endringer i markedsforholdene. Om det skjer et positivt markedsskift, dvs. at markedsaktørene av ytre årsaker ønsker å plassere mer i en valuta, f.eks på grunn av økt tillit til valutaens verdi på lengre sikt eller fordi landets bedrifter har store eksportinntekter som de vil ta inn i landet, så vil den økte innstrømmingen av kapital - alt annet gitt - styrke valutaen og/eller presse rentenivået ned. Om sentralbanken ikke vil styre valutakursen, men legger all vekt på å styre rentenivået, vil hele endringen slå ut i sterkere valuta. Om sentralbanken derimot fører en ren fastkurspolitikk, vil hele endringen slå ut i lavere renter. Virkningen på innenlandsøkonomien av et positivt markedsskift blir altså kontraktiv ved helt flytende kurs, men ekspansiv ved helt fast kurs.

I Norge - med retningslinjer for pengepolitikken som sitert ovenfor - vil Norges Bank kunne velge en mellomløsning for hvordan endringer i markedsforholdene skal slå ut. Om banken ønsker, kan endringer i markedsforholdene bli forsøkt nøytralisert ved at den kontraktive effekten av litt sterkere krone balanseres mot den ekspansive effekten av litt lavere renter. Det betyr at ved uendret stramhet i den samlede valuta- og rentepolitikken, så vil markedsendringer føre til at renter og verdien på kroner beveger seg i *mot-satt* retning av hverandre.

Gjennom første del av 1993, da kapasitetsutnyttelsen i norsk økonomi var lav, bidro både markedsskift og politikken til lavere renter og etter hvert svakere krone, mens rentene og etterhvert også verdien på kronen økte gjennom 1994, da veksten i økonomien var kommet opp på et høyt nivå. Alt i alt var nok skift i markedsforholdene den viktigste kilden til løpende endringer i renter og valutakurser, det virker i noen grad som om Norges Bank først endret adferd når valutakursen nærmet seg ytterkantene av svingeintervallet nevnt ovenfor, dvs. når de var nødt til å gripe inn av hensyn til fastkurspolitikken.

Også gjennom 1995 var skift i markedsforholdene viktig for valuta- og renteutviklingen, med gjennomgående posi-

Rentedifferanse og valutakurs mot ecu og Norges Banks valutaintervensjoner (milliarder kroner)

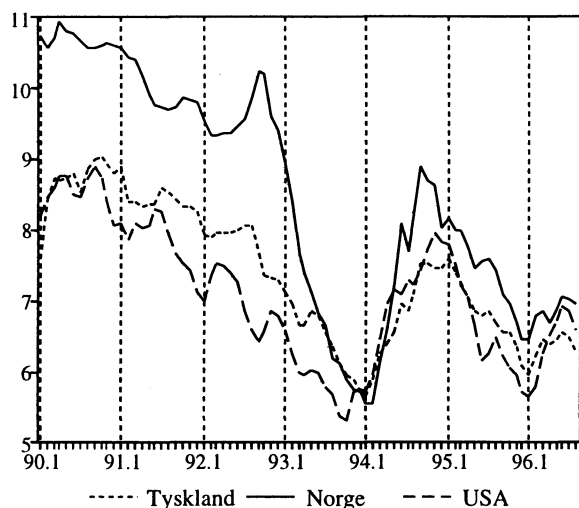
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

tive skift (dvs. lavere renter og sterkere krone) tidlig på året og negative skift mot slutten. Sentralbanken syntes imidlertid gradvis å ha tatt en mer aktiv styring; det gjaldt særlig gjennom første halvår 1996 da kronen styrket seg markert, mens den norske renten ble holdt høyere enn ecu-renten. Fra utgangen av mars til slutten av juli økte 3 mndrantedifferansen overfor ecu med bortimot 0,7 prosentpoeng. Nedgang i ecu-renten gjennom første halvår tvang likevel gjennom også en nedgang i den norske, og bidro til at den samlede penge- og valutapolitikken ikke fremsto som særlig kontraktiv.

Sommeren 1995 ble det fra sentralbankhold reist spørsmål om hvorvidt målet for pengepolitikken burde justeres, med mindre vekt på valutastabiliseringsmålet og større vekt på bruk av rente- og valutapolitikken for stabilisering av pris- og kostnadsutviklingen. Dette førte til at Salderingsproposisjonen for 1996 (avgitt desember 1995) inneholdt en ny formulering angående pengepolitikken: "Innenfor de rammen det operative målet om stabil valutakurs setter, vil pengepolitikken *i den nåværende konjunkturfasen* bli innrettet mot å bidra til at *veksten i den innenlandske etter-spørselen og aktiviteten* ikke blir så sterk at pris- og kostnadsstigningen skyter fart" (vår utheving). Utviklingen gjennom slutten av 1995 og første halvår 1996 viser at Norges Bank forsøkte å vri politikken i denne retning, men også at mulighetene til å føre en selvstendig rentepolitikk i den daværende situasjon var svært begrenset, så lenge en ikke var villig til å akseptere forholdsvis store valutakursutslag.

Utover våren og sommeren i år synes imidlertid markedsforholdene igjen å ha skiftet i mer negativ retning. Fra begynnelsen av mai gikk helningen på *avkastningskurven* (som viser hvordan rentesatsen varierer med løpetiden på lånet) på pengemarkedet fra å være negativ (forventninger om lavere renter eller sterkere valuta kommende måneder) til å bli positiv. Samtidig tok obligasjonsrentene til å stige, også sett i forhold til utenlandske renter. Trass i fortsatt

Renter på obligasjoner med om lag 10 års gjenstående løpetid

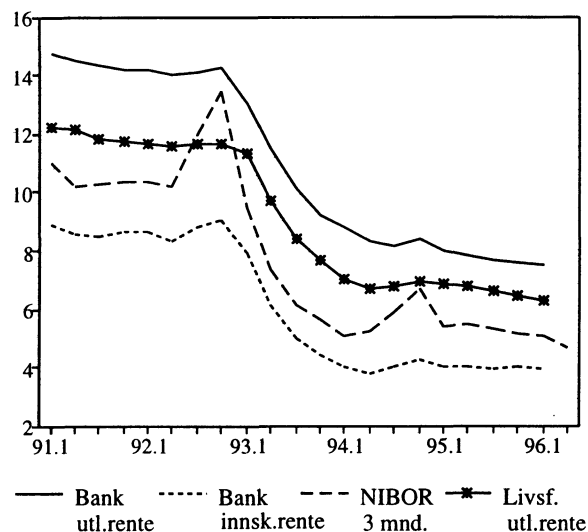
Kilde: Norges Bank.

høy rentedifferanse mot ecu, begynte kronen å svekke seg utover sommeren.

Utviklingen på forsommeren kan skyldes at resultatet fra vårens lønnsoppgjør ga forventninger om høyere fremtidig inflasjon i Norge. Dessuten kan en svekkelse av amerikanske dollar utover sommeren ha smittet over på norske kroner; norske eksportinntekter - som har betydning for hva som er en "riktig" kronekurs på lengre sikt - er i stor grad avhengige av dollaren. Endelig kan en ikke se bort fra at en økt usikkerhet knyttet til det kommende budsjettet kan ha drevet pengemarkedsrentene oppover. Ifjor hadde en også en periode med positiv avkastningskurve på etter-sommeren, til tross for at kurven var negativ både i perioden før og etter. Uansett hva det negative markedsskiftet skyldes, åpner det rom for en mer kontraktiv pengepolitikk fra Norges Bank, uten at en kommer i konflikt med målet om stabil valutakurs. De helt korte pengemarkedsrentene steg således noe gjennom august, men avkastningskurven er fortsatt klart stigende.

I tillegg til pengepolitikken brukte Norges Bank valuta-intervensjoner systematisk til å holde kroneverdien nede gjennom første halvår, noe som må sees i sammenheng med nye signaler fra regjeringen i forbindelse med Nasjonalbudsjettet for 1996. Der gientas først en formulering fra Revidert nasjonalbudsjett 1995 om at oppbygging av Statens petroleumsfond "kan isolert sett bidra til nettokjøp av valuta fra Norges Banks side i et omfang som over tid motsvarer oppbyggingen av utenlandske plasseringer i petroleumsfondet". Deretter tilføyes det: "I en situasjon med en sterk krone og en markert konjunkturoppgang kan det være hensiktsmessig at Norges Bank i en viss utstrekning netto kjøper valuta ut over det som følger av oppbyggingen av petroleumsfondet". Ved utgangen av juni utgjorde nettokjøpet så langt i år vel 31 milliarder kroner, dvs. klart i overkant av hva som kan ha påløpt til avsetning på petroleumsfondet i perioden. Gjennom sommeren, da

Renter i private finansinstitusjoner og 3 måneders eurorente (NIBOR)

Kilde: Norges Bank.

kronen igjen svekket seg, intervenerte ikke banken i valutamarkedet.

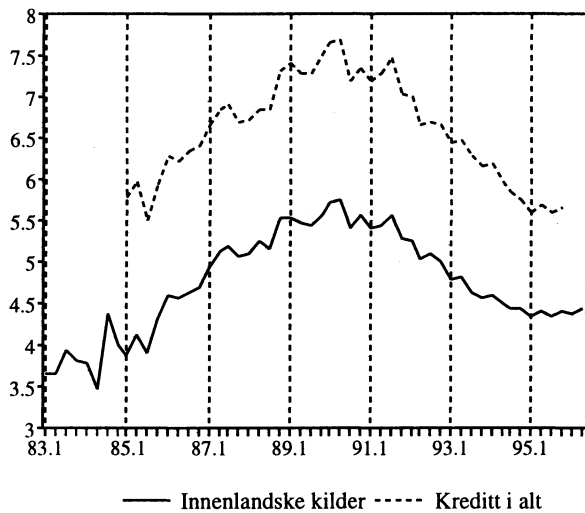
Fra et nivå på vel 5 1/2 prosent i 1995, falt de norske pengemarkedsrentene (målt ved 3 måneders effektive eurorenter) først ned mot 4 3/4 prosent på forsommeren i år, for så å stabilisere seg rundt 5 prosent utover sommeren. Samtidig har ecurentene falt fra et gjennomsnitt på vel 6 prosent i 1995 til 4 1/2 prosent gjennom sommermånedene i år. Dermed er en halv prosents negativ rentedifferanse mot ecu i 1995 snudd til en halv prosents positiv differanse så langt i 1996.

Etter å ha falt fra over 8 til under 6 1/2 prosent gjennom 1995, steg rentene på norske statsobligasjoner med rundt 10 års gjenstående løpetid på nytt gjennom første halvår i år, for så å flate ut på om lag 7 prosent utover sommeren. Dette forløpet reflekterer stort sett utviklingen i tyske og -mer grunnleggende - amerikanske renter, med unntak av at begge disse falt på ny utover sommeren. Den økte renteforskjellen som da oppsto, peker mot økt usikkerhet i markedet om norsk inflasjon og dermed kronekursen på lengre sikt.

Den markerte nedgangen i de korte rentene fra slutten av 1995 og utover de første månedene av 1996 førte bare til en svak nedgang i bankenes renter. Utover at det normalt er et visst etterslep mellom pengemarkedsrenter og bankenes renter, kan dette dels reflektere at bankene ventet at de lave pengemarkedsrentene bare var midlertidige (noe de i noen grad viste seg å være), slik at de ikke ville ta kostnadene ved først å redusere rentene for så like etter å øke dem på nytt. Det kan imidlertid også reflektere at konkurranse situasjonen er i ferd med å endre seg. Innskuddsrentene kan nå ha kommet så langt ned at mange sparere vurderer alternative spareformer med mulighet for høyere avkastning. Bankenes rentemarginer er samtidig sterkt presset; et gulv for innskuddsrentene kan derfor trekke i

Publikumsgjeld 1983-1996

Sesongjustert. Prosent av fastlands-Norges BNP

retning av et gulv også for utlånsrentene, selv om fortsatt sterk priskonkurranse fra livsforsikringsselskaper trekker motsatt vei.

Forøvrig synes det som om kredittetterspørselen etterhvert har tatt seg opp, noe som også kan bidra til å holde utlånsrentene oppe. Fra utgangen av juni 1995 til samme måned i år hadde innenlandsk kreditt økt med 6 1/2 prosent. Vi må tilbake til begynnelsen av 1989 for å finne tilsvarende høye vekstrater. Kredittveksten er imidlertid fortsatt ikke vesentlig sterkere enn den underliggende nominelle veksten i BNP, og det til tross for at en del av kreditten går til å finansiere kjøp av eksisterende realkapital slik som brukte boliger, der prisveksten har vært sterkere enn for BNP (blant annet fordi prisene har ligget under nyprisene). Vi må tilbake til 1985 for å finne like lave forholdstall mellom innenlandsk kreditt og BNP for fastlands-Norge som det vi har hatt det siste året. For samlet kreditt må vi så langt tilbake i tid som før opphevingen av kredittreguleringene i første halvdel av 80-tallet.

Bedriftene

Olje- og gassutvinning

Produksjons- og markedsforhold

Foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) viser at produksjonen målt i faste priser av olje- og gass steg med 1,3 prosent sesongjustert fra 1. til 2. kvartal i år. Oljeproduksjonen økte med 0,7 prosent, mens gassproduksjonen viste en oppgang på 4,8 prosent. Eksporten av råolje økte med 1,7 prosent i samme periode.

Ifølge Oljedirektoratets produksjonsstatistikk for første halvår 1996 var den samlede produksjonen av petroleum på norsk sokkel 107,8 mill. Sm³ oljeekvivalenter (Sm³ o.e.), opp 15,4 prosent fra samme periode i fjor. Råoljeproduksjonen utgjorde 87,1 mill. Sm³ o.e., og produksjonen av naturgass var 16,4 mill. Sm³ o.e. Produksjonen av kondensat og NGL var på 4,3 mill. Sm³ o.e.

I første halvår 1996 produserte Norge gjennomsnittlig 3,04 mill. fat olje pr. dag. Tall fra det internasjonale energibyrået (IEA) frem til og med mai i år viser at Norge i de første fem månedene av 1996 rangerte som den sjette største oljeproduzenten i verden, en plass opp i forhold til første halvår 1995.

Den sterke veksten i gjennomsnittlig dagsproduksjon av råolje fra første halvår i fjor til første halvår i år skyldes i hovedsak oppstart av nye felt. Troll Olje ble satt i produksjon i september 1995, omtrent tre måneder før planen, og hadde i de første seks månedene i år en gjennomsnittsproduksjon på 207 tusen fat pr. dag. Heidrun ble startet i oktober 1995, og produserte gjennomsnittlig 211 tusen fat pr. dag i samme periode. Yme hadde oppstart i mai 1996, men

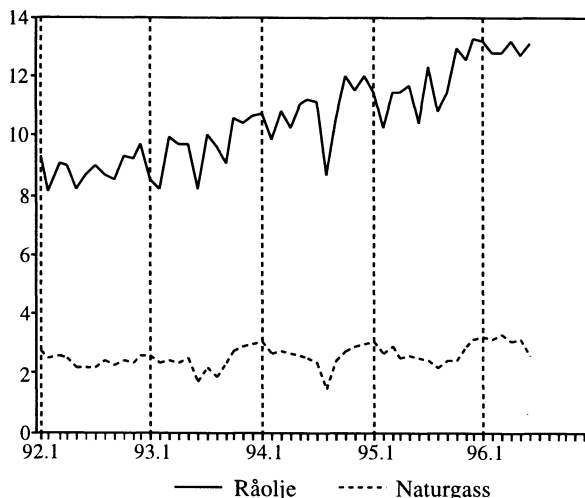
produksjonen her er relativt liten. I 1995 førte dessuten vedlikeholdsarbeider på Oseberg til lavere aktivitet, mens feltet i første halvår i år produserte på et nivå tilsvarende full kapasitet.

Produksjonen ved de fire største feltene, Gullfaks, Oseberg, Statfjord og Ekofisk utgjorde 54,0 prosent av den totale råoljeproduksjonen i første halvår i år. I samme periode i fjor hadde disse feltene en produksjonsandel på 66,0 prosent. I første halvår i år var Oseberg det mestproduserende feltet på norsk sokkel, etter oppgang fra samme periode i fjor. Produksjonen steg også ved Ekofisk, mens Statfjord og Gullfaks hadde betydelig nedgang i produksjonen. Ifølge Statoil vil det trolig være økonomisk lønnsomt å utvinne olje fra Gullfaks i 10-15 år fremover. På grunn av en innsynkning av havbunnen ved Ekofisk, og en forventning om produksjon fra feltet langt inn i neste århundre, ble planen for Ekofisk II godkjent i 1994. I denne forbindelse vil en ny brønnhodeinnretning for 50 brønner være på plass på Ekofisk fra høsten 1996.

Av de mindre og mellomstore oljefeltene er det først og fremst Draugen som har økt produksjonen betydelig. I tillegg utgjør to av de nye feltene, Heidrun og Troll Olje, en relativt stor andel av de mellomstore feltenes produksjon. Disse to feltene er pr. juni 1996 plassert som henholdsvis det femte og sjette største feltet i oljeproduksjonssammenheng på norsk sokkel. Flere av de produserende oljefeltene på norsk sokkel, inkludert de største feltene Gullfaks, Oseberg og Statfjord, er i eller nærmer seg en avtrappingsfase. Dette, sammen med produksjonsstart av flere nye mindre og mellomstore felt i fremtiden, vil medføre at produksjonen ved de fire største feltene stadig vil utgjøre en

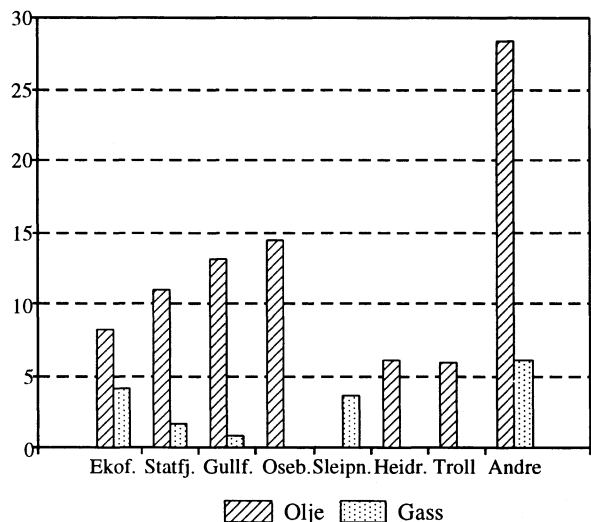
Olje- og gassproduksjon

Råolje (mill. tonn) og naturgass (mrd. Sm³). Ujusterte tall

Kilde: Oljedirektoratet

Olje- og gassproduksjon fra de største feltene i 1. halvår 1996. Mtoe

Kilde: Oljedirektoratet

Markedsutviklingen for varer fra olje- og gassektoren

Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående periode¹⁾

	Mrd.kr ²⁾ 1995	Volum				Priser			
		95.3	95.4	96.1	96.2	95.3	95.4	96.1	96.2
Produksjon	125,1	3,6	9,6	1,7	1,3	-7,5	2,4	8,5	8,2
- olje	108,1	3,2	12,1	-0,0	0,7	-9,3	3,4	10,0	9,5
- gass ³⁾	17,1	6,2	-5,9	14,7	4,8	4,5	-2,3	-1,3	-0,3
Eksport	113,2	3,9	10,4	1,2	2,2	-7,4	2,4	8,4	8,1
- olje	98,0	3,5	13,4	-0,8	1,7	-9,3	3,4	9,9	9,4
Hjemmeleveranser ⁴⁾	10,0	0,1	1,0	7,9	-8,3	-9,9	3,6	10,6	10,0
Import ⁴⁾	1,1	-14,6	-44,8	15,2	3,4	-12,3	11,0	11,7	14,5
Innenl. anvendelse ⁴⁾	11,1	-1,5	-3,4	8,3	-7,6	-10,1	4,2	10,7	10,3
Lagerendring ^{4) 5)}	1,7	-6,8	19,3	-3,9	-37,2	-10,1	4,2	10,7	10,3
Innenl. etterspørsel ⁴⁾	9,4	-0,3	-8,5	11,8	-0,3	-10,1	4,2	10,7	10,3

1) Tilnærmet i basisverdi, dvs. regnet uten avgifter og handelsavanse.

2) Nivå tall i 1995 i løpende priser.

3) Produksjon og eksport av gass er identiske størrelser i Nasjonalregnskapet.

4) Disse størrelsene omfatter kun olje.

5) Endring i lagerendring i prosent av innenlandsk anvendelse i foregående kvartal.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

lavere andel av norsk oljeproduksjonen. Denne er ventet å nå sitt toppnivå i år 2000 med om lag 200 mill. Sm³, noe som tilsvarer en produksjon på gjennomsnittlig 3,45 mill. fat pr. dag. Usikkerhetsområdet er her imidlertid stort.

Når det gjelder gassproduksjonen, er det Friggområdet som har hatt den største prosentvise produksjonsoppgangen. Dette skyldes først og fremst oppstarten av Frøy i august i fjor. På selve hovedfeltet i Friggområdet ventes produksjonen å løpe ut i år 2000. Ekofisk er fortsatt det største gassfeltet på norsk sokkel. Produksjonsforskjellen mellom Ekofisk og Sleipner Øst er imidlertid betraktelig redusert sett i forhold til de første seks månedene i 1995. Operatøren Statoil regner med at Sleipner Øst vil nå platåproduksjonen på 7,0 mrd. Sm³ i løpet av inneværende år. Dette feltet vil stå for en stadig større del av Norges gassleveranser de nærmeste årene.

Norge er en av hovedleverandørene til det europeiske gassmarkedet. Basert på inngåtte forpliktelser er norsk gassseksport ventet å stige fra et salgsnivå på om lag 28 mrd. Sm³ i 1995 til et toppnivå på i overkant av 60 mrd. Sm³ i år 2005. I tillegg er norske gasselgere i forhandlinger om nye salg med flere aktuelle kjøpere på kontinentet. Det antas derfor et høyere produksjonsnivå for gass etter år 2000, anslagsvis 70-80 mrd. Sm³ pr. år. Norges markedsandel i det vesteuropeiske gassmarkedet ventes å bli 15 prosent etter århundreskiftet.

I år 2000 og år 2005 vil det være behov for henholdsvis over 11 og 22 mrd. Sm³ mer naturgass enn det som produseres fra felt som pr. i dag er i produksjon eller som allerede er besluttet utbygd. På denne bakgrunn har både Forsyningsutvalget og Oljedirektoratet sett på lønnsomheten ved ulike utbyggingsalternativer. *Forsyningsutvalgets* beregninger tilsier at i basistilfellet, som legger til grunn dagens leveringsforpliktelser og et fremtidig oljeprisnivå på 16 dollar pr. fat, vil de samfunnsøkonomisk mest lønn-

Måleenheter for råolje og naturgass

Ved angivelse av produksjonsmengder, ble råoljen tidligere oppgitt i tonn oljeekvivalenter (toe) og naturgassen i standard kubikkmeter (Sm³). Nå brukes Sm³ o.e. (oljeekvivalenter) som måleenhet for all produksjon.

Ved omregning for råoljen fra Sm³ o.e. til toe, multipliseres tallet med egenvektfaktoren. I 1995 var denne i gjennomsnitt for norsk sokkel 0,84 toe/Sm³ o.e.

somme forsyningsløsningene være basert på leveranser fra feltene Åsgard, Oseberg og Gullfaks Sør som de første felt, samt utnyttelse av ledig kapasitet ved Trollfeltet. Beregningene viste at en løsning med utbygging av Åsgard med gassleveranser fra år 2000, vil ha høyest nåverdi. Ved høyere salgsnivå er det imidlertid små realøkonomiske forskjeller mellom en utbygging av kun Åsgard og en utbygging av både Åsgard og Oseberg i år 2000. En løsning basert bare på felt i Nordsjøen vil ha noe bedre lønnsomhet dersom prisen blir lavere enn 12 dollar pr. fat. *Oljedirektoratets* vurdering er at utbygging av både Åsgard og Oseberg for gassleveranser i år 2000 gir den samfunnsøkonomisk beste løsningen. Basert på disse analysene legger Nærings- og energidepartementet til grunn en tildeling av leveranser til både Åsgard og Oseberg fra og med år 2000. Åsgard tildeles 6,3 mrd. Sm³ i år 2000 og 10,8 mrd. Sm³ fra og med år 2007. Oseberg tildeles leveranser på 2 mrd. Sm³ pr. år fra og med år 2000 til og med år 2016. Departementet går inn for å utsette tildelingen av de gjenværende ikke tildelte leveranseforpliktelsene.

Investeringene

Investeringsanslag for 1996

I SSBs kvartalsvise investeringstelling for 3. kvartal i år anslås de samlede investeringene i sektorene *utvinning av*

Påløpte og anslåtte investeringskostnader i oljeutvinning og rørtransport

Milliarder kroner, løpende priser

	1995 ¹⁾	1995 ²⁾	1996 ²⁾	1996 ³⁾	1997 ³⁾
Utvinning av råolje og naturgass	42,5	44,9	36,2	45,6	38,4
Leting	4,6	5,8	6,0	6,3	7,3
Feltutbygging	27,0	27,0	22,0	28,8	22,2
Varer	12,7	10,9	6,4	16,6	12,6
Tjenester	11,9	13,4	12,7	8,2	5,4
Produksjonsboring	2,3	2,6	3,0	3,9	4,2
Felt i drift	6,9	7,8	6,7	8,1	8,4
Varer	0,7	0,8	0,6	0,9	0,8
Tjenester	1,0	1,0	0,8	1,1	1,0
Produksjonsboring	5,3	6,0	5,4	6,1	6,6
Landvirksomhet	3,9	4,3	1,5	2,3	0,5
Rørtransport	6,1	6,2	6,0	6,5	4,6
Oljesektoren totalt	48,6	51,2	42,2	52,0	43,0

1) Endelige tall.

2) Anslag gitt i 3. kvartal 1995.

3) Anslag gitt i 3. kvartal 1996.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

råolje og naturgass og rørtransport til 52,0 milliarder kroner i 1996, 0,8 milliarder kroner høyere enn tilsvarende anslag for 1995.

Det er *feltutbyggingsinvesteringene* som bidrar sterkest til dette. Investeringene til feltutbygging i 1996 anslås nå til 28,8 milliarder kroner, 1,8 milliarder høyere enn det tilsvarende 1995-tallet. Feltutbyggingsinvesteringene ble betydelig oppjustert mellom tellingene i 2. og 3. kvartal i år fordi det ble fattet utbyggingsvedtak for Varg og Åsgard i henholdsvis mai og juni i år. Det kan komme vedtak om nye utbygginger også i løpet av høsten, og det er derfor trolig at de samlede oljeinvesteringene i 1996 vil overstige fjorårsnivået. Anslaget for 1995 sank imidlertid fra nivået angitt i tellingen i august i fjor frem til det endelige tallet forelå i tellingen i februar i år.

Også anslagene for *leting, felt i drift og rørtransport* for 1996 ligger over de tilsvarende anslagene for 1995. Det er første gang siden tilsvarende telling for 1991 at leteanslaget øker sammenlignet med foregående år. Dette kan tyde på at leteinvesteringene blir høye på norsk kontinentalsokkel i år. I 1995 var leteinvesteringene 4,6 milliarder kroner, det laveste investeringsnivået for leting på norsk kontinentalsokkel siden 1988 (4,2 milliarder kroner).

Investeringsanslaget for *landinvesteringer* i 1996 er hele 2,0 milliarder lavere enn tilsvarende tall for i fjor. Dette skyldes at Trollterminalen snart er helt ferdigstilt.

1997

Oljeinvesteringene til neste år anslås i investeringstillingen utført i 3. kvartal til 43,0 milliarder kroner. Dette er 0,8 milliarder kroner høyere enn tilsvarende tall for 1996.

Oljeselskapene planlegger i 3. kvartal i år å bruke 1,3 milliarder mer til *leting* i 1997 enn det leteanslaget som ble opp-

Produksjon av olje, gass, NGL og kondensat i første halvår 1996

	Produksjon første halvår 1996	Endring fra første halvår 1995		Andel av henholdsvis olje- og gassproduksjon
	Tusen Sm ³ o.e.	Tusen Sm ³ o.e.	Prosent	Prosent
Petroleum i alt	107 805	14 371	15,4	
Olje i alt	87 101	12 175	16,2	100,0
Herav:				
Oseberg	14 471	338	2,4	16,6
Gullfaks	13 122	-1 065	-7,5	15,1
Statfjord	11 006	-2 299	-17,3	12,6
Ekofisk	8 167	275	3,5	9,4
Heidrun	6 053	6 053	.	6,9
Troll Olje	5 921	5 921	.	6,8
Draugen	3 826	887	30,2	4,4
Gass i alt	16 404	2 196	15,5	100,0
Herav:				
Ekofisk	4 062	-69	-1,7	24,8
Sleipner Øst	3 646	809	28,5	22,2
Heimdal	2 324	617	36,2	14,2
Statfjord	1 652	78	5,0	10,1
Friggområdet	1 126	322	40,1	6,9
NGL og kondensat i alt	4 300	0	0,0	

Kilde: Oljedirektoratet.

gitt for 1996 i samme tidsrom i fjor. Leteanslaget må imidlertid fortsatt betraktes som usikkert. Letebudsjettene for 1997 er ennå ikke godkjent av lisenspartnerne, og det er vanlig med en nedjustering når godkjente budsjetter kommer med i tellingen i 1. kvartal i investeringsåret. Det nye leteanslaget for 1997 er imidlertid så mye høyere enn tilsvarende tall for 1996 at tallet antyder at leteaktiviteten kan stige neste år.

Feltutbyggingsinvesteringene i 1997 anslås til 22,2 milliarder kroner, omtrent uendret fra det tilsvarende 1996-tallet. Feltene Varg og Åsgard er med i tellingen for første gang i 3. kvartalstillingen. Dette er hovedårsaken til at anslaget steg med 8,2 milliarder kroner fra forrige telling. Det er ventet at det fattes vedtak om flere nye utbyggingsprosjekter i løpet av høsten og til neste år, slik at feltutbyggingsinvesteringene i 1997 kan bli omtrent på samme nivå som i 1996.

Investeringene i *felt i drift* til neste år er nå registrert til 8,4 milliarder kroner. Dette er hele 1,7 milliarder kroner høyere enn tilsvarende tall for i år. Oppjusteringen skyldes nye felt som allerede er kommet i drift og felt som har planlagt produksjonsstart i 1996/1997.

For 1997 er anslaget for *landinvesteringene* nå på sitt laveste nivå siden 1990 (0,5 milliarder kroner). Dette skyldes at utbyggingen av Trollterminalen nærmer seg slutten. Nedjusteringen på 0,4 milliarder fra førstegangsanslaget gitt i juni i år skyldes at noen av investeringene ved Troll-

terminalen tas allerede i 1996. I rørtransportsektoren er det nyeste anslaget for 1997 1,3 milliarder kroner lavere enn tilsvarende tall for 1996. Dersom Stortinget vedtar utbygging av en femte eksportledning for gass til kontinentet i høst kan imidlertid rørinvesteringene bli på om lag samme nivå som for i år.

Industri og bergverksdrift

Produksjonen i industri og bergverk falt med 2,3 prosent fra 1. til 2. kvartal i år, målt i faste priser. Den negative utviklingen må sees i sammenheng med streiken i mai. Som følge av en nedadgående trend i produksjonen gjennom fjoråret og sterk vekst i 1. kvartal i år, lå likevel produksjonsnivået i første halvår 1,5 prosent over gjennomsnittet for 1995. Industrien hadde en vekst i produsentprisene på nesten 5 prosent i 1995, mens prisveksten i inneværende år har vært svært moderat. Industriinvesteringene fortsetter

sin klare vekst inn i 1996 etter en årsvekst på mer enn 40 prosent i 1995. Imidlertid vris investeringene nå mer i retning av maskiner og bort fra bygg og anlegg. Den høye investeringsaktiviteten må sees på bakgrunn av den sterke veksten i produksjonen i 1994 og i lønnsomheten både i 1994 og 1995, idet industrien ikke venter noen vesentlig bedring i konjunktorene på kort sikt. Industriens ledere bedømmer etterspørselen fra hjemmemarkedene som god, mens ordretilgangen fra eksportmarkedene har vært svakere enn forventet. For 3. kvartal forventer de likevel en oppgang i produksjonen.

Produksjons- og markedsforhold

Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at produksjonen i industri og bergverk målt i faste priser ble redusert med 2,3 prosent fra 1. til 2. kvartal, og det var nedgang i produksjonen i samtlige større næringer. Streikene i mai var en

Markedsutviklingen for varer fra industri og bergverk

Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående periode¹⁾

	Mrd.kr 1995 ²⁾	Volum					Pris				
		1995	95.3	95.4	96.1	96.2	1995	95.3	95.4	96.1	96.2
Bruttoproduksjon i alt	387,4	2,8	-0,3	0,7	3,1	-2,5	4,7	0,3	0,3	-0,2	0,8
Konsumvarer	88,6	1,2	0,2	-0,4	3,2	-1,9	-0,2	-0,6	-0,2	0,6	-0,8
Innsats- og investeringsvarer	85,4	3,7	0,3	1,3	3,1	-0,7	2,8	0,3	0,2	0,5	1,2
Industrielle råvarer	86,1	-0,7	-3,2	1,4	-0,6	-1,8	15,0	1,4	0,1	-2,4	1,5
Verft- og verkstedsprodukter	127,4	5,6	0,8	0,8	5,3	-4,4	3,2	0,4	0,6	0,6	1,2
Eksport i alt ³⁾	139,8	2,8	0,4	-2,7	10,6	-1,4	8,0	0,3	0,2	-2,0	1,4
Konsumvarer	19,3	1,3	13,5	-4,7	12,1	-4,0	2,0	1,0	0,6	1,1	-2,7
Innsats- og investeringsvarer	23,3	9,1	-1,9	0,3	8,3	-4,0	2,6	-0,3	0,1	-0,4	4,5
Industrielle råvarer	61,7	-4,5	2,5	-7,0	16,0	-3,5	17,4	0,5	1,2	-5,7	1,3
Verft- og verkstedsprodukter	35,4	11,6	-7,0	2,5	4,4	4,6	1,6	-1,0	0,1	0,1	2,5
Hjemmeleveranser i alt	247,7	2,8	-0,6	2,6	-0,8	-3,1	2,9	0,2	0,4	0,8	0,5
Konsumvarer	69,3	1,2	-3,1	0,8	0,8	-1,3	-0,8	-1,1	-0,3	0,3	-0,1
Innsats- og investeringsvarer	62,1	1,7	1,2	1,6	1,1	0,7	3,1	0,4	0,2	0,9	-0,1
Industrielle råvarer	24,4	9,2	-15,3	22,5	-32,6	3,5	9,9	2,3	-0,6	4,6	2,3
Verft- og verkstedsprodukter	91,9	3,3	4,4	0,1	5,7	-8,2	4,0	0,7	0,9	0,8	1,0
Import i alt	196,1	8,5	0,5	3,9	-1,6	2,9	0,3	0,2	-0,3	0,0	-1,7
Konsumvarer	24,1	2,4	1,5	-7,1	2,5	3,2	-0,1	-0,6	2,1	-0,3	0,9
Innsats- og investeringsvarer	38,6	8,1	-1,9	2,8	3,6	-0,9	0,5	1,5	-0,3	-1,4	1,0
Industrielle råvarer	43,4	4,6	3,6	0,7	0,7	-4,4	4,6	-1,9	0,9	-0,3	-0,1
Verft- og verkstedsprodukter	90,0	12,3	-0,1	8,7	-5,5	7,7	-1,5	0,8	-1,3	0,5	-3,9
Innenlandsk anvendelse i alt	443,8	5,3	-0,1	3,2	-1,1	-0,4	1,7	0,2	0,0	0,4	-0,6
Konsumvarer	93,4	1,5	-1,9	-1,3	1,2	-0,1	-0,6	-1,0	0,3	0,1	0,1
Innsats- og investeringsvarer	100,7	4,1	0,0	2,1	2,1	0,0	2,0	0,8	0,0	0,0	0,4
Industrielle råvarer	67,8	6,1	-3,4	7,8	-11,5	-2,2	6,4	-0,6	0,6	0,6	0,8
Verft- og verkstedsprodukter	181,9	7,8	2,0	4,5	-0,3	-0,2	1,1	0,8	-0,4	1,0	-1,9
Innenlandsk etterspørsel i alt	422,0	3,3	0,6	0,2	-0,4	1,2	1,8	0,5	-0,6	1,0	-0,4
Konsumvarer	87,9	2,4	0,9	-0,3	0,1	1,2	-1,2	-1,0	-2,0	2,5	0,2
Innsats- og investeringsvarer	100,6	3,6	0,3	-0,2	1,5	0,7	1,9	1,8	-0,9	1,0	0,1
Industrielle råvarer	63,7	2,1	-1,7	2,0	-0,7	-1,9	6,7	-0,5	1,1	0,2	1,2
Verft- og verkstedsprodukter	169,8	4,1	1,4	0,2	-1,7	2,6	1,5	1,0	-0,3	0,6	-1,6

1) Basisverdi, dvs. markedsverdi fratrukket avgifter og handelsavanse.

2) Nivå tall i løpende priser.

3) Inneholder reeksport.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

viktig årsak til at nedgangen ble såpass stor, men selv om en korrigerer for den ved å sammenligne det gjennomsnittlige produksjonsnivået i april og juni med nivået i 1. kvartal, får en en nedgang på om lag 1 prosent. Både eksporten og hjemmelleveransene ble redusert i tilnærmet samme forhold som produksjonen i 2. kvartal. I 1. kvartal økte derimot eksporten av industriprodukter med opp mot 11 prosent, mens hjemmelleveransene gikk ned med 0,8 prosent.

Streiken hos medlemsbedriftene i Teknologibedriftenes Landsforbund var den viktigste årsaken til at produksjonen av verfts- og verkstedprodukter gikk ned med 3,6 prosent fra 1. til 2. kvartal i år. Arbeidsstansen varte fra og med mandag 13. til og med tirsdag 21. mai, men på grunn av Kristi himmelfartsdag og 17. mai omfattet den bare fem arbeidsdager. Til tross for streiken økte eksporten av verfts- og verkstedprodukter med hele 4,6 prosent fra 1. til 2. kvar-

tal i år. Dette hadde sitt motstykke i en nedgang i hjemmelleveransene på over 8 prosent, samtidig med at importen økte med 7,7 prosent.

Produksjon av vareinnsats og investeringsvarer sammen med produksjon av metaller var de delene av industrien som hadde minst nedgang i aktiviteten i 2. kvartal (0,6 prosent for begge gruppene). Den relativt positive utviklingen innen produksjon av vareinnsats og investeringsvarer henger sammen med økt produksjon av betong, sement og glass og andre produkter som vanligvis går til bygg- og anleggsvirksomhet. Produksjonen av metaller gjorde et klart hopp oppover i 1. kvartal i år, etter nedgang gjennom de 3 første kvartalene av fjoråret. Dette forløpet kommer av at det i fjor var vekst for produksjon av jern, stål og ferro, mens utviklingen for aluminiumsproduksjonen viste nedgang. I år, og særlig i 2. kvartal, har dette bildet blitt

Industri og bergverksdrift. Produksjon og faktoretterspørsel

Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående periode

	Mrd.kr 1995	Volum					Pris				
		1995	95.3	95.4	96.1	96.2	1995	95.3	95.4	96.1	96.2
Bruttoproduksjon i alt	362,4	2,1	-0,4	-0,4	3,1	-2,3	4,8	0,5	0,3	-0,5	0,9
Konsumvarer	90,4	1,2	-0,6	0,1	2,2	-1,5	0,0	-0,1	-0,3	0,6	-0,8
Innsats- og investeringsvarer	81,6	3,9	-0,5	1,6	2,3	-0,6	3,4	0,6	0,2	0,0	1,2
Industrielle råvarer	92,3	-1,9	-0,2	-2,3	3,5	-3,4	13,2	1,1	1,0	-2,7	2,0
Verft- og verkstedsprodukter	98,1	5,1	-0,3	-0,7	4,4	-3,6	3,5	0,3	0,7	0,2	1,2
Vareinnsats i alt	244,3	1,8	-0,3	-0,5	3,1	-2,2	2,4	-0,4	0,4	2,0	0,0
Konsumvarer	70,6	1,2	-0,4	0,2	1,9	-1,6	-0,5	-1,0	-0,9	2,6	-1,8
Innsats- og investeringsvarer	49,6	3,9	-0,5	1,6	1,7	0,6	4,5	0,7	0,7	1,9	-0,1
Industrielle råvarer	63,1	-2,2	-0,3	-2,5	3,9	-3,3	3,9	-1,2	1,5	2,8	1,7
Verft- og verkstedsprodukter	61,0	5,1	-0,2	-0,9	4,8	-3,9	2,5	0,4	0,5	0,4	0,4
Bruttoprodukt i alt	118,1	2,9	-0,5	-0,1	3,2	-2,6	10,3	2,3	0,2	-5,3	2,7
Konsumvarer	19,8	1,1	-1,3	-0,1	3,2	-1,4	2,0	3,3	1,9	-6,2	3,0
Innsats- og investeringsvarer	32,1	3,9	-0,3	1,5	3,3	-2,3	1,8	0,6	-0,8	-2,8	3,2
Industrielle råvarer	29,1	-0,8	0,0	-1,9	2,1	-3,6	40,3	6,1	-0,3	-13,8	2,7
Verft- og verkstedsprodukter	37,2	5,1	-0,5	-0,5	3,8	-3,1	5,1	0,2	1,1	-0,1	2,6
Syssetting ²⁾	301,0	2,4	3,5	2,3	3,1	6,4					
Bruttoinvesteringer i alt	15,6	41,7	-1,2	2,5	5,8	3,6	2,4	1,0	0,4	1,1	-1,2
Konsumvarer	3,2	12,2	-16,4	5,6	-6,3	-0,5	1,7	2,7	-1,0	1,2	0,3
Innsats- og investeringsvarer	3,6	16,0	2,1	11,7	3,0	14,1	1,4	0,4	0,2	1,6	-1,8
Industrielle råvarer	6,5	120,4	2,2	-5,7	15,0	-4,2	3,6	0,6	1,2	1,0	-0,9
Verft- og verkstedsprodukter	2,4	12,3	8,1	9,0	1,8	14,2	1,2	0,5	0,8	-0,2	-1,5
Bruttoinvesteringer i bygg og anlegg	6,6	81,5	7,8	7,6	1,7	-10,2	4,8	-0,6	0,9	2,7	1,2
Konsumvarer	1,1	3,9	-10,1	12,7	-3,9	9,1	5,1	-0,1	0,1	2,8	1,8
Innsats- og investeringsvarer	0,8	32,5	16,9	13,9	11,5	-2,0	5,5	-3,6	2,4	4,7	0,2
Industrielle råvarer	4,1	212,4	11,7	1,6	8,1	-17,9	4,6	-0,3	1,0	2,1	1,2
Verft- og verkstedsprodukter	0,7	-3,7	3,8	38,3	-38,9	12,0	5,2	-0,1	-0,4	4,5	0,8
Bruttoinvesteringer i maskiner	9,0	23,6	-6,9	-1,2	9,1	13,9	0,0	1,6	-0,4	0,1	-1,7
Konsumvarer	2,1	17,0	-19,1	2,3	-7,5	-5,7	0,1	3,8	-1,8	0,2	-1,4
Innsats- og investeringsvarer	2,9	12,7	-1,1	11,1	0,7	18,8	0,2	1,2	-0,5	0,4	-1,7
Industrielle råvarer	2,4	51,8	-11,7	-19,3	30,9	22,0	-0,1	0,8	0,3	-0,2	-1,4
Verft- og verkstedsprodukter	1,7	19,4	9,5	-0,1	19,2	14,7	-0,1	0,8	0,4	-0,1	-2,0

1) Nivå tall i løpende priser.

2) Syssettsatte i industrien (1000) og prosentvis endring fra samme kvartal året før. Tallene er basert på utvalg og inneholder en viss usikkerhet.

Kilde: AKU

snudd - nå peker aluminiumsproduksjonen igjen oppover, mens jern, stål og ferro hadde produksjonsnedgang. Imidlertid økte eksporten av metaller med 2,1 prosent i 2. kvartal.

Produksjonen i treforedling har vist nedgang siden 2. kvartal i fjor. Fra 1. til 2. kvartal i år ble produksjonen målt i faste priser redusert med 3,7 prosent til et nivå mer enn 10 prosent under nivået ett år tidligere. Nedgangen omfatter både produksjon av papirmasse og produksjon av papp og papir. Eksporten av trefordelingsprodukter gikk imidlertid klart opp i 1. kvartal i år, og holdt seg uendret i 2. kvartal på et nivå 4 prosent over nivået i samme kvartal i fjor.

Prisene på industriens eksportleveranser nådde en topp i 1. kvartal 1995 og har etter dette falt noe tilbake. Til tross for en sesongjustert vekst på 1,4 prosent fra 1. til 2. kvartal i år, lå nivået i 2. kvartal om lag 1 prosent under gjennomsnittet for fjoråret. Prisene på hjemmeleveranser har derimot økt gjennom det siste året.

Syssetningen

Ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse (AKU) økte industrisyssetningen med knapt 5 prosent fra første halvår i fjor til første halvår i år, mens økningen var hele 6,4 prosent i 2. kvartal sammenlignet med samme kvartal i fjor. I gjennomsnitt for første halvår var det 306 000 personer sysselsatt i industrien. Veksten i syssetningen i 2. kvartal i år sammenlignet med samme kvartal i fjor var ifølge AKU sterkest innen produksjon av transportmidler og elektroteknisk og optisk industri, men også innen nærings og nytelsesmidler var veksten klar. For produksjon av trevarer og forlag og grafisk virksomhet var det en viss nedgang. Omleggingen av AKU fra årsskiftet 1995/96 innebærer at endringstallene er mer usikre enn vanlig.

Investeringene

Foreløpige nasjonalregnskapstall viser en vekst i industriinvesteringene på 3,6 prosent fra 1. til 2. kvartal i år. Det er særlig innen produksjon av metaller investeringene har økt, men også andre bransjer som treforedling, verkstedprodukter og skip og oljeplattformer hadde vekst i investeringene. Fordelt på kapitalart gikk 63 prosent av de totale investeringene i 2. kvartal til maskiner, mens de resterende 37 prosentene ble investert i bygg og anlegg. Tilsvarende tall for 1. kvartal 1996 var 57 og 43 prosent. Første halvår i år ble det investert for 8,5 milliarder kroner, en økning på 1,2 milliarder i forhold til første halvår i fjor. En må tilbake til siste halvdel av åttiårene, en periode da tallene var preget av Mongstadutbygningen, for å finne et høyere første halvårsnivå på investeringene.

Ifølge SSBs kvartalsvise investeringsstatistikk for 3. kvartal ligger totalanslaget for 1996 1,4 milliarder, eller om lag 10 prosent, høyere i verdi enn tilsvarende anslag for 1995. Veksten kan i stor grad tilskrives metallindustrien og en del store prosjekter innen aluminiumsindustrien. Anslaget

for industriinvesteringene i 1997, gitt i den kvartalsvise investeringsstatistikken, ligger 13 prosent høyere enn tilsvarende anslag for 1996. Det er særlig metallindustrien som viser vekst, og oppgangen kan føres tilbake til noen store enkeltprosjekter. Også forlag og grafisk industri, transportmiddelindustrien og mineralproduktindustrien forventer å øke sine investeringer i 1997. Kjemiske råvarer venter derimot en nedgang. Dette skyldes i stor grad at utbyggingen på Tjeldbergodden ventes ferdig i år.

Industriens fremtidvurderinger

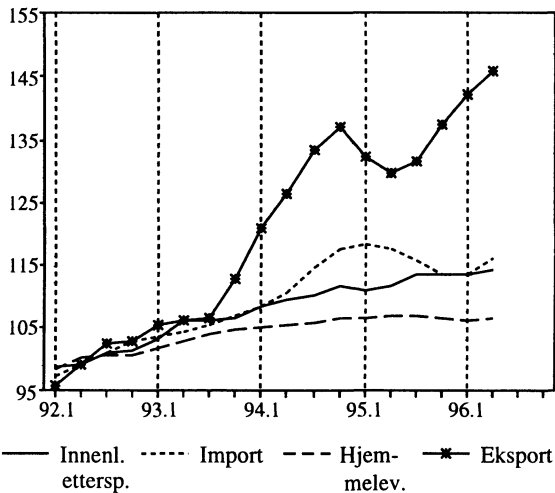
Industrien hadde i 2. kvartal en noe svakere utvikling enn tidligere ventet. Driftsstans i deler av næringen på grunn av streik og svakere etterspørsel fra eksportmarkedene enn i 1. kvartal, var noen faktorer bak dette. Konjunkturbarometeret for 2. kvartal 1996 gir et inntrykk av hvordan norske industriledere vurderer utsiktene for virksomheten inn i 3. kvartal i år. Undersøkelsen bygger på foretakenes vurderinger pr. 15. juni og fanger ikke opp virkninger av endrede kraftpriser.

Samlet sett venter industrien ingen vesentlig endring i konjunkturutsiktene for 3. kvartal. Det er imidlertid bransjevise forskjeller hvor det i første rekke er de hjemmemarkedsrettede bransjene som venter bedring. Tradisjonelle eksportbransjer som treforedling og metallindustri står fortsatt overfor svake internasjonale markeder og har hatt betydelige prisfall i de siste kvartalene. Disse bransjene venter ikke vesentlig bedring i konjunkturutsiktene i 3. kvartal. På noe lengre sikt (12 måneder) venter industrien sett under ett vekst i produksjonen og også noe bedre priser – i første rekke på eksport.

For treforedling har konjunktursituasjonen endret seg dramatisk gjennom de siste kvartalene, med prisfall på 30-50 prosent for viktige papir- og masseprodukter. Bransjen venter i 3. kvartal fortsatt prisnedgang både i hjemmemarkedet og eksportmarkedet og ser ingen vesentlig bedring i utsiktene. Den svake konjunktursituasjonen på viktige hovedmarkeder ventes å ha en negativ virkning på produksjonsutviklingen for 1996 som helhet. Nedgangen ventes å være større for masse- og celluloseprodukter enn for papir. På lengre sikt (12 måneder) venter bransjen en noe bedre balanse i markedene med mulighet for vekst i produksjonen, men bare mindre endringer i prisnivå.

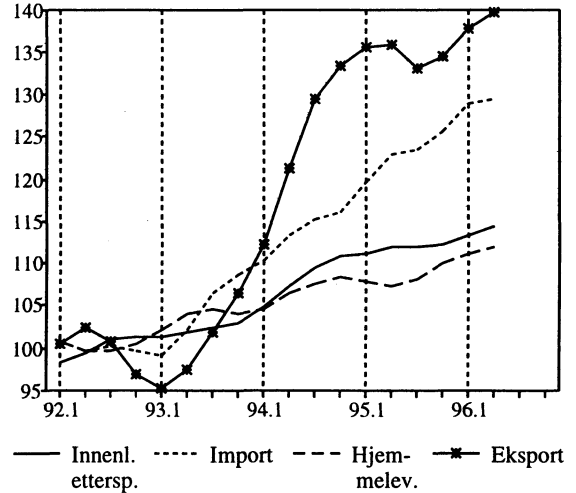
Metallindustrien ser heller ikke noen bedring i konjunkturutsiktene på kort sikt, etter en svak utvikling i 2. kvartal med nedgang i produksjonen og fortsatt prisfall. For aluminiumsindustrien, som er en sentral bransje i næringen, har prisene falt med vel 30 prosent fra toppunktet ved årsskiftet 1994/95 til juli 1996. I 3. kvartal venter bransjen å hente inn produksjonsbortfallet i 2. kvartal, og venter også noe bedre priser. På litt lengre sikt ventes en oppgang i produksjonen knyttet til at stengt kapasitet blir gjenoppstartet i 1997. Det planlegges også en ikke ubetydelig kapasitetsutvidelse.

Volumutviklingen for produkter fra konsumvareproduserende industri
Sesongjustert og glattet. 1992 = 100

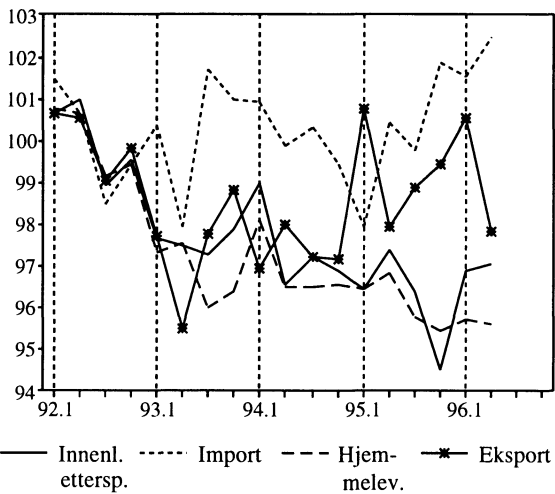
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Volumutviklingen for produkter fra innsats- og investeringsvareproduserende industri
Sesongjustert og glattet. 1992 = 100

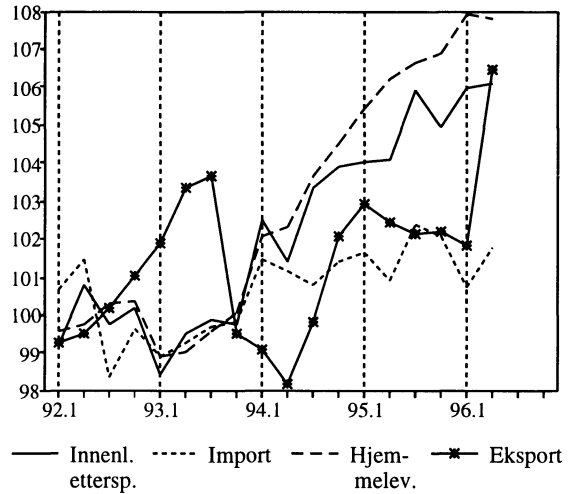
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Prisutviklingen for produkter fra konsumvareproduserende industri
Sesongjustert. 1992 = 100

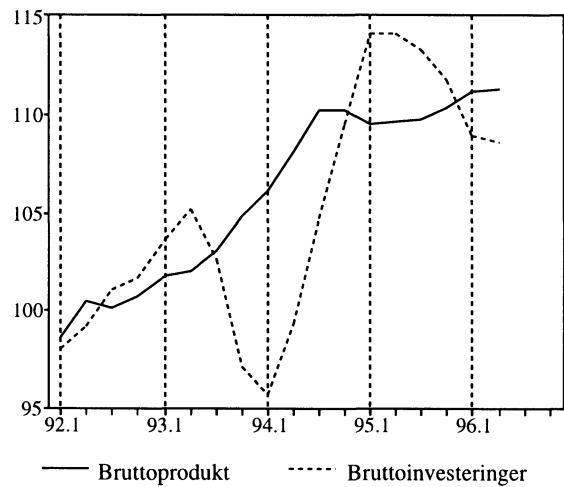
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Prisutviklingen for produkter fra innsats- og investeringsvareproduserende industri
Sesongjustert. 1992 = 100

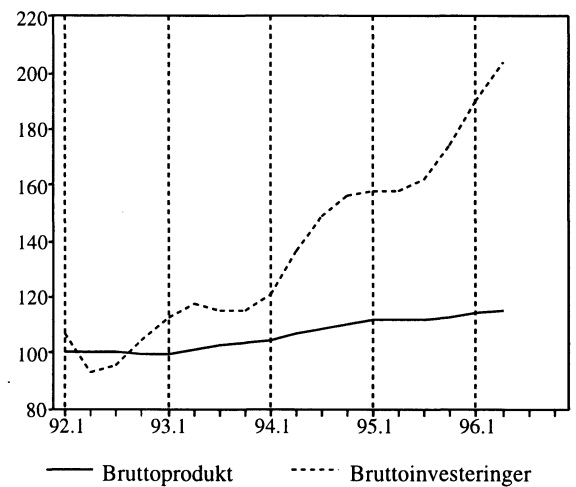
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Produksjon og investering i konsumvareproduserende industri
Sesongjusterte og glattede volumindekser. 1992 = 100

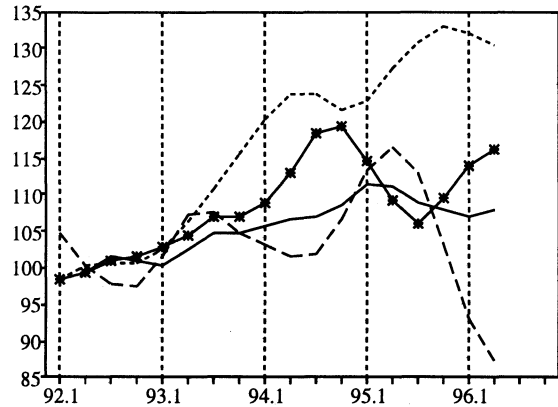
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Produksjon og investering i innsats- og investeringsvareproduserende industri
Sesongjusterte og glattede volumindekser. 1992 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

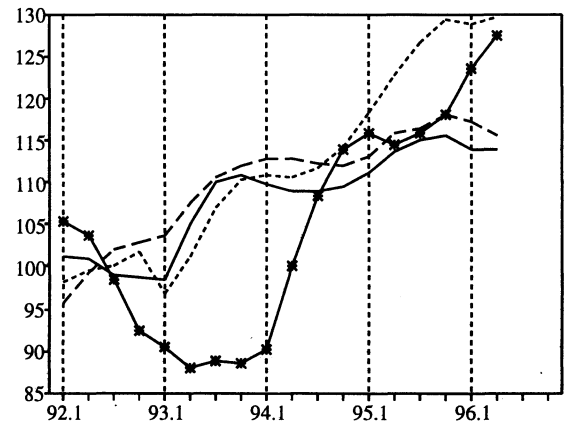
Volumutviklingen for produkter fra råvareproduserende industri
Sesongjustert og glattet. 1992 = 100

— Innenl. ettersp. Import - - - Hjem-melev. * Eksport

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

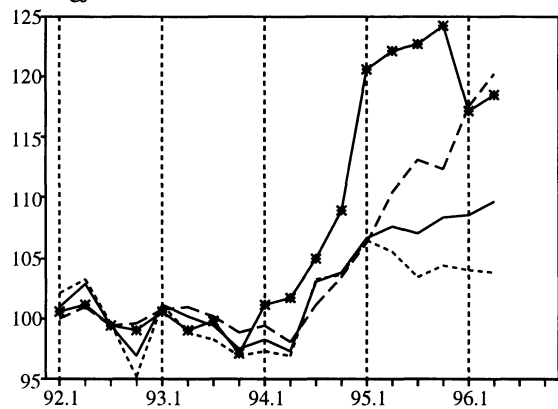
Volumutviklingen for produkter fra verfts- og verkstedsvareproduserende industri
Sesongjustert og glattet. 1992 = 100

— Innenl. ettersp. Import - - - Hjem-melev. * Eksport

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

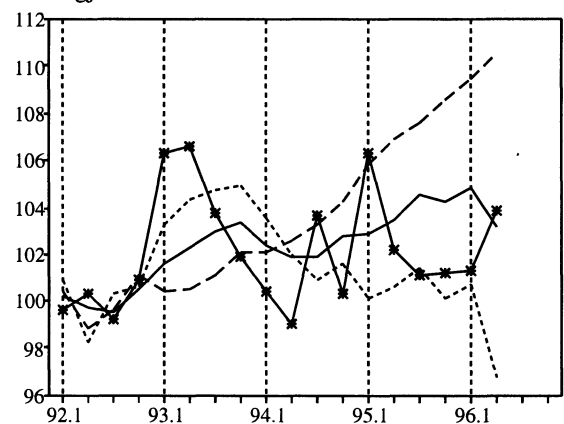
Prisutviklingen for produkter fra råvareproduserende industri
Sesongjustert. 1992 = 100

— Innenl. ettersp. Import - - - Hjem-melev. * Eksport

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

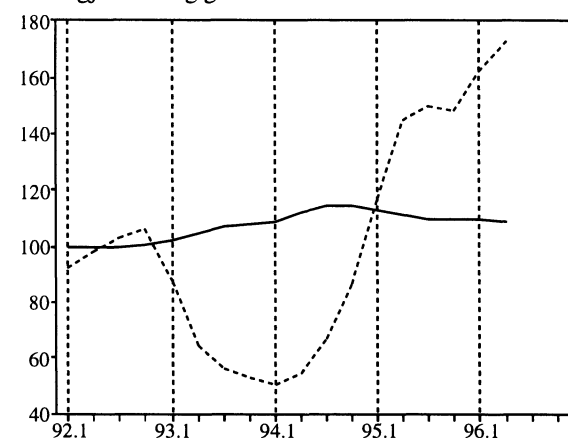
Prisutviklingen for produkter fra verfts- og verkstedsvareproduserende industri
Sesongjustert. 1992 = 100

— Innenl. ettersp. Import - - - Hjem-melev. * Eksport

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

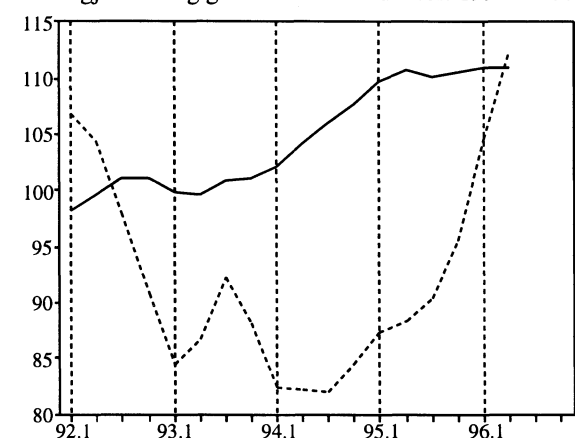
Produksjon og investering i råvareproduserende industri
Sesongjusterte og glattede volumindekser. 1992 = 100

— Bruttoprodukt Bruttoinvesteringer

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Produksjon og investering i verfts- og verkstedsvareproduserende industri
Sesongjusterte og glattede volumindekser. 1992 = 100

— Bruttoprodukt Bruttoinvesteringer

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Trelast- og trevareindustrien hadde økt ordretilgang fra hjemmemarkedet og klar oppgang i produksjonen i 2. kvartal, og 7 av 10 foretak venter også en fortsatt positiv utvikling i 3. kvartal. Selv om bransjen har en sesongnormal oppgang i 3. kvartal, er det flere faktorer som tyder på en sterkere oppgang. En stor andel av foretakene venter økt etterspørsel og økte priser både fra hjemmemarkedet og på eksport, og venter også økning i produksjonen. Også på lengre sikt venter bransjen vekst i produksjon og priser.

Bygge- og anleggsvirksomhet

Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at den moderate nedgangen i produksjonen for bygge- og anleggsvirksomheten på slutten av fjoråret fortsatte i første halvår i år. Byggearealstatistikken viser imidlertid at aktiviteten i yrkesbyggsektoren holder seg stabilt på et høyt nivå. Igangsetting av nye boliger, som i begynnelsen av året lå betydelig under fjorårets nivå, er på vei oppover igjen. Ordretilgangen i 1. kvartal i år lå omtrent på samme nivå som året før og ordreservene i bygge- og anleggsvirksomhet har vært omtrent uendret siden 3. kvartal i fjor.

Produksjon

Bruttoproduksjonsverdien målt i faste priser falt med 1,9 prosent fra 1. til 2. kvartal i år, etter en oppgang på 0,5 prosent i 1. kvartal. Nedgangen i boliginvesteringene var relativt moderat i første halvår. Sesongjusterte kvartalstall viser at bygge- og anleggsinvesteringene i offentlig forvaltning økte vel 9 prosent i begynnelsen av året, for så å avta med 3 prosent i 2. kvartal. For det øvrige fastlands-Norge var det en betydelig nedgang i bygge- og anleggsinvesteringene i første halvår, etter kraftig vekst gjennom 1995.

Boliger

Nedgangen i boligbyggingen fra toppnivået ved årsskiftet 94/95 stoppet opp i vinter. Sesongjusterte månedstall viser svakt økende igangsetting av nye boliger utover våren og sommeren i år. Foreløpige månedstall fra byggearealstatistikken viser at det til og med juli er igangsatt 9 231 boliger. Det er 11 prosent færre enn i fjor. Boligene er gjennom-

snittlig noe større i år, slik at igangsatt bruksareal i årets syv første måneder ligger 4,5 prosent under nivået i samme periode i fjor.

Husbankens rammer til nye boliglån er i år redusert med 30 prosent sammenlignet med i fjor. Søknadsinngangen på oppføringslån og lån til omsorgsboliger ser ut til å stabilisere seg på drøyt 30 prosent under fjorårets nivå. For private utbyggere og personlige lånesøkere er nedgangen på i overkant av 40 prosent. Søknadsinngangen fra borettslagene har økt noe. Sammenholdt med byggearealstatistikken viser tallene at private utbyggere nå i større grad henter sine lån fra private banker og finansinstitusjoner enn tidligere. Etterspørselen etter lån til byfornyelse er nesten halvert sammenlignet med året før.

Yrkesbygg

Byggearealstatistikken viser moderat økning i igangsatt bruksareal til andre bygg enn boliger. Frem til og med juli har igangsatt bruksareal økt med 3,8 prosent i forhold til nivået i samme periode i fjor. I Akershus er igangsatt areal til yrkesbygg kraftig redusert i forhold til det høye nivået i fjor. I Oslo derimot ligger påbegynt bruksareal omtrent på samme høye nivå som i fjor. For øvrig har yrkesbyggaktiviteten økt mest i Rogaland, Vestfold og Trøndelagsfylkene sammenlignet med samme periode året før.

Sysselsetting

Ifølge Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) har veksten i sysselsettingen i bygge- og anleggsvirksomhet stoppet opp. I 2. kvartal var det 123 000 sysselsatte i denne næringen. Det er 3 000 færre enn i samme periode året før. Sesongjustert gikk sysselsettingen ned vel 2 prosent fra 1. til 2. kvartal i år, etter å ha ligget omtrent på samme nivå siden 2. kvartal i fjor. Som følge av omleggingen av AKU fra årsskiftet er det imidlertid knyttet større usikkerhet til endringstallene enn vanlig. Antall arbeidsledige bygge- og anleggsarbeidere går fortsatt ned. Ved utgangen av første halvår var det registrert 5 517 ledige bygge- og anleggsarbeidere. Det er om lag 1 000 færre enn i fjor.

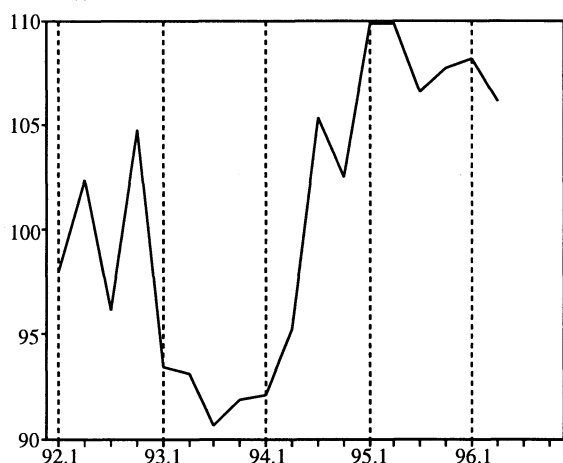
Bygge- og anleggsvirksomhet. Markedsutvikling og produksjon

Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående periode

	Mrd.kr 1995	Volum					Pris				
		1995	95.3	95.4	96.1	96.2	1995	95.3	95.4	96.1	96.2
Bygge- og anleggsinvesteringer totalt	80,3	14,6	-0,9	0,8	-0,8	-3,8	5,0	0,2	1,1	1,3	1,7
Bolig	28,7	12,7	-2,5	-0,8	-2,4	-0,5	5,1	0,3	1,5	1,0	1,4
Offentlig forvaltning	20,7	9,1	6,3	-8,8	9,1	-3,0	5,1	0,7	1,3	0,6	1,7
Kraftforsyning	2,1	8,5	-15,4	-7,4	-6,2	4,7	4,7	-1,3	-2,0	4,4	4,7
Fastlands-Norge ellers	28,7	21,6	-3,1	10,5	-5,3	-8,0	5,0	0,0	0,9	1,7	1,7
Bruttoproduksjon	104,6	9,8	-2,5	0,5	0,5	-1,9	4,8	1,7	-0,2	2,3	0,8
Vareinnsats	70,7	9,8	-2,2	0,3	0,5	-2,0	3,4	0,5	0,5	0,5	1,1
Bruttoprodukt	33,9	9,8	-3,0	1,1	0,5	-1,8	7,9	4,4	-1,4	6,0	0,1

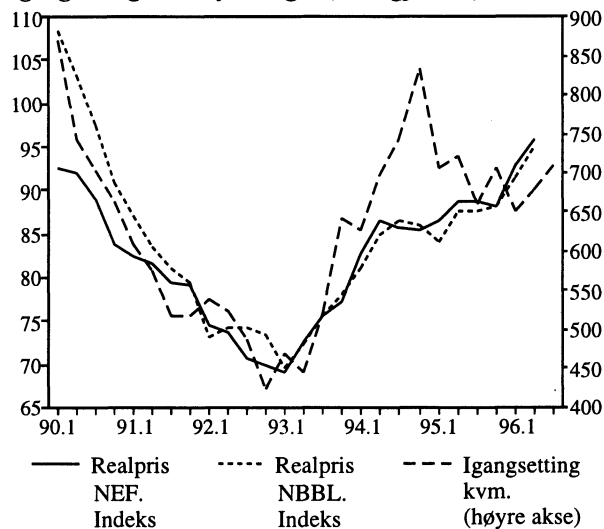
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bruttoprodukt i bygge- og anleggsvirksomhet
Sesongjustert. 1992 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

To bruktboligprisindikatorer (1990 = 100) og igangsettingen av nye boliger (sesongjustert)

Kilde: NEF/ECON, NBBL og Statistisk sentralbyrå.

Pris- og kostnadsutviklingen

Statistisk sentralbyrås prisindeks for brukte boliger viser relativt moderat prisøkning fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år. Prisnivået for hele landet var i 1. kvartal i år 8 prosent høyere enn på samme tid året før. Prisen på boliger i borettslag lå i 1. kvartal 9,6 prosent over nivået i 1. kvartal i fjor.

SSBs indeks for 2. kvartal foreligger først i slutten av september. Annen prisstatistikk viser til dels betydelig prisvekst i 2. kvartal i år. Prisen på borettslagboliger steg i gjennomsnitt med 5 prosent fra 1. til 2. kvartal i år. Prisstatistikken til Eiendomsmeglerforbundet/ECON viser i gjennomsnitt en prisøkning på 4 prosent i samme periode, etter en økning på 5 prosent fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år. Sammenlignet med 2. kvartal 1995 er prisøkningen på om lag 9 prosent i begge undersøkelsene.

Også prisene på næringsseiendommer ser ut til å øke. Dagens Næringslivs halvårslige leieprisindeks for kontorlokaler viser oppgang i første halvår 1996 i Oslo og Bergen. I Oslo har leieprisen steget med 9 prosent i gjennomsnitt det siste året. I Bergen var den gjennomsnittlige veksten i leien 6 prosent mens det for de øvrige storbyene ikke var noen endringer.

Byggekostnadsindeksene for boliger har ligget relativt stabilt siden 2. kvartal 1995. Fra juli i fjor til juli i år har byggekostnadsindeksene for enebolig, rekkehus og boligblokk steget med henholdsvis 0,6, 0,9 og 1,4 prosent.

Prisen på nye eneboliger lå i 1. kvartal 1996 8,3 prosent over nivået på samme tid året før og nær 20 prosent over bunnivået i 1. kvartal 1993. I samme periode har prisindeksen for brukte eneboliger steget med rundt 31 prosent. De to siste årene har prisen på nye og brukte eneboliger steget om lag like mye.

Konkurser

Konkursstatistikken til Statistisk sentralbyrå avspeiler også at veksten i bygge- og anleggsvirksomheten har stoppet opp. Etter en nedgang i antall konkurser siden 1993 viser tallene for 1. kvartal i år for første gang en økning i antall konkurser sammenlignet med samme periode året før. For foretak i bygge- og anleggsvirksomhet lå antall konkurser 21 prosent over nivået i 1. kvartal i fjor. En forholdsvis stor andel av konkursene ble registrert i Oslo.

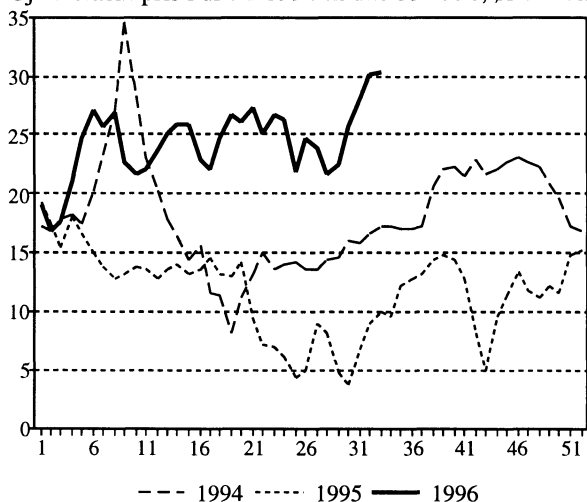
Elektrisitetsforsyning

Produksjonen av elektrisk kraft var i de syv første månedene i år 66,1 TWh, en nedgang på 5 prosent i forhold til samme periode i fjor. Det var særlig den lave produksjonen i april, juni og juli som bidro negativt, etter at den kalde vinteren førte til rekordhøyt produksjonsnivå i årets to første måneder. Nedgangen i produksjonen siden i vår må ses i sammenheng med at fyllingsgraden i vannmagasinene har vært en god del lavere enn det normale for årstiden. Den lave fyllingsgraden skyldes høy produksjon i vinter kombinert med lite vann fra snøsmelting til magasinene. Vanligvis stiger fyllingsgraden kraftig i mai og juni mens snøsmeltingen i fjellet pågår. I år har dette imidlertid skjedd i begrenset omfang på grunn av lite snø i vinter. Kun i nord-Norge har det vært mye snø i fjellet og normal magasinbeholdning. Siden slutten av mai har fyllingsgraden vært lavere enn minimum fyllingsgrad i 10-årsperioden 1982-1991. (Tall for 1992-1994 foreligger ikke.) Ved utgangen av juli var fyllingsgraden 55,2 prosent, noe som er 12 prosentpoeng lavere enn minimum fyllingsgrad på dette tidspunktet i årene 1982-1991.

Norges elektrisitetsforbruk fordeler seg med om lag 32 prosent på husholdninger, 27 prosent på kraftintensiv industri, 20 prosent på tjenesteyting mens resten går til annen næringsvirksomhet og transport. Netto innenlandsk forbruk lå i perioden januar-juli 4,1 prosent over nivået i sam-

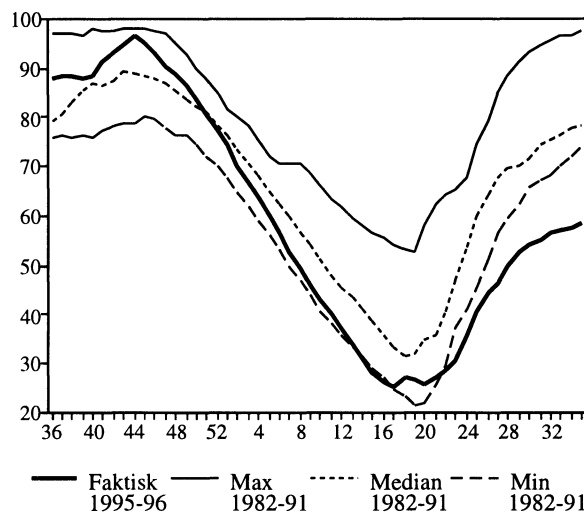
Spotmarkedspris på elektrisk kraft omsatt over Statnett Markeds børs

Gjennomsn. pris i uke 1 1994 til uke 33 1996, øre/KWh

Kilde: Statnett Marked AS.

Magasinbeholdning 1995-96 og gjennomsnitt for 1982-91. Ukesobservasjoner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Kraftbalansen januar-juli. TWh

	1994	1995	1996
Kraftproduksjon	66,0	69,6	66,1
+ Import	3,5	1,4	5,8
- Eksport	2,4	4,2	3,6
- Pumpekraft	1,2	1,2	0,3
- Nett-tap	5,1	5,2	5,3
Netto innenlandsk forbruk	60,8	60,3	62,8
- Tilfeldig kraft, el-kjeler	3,4	3,3	2,4
- Kraftintensiv industri	16,4	16,3	16,7
- Alminnelig forsyning (temperaturkorrigert)	41,0	40,8	43,7
	(41,3)	(41,5)	(42,9)

Kilde: Norges vassdrags- og energiverk.

Gjennomsnittlig kraftpris til husholdningene. Øre/kWh

Tidspunkt	1.1.96	1.8.96	1.9.96
Kraftpris	17,8	19,5	20,2
+ nettleie	17,6	17,6	17,6
+ elavgift	5,3	5,3	5,3
+ Mva*	9,4	9,8	9,9
= Totalpris	50,1	52,2	53

* Mva beregnes som 23 prosent av totalprisens tre øvrige komponenter.

Kilde: Norges vassdrags- og energiverk.

me periode i fjor, til tross for at strømprisene har økt en del i år. Økningen i elektrisitetsforbruket har sammenheng med at veksten i norsk økonomi har bidratt til en generell etterspørselsoppgang. I tillegg har det i 1996 vært kaldere enn normalt mens det i 1995 var mildere enn vanlig.

Temperaturkorrigert forbruk i alminnelig forsyning (netto innenlandsk forbruk unntatt forbruk av tilfeldig kraft og forbruk i kraftintensiv industri) har i januar-juli gått opp med 3,4 prosent fra samme periode året før. Forbruk av

fastkraft innen kraftintensiv industri steg de syv første månedene i år med 2,7 prosent i forhold til samme periode i fjor. Forbruket økte mest innen produksjon av jern, stål og ferrolegeringer. Innen treforedlingsindustrien ble forbruk av tilfeldig kraft redusert med hele 70 prosent fra første halvår i fjor til første halvår i år. Fastkraftforbruket gikk også noe ned. Denne reduksjonen skyldes dels overgang til bruk av olje, men også at det har skjedd en produksjonsnedgang innen treforedling pga. lave priser på tre-masse, cellulose og papir.

Lav fyllingsgrad og økt etterspørsel har presset opp spotprisen på elektrisk kraft. Gjennomsnittlig spotpris i perioden januar-juli var 23,8 øre/kWh mens den i tilsvarende periode i fjor var 10,9 øre/kWh. Flommen i fjor bidro til at spotprisene dette året ble usedvanlig lave. I perioden november-februar var det relativt stor eksport av kraft. De høye spotprisene har imidlertid redusert eksporten siden mars og etterhvert utløst stor kraftimport. Importen i perioden januar-juli har vært 5,8 TWh, noe som er 324 prosent mer enn i samme periode i fjor. Eksporten i denne perioden var på 3,6 TWh, en nedgang på 15 prosent fra i fjor. Dvs. at nettoimporten har vært 2,2 TWh, eller om lag 3,6 prosent av forbruket i perioden.

Den høye spotprisen har ført til at en del elektrisitetsverk har justert opp sine H4-tariffer. Priser til husholdninger er sammensatt av kraftpris, nettleie, elavgift og merverdiavgift. Pr. 1. januar i år var den gjennomsnittlige kraftprisen til husholdningene 17,8 øre/kWh, mens den pr. 1.8.96 var på 19,5 øre. (Se tabellen.)

Oslo Energi har vedtatt å øke sin pris fra 24 til 30 øre/kWh fra 1.9.96. Dersom Oslo Energi blir alene om å øke sin pris, vil den gjennomsnittlige kraftprisen på landsbasis gå opp til 20,2 øre/kWh. Som det fremgår av tabellen, vil strømprisen pr. 1.9.96 være på 53 øre/kWh, en økning på rundt 3 øre/kWh eller 6 prosent fra 1. januar.

Forbruk av tilfeldig kraft til elektrokjeler var i de syv første månedene i år på 2,4 TWh. Dette er en nedgang på 28 prosent fra samme periode i fjor. I husholdninger og bedrifter hvor en kan veksle mellom bruk av elektro- og oljekjeler, og hvor prisen er spotprisbasert, har det lenge vært lønnsomt å gå over til bruk av olje som brensel. Spotprisenivået som gjør at det lønner seg å veksle fra elektrisitet til olje, avhenger bl.a. av prisen på fyringsolje, vedlikeholdskostnader ved oljekjelen, størrelsen på kjelen og virkningsgraden på oljen. Hvilket elverk som leverer spotkraften, har også betydning, da nettleien og påslaget som elverket legger på spotprisen, kan variere mellom ulike verk.

I de syv første månedene i år økte salg av fyringsparafin og lette fyringsoljer med hhv. 13 og 19 prosent fra samme periode i fjor. Salg av tunge fyringsoljer gikk opp med 17 prosent. Listepreisen på lett fyringsolje var i begynnelsen av juli i år 3,33 kr/liter (ca. 48,9 øre/kWh), mens prisen på fyringsparafin var 3,79 kr/liter (53,9 øre/kWh). En må ta i betraktning at det ofte tilbys store prisrabatter, så listepriene viser ikke den reelle prisen på fyringsolje. Prisen kan også variere mellom ulike oljeselskaper.

Omsetningen på spotmarkedet har som følge av integrasjonen med Sverige økt kraftig siden i fjor. Mens gjennomsnittlig omsetning i perioden januar-juli i fjor var på 269 GWh/uke var den på 733 GWh/uke i 1996. Spotprisen skal i prinsippet være den samme i Norge og Sverige, men kan i praksis avvike i perioder med mangel på overføringskapasitet og på grunn av krafttap ved overføringen.

Privat tjenesteyting

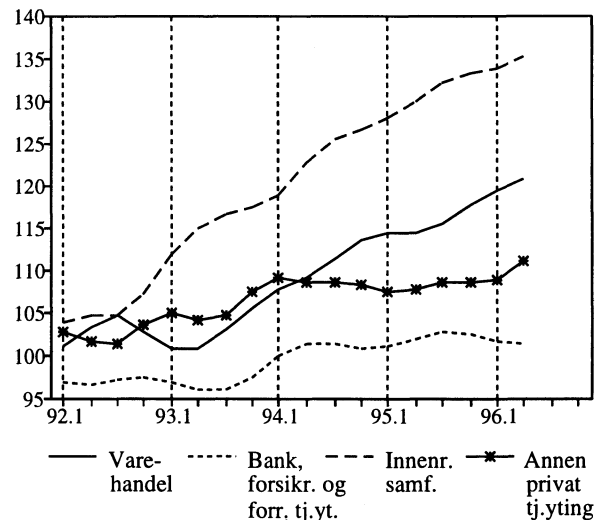
En relativt sterk oppgang fra 1. til 2. kvartal i år (sesongjustert) bidro til at bruttoproduktet i private tjenesteytende næringer økte med om lag 1 prosent sesongjustert fra andre halvår i fjor til første halvår i år. Varehandel og bank- og forsikring hadde klar vekst i bruttoproduktet i perioden, mens utviklingen innen annen privat tjenestepro-

duksjon og innenriks samferdsel trakk ned. Ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse AKU, var det markert økning i sysselsettingen i varehandel og finansiell tjenesteyting mm. fra første halvår i fjor til første halvår i år, mens det var nedgang i sysselsettingen i transport og kommunikasjon. Som følge av omleggingen av AKU fra årsskiftet 1995/96 knytter det seg større usikkerhet enn vanlig til de publiserte endringstallene.

Investeringene i privat tjenesteyting lå i første halvår sesongjustert vel 3 prosent over det gjennomsnittlige nivået i fjor, etter en vekst på drøyt 26 prosent fra 1993 til 1994 og vel 17 prosent fra 1994 til 1995. Innenriks samferdsel har hatt særlig sterk oppgang i investeringene, blant annet som følge av utbyggingen av ny hovedflyplass på Gardermoen.

Bruttoproduksjon i privat tjenesteyting, fastlands-Norge

Sesongjustert og glattet. 1992 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Privat tjenesteyting fastlands-Norge, produksjon og investering

Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående periode

	Mrd. kr. 1995	Volum				Pris			
		95.3	95.4	96.1	96.2	95.3	95.4	96.1	96.2
Bruttoproduksjon	504,0	4,0	-2,4	-0,1	2,3	1,5	0,8	-0,3	1,6
Vareinnsats	213,2	4,1	-2,0	-1,6	1,6	1,0	1,3	-0,1	2,0
Bruttoprodukt	290,7	3,9	-2,6	1,0	2,7	1,8	0,5	-0,3	1,3
Bruttoinvesteringer	60,2	4,0	4,8	-3,1	1,4	-1,1	2,2	0,0	-0,3
Bygninger og anlegg	19,6	-7,6	12,7	-8,9	-7,6	0,2	0,8	1,4	1,8
Maskiner og transportmidler	40,6	9,6	1,6	-0,4	5,1	-1,4	2,7	-0,5	-0,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Offentlig forvaltning

Foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet viser en oppgang i det offentlige konsumet på 2,0 prosent fra første halvår i fjor til første halvår i år. Både statlig og kommunalt konsum gikk opp. Nasjonalregnskapet opererer med et skille mellom offentlig kollektivt og offentlig individuelt konsum. Kollektivt konsum omfatter forsvar, politi, rettsvesen, administrasjon og annet konsum finansiert av det offentlige som ikke lar seg stykke ut som leveranser til de enkelte konsumenter. Individuelt konsum omfatter utdanning, helse, sosial trygd og velferd, samt kulturelle formål i kommuneforvaltningen finansiert av det offentlige. Mens det i statsforvaltningen var vekst i både det kollektive og det individuelle konsumet fra første halvår i fjor til første halvår i år, gikk det kollektive konsumet i kommuneforvaltningen ned i samme periode. I revidert nasjonalbudsjett for 1996 antas en vekst i det offentlige konsumet på 1,7 prosent fra 1995 til 1996.

De offentlige bruttoinvesteringene i fast realkapital gikk opp med 2,9 prosent fra første halvår i fjor til første halvår i år, målt i faste priser. Investeringene i stats- og kommuneforvaltningen økte med henholdsvis 3,7 og 2,2 prosent.

Statsforvaltningen

Målt i faste priser lå det statlige konsumet i første halvår i år 2,2 prosent over nivået i samme periode i fjor. Sterkest var veksten knyttet til helsetjenester med 4,8 prosent, hvor statens kjøp av helsetjenester og medisiner til husholdningene er inkludert. Etter flere år med nedgang i det militære konsumet var det oppgang på 2,4 prosent i volum i første halvår i år. Konsumveksten i forsvaret har sitt motstykke i en sterk nedgang i gebyrene, i det produksjonen målt i faste priser er uendret. (Den sterke reduksjonen i gebyrene er blandt annet en følge av at innbetalingene fra NATO i forbindelse med NATOs investeringsprogram for sikkerhet er svært lave første halvår i 1996 i forhold til innbetalingene i 1995.)

Statens bruttoinvesteringer i fast realkapital, målt i faste priser, gikk ned både i 1994 og 1995, med henholdsvis 1,5 og 6,1 prosent. I første halvår 1996 lå investeringene 3,7 prosent høyere enn i første halvår 1995. Investeringene i forsvaret (investeringer som kan nyttes til sivile formål) viste oppgang i 1994 på 41,1 prosent, mens de i 1995 avtok med 18,6 prosent. I første halvår 1996 økte investeringene i forsvaret med drøyt 11 prosent sammenliknet med samme periode i fjor. Forvaltningsområdet helse og omsorg har i hele perioden fra 1993 til og med 2. kvartal 1996 hatt en sterk vekst i investeringene. Dette har sammenheng med byggingen av nytt rikshospital. Investeringene knyttet til annen statlig tjenesteyting viste vekst på 2 prosent første halvår i år. I forvaltningsområdet undervisning avtok investeringene, målt i faste priser, med 23,9 prosent første halvår i år sammenliknet med første halvår i fjor.

Kommuneforvaltningen

Det kommunale konsumet gikk opp med 1,9 prosent i volum fra første halvår i fjor til første halvår i år. Det kommunale kollektive konsumet ble redusert med 2,6 prosent, mens det individuelle konsumet økte med 3,0 prosent i volum. Produktinnsatsen i kommuneforvaltningen, målt i faste priser, gikk ned med 0,6 prosent første halvår i år i forhold til samme periode i fjor. Produktinnsatsen knyttet til annen kommunal tjenesteyting ble redusert med 4,9 prosent målt i faste priser, mens produktinnsatsen knyttet til undervisningstjenester og helse- og omsorgstjenester økte med henholdsvis 1,7 og 3,4 prosent.

Veksten i de kommunale bruttoinvesteringene i fast realkapital var på 2,2 prosent fra første halvår i fjor til første halvår i år, målt i faste priser. Forvaltningsområdet undervisning hadde en vekst på 22,8 prosent i volum. Denne oppgangen kan i stor grad tilskrives forberedelser til obligatorisk skolestart for 6-åringer fra og med 1997. Investeringsvolumet i kommuneforvaltningen ellers var lavere første halvår i år enn første halvår i fjor.

Offentlig forvaltning - Produksjon, konsum og bruttoinvestering

Prosentvis endring fra samme periode året før

	1995		Første halvår 1996		Kommuner		Offentlig	
	Stat	Komm.	Stat		Volum	Pris	Volum	Pris
	Mrd.kr.	Mrd.kr.	Volum	Pris	Volum	Pris	Volum	Pris
Bruttoproduksjon	75,7	136,5	-0,2	4,1	1,9	3,4	1,2	3,7
Produktinnsats	33,5	34,3	-2,8	4,1	-0,6	4,2	-1,7	4,2
Bruttoprodukt	42,2	102,2	1,8	4,0	2,8	3,2	2,5	3,4
Konsum	76,8	115,1	2,2	3,6	1,9	3,2	2,0	3,3
Kollektivt	49,3	22,5	1,7	4,1	-2,6	3,4	0,4	3,9
Individuelt	27,5	92,7	3,0	2,7	3,0	3,1	3,0	3,0
Bruttoinvestering	13,5	15,7	3,7	2,9	2,2	3,2	2,9	3,0

Arbeidsmarkedet

Ifølge sesongjusterte tall fra Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse (AKU) fortsatte den kraftige veksten i sysselsettingen i 2. kvartal i år. Som gjennomsnitt over kvartalet var tallet på sysselsatte personer 3,3 prosent høyere enn i samme kvartal i fjor. Også arbeidsstyrken har økt markert siste år, men likevel klart svakere enn sysselsettingen. Arbeidsledigheten ifølge AKU har dermed vist nedgang siste år, særlig i andre halvår i fjor.

Opplegget for AKU ble fra og med 1996 bedre tilpasset internasjonale anbefalinger, og datainnsamlingen ble spredt over alle årets uker. Etter endringene regner vi med en forbedret måling av sysselsetting, arbeidsledighet og utførte ukeverk. Dessuten kan vi forvente at overgangen til ukentlige observasjoner vil gi mer pålitelige endringstall.

Befolkning i yrkesaktiv alder

1000 personer/ukeverk

	Endring fra samme kvartal året før ¹⁾		
	Nivå 1996.2	1995.2	1996.2
16-74 år i alt	3147	5	6
25-54 år	1894	23	27
Arbeidsstyrken	2249	34	52
Arbeidsledige (AKU)	115	-10	-17
Sysselsatte	2134	44	68
Utførte ukeverk ²⁾	1682	32	28

1) Korrigerende endringstall

2) à 37,5 timer/uke

Kilde: Statistisk sentralbyrå. AKU for 2.kvartal 1996.

Som følge av omleggingen fra januar i år er tallene for 1996 ikke direkte sammenlignbare med tallene for tidligere år. Ved sesongjustering og beregning av endringstall er det så langt råd korrigeret for dette, se egen boks.

Sysselsettingen

Ifølge AKU var det i 2. kvartal i år i gjennomsnitt sysselsatt 2 134 000 personer. Korrigeret for brudd i tidsserien var dette 68 000 (3,3 prosent) flere enn i samme kvartal i fjor. I samme periode økte tallet på utførte ukeverk med anslagsvis 1,5 prosent. At veksten i timeverkene var klart svakere enn veksten i sysselsettingen har blant annet sammenheng med økt sykefravær.

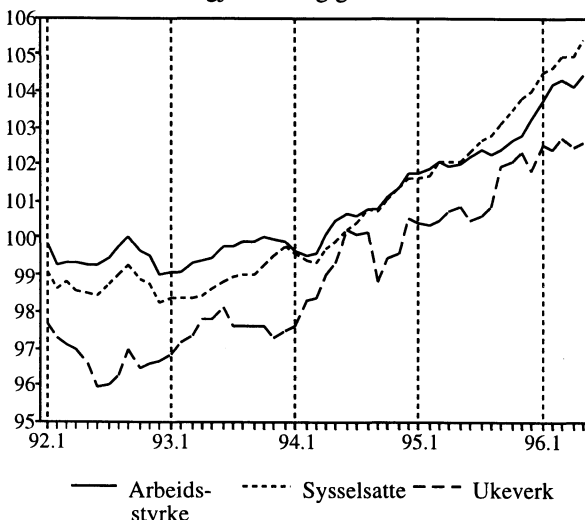
Fordelt på næringer indikerer tallene en markert vekst i sysselsettingen i industri, varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet, forretningsmessig tjenesteyting og helse- og sosialtjenester fra 2. kvartal 1995 til 2. kvartal 1996. Også primærnæringene viste oppgang i sysselsettingen i denne perioden.

Arbeidsstyrken

Også arbeidsstyrken har økt betydelig gjennom det siste året. Ifølge AKU var det i 2. kvartal i år i gjennomsnitt i alt 2 249 000 personer i arbeidsstyrken. Korrigeret for brudd i serien kan veksten i arbeidsstyrken anslås til 52 000 (2,4 prosent) fra 2. kvartal i fjor til 2. kvartal i år. Andelen av befolkningen i yrkesaktiv alder (16-74 år) som var i arbeidsstyrken (yrkesprosenten), økte fra 68,4 til 70,9 prosent i samme tidsrom. Til sammenligning var yrkesprosenten 71,3 prosent i 1987, det høyeste nivået til nå.

Arbeidsstyrke, sysselsetting og ukeverk

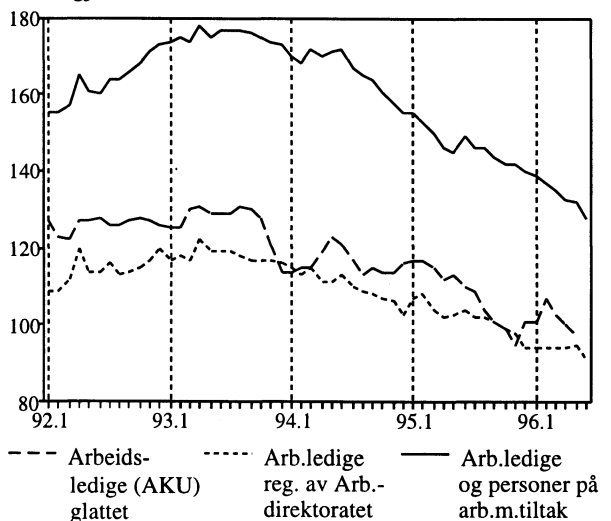
1990 = 100. Sesongjusterte og glattede månedstall

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Arbeidsledigheten

Sesongjusterte månedstall

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Arbeidsdirektoratet.

Økningen i arbeidsstyrken var om lag den samme for menn og kvinner. Tallene indikerer at økningen var sterkest blant ungdom 16-19 år. Sammenlignet med ett år tidligere oppgir dessuten flere av de arbeidsledige utdanning som sin hovedaktivitet samtidig med at både gjennomsnittsalderen på de ledige og gjennomsnittlig varighet på ledigheten har gått ned. De siste AKU-tallene gir dermed visse holdepunkter for å hevde at bedringen på arbeidsmarkedet de siste årene har ført til at ungdom nå er på vei tilbake til arbeidslivet igjen, etter den markerte nedgangen i yrkesdeltakelsen for denne aldersgruppen i perioden 1988-1993 stoppet opp i 1994 og 1995.

Ledigheten

Som følge av den sterke veksten i arbeidsstyrken har nedgangen i ledigheten vært langt mindre enn økningen i sysselsettingen. Ifølge AKU var det i 2. kvartal 1996 i alt 115 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Fra 2. kvartal 1995 til samme kvartal i år gikk ledigheten ned med 17 000 personer, korrigert for brudd i serien. I 2. kvartal 1996 var ledighetsraten lik for kvinner og menn, 5,1 prosent. Dette indikerer at vi er på vei tilbake til situasjonen i årene før siste konjunkturedgang. Kvinner hadde da en høyere ledighet enn menn. De sesongjusterte tallene kan tyde på at ledighetstallet var tilfeldig lavt i 4. kvartal i fjor.

Ved utgangen av august var det registrert 97 900 helt ledige ved arbeidskontorene, 13 400 færre enn på samme tid året før.

I 2. kvartal 1996 var det ifølge AKU i gjennomsnitt 32 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt som hadde vært arbeidsledige i et halvt år eller mer, som regnes som grensen for langtidsledighet. Sammenlignet med 2. kvartal 1995 er dette en nedgang på 15 500 personer. Andelen langtidsledige er redusert fra 47 til 32 prosent siste år.

Økt tilgang av ledige stillinger og færre permitterte illustrerer også at det er vekst i arbeidskraftetterspørselen. Ved utgangen av august i år var det 4 400 helt permitterte personer ifølge Arbeidsdirektoratet. Samtidig var 5 000 personer berørt av innskrenket arbeidstid. For gruppen helt

permitterte er dette en nedgang på 50 personer i forhold til samme tidspunkt i fjor. Det var i alt en tilgang på om lag 21 300 ledige stillinger i løpet av august måned. Dette var en økning på 700 fra året før.

Undersysselsetting

Ifølge AKU var det 83 000 undersysselsatte i 2. kvartal 1996, en nedgang på 8 000 fra 2. kvartal 1995. Etter korrigering for brudd i serien var tallet på sysselsatte uendret. Av den grunn er det ikke foretatt korrigeringer i tallet på undersysselsatte. Etter to år med bedring på arbeidsmarkedet uten nedgang i tallet på undersysselsatte, var det siste år også nedgang i denne gruppen.

Undersysselsetting kan betraktes som en form for delvis arbeidsledighet. Med lik ledighetsrate for kvinner og menn blir likevel ledigheten ulik når en tar hensyn til dette. Ifølge AKU var 62 000 menn og 53 000 kvinner helt arbeidsløse i 2. kvartal 1996, mens 20 000 menn og 64 000 kvinner var undersysselsatte.

En annen måte å beskrive endringer i ledigheten på er å se på utviklingen i det urealiserte arbeidstilbudet som arbeidsløse og undersysselsatte representerer. Mange undersysselsatte ønsker bare noen få timer i tillegg og mange arbeidsløse har ønske om deltidsarbeid. Ved å summere tilbudet av arbeidstimer fra de arbeidsledige og de undersysselsatte får vi et mål på det totale urealiserte arbeidstilbudet. I 2. kvartal 1996 tilbød disse to gruppene 139 000 ukeverk, en nedgang på om lag 17 000 fra samme kvartal året før.

Hvis vi regner ledighetsprosent med utgangspunkt i ukeverk, svarer 139 000 ukeverk til 7,5 prosent av tilbudte ukeverk i alt, dvs. summen av utførte ukeverk og tilbudet av urealiserte ukeverk. Dette er en nedgang på om lag 0,3 prosentpoeng fra 2. kvartal 1995, korrigert for brudd i tidsserien.

Arbeidsledige og undersysselsatte ifølge AKU. Personer og tilbud av ukeverk (37,5 timer). 1000

Registrerte arbeidsledige og ledige stillinger 1000 personer

	August 1996	Endring fra august 1995
Registrerte arbeidsledige	97,9	-13,4
- helt permitterte	4,4	0,3
Delvis permitterte	5,0	0,1
Personrettede arbeidsmarkedstiltak	26,7	-7,7
Tilgang ledige stillinger	21,3	1,5
Beholdning ledige stillinger	9,9	0,7

Kilde: Arbeidsdirektoratet.

	Nivå 1996.2	Endring fra samme kvartal året før ¹⁾	
		1995.2	1996.2
Arbeidsledige			
Personer	115	-10	-17
Ønsket antall ukeverk	106	-12	-6
Undersysselsatte			
Personer	83	7	-8
Ønsket merarbeidstid i ukeverk	33	4	-5
Tilbud av ukeverk i alt	139	-9	-17

1) Korrigerte endringstall

Kilde: Statistisk sentralbyrå. AKU for 2. kvartal 1996

Brudd i tidsserien

Opplegget for AKU ble fra og med 1996 bedre tilpasset internasjonale anbefalinger, og datainnsamlingen ble spredt over alle årets uker. Etter endringene regner vi med en forbedret måling av sysselsetting, arbeidsledighet og utførte ukeverk. Dessuten kan vi forvente at overgangen til ukentlige observasjoner vil gi mer pålitelige endringstall. Som følge av omleggingen fra januar i år er tallene for 1996 ikke direkte sammenlignbare med tallene for tidligere år. Ved sesongjustering og beregning av endringstall er det så langt nådd korrigert for dette.

1.1. Endringer i spørreskjema

I tråd med internasjonale anbefalinger er spørsmål om arbeidssøking noe endret. For å bli regnet som arbeidsledig måtte man tidligere kunne begynne i et arbeid i undersøkelsesuken. Dette er nå endret til "i løpet av de neste to ukene", regnet fra intervjudispunktet.

I det nye opplegget blir alle midlertidig ansatte spurt om type ansettelse. De som oppgir sysselsettingstiltak blir i AKU regnet som sysselsatte, mens personer på kvalifiseringstiltak blir klassifisert som enten arbeidsledige eller utenfor arbeidsstyrken, avhengig av svarene som gis. Dette gir en mer korrekt og konsekvent klassifisering enn tidligere.

Både med det gamle og det nye spørreskjemaet (til og med 1. kvartal 1996) ble de sysselsatte med avtalt (eventuelt vanlig) arbeidstid på 30-36 timer, spurt om dette tilsvarer deltid eller heltid. Selve spørsmålsformuleringen er imidlertid endret fra "Er dette timetallet lavere enn det som er vanlig heltidsarbeid i yrket ditt eller i bedriften din?" til "Er dette heltids- eller deltidsarbeid?". Etter denne endringen synes det å være en del flere i denne gruppen som svarer heltidsarbeid. Tidligere ble en god del av opplagte feilsvar rettet på skjemaet. Etter overgang til dataassistert intervjuing må eventuelle korreksjoner gjøres for større grupper under ett. Som følge av at så få eller ingen heltidsansatte har en arbeidstidsavtale på under 32 timer, ble alle med avtalt arbeidstid på til og med 31 timer klassifisert som deltidssysselsatte i 1. kvartal 1996. Fra og med 2. kvartal 1996 er dette endret i spørreskjemaet slik at ingen med avtalt arbeidstid på til og med 31 timer pr. uke får spørsmål om dette tilsvarer heltid eller deltid. De fleste av disse ble også tidligere omkodet fra heltid til deltid manuelt. Dessuten er grensen for deltid/heltid for selvstendige og familiearbeidere satt til 37 timer, stort sett i samsvar med tidligere praksis.

For sysselsatte med arbeidstid 30-36 timer som ikke har svart på om dette er heltids- eller deltidsarbeid, er de med 30-34 timer klassifisert som deltidsarbeidende og de øvrige som heltidsarbeidende.

1.2. Løpende referanseuker

Fra januar 1996 blir alle årets uker kartlagt, mot en referanseuke pr. måned tidligere. Formålet er å gi en mer representativ beskrivelse av forholdene på arbeidsmarkedet over året, særlig når det gjelder utførte timeverk. Endringen gir brudd i tidsserien, og bruddet er mest markert for utførte timeverk.

1.3. Endringer i rotasjonsplanen

For å minske usikkerheten på kortsiktige endringstall skal intervjuobjektene (IO) heretter delta i alt 8 ganger i løpet av 8 påfølgende kvartaler, mot 4 ganger i løpet av 6 kvartaler tidligere. Dette vil medføre en økning i standardavviket for nivåtallene. Etter nytt opplegg intervjues 33 000 forskjellige IO på årsbasis, mot 54 000 etter gammelt opplegg. De IO i 1996 som også var med i undersøkelsen i 4. kvartal 1995 følger gammelt rotasjonsmønster. Effekten av endringene i rotasjonsmønsteret introduseres derfor gradvis over to år.

1.4. Endringer i utvalgsplanen

Utvalgsplanen er endret i hovedsak for å kunne gi AKU-tall på fylkesnivå. Alle landets kommuner skal inngå i trekkgrunnlaget, og stratifisering foretas på fylkesnivå. Vi forventer at utslagene ikke blir store ut fra måten dette gjøres på, men for enkelte næringer kan dette få visse utslag. Effekten kan først anslås senere på grunn av gradvis overgang fra gammelt til nytt rotasjonsmønster (punkt 1.3.).

1.5. Endringer i estimeringsopplegget

Registerfilen som brukes til etterstratifisering, er endret. Effekten på AKU-estimatene er beskjeden. Sysselsettingstallet reduseres med 3 000 for kvinner og 1 000 for menn etter endringen, mens ledighetstallet øker med 1 000. Hovedgrunnen til denne endringen er å få samme registergrunnlag i all produksjon av arbeidsmarkedsstatistikk.

1.6. Retningen på korreksjonene for hovedstørrelsene i AKU

De korreksjonene som er foretatt etter innsamlingen av tall i 1. og 2. kvartal i år antyder at det gamle opplegget til AKU kan ha resultert i en undervurdering av ledighetsnivået. En sammenligning av ukorrigerede tall for 1995 og 1996 vil derfor medføre en undervurdering av nedgangen i ledigheten fra i fjor til i år. Det samme mønsteret gjør seg trolig også gjeldende for tallene for arbeidsstyrke og utførte ukeverk.

For sysselsettingen er bildet noe mer sammensatt. En sammenligning her antyder at det gamle opplegget til AKU kan ha resultert i en overvurdering av sysselsettingen i måneder uten ferieavvikling av betydning og en undervurdering av sysselsettingen i måneder med stor ferieavvikling. Samlet for hele året antar vi at sysselsettingen kan ha blitt noe overvurdert i det gamle opplegget. En sammenligning av ukorrigerede tall for 1995 og 1996 innebærer dermed muligens en undervurdering av økningen i sysselsettingen fra i fjor til i år.

Arbeidsmarkedstiltakene

Ordinære personrettede tiltak utenom attføring og bedriftsrettede tiltak omfattet 26 700 personer ved utgangen av august i år. Dette er 7 700 færre enn ved utgangen av samme måned i fjor. Ved utgangen av mai, før tiltakene ble trappet ned for sommeren, omfattet tiltakene 39 700 personer. Kvalifiseringstiltak var den viktigste gruppen på dette tidspunktet, med 65 prosent av totaltallet. 4 100 ungdommer under 20 år var sysselsatt ved ordinære personrettede tiltak ved utgangen av mai i år, mens 2 800 var registrerte ledige i samme aldersgruppe på samme tidspunkt. Sammenlignet med situasjonen ett år tidligere var det ved utgangen av mai 300 færre sysselsatte på tiltak og 700 færre registrerte ledige.

Summen av registrerte helt ledige og personer på personrettede tiltak har sesongjustert vist en markert nedgang gjennom det siste året, etter flere år med betydelig økning. Ved utgangen av august 1996 var det 124 600 som var registrert helt ledige eller sysselsatt ved arbeidsmarkedstiltak. Dette var 21 100 færre enn ved utgangen av august 1995 og utgjorde 5,5 prosent av arbeidsstyrken.

Arbeidsmarkedstiltak

1000 personer

	Mai 1996	Endring fra mai 1995
Personrettede arbeids- markedstiltak i alt	39,7	-8,3
Off.syssesettingstiltak	7,1	-2,2
Lønnskudd til arb.givere	3,3	-0,7
Kvalifiseringstiltak	25,7	-4,8
Arbeidsmarkeds kurs	17,4	-3,0
Praksisplasser	8,3	-1,9
Utdanningsvikariater	3,6	-0,6
Herav ungdom under 20 år	4,1	-0,3

Kilde: Arbeidsdirektoratet.

Lønns- og prisutviklingen

Lønnsutviklingen

Statistisk sentralbyrås indeks for timefortjenesten for arbeidere i industribedrifter tilknyttet NHO lå i 1. kvartal 1996 4,3 prosent over nivået i samme periode i fjor. I bygge og anleggssektoren lå timefortjenesten 3,0 prosent over nivået for 1. kvartal i fjor. Veksten i timefortjenesten i anleggsvirksomheten var bare 1,1 prosent. I byggebransjen har det imidlertid vært en tendens til tiltakende lønnsvekst gjennom de to siste årene; fra 0,9 prosent i 1. kvartal 1994 til 4,3 prosent i 1. kvartal i år.

I vårens tariffoppgjør var det hovedrevisjon i de fleste avtaleområdene. I LO/NHO-området ble oppgjøret som i 1994 gjennomført ved forbundsvise forhandlinger. Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene har beregnet at tarifftilleggene for industriarbeidere i LO/NHO-området vil gi et bidrag til årslønnsveksten på om lag 1,3 prosent. Overhenget inn i 1996 er anslått til 1,2 prosent. Ordinær lønnsglidning i 1. kvartal 1996 bidrar med 0,6 prosentpoeng til årslønnsveksten, mens ekstraordinære årsbonuser utbetalt i 1. kvartal gir et bidrag på vel 0,1 prosentpoeng. Hvis vi ser bort fra lønnsglidningen i de tre siste kvartaler i år, ligger det an til en årslønnsvekst på 3,3 prosent. I fjor bidro lønnsglidningen gjennom de tre siste kvartalene med 0,9 prosentpoeng av årslønnsveksten.

Noen lønnsbegreper

Lønn pr. normalårsverk: Nasjonalregnskapsbegrep som er lik forholdstallet mellom total lønn inklusive overtidsgodtgjørelse samt lønn under sykdom og fødselspermisjon betalt av arbeidsgiver på den ene siden og antall normalårsverk på den andre. Antall normalårsverk defineres som summen av antall heltidsansatte og antall deltidsansatte omregnet til heltidsansatte.

Lønn pr. timeverk: Nasjonalregnskapsbegrep som er lik forholdstallet mellom total lønn (inklusive alle tillegg) og antall utførte timeverk regnet inklusive overtid og eksklusive fravær.

Årslønn: Begrep som bl.a. benyttes av Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene og som omfatter samlet lønn eksklusiv overtidsgodtgjørelse en lønnstaker oppnår hvis vedkommende har utført et avtalefestet normalårsverk og året har en normal lengde. Lønnsveksten med utgangspunkt i dette begrepet ligger normalt nær opp til veksten i lønn pr. normalårsverk. Avvik vil i første rekke ha sammenheng med endringer i omfanget av overtid.

Lønnsutviklingen i 1993, 1994 og 1995

Reviderte nasjonalregnskapstall for 1993, 1994 og 1995 viser at lønn pr. normalårsverk i alt økte meget jevnt i de tre årene, med rundt 3 prosent pr. år. Det var noe større variasjon i veksten i lønn pr. timeverk, blant annet som følge av forskjeller i antall arbeidsdager og endringer i omfanget av betalt fravær.

Lønnsveksten var i årene 1993-1995 forholdsvis jevn mellom de ulike næringene, med noen markerte unntak. I oljevirksomheten og utenriks sjøfart utbetales en del hyrer i dollar, noe som både har ført til forholdsvis store fluktuasjoner og har bidratt til at lønnsveksten gjennom disse tre årene samlet har ligget over utviklingen i fastlands-Norge. Også i den militære delen av offentlig forvaltning har lønnsveksten vært høyere enn gjennomsnittet. Dette må ses i sammenheng med en sterk nedgang i antall rekrutter i perioden. Rekruttenes lønnsnivå er lavt, og reduksjon i antallet gir dermed en "vridningseffekt", slik at gjennomsnittslønningene i sektoren øker mer enn lønnen for noen av enkeltgruppene. I primærnæringene har lønnsveksten stort sett ligget en del lavere enn i andre sektorer.

Regnet pr. normalårsverk har lønnsveksten for industri og bergverk og privat tjenesteyting gjennomgående vært noe over utviklingen ellers i fastlands-Norge. Ser en på lønnsveksten pr. utførte timeverk, endres bildet noe ved at utviklingen i offentlig forvaltning kommer opp på høyde med privat tjenesteyting og industri og bergverk.

Lønn etter næring

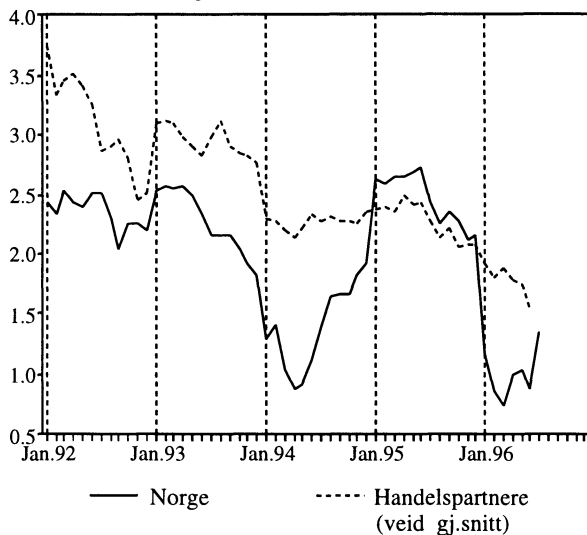
Prosentvis vekst fra året før

	Pr. normalårsverk ¹			Pr. timeverk		
	1993	1994	1995	1993	1994	1995
I alt	3,4	3,1	3,3	3,5	3,2	4,1
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	8,3	4,7	2,3	8,7	5,3	2,8
Fastlands-næringer	3,2	3,1	3,4	3,3	3,1	4,2
Industri og bergverk	3,4	3,2	3,9	2,8	2,9	4,4
Annen vareproduksjon	2,6	2,6	2,6	2,6	2,4	3,3
Primærnæringer	1,3	2,4	2,8	0,9	2,2	3,6
Kraftforsyning	2,9	2,8	3,0	2,9	2,7	3,8
Bygg- og anleggsvirksomhet	3,2	2,5	2,3	3,3	2,4	3,0
Privat tjenesteyting	3,6	3,2	3,4	3,5	3,0	4,2
Varehandel	3,4	3,2	3,9	3,4	3,0	4,8
Samferdsel	3,4	3,1	3,4	3,1	3,2	4,3
Annen tjenesteyting	3,7	3,2	3,2	3,6	3,1	4,0
Offentlig forvaltning	3,0	2,9	3,0	3,4	3,3	4,0
Stat	3,4	4,1	3,2	3,4	4,4	4,1
Sivil	2,8	2,4	2,9	2,8	2,3	3,7
Forsvaret	4,2	6,5	2,6	3,7	6,4	3,0
Kommune	2,9	2,4	3,0	3,4	2,8	3,9

1) Summen av antall heltidsansatte og antall deltidsansatte omregnet til heltid. Kilde: Statistisk sentralbyrå

Konsumprisindekser

Prosentvis endring fra samme måned året før

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I offentlig sektor ble det gitt et generelt tillegg på 6000 kroner i året, som sammen med andre lønnsjusteringer er beregnet å bidra til årslønnsveksten i 1996 med om lag 2,4 prosentpoeng i staten og 3,0 prosentpoeng i kommunene. Lønnsoverhenget inn i 1996 er av Det tekniske beregningsutvalget anslått til 1,4 prosentpoeng i staten og 1,0 i kommunene. Lønnsglidningen gjennom 1995 bidro med henholdsvis 0,4 og 0,3 prosentpoeng til lønnsveksten i de to sektorene.

På bakgrunn av tilgjengelig informasjon om overheng, tariff tillegg og lønnsutvikling i årets 1. kvartal og beregninger med MODAG-modellen, er det grunn til å anta at den gjennomsnittlige årslønnsveksten for hele økonomien i år kommer opp i noe over 4 prosent. For industrien er anslaget vel 4,5 prosent.

Prisutviklingen

Veksten i konsumprisindeksen var i juli 1996 1,3 prosent på 12-månedersbasis, etter å ha vært helt nede i 0,7 prosent i mars. Som gjennomsnitt lå konsumprisindeksen i årets syv første måneder 1,0 prosent over tilsvarende periode i fjor.

Økningen i prisstigningstakten gjennom de fire siste månedene har i stor grad sammenheng med oppgang i elektrisitetspriser og bortfallet av momskompensasjonen på melk, ost og kjøtt fra 1. juli i år.

Så langt i år er det i hovedsak en del store energiverk som har satt opp prisene på elektrisitet til husholdningene. Bakgrunnen er høye priser i spotmarkedet for elektrisk kraft som følge av lite vann i magasinene. Oslo Energi, som er den største leverandøren av elektrisk kraft, økte prisene 1. september for tredje gang i år. Det er grunn til å tro at flere energiverk vil sette opp elektrisitetsprisene i de kommende månedene. Hvis alle energiverkene innen 15. september

Konsumprisindeksen etter konsumkategori

Prosentvis endring fra samme periode året før

	Jan.-des. 1995	Jan.-juli 1996	juli 1996
I alt	2,4	1,0	1,3
Matvarer	1,5	0,7	2,8
Drikkevarer og tobakk	4,3	2,2	2,3
Klær og skotøy	0,9	-3,4	-3,1
Bolig, lys og brensel	2,8	1,6	2,6
Møbler og hush.art	1,8	1,2	0,8
Helsepleie	4,5	3,0	2,1
Reiser og transport	3,2	0,6	-0,1
Fritidssysler og utd.	2,1	1,0	0,9
Andre varer og tjenester	2,3	2,6	2,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Konsumprisindeksen etter leveringssektor

Prosentvis endring fra samme periode året før

	Jan.-des. 1995	Jan.-juli 1996	Juli 1996
I alt	2,4	1,0	1,3
1. Jordbruksvarer	-0,1	-0,1	4,0
2. Fiskevarer	0,6	0,3	1,0
3. Andre norskproduserte konsumvarer	3,9	1,7	2,3
3.1 Lite påvirket av verdensmarkedets priser	4,6	1,0	3,3
3.2 Påvirket av verdensmarkedet pga. stort importinnhold eller råstoffpris bestemt på verdensmarkedet	4,7	3,3	2,5
3.3 Påvirket av verdensmarkedet pga. konkurranse fra utlandet	2,2	1,2	0,8
4. Importerte konsumvarer	2,3	-2,1	-2,3
4.1 Uten norsk konkurranse	3,1	-2,0	-2,6
4.2 Med norsk konkurranse	0,9	-2,1	-1,7
5. Husleie, inkl. fritidsbolig	1,4	1,8	1,8
6. Andre tjenester	2,7	2,7	2,3
6.1 Med arbeidslønn som dominerende prisfaktor	4,3	3,8	3,7
6.2 Også med andre viktige pris-komponenter	2,2	2,4	1,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå

skulle komme til å øke elektrisitetsprisene til husholdningene like mye som Oslo Energi har gjort gjennom årets åtte første måneder, vil 12-månedersveksten i konsumprisindeksen for september trolig komme opp i over 2,5 prosent, mens årgjennomsnittet vil kunne bli om lag 1,6 prosent. I vår prognose for 1996 legger vi imidlertid til grunn en betydelig lavere gjennomsnittlig vekst i elektrisitetsprisene enn dette. Energiverkene drives med ulik vekt på rent foretningmessige forhold, der Oslo Energi ser ut til å representere ett ytterpunkt. Vi regner med en 12-månedersvekst i konsumprisindeksen på om lag 2,0 prosent ved utgangen av året. På årsbasis anslår vi fortsatt konsumprisveksten i år til 1,4 prosent.

Hittil i år har det vært markert spredning i utviklingen i prisindeksene for ulike konsumgrupper. Således lå prisene

på *klær og skotøy* som gjennomsnitt over årets syv første måneder 3,4 prosent lavere enn i samme periode i fjor, mens prisene på *helsepleie* i samme periode viste en stigning på 3,0 prosent. Prisen nedgangen for *klær og skotøy* kan ha sammenheng med hard prismessig konkurranse i bransjen. Mange av de store kleskjedene lot også det tradisjonelle januarsalget strekke ut i tid, fordi de satt inne med store lagre etter dårlig salg høsten 1995. Endringer i kvoteordninger (liberalisering av handelen) og reduserte tollsatter skulle trekke i retning av lavere kostnader, men det har imidlertid ikke vært mulig å spore noen slike effekter på prisindeksen for førstegangsomsætning for *klær og skotøy*.

I den nedre del av intervallet for prisvekst er også gruppen *reiser og transport* med en gjennomsnittlig prisøkning på 0,6 prosent. For denne konsumgruppen er det reduserte bilpriser som følge av endringer i bilavgiftene som er den dominerende forklaringen på den lave prisveksten. Matvareprisene steg svært lite i første halvår, men bortfalt av momskompensasjonen på melk, ost og kjøtt fra 1. juli bidro til å føre prisveksten på 12-månedersbasis for denne varegruppen helt til topps i juli, med 2,8 prosent.

Konsumprisindeksen etter leverende sektor viser at prisene på importerte varer i årets syv første måneder lå om lag 2 prosent under nivået i samme periode i fjor. Årsaken til dette er blant annet reduksjonen i de norske bilavgiftene og nedgangen i klesprisene. Ifølge de siste tallene fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet var det gjennomgående en økning i importprisene på typiske konsumvarer i første halvår, sammenliknet med samme periode i fjor. Samtidig ble verdien av norske kroner redusert med 0,3 prosent, når kursen måles med importen som vekter.

Det har vært en klar tendens til nedgang i prisstigningen hos våre viktigste handelspartnerne i den senere tiden. Definert som et veid gjennomsnitt med landenes betydning for norsk handel som vekter, gikk konsumprisveksten på 12-månedersbasis ned fra 2,5 prosent i april i fjor til 1,5 prosent i juni i år.

Husholdningene

Brutto disponibel realinntekt: Sterk vekst fra 1995 til 1996?

Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall gikk husholdningenes brutto disponible realinntekter opp med i underkant av 2,5 prosent fra 1994 til 1995. Veksten i år forventes nå å bli om lag 4 prosent. Veksten i husholdningenes disponible realinntekter (netto) anslås til i underkant av 4 prosent.

Husholdningenes lønnsinntekter antas reelt sett å gå opp med om lag 4,7 prosent i år. Bak dette anslaget ligger en anslått vekst i antall utførte lønnstagervertimeverk på rundt 1,9 prosent og en vekst i reallønnen regnet pr. time på om lag 2,8 prosent. For antall timeverk utført av selvstendige forventes det en nedgang. Utviklingen i lønnsinntektene forventes å gi et bidrag til veksten i husholdningenes brutto disponible realinntekter på i underkant av 3,5 prosentpoeng i år mot 2,3 prosentpoeng i fjor.

Veksten i brutto blandet inntekt forventes i år å gi et positivt bidrag til veksten i husholdningenes brutto disponible realinntekter på i overkant av et halvt prosentpoeng, mens utviklingen i denne inntektsposten bidro negativt til inntektsveksten i fjor. Vekstbidraget fra utviklingen i offentlige stønader er også anslått til å bli noe over fjorårets nivå på rundt et halvt prosentpoeng.

Det er ventet at husholdningenes innbetaling av direkte skatter og trygdeavgifter utenom arbeidsgiveravgift reelt sett vil gå opp med rundt 4,5 prosent fra 1995 til 1996. Dette innebærer at denne posten inneværende år vil bidra negativt til veksten i husholdningenes disponible realinntekter med om lag 1,2 prosentpoeng. Dette tilsvarer bidraget fra i fjor. Det anslåtte vekstbidraget i år har i hovedsak sammenheng med den forventede realinntektsveksten.

Noen nasjonalregnskapsbegreper

Ved hovedrevisjonen av nasjonalregnskapet er det innført noen nye inntektsbegreper, som kort omtales nedenfor.

- Brutto blandet inntekt omfatter i tillegg til brutto driftsresultat lønn til selvstendig næringsdrivende.
- Brutto sparing er definert som brutto disponibel inntekt pluss korreksjon for sparing i pensjonsfond minus konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner.
- Brutto sparerate er definert som brutto sparing som andel av brutto disponibel inntekt.

Med utgangspunkt i realkapitaltall fra det gamle nasjonalregnskapet er det beregnet tentative kapitalstiltall. Ved å trekke husholdningenes andel av beregnet kapitalstiltall fra brutto disponibel inntekt fremkommer et anslag for husholdningenes disponible inntekt. Dette er brukt som utgangspunkt for å beregne sparing og sparerate (netto).

En fortsatt oppgang i husholdningenes nettofordringer trekker i retning av nedgang i netto formuesutgifter fra 1995 til 1996. En moderat nedgang i det generelle rentenivået trekker imidlertid i motsatt retning. Samlet antas utviklingen i inntektsgruppen netto formuesutgifter å gi et bidrag til veksten i husholdningenes brutto disponible realinntekter inneværende år på om lag 0,3 prosentpoeng.

Svak oppgang i husholdningenes sparerate

Husholdningenes brutto sparerate, definert som brutto sparing som andel av brutto disponibel inntekt korrigert for sparing i pensjonsfond, er foreløpig anslått til i overkant av 11 prosent både i 1994 og 1995, etter en oppgang på om lag 2 prosentpoeng gjennom de to foregående årene. Inneværende år ventes en vekst i konsumet for husholdninger og ideelle organisasjoner i underkant av veksten i disponibel realinntekt, og husholdningenes brutto sparerate vil i tråd med dette gå svakt opp fra 1995 til 1996. Husholdningenes netto sparerate er med utgangspunkt i dette anslått til 7,5 prosent for 1996.

Forløpet til spareringen gjennom de siste årene må ses i sammenheng med utviklingen i rentenivået og i husholdningenes formue. Gjennom flere år har husholdningene hatt positiv finanssparing slik at nettofordringene har økt. Ved

Husholdningenes inntekter, utgifter og sparing

Milliarder 1993-kroner

	1994	1995	1996 ¹⁾	Bidrag til vekst foregående år. Prosentpoeng	
				1995	1996 ¹⁾
Lønn ²⁾	342,1	353,1	369,8	2,3	3,4
Brutto blandet inntekt	113,6	112,4	115,6	-0,3	0,6
Offentlige stønader	139,9	143,0	147,1	0,6	0,8
Netto andre inntekter	24,4	24,8	25,9	0,1	0,2
Netto formuesutgifter	8,5	3,9	2,5	1,0	0,3
Direkte skatter ²⁾	135,0	141,2	147,3	-1,3	-1,2
Brutto disponibel realinntekt	476,6	488,1	508,4	2,4	4,1
Korr. sparing i pensj.fond	5,8	6,4	7,1		
Konsum	428,6	439,7	455,1		
Brutto sparing	53,8	54,8	60,4		
Brutto sparerate	11,3	11,2	11,9		
Memo:					
Kapitalstilt ¹⁾	21,2	22,4	23,9		
Disponibel realinntekt	455,4	465,7	484,5		
Sparing	32,6	32,5	36,5		
Sparerate	7,2	7,0	7,5		
Konsumprisvekst i følge deflatoren	1,4	2,5	1,4		

1) Anslag.

2) Eksklusive arbeidsgiveravgift.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

utgangen av 1995 utgjorde nettofordringene om lag 33,5 prosent av disponibel inntekt. Oppgang i boligprisen har også bidratt til vekst i husholdningenes formue og dermed til økningen i konsumet.

Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner: Sterk vekst fra andre halvår 1995 til første halvår i år

Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall gikk konsumet i husholdninger og ideelle organisasjoner opp med 2,1 prosent fra andre halvår 1995 til første halvår i år etter justering for normale sesongsvingninger. Etter å ha gått opp med 2,2 prosent fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år, holdt konsumet seg uendret fra 1. kvartal til 2. kvartal i år (sesongjustert). Dersom konsumet holder seg uendret ut året (sesongjustert) vil årsveksten i konsumet i husholdninger og ideelle organisasjoner fra 1995 til 1996 bli om lag 3,3 prosent.

Varekonsumet: Veksten fortsetter i 1996

Den betydelige veksten i varekonsumet som en har hatt de siste årene fortsatte inn i første halvår i år. Varekonsumet økte med om lag 3,5 prosent fra andre halvår i fjor til første halvår i år etter justering for normale sesongsvingninger.

Kjøpene av personbiler i samme periode bidro sterkt til denne utviklingen med en sesongjustert vekst på knappe 35 prosent. Tall fra Vegdirektoratet viser at det gjennom inneværende års åtte første måneder har blitt førstegangsregistrert i overkant av 100 000 personbiler. Det tilsvarende tallet for samme periode i fjor var på i underkant av 69 000. Dersom det sesongjusterte nivået på førstegangsregistreringene fra august i år videreføres ut året, vil antall førstegangsregistrerte personbiler bli på i overkant av

144 500 personbiler, som representerer en oppgang på over 48 prosent fra 1995 til 1996. En må helt tilbake til midten av 1980-tallet for å finne et tilsvarende høyt nivå på antall førstegangsregistrerte personbiler. Mens nedgangen i rentenivået trolig bidro vesentlig til veksten i kjøpet av nye personbiler gjennom 1993 og 1994, ser den sterke oppgangen inneværende år til å ha blitt utløst av reduksjonen i engangsavgiften på personbiler. Det er imidlertid også naturlig å se utviklingen i bilsalget i 1996 i lys av at den gjennomsnittlige alderen for bilparken fortsatt er høy. Innføringen av en midlertidig forhøyet vrakpant, kun gjeldende for 1996, er ytterligere en faktor bak den sterke veksten fra 1995 til 1996.

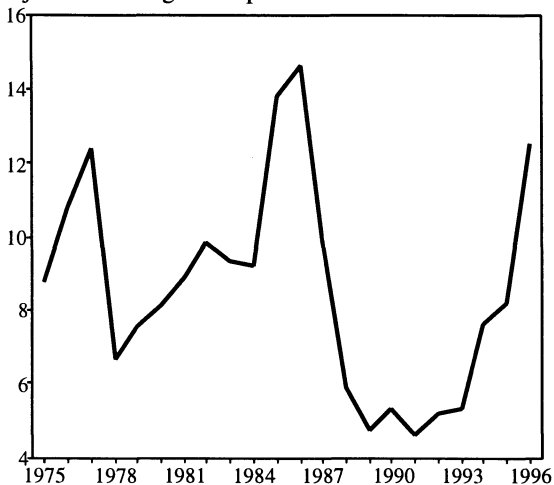
Matvarekonsumet gikk noe ned fra andre halvår 1995 til første halvår i år (sesongjustert). Den beskjedne utviklingen må ses på bakgrunn av at veksten var på over 4 prosent både i 1994 og 1995. Matvareprisene, som lenge har vist en svak utvikling, gikk opp med 1 prosent fra 1. til 2. kvartal i år (sesongjustert). Fra 1. juli i år bortfalt ordningen med momskompensasjon for melk, ost og kjøtt. Dette vil etter hvert slå ut i prisindeksen for matvarer og kan bidra til beskjeden vekst i matvarekonsumet også gjennom resten av året.

Kjøpene av klær og skotøy gikk opp med om lag 5,5 prosent fra andre halvår i fjor til første halvår i år (sesongjustert). Denne sterke veksten må ses i lys av en svært moderat oppgang i kjøpene av disse godene i fjor da forbruket gikk ned med nesten 4 prosent. Den sterke veksten som en nå opplever i kjøpene av disse varene, kan også henge sammen med at de har hatt prisnedgang siden andre halvår i fjor.

Elektrisitetskonsumet gikk opp med i underkant av 1,5 prosent fra andre halvår 1995 til første halvår i år. I andre halvår forventes en langt mer beskjeden forbruksutvikling.

Førstegangsregistrerte personbiler 1975 til 1996¹⁾

Gjennomsnittlig antall pr. måned i tusen

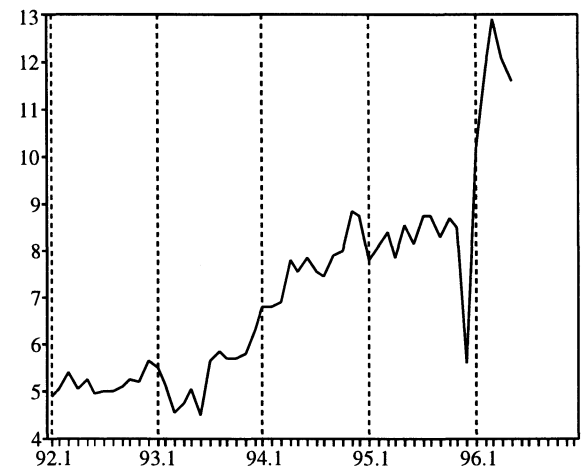

1) Kun de første åtte måneder av 1996

Kilde: Vegdirektoratet

Registrerte nye personbiler

1000 stk. Sesongjustert.

Kilde: Vegdirektoratet og Statistisk sentralbyrå

Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner

Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Mrd. kr 1995 ¹⁾	Volumendring				Prisendring			
		95.3	95.4	96.1	96.2	95.3	95.4	96.1	96.2
Matvarer	62,3	1,7	-1,4	0,8	-1,4	-0,1	0,4	-0,1	1,0
Drikkevarer og tobakk	31,5	5,4	-3,4	0,8	0,4	-0,7	0,6	0,9	0,7
Elektrisitet	17,0	-0,6	2,8	1,4	-2,7	0,7	0,2	-2,5	1,6
Brensel	2,1	-13,3	7,0	9,2	-1,2	4,0	1,3	2,9	-0,3
Driftsutg. til egne transportmidl.	30,2	1,3	3,7	-0,4	-2,5	-0,5	1,4	0,5	1,7
Klær og skotøy	26,0	-0,6	0,7	5,4	-0,4	-0,3	-1,1	-2,1	-0,4
Andre varige goder	37,4	1,0	0,7	1,0	0,2	-0,1	-0,6	0,0	0,0
Helsepleie	6,5	0,7	0,1	0,9	0,7	1,4	1,8	1,7	0,9
Bolig	82,2	0,5	1,0	-0,3	0,2	0,8	0,9	0,2	0,7
Kjøp av egne transportmidler	19,8	5,3	-6,7	39,6	-0,1	-0,1	-0,1	-4,9	0,2
Bruk av off. transportmidler mv.	26,0	1,5	1,1	1,1	2,6	1,2	-0,1	1,0	0,0
Andre varer	29,7	1,0	0,0	1,0	0,3	0,7	0,9	0,0	0,1
Andre tjenester	61,3	1,5	0,9	-0,2	0,1	2,0	1,4	-1,2	3,2
Nordmenns konsum i utlandet	17,9	6,0	-5,1	-4,2	3,6	2,0	1,2	1,0	1,1
Utlendingers konsum i Norge	-15,1	-2,4	3,4	-0,4	-3,2	0,3	0,7	0,7	0,3
Konsum i ideelle organisasjoner	22,5	0,0	0,5	1,7	-1,0	0,6	1,0	0,9	0,7
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	457,1	1,6	-0,2	2,2	0,0	0,6	0,6	-0,3	1,0
- tendens ²⁾		1,2	0,9	0,8	0,8	0,3	0,3	0,2	0,5

1) På grunn av avrundingsfeil summerer ikke undergruppene seg nøyaktig opp til totaltallet.

2) Endring i sesongjustering og glattet serie.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Siden fyllingsgraden i vannmagasinene nå er svært lav som følge av lite nedbør sist høst og vinter, forventes elektrisitetsprisene som husholdningene betaler, å gå betydelig opp fra første til andre halvår i år. For 1996 forventes prisen som husholdningene betaler for elektrisitet, å gå opp med 3,7 prosent.

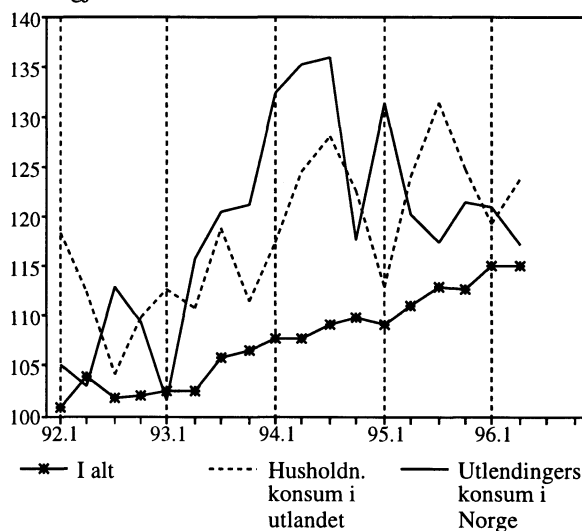
Tjenestekonsumet: Svakere vekst enn for varekonsumet

Tjenestekonsumet gikk opp med i underkant av 1 prosent fra andre halvår 1995 til første halvår inneværende år etter justering for normale sesongsvingninger. Veksten i konsumet av boligjenester var noe lavere enn veksten for de øvrige tjenestene når disse betraktes samlet. Utviklingen i boligkonsumet er nært knyttet til veksten i boligmassen som nå bremses av den relativt svake utviklingen i igangsettingen av nye boliger.

Blant de øvrige tjenestene var det sterkest vekst for transporttjenestene, som gikk opp med i underkant av 3 prosent fra andre halvår 1995 til første halvår i år (sesongjustert). Blant transporttjenestene er det spesielt teletjenestene som bidrar til den sterke veksten. Konsumkategorien post- og teletjenester har som følge av en vedvarende nedsettelse av teleskrittatsene hatt en vekst som har vært langt sterkere enn for de øvrige konsumkategoriene.

Korreksjonspostene: Klar nedgang i utlendingers konsum i Norge

Nordmenns konsum i utlandet og utlendingers konsum i Norge gikk ned med henholdsvis om lag 5 og 0,3 prosent

Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner
Sesongjustert. 1992 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

fra andre halvår 1995 til første halvår 1996 etter justering for normale sesongvariasjoner. Tall fra SSBs hotellstatistikk viser at antall overnattinger foretatt av utlendinger gikk opp med noe over 1 prosent fra første halvår i 1995 til første halvår i inneværende år. For gjestedøgn foretatt av svensker og dansker, som har de største andelene, var det imidlertid nedgang i den samme tidsperioden.

Utenriksøkonomi og disponibel inntekt for Norge

Utenriksøkonomi

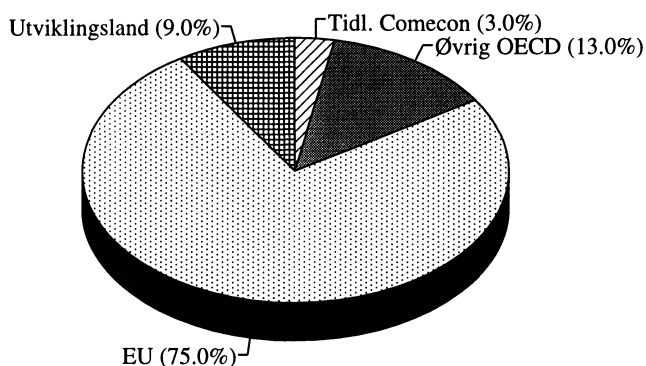
Foreløpige beregninger viser et rekordstort overskudd på driftsregnskapet overfor utlandet for første halvår i år på 34,4 milliarder kroner, mot 16,1 milliarder i samme periode i 1995. Overskuddet på handelsbalansen er på hele 46,6 milliarder, en økning på 15,5 milliarder i forhold til første halvår i fjor. Underskuddet på rente- og stønadsbalansen ble redusert med 2,7 milliarder kroner i samme periode, til 12,2 milliarder.

Eksportverdien økte med 19,4 milliarder kroner fra første halvår 1995 til samme periode 1996, hvorav 15 milliarder kan føres tilbake til økt verdi på eksporten av olje og gass, og 5,8 milliarder til oppgang i verdien for eksporten av tradisjonelle varer. Veksten i verdien av olje og gass fordeler seg med nær to tredjedeler på volum og drøyt en tredjedel på pris. Hele oppgangen i verdien av eksporten av tradisjonelle varer kan tilskrives økning i volumet, da prisene gikk ned med 1,6 prosent fra første halvår i fjor til første halvår i år. Prisfallet var særlig kraftig for en del viktige industrivarer. Prisene på trevarer gikk ned med hele 10 prosent, og må ses i lys av den lave aktiviteten i boligbygging hos flere av våre store handelspartnere, spesielt Tyskland, men også til dels Frankrike og Storbritannia. I perioden falt også prisene på treforedlingsprodukter med 3,5 prosent, trolig som følge av stort tilbud av returpapir samtidig som etterspørselen etter papir har gått ned. Prisene på kjemiske råvarer og metaller falt dessuten med henholdsvis 8,4 og 4,6 prosent.

I 1995 gikk 75 prosent av norsk eksport av *tradisjonelle varer* til EU og hele 88 prosent til OECD-området samlet sett. Statistikken over utenrikshandelen til og med juli 1996 peker i retning av at dette mønsteret opprettholdes i

inneværende år. De enkelte medlemslandene i OECD er imidlertid i ulike konjunkturfaser. Mens de engelsktalende industrilandene, Japan og Norden har hatt oppgang i produksjon, har flere av de kontinentaleuropeiske landene, særlig Tyskland, Italia og til en viss grad Frankrike, utviklet seg svakt. Dette bildet reflekteres i tallene for de konjunkturfølsomme norske tradisjonelle eksportvarene. Mens norsk eksport til handelspartnerne (HP i figuren) økte med 5 prosent fra første halvår 1995 til første halvår 1996, falt eksporten til Tyskland og Italia med rundt 6 1/2 prosent, samtidig som den økte med tosfifre vekstrater for Danmark, Finland, Storbritannia og USAs vedkommende. (Det var også sterk oppgang i eksporten til alle andre land

Norsk eksport av tradisjonelle varer i 1995 fordelt på område

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

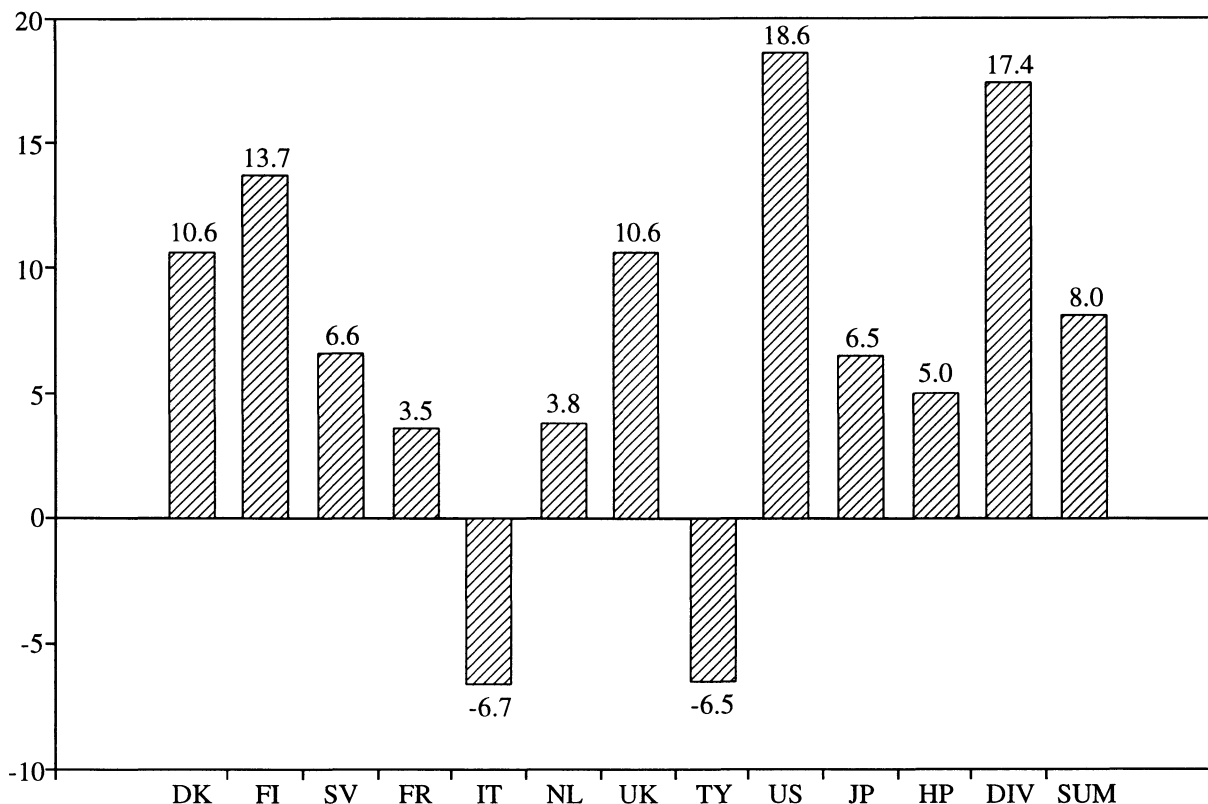
Driftsregnskap overfor utlandet

Milliarder kroner

	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2	Endring fra 1. halvår 1995 til 1. halvår 1996		
								Verdi	Volum	Pris
EKSPORT	355,0	89,3	86,3	88,5	90,9	97,5	97,5	19,4	14,2	5,3
Skip og oljeplattformer m.v	10,6	2,0	3,0	3,5	2,1	1,9	1,6	-1,5	-1,5	0,0
Råolje og naturgass	113,2	28,0	28,0	26,4	30,9	34,0	37,0	15,0	9,2	5,8
Tradisjonelle varer	143,4	38,1	33,8	34,7	36,7	40,4	37,4	5,8	7,4	-1,6
Tjenester	87,8	21,2	21,4	23,9	21,3	21,2	21,6	0,1	-0,9	1,1
IMPORT	299,4	71,1	73,4	75,1	79,7	74,0	74,4	3,9	3,1	0,8
Skip og oljeplattformer m.v	12,9	3,1	2,4	2,4	5,0	3,1	3,4	1,1	1,4	-0,4
Råolje	1,1	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2	0,3	-0,2	-0,3	0,1
Tradisjonelle varer	202,9	49,2	49,9	49,3	54,4	53,1	52,3	6,3	6,1	0,2
Tjenester	82,5	18,5	20,7	23,1	20,1	17,6	18,5	-3,2	-4,1	1,0
Vare og tjenestebalansen	55,7	18,2	12,9	13,4	11,2	23,5	23,1	15,5
Rente og stønadsbalansen	-27,3	-7,1	-7,8	-4,9	-7,4	-5,2	-7,0	2,7
Driftsbalansen	28,4	11,0	5,1	8,5	3,8	18,3	16,1	18,2

Eksportverdi av tradisjonelle varer etter mottakerland

Prosentvis vekst fra 1. halvår 1995 til 1. halvår 1996

Kilde: Statistisk sentralbyrå

enn de som er spesifisert i figuren - DIV- men nivået er i utgangspunktet lavt for denne gruppen.)

For *skip og oljeplattformer* gikk verdien av eksporten ned med 30 prosent i første halvår, til rundt 3 1/2 milliarder kroner, og hele endringen skyldes nedgang i volumet. Til tross for en kraftig oppgang i eksport av eldre oljeplattformer, var dette ikke nok til å kompensere for nedgangen i utførselen av nye skip i perioden. Eksportverdien av *tenester* var om lag uendret fra første halvår i fjor til samme periode i år. Utviklingen forklares med at prisene økte omtrent like mye som volumet gikk ned. Verdien på eksport av tjenester utgjorde om lag 23 prosent av total eksportverdi i første halvår i år, og det er særlig utenriks sjøfart som har stor betydning. De gjennomsnittlige fraktratene økte med 1,6 prosent i perioden, mens eksportvolumet av skipsfartstjenester gikk ned med rundt 1,8 prosent.

Samlet importverdi gikk opp med 3,9 milliarder kroner fra første halvår i fjor til første halvår i år. Dette tilsvarer en økning på 2,7 prosent. Det aller meste av veksten skyldes økt importvolum, men også prisene steg svakt i perioden. Det var særlig importen av tradisjonelle varer som viste oppgang. Tradisjonell import utgjorde over 70 prosent av importverdien, og det var først og fremst volumet som økte for nesten alle undergruppene i denne kategorien. Verktøystedprodukter utgjør rundt 20 prosent av den tradisjonelle vareimporten, og viste kraftig volumvekst i første halvår i

år, samtidig som prisene falt noe. Importen av tjenester gikk svakt ned fra første halvår i fjor til samme periode i år.

Rente- og stønadsbalansen viser nettooverføringer av renter og stønader mv. fra utlandet, samt netto aksjeutbytte og netto reinvestert fortjeneste på direkte investeringer. Reinvestert fortjeneste er definert som direkte investorers andel av ikke utbetalt overskudd. Tidligere ble bare faktisk betalt aksjeutbytte tatt med i rente- og stønadsbalansen, mens reinvestert fortjeneste nå tas med på påløpt basis. Dette har ført til justeringer av tidligere publiserte tall.

Foreløpige anslag tyder på en nedgang i underskuddet på rente og stønadsbalansen på 2,7 milliarder kroner fra første halvår i fjor til samme periode i år. Nedgangen må ses med bakgrunn i at et samlet fall i netto rentebetalinger, aksjeutbytte og overføringer til utlandet på i alt 4,3 milliarder ble delvis oppveiet av en nedgang i netto reinvestert fortjeneste.

Norges nettofordringer økte med 36 milliarder kroner i første halvår i år, ifølge foreløpige beregninger. Forskjellen mellom overskuddet på driftsregnskapet og anslaget for endringene i nettofordringene utgjøres av omvurderinger av gjeld og fordringer, hovedsakelig som følge av valutakursendringer.

Brutto disponibel inntekt og sparing

Brutto disponibel inntekt for et land er definert som bruttonasjonalproduktet i løpende priser fratrukket netto overføringer til utlandet (rente- og stønadsbalansen), og gir uttrykk for hva landet har til disposisjon til konsum og brutto sparing. Foreløpige beregninger viser at brutto disponibel inntekt første halvår 1996 var 472,3 milliarder kroner, en økning på 37,1 milliarder fra første halvår 1995. Vekst i bruttonasjonalproduktet forklarer 34,4 milliarder av denne oppgangen, resten er en forbedring av rente og stønadsbalansen. Ved å deflatere med en prisindeks for innenlandsk anvendelse av varer og tjenester, kommer en frem til begrepet brutto disponibel realinntekt. Beregninger viser at brutto disponibel realinntekt for Norge gikk opp med 6,7 prosent fra første halvår i fjor til samme periode i år.

Brutto sparing for Norge er definert som brutto disponibel inntekt fratrukket konsum i husholdningssektoren og offentlig forvaltning. Brutto sparing for landet tilsvarer etter denne definisjonen summen av brutto realinvestering og netto finansinvestering. Ved beregning av brutto sparing er det ikke tatt hensyn til omvurderinger av realkapitalen, petroleumsreservene, andre naturressurser eller gjeld og fordringer overfor utlandet. Foreløpige beregninger for første halvår i år viser at Norges brutto sparing var på om lag 144,3 milliarder kroner. Dette var en oppgang på 19,5 milliarder, eller 15,6 prosent fra første halvår i fjor. Bruttospareraten for landet, definert som brutto sparing i prosent av brutto disponibel inntekt, var på 30,6 prosent i første halvår 1996, mot 28,7 prosent i samme periode i 1995.

Økonomisk-politisk kalender 1996

Juni

6. Kværners datterselskap Trafalgar House inngår en intensjonsavtale med selskapet Saudi Iron Steel Company om bygging av en metallurgisk fabrikk. Kontrakten er verdt 165 millioner dollar. Et annet selskap eid av Kværner, Tampella Power, skal levere to kjeler til en cellulosefabrikk på Sumatra i Indonesia. Denne kontrakten er verdt 450 millioner kroner.

6. Grønn Skattekommisjon legger frem sin innstilling. Flertallet i kommisjonen går blant annet inn for at CO₂-avgiften differensieres etter karboninnholdet i de ulike brenslene. Kommisjonen går også inn for likebehandling av bensin- og autodieselavgiften, innføring av autodieselavgift på busser og innføring av avgifter på gass som brukes i kjøretøy.

8. Kongsberg Gruppen ASA inngår en foreløpig kontrakt på utvikling av sjømissiler til Sjøforsvaret. Kontrakten har en ramme på 145 millioner kroner. Kontrakten for hele utviklingsfasen forventes inngått i løpet av 1996 og har en ramme på 1,2 milliarder kroner for Kongsberg Gruppen.

9. Island, Russland og Norge bryter fiskeriforhandlingene om det ukontrollerte fisket i Smuthullet uten å fastsette noe nytt møte. Norge og Russland mener islingene ikke er fleksible nok og gir dem skylden for bruddet i forhandlingene.

10. LO-forbundet Norsk Elektriker og Kraftstasjonsforbund (NEKF) tar ut 1 300 av sine medlemmer i konflikt fordi motparten, arbeidsgiverorganisasjonen Norsk Elektroentreprenørforbund (NELFO), ikke aksepterer kravet om rett til betalt etterutdanning.

11. Veidekke AS får kontrakt med NSB for bygging av nytt dobbeltspor på strekningen Såstad-Haug på Østfoldbanen. Parsellen er 7 kilometer lang og kontraktssummen er 145 millioner kroner.

15. Kværner Fjellstrand skal levere seks hurtiggående kataraner til det tyrkiske rederiet IDO i Istanbul. Kontrakten er verdt 170 millioner kroner.

15. 286 heismontører tas ut i streik. Heismontørene krever at den såkalte heisoverenskomsten fortsatt skal gjelde for heisarbeid i NHO-bedrifter.

19. Kværner Energy skal levere seks vannkraftturbiner til Bakunprosjektet i Malaysia for tilsammen 850 millioner kroner.

19. Raufoss Automotive får en kontrakt med bilfabrikken BMW. Kontrakten er seksårig og er verdt 300 millioner kroner.

21. Spars International inc. som eies med 50 prosent hver av Aker og amerikanske McDermott får en kontrakt for

levering av en plattform til et oljefelt i Mexicogolfen. Kontrakten er tildelt av Chevron og er verdt to milliarder kroner.

24. Arbeidsgiverorganisasjonen Norsk Elektroentreprenørforbund (NELFO) svarer de streikende elektrikerne i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund (NEKF) med lockout i hele bransjen, bortsett fra den delen som jobber i offshore (jf. 10. juni). Mer enn 8 000 elektrikere blir berørt av konflikten.

25. Ulstein Verft inngår en kontrakt på bygging av et ankerhåndteringsfartøy for Solstad Shipping. Kontrakten har en nettoverdi på 220 millioner kroner.

27. Statoil og deres partnere som leter etter olje og gass i den kasakhstanske delen av Det kaspiske hav, påviser oljereserver på minst 10 milliarder tonn og gassreserver på 2 000 milliarder kubikkmeter. Tallene er betydelig høyere enn tidligere antatt.

28. ABB Offshore Technology får kontrakter inkludert opsjoner med Statoil på 720 millioner kroner på Troll Gass og på Sleipnerfeltet. Kontraktene gjelder vedlikehold og mindre modifikasjoner.

29. Orkla investerer mellom 150 og 200 millioner kroner i ny pizzafabrikk på Stranda. Fabrikken vil gi 50 arbeidsplasser i tillegg til de som arbeider i den eksisterende pizzafabrikken.

Juli

3. Statoil inngår kontrakter med boreserviceselskapene Service Dowell Schlumberger og Baker Hughes for 1,3 milliarder kroner. Kontraktene gjelder blant annet feltinformasjon og letevirksomhet.

3. Kværner Masa Yards i Finland skal bygge to raske passasjer- og godsartøyer for det greske rederiet Attica Enterprise. Kontrakten er verdt 1,3 milliarder kroner.

4. Kværner Pulping inngår en kontrakt med Advanced Agro Public Company fra Thailand verdt 1 milliard svenske kroner. Kontrakten gjelder levering av et komplett fiberlinje- og gjenvinningsanlegg til en papirfabrikk.

5. Norges Bank vedtar å innføre en ordning med gjenkjøpsavtaler i statsobligasjoner og statssertifikater for å tilføre likviditet i pengemarkedet. Transaksjonene vil bli utformet som salgs- og tilbakekjøpsavtaler, og innebærer at Norges Bank inngår avtale om å kjøpe tilbake de solgte verdipapirer når avtaletiden er over.

5. Gassforhandlingsutvalget og Ruhrgas inngår en avtale om leveranser av ytterligere 60 milliarder kubikkmeter naturgass til mellom 35 og 40 milliarder kroner. Leveransene skal skje fra 2000 til 2025. Dette medfører at halvparten

av de totale norske gassleveransene vil gå til Tyskland i 2010.

12. Coflexip Stena Offshore får en kontrakt med operatøren Norsk Hydro på leveranser til Visundplattformen. Kontrakten er verdt 500 millioner kroner.

13. Kværner Oilfield Products får en kontrakt på leveranser av undervanns produksjonsutstyr til Trollprosjektet. Kontrakten er verdt 200 millioner kroner.

20. Kværner tildeles en kontrakt på 130 millioner kroner på ingeniørarbeider, innkjøp og byggeledelse for Western Route Pipeline Project i Aserbajdsjan.

25. Umoe Sterkoder i Kristiansand går glipp av oppdrag for 750 millioner kroner ved at Statoil skrinlegger byggingen av Swathskipet som skulle leies av Smedvig til brønntjenester. Forsøk i modelltank viser at Swath som design ikke egner seg til installasjon og vedlikehold av brønner. Som konsekvens blir Åsgardutbyggingen 200 millioner kroner dyrere enn først antatt.

August

1. Kværner Davy får en kontrakt for leveranse av et stålverk til Saudi Arabia til en verdi av 160 millioner dollar. Kontrakten gjelder leveranse av et stålverk for direkte produksjon av fra flytende til halvfabrikat stål.

2. Norges Elektroentreprenørforbund (NELFO) og Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, som har vært i konflikt siden 10. juni, kommer frem til en forhandlingsløsning. Konflikten avblåses med umiddelbar virkning, men løsningsforslaget skal opp til uravstemming senere.

7. Adresseavisen og Verdens Gang (VG) inngår en kontrakt som innebærer at et stort delopplag av VG fortsatt skal trykkes i Trondheim. Avtalen gjelder frem til 2014 og har en verdi på 700 millioner kroner.

15. Regjeringen beslutter å si nei til at UNI Storebrand får dispensasjon til å eie 40 prosent av Røde Kors Klinikk AS. UNI ønsket å bruke klinikken som et tilbud til skadede forsikringstagere med sikte på raskere rehabilitering av disse.

20. Kværner Kleven Leirvik tildeles en kontrakt på bygging av et plattform supplyskip til 135 millioner kroner. Skipet er bestilt av Remøy Sea Group.

21. Representanter fra Fiskeridepartementet og Utenriksdepartementet tilbakeviser i møte med EU-kommisjonen påstandene om at norsk laksenæring er subsidiert. Skotske lakseoppdrettere har fremsatt anklager mot sine norske kolleger om at de har solgt laks til under produksjonspris og at norske myndigheter subsidierer næringen.

23. Streiken blant 286 heismontører (jf. 15. juni) avbrytes da heismontørene får gjennom kravene sine.

24. Norgesgruppen AS og Astor Grossistene AS inngår en stor innkjøpsavtale med Norges Hotell- og Restaurantforbund og Forbundet for Overnatting og Servicenæringen. Avtalen har en varighet på 3 år og er verdt mellom 900 millioner og 1,2 milliarder kroner.

27. Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) avslår finansieringssøknaden fra Rena Karton. Driftsselskapet til fabrikk som ble aviklet i mars i år, søkte om investeringsstilskudd og lån på henholdsvis 18 og 22 millioner kroner.

28. Aker Olje- og Gassteknologi ASA kjøper 70 prosent av det britiske selskapet McNulty Offshore Services. Formålet med kjøpet er å styrke stillingen for flytende produksjonsanlegg på det britiske markedet.

28. Kværner Oilfield Product inngår en avtale med Kongsberg Offshore verdt 320 millioner kroner for levering av en undervanns stålørskabel. Kontrakten er verdens største målt i verdi innenfor området og inneholder i tillegg opsjoner på fremtidige leveringer til Gullfaks- og Midgardfeltet.

28. Bare to arbeidsdager etter at forrige streik ble avbrutt, streiker heismontørene igjen. Uenigheten gjelder om avtaleteksten skal inn i heisoverenskomsten eller om denne skal være en lokal avtale på siden av overenskomsten.

28. De 130 ansatte ved Rena Karton får oppsigelser (jf. 27. august).

29. Statkraft kjøper aksjer for ytterligere 2,8 milliarder kroner i svenske Sydkraft og blir nest største eier. Oppkjøpet skal styrke Statkrafts posisjon i det nord-europeiske energimarkedet, men er kontroversielt fordi Sydkraft bruker kjernekraft i produksjonen av elektrisitet.

29. Nærings- og energidepartementet åpner for at Rena Kartonfabrikk kan sende en ny søknad til Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) om lån og tilskudd (jf. 27. august). Departementet krever detaljerte opplysninger om hvem som skal eie og drive fabrikk.

30. Statoil inngår en rammeavtale med Kongsberg Offshore om leveranser av målesystemer til olje- og gassproduksjon og transport. Avtalen er i første omgang treårig, men kan forlenges med ytterligere to år. I så fall har kontrakten en verdi på 300 millioner kroner.

31. Ulstein Verft inngår kontrakt med Swire Pacific Offshore i Singapore på bygging av et ankerhåndteringsfartøy. Kontrakten er på 150 millioner kroner.

31. Kværner Mandal får storkontrakten på bygging av nye MTB-er for forsvaret. I første omgang skal selskapet produsere en prototype til 235 millioner kroner, og deretter syv til av samme type. Det er muligheter for at Kværner får produsere flere båter senere.

Mot normalt: Virkninger av ubalanser i kraftmarkedet

Torbjørn Eika og Tor Arnt Johnsen

En nedbørfattig og kald vinter har medført uvanlig lav magasinfylling og meget høye spotpriser i kraftmarkedet. Beregninger utført med SSBs makroøkonomiske modeller viser noen økonomiske konsekvenser av slike elementer av "naturens luner". Bortsett fra de umiddelbare effektene fra kraftproduksjonen viser beregningene forholdsvis små effekter på realøkonomien, men de høye kraftprisene antas å bidra med vel 0,4 prosentpoeng til veksten i konsumprisindeksen i 1997. Normale nedbørsforhold fremover vil stabilisere og etterhvert senke kraftprisene og bidra til å redusere veksten i konsumprisindeksen i 1998 med nær 0,5 prosentpoeng i forhold til hva prisveksten hadde vært med en normal vinter i 1995/96. Kommer det lite nedbør i høst og til vinteren, vil kraftprisene imidlertid øke ytterligere og gi et enda kraftigere bidrag til veksten i konsumprisindeksen i 1997.

Innledning

Norsk elektrisitetsproduksjon er i all hovedsak basert på vannkraft. Lite nedbør gjennom vinteren 1995-96 har gitt betydelig mindre tilsig til magasinene enn normalt gjennom våren og sommeren 1996. Dette har ført til at spotprisen på elektrisk kraft har vært høy siden tidlig i vinter. De siste ukene har spotprisen økt ytterligere. Prisene til alminnelig forsyning har foreløpig økt klart mindre enn spotprisen. Fortsatt høy spotpris vil trolig etterhvert føre til at kraftprisen til alminnelige forbrukere øker betydelig i forhold til dagens nivå. I denne artikkelen ser vi på makroøkonomiske konsekvenser av utviklingen i kraftprisene og produksjonen, på kort og mellomlang sikt.

I hovedsak bygger vi analysen på beskrivelsen av mekanismene i norsk økonomi som ligger nedfelt i den makroøkonomiske modellen KVARTS. KVARTS-modellen er basert på kvartalsdata, og er derfor et godt utgangspunkt for å fange opp tidsforløpet av ulike endringer i økonomien. En nærmere omtale av modellen er gitt i Hove og Eika (1994). Vi vil imidlertid komplettere resultatene med beregninger gjort på modellen MODAG, se Bowitz (1995) og Mysen (1991). Modellene er i struktur svært like, men MODAG er basert på årsdata og inneholder en mer detaljert beskrivelse av etterspørselen etter elektrisitet. I begge modellene er kraftprisen (og produksjonen) bestemt av modellbrukeren. Modellene kan dermed ikke gi noen prognose for kraftprisutviklingen. Med utgangspunkt i en gitt pris- og produksjonsbane kan vi imidlertid studere makroøkonomiske virkninger av endringer fra denne.

Vi vil i det videre først gå litt nærmere inn på den aktuelle situasjonen i kraftmarkedet og deretter se på en sannsynlig utvikling fremover. Til slutt vil vi prøve å gi svar på følgende spørsmål:

Torbjørn Eika, forsker ved Seksjon for makroøkonomi.
E-post: tea@ssb.no
Tor Arnt Johnsen, forsker ved Seksjon for ressurs- og miljøøkonomi. E-post: taj@ssb.no

- Hva er/blir de makroøkonomiske konsekvensene av de unormale nedbørsforholdene sist vinter?
- Hva ville virkningene for norsk økonomi bli om vinteren 1996/97 skulle bli om lag like nedbørfattig som den foregående (i forhold til en normal)?
- Hvordan ville det virke inn på norsk økonomi om tilslaget vinteren 1996/97 blir 10 prosent høyere enn det normale?

For å få et generelt inntrykk av hvordan endringer i kraftprisen isolert virker inn på norsk økonomi har vi også utført en stilisert modellberegning for å få frem virkningene på kort og mellomlang sikt av høyere norske kraftpriser på "permanent" basis. Denne beregningen er presentert i en egen "boks".

Den aktuelle situasjonen i kraftmarkedet

Lite nedbør gjennom vinteren 1995-96 har gitt betydelig mindre tilsig til magasinene enn normalt gjennom våren og sommeren 1996. Dette har ført til at spotprisen på elektrisk kraft har økt fra 15 øre/kWh ved inngangen av 1996 til 30 øre i uke 33, se figur 1.

Hovedtyngden av forbrukere stilles overfor kraftpriser som det er opp til det lokale energiverk å endre. Energiverkene står fritt i å fastsette kraftprisen, mens transporttariffene er underlagt regulering fra NVEs side. Mange energiverk kjøper inn kraft i spotmarkedet for videresalg til sine kunder, mens produksjonsverk ofte opptrer som kjøpere og selgere i spotmarkedet. Produsentenes tilpasning i spotmarkedet er avhengig av deres vurdering av dagens pris mot forventet fremtidig pris. Produsentene kan i stedet for å selge kraft i dag velge å lagre vann for senere bruk.

Spotprisen representerer alternativverdien av kraft. Enkelte energiverk har valgt å justere sine kraftpriser ofte og stille forbrukerne overfor en kraftpris på nivå med spotprisen. De fleste av energiverkene har imidlertid hittil avstått fra å øke sine priser og ser ut til å innta en vente og se holdning. De kommunalt eide energiverkene har ikke utelukkende

Virkningene av en 30 prosents økning i kraftprisene

Hvordan endringer i prisen på elektrisk kraft påvirker norsk økonomi, vil være avhengig av det nøyaktige tidsforløpet på de aktuelle prisimpulsene. For å få et generelt inntrykk av sammenhengen mellom elektrisitetsprisen og resten av økonomien, presenteres her en stilisert beregning hvor kraftprisene på permanent basis økes med 30 prosent i forhold til hva de ellers hadde vært.

Elektrisitetsprisene til husholdningene (kjøperprisen) er satt sammen av 3 elementer:

- kraftpris, dvs. betaling for selve elektrisiteten,
- nettleie eller transporttariff, dvs. betaling for netjenesten,
- avgifter, elektrisitetsavgift og merverdiavgift.

Den isolerte effekten på kjøperprisen av en økning i kraftprisen vil avhenge av andelen kraftprisen i utgangspunktet utgjør av kjøperprisen eksklusive moms. Med utgangspunkt i vårt modellgrunnlag gir en økning i kraftprisen på 30 prosent en økning i kjøperprisen til husholdningene på vel 10 prosent (med utgangspunkt i priser og avgiftssatser fra begynnelsen av 1996, vil økningen i kjøperprisen til husholdningene bli om lag 13 prosent). I tabellen og figurene har vi vist noen av resultatene fra beregningen.

Elektrisitetsprisene inngår pr. juli 1996 i konsumprisindeksen med en vekt på 4,2 prosent. Den umiddelbare effekten på konsumprisindeksen av endringen i kraftprisene er derfor en økning på i overkant av 0,4 prosent. Elektrisitet inngår også som innsatsfaktor i de fleste produksjonsaktiviteter, noe som vil resultere i høyere kostnader som etterhvert veltes over på etterspørerne i form av høyere priser på varer og tjenester. Prisnivået vil gradvis bli høyere i forhold til hva det ellers hadde vært, gjennom at prisen også på annen produktinnsats (vareinnsats) øker. Samtidig vil erfaringsmessig lønsmottakerne gradvis få kompensert deler av økningene i levekostnader i form av høyere lønninger slik at også lønnskostnadene stiger. De økte produksjonskostnadene fører til at konsumprisindeksen gradvis øker utover den umiddelbare direkte virkningen av husholdningenes økte elektrisitetsutgifter. Effektene fra den generelle kostnadsøkningen vil etter våre beregninger bidra med ytterligere 0,1 prosentpoeng til prisnivået det første året, og deretter 0,1 i de to påfølgende årene. Dette betyr at inflasjonen, slik den ofte måles, øker med 0,5 prosentpoeng det første året og med 0,1 prosentpoeng de derpå følgende to årene.

Virkningen av en permanent økning i kraftprisen på 30 prosent

Avvik fra referansebanen i prosent, der ikke annet fremgår

	1. år	2. år	3. år
Elektrisitetsprisen ¹⁾ i KPI	10,6	10,8	10,8
Konsumprisindeksen (KPI)	0,5	0,6	0,7
Gjennomsnittlig timelønn	0,1	0,4	0,4
Pengemarkedsrente ²⁾	0,3	0,2	0,1
Eksport	-0,1	-0,1	-0,1
Import	-0,1	-0,1	-0,4
Privat konsum	-0,1	-0,1	-0,4
Investeringer i fast kapital	0,0	0,0	-0,5
BNP fastlands-Norge	-0,1	-0,1	-0,2
Elektrisitetsforbruk	-0,8	-1,3	-2,2

1) Inklusive avgifter og nettleie.

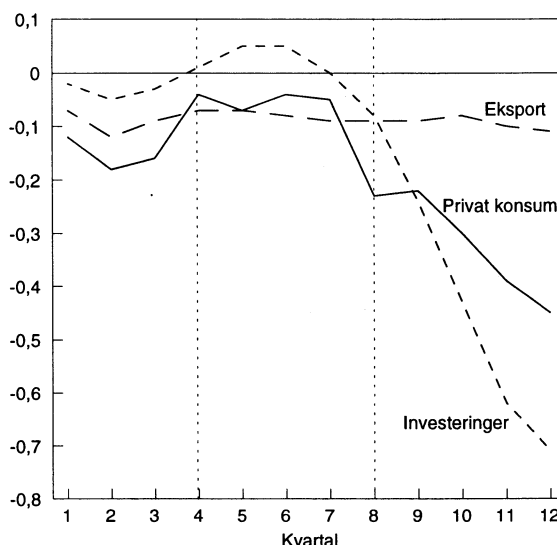
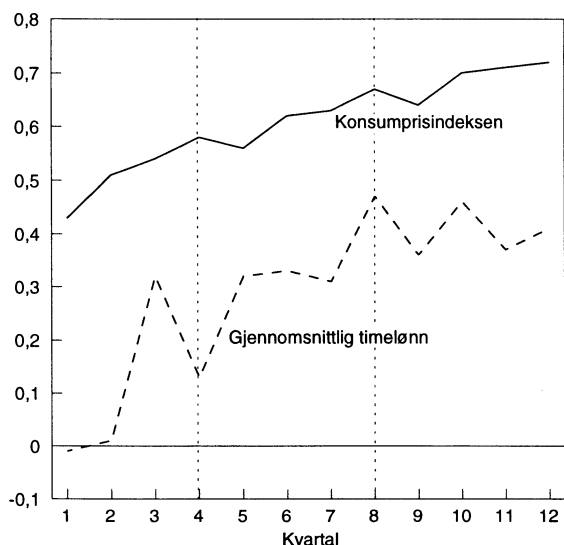
2) Avvik i prosentpoeng pro anno.

Aktørene i pengemarkedet vil i følge modellen oppfatte den økte veksten i konsumprisindeksen som et signal om økt risiko for redusert kronekurs, og pengemarkedsrenten kan øke noe. Høyere pengemarkedsrente vil etterhvert slå ut i høyere renter ellers i økonomien. Ettersom kronekursen (pr. forutsetning) ikke svekkes reduseres etterhvert depresieringsforventningene og pengemarkedsrenten vender tilbake mot referansebanen.

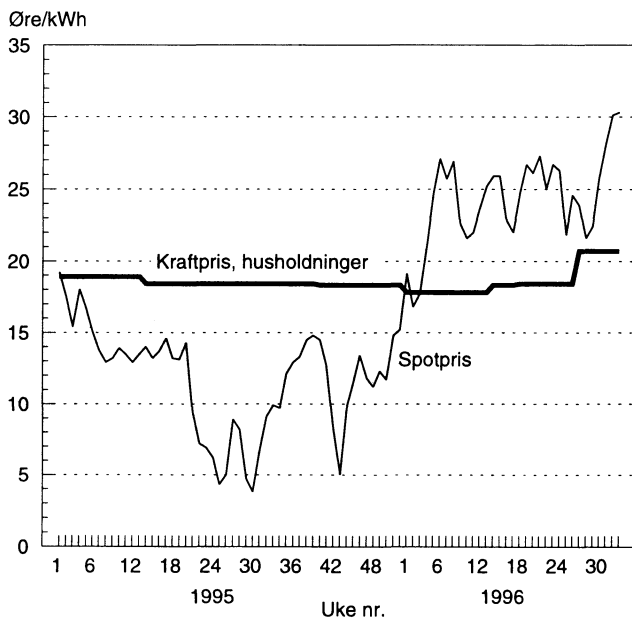
Lavere reallønn og høyere rentenivå vil redusere den innenlandske etterspørselen i forhold til hva den ellers hadde vært. Høyere kostnader vil lede til redusert konkurranseevne og dermed lavere eksport og høyere importandeler. Aktivitetsnivået blir redusert, men effektene er små. I følge beregningene vil BNP i fastlands-Norge bli redusert med 0,1 prosent økende til 0,2 prosent i forhold til referansebanen. Investeringene i kraftsektoren er forutsatt upåvirket av i beregningen, noe som på kort sikt må betraktes som realistisk.

Som en følge av endret relativt prisforhold, vil elektrisitet bli erstattet av andre energibærere, i produksjonen så vel som i husholdningene. Produksjonen vil også bli noe mindre energintensiv. Nedgangen i aktivitetsnivå bidrar i følge MODAG til at den samlede elektrisitetsbruken blir redusert med 0,8 prosent det første året, økende til 2,2 prosent i det tredje året.

Virkningen av en permanent økning i kraftprisen på 30 prosent. Avvik fra referansebanen i prosent

Figur 1. Spotprisen og gjennomsnittlig kraftpris til forbrukerne, øre/kWh

Kilde: NordPool ASA, og egne beregninger basert på tall for 1. kvartal 1996 fra NVE og utviklingen i delindeksen for elektrisitet i konsumprisindeksen fra SSB.

vært drevet på rent forretningsmessig basis. Det å sikre kommunens innbyggerne og foretak rimelig strøm ("stabile rammevilkår"), har mange steder vært sett på som viktig. Slike hensyn ser imidlertid nå ut til å bli tillagt mindre vekt. På denne bakgrunn er det spesielt vanskelig å anslå hvordan en gitt endring i spotprisen vil slå ut i den gjennomsnittlige kraftprisen til forbrukerne.

I januar var kraftprisen til alminnelig forsyning i følge NVE 17,8 øre/kWh, hvilket med tillegg av nett-leie (17,6 øre), el-avgift (5,3 øre) og merverdiavgift representerer en kjøperpris på 50,1 øre. I juli 1996 hadde kraftprisen i følge våre beregninger økt til 21,1 øre/kWh. Det medfører at kjøperprisen har økt til 54,1 øre, eller en prisvekst på 7,2 prosent fra januar. Dette viser tydelig at det ikke er noen en til en sammenheng mellom spotpris og den kraftpris, eksklusive avgifter, som husholdningene betaler. Det er betydelige tregheter i prisfastsettingen. Over tid er det grunn til å tro at kraftprisen forbrukerne stilles overfor blir mer i overensstemmelse med spotprisen. Etterhvert som engroskontraktene skal reforhandles vil mange distributører få problemer med å skaffe nye kontrakter med priser som avviker særlig fra forventede spotpriser. Kraftprodusenter som selger direkte til forbruker vil tape penger på dette salget så lenge prisene er lavere enn spotprisen (i forhold til å selge på spotmarkedet).

Dagens spotpris reflekterer aktørens prisforventninger. De gode mulighetene for å lagre vann gjør at vannkraftprodusentene i sin tilpasning avveier tapping i dag til kjent spotpris mot lagring av vann for bruk senere til en usikker pris. Aktørens forventninger vil avhenge av deres oppfatninger om den fremtidige balansen i markedet gitt "normale" værforhold og avvik fra "normalt" vil umiddelbart påvirke spotprisnivået.

Anslag for kraftmarkedet framover

For å kunne studere konsekvensene av de unormale nedbørsforholdene sist vinter har vi konstruert en kontrafaktisk referansebane med normale nedbørsforhold i 1995/96 og i årene fremover. Kraftprisene i perioden 1996 til 1998 som vi mener kan være konsistente med en slik utvikling, er vist i tabell 2.

Ved inngangen til uke 34 var fyllingsgraden i norske vannkraftmagasiner 57,2 prosent hvilket utgjør en energimengde på 44,5 TWh. Med normalt tilsig fra og med uke 34 til og med uke 17/1997, når vårfloppen normalt kommer, vil forventet innenlandsk tilgang være 89,5 TWh. Temperaturkorrigert forbruk for alminnelig forsyning (inkl. tap) i den samme perioden i fjor, kan anslås til 65 TWh. I tillegg forbrukte den kraftintensive industrien 19,9 TWh. Før eventuell eksport og import vil vi da med normalt tilsig og et elektrisitetsforbruk som det vi ville hatt i fjor hvis vinter-temperaturene hadde vært normale, sitte igjen med 4,5 TWh i norske kraftmagasiner, som trolig er ulovlig lavt i forhold til reguleringsregelementene. Markedsdeltagerne vil være tilbakeholdne med å slippe seg for langt ned i magasinbeholdning mot slutten av vintersesongen, blant annet fordi vårløsningen i fjellet kan inntre senere enn forventet. Økte priser i forhold til i fjor bidrar til å redusere forbruket, og de høye spotprisene vil utløse betydelig import. Frem til uke 17/1997 kan det importeres opp til 15-20 TWh (0,5 TWh pr. uke) avhengig av kapasitetsutnyttelsen i utenlandsforbindelsene. Importtallene for uke 34 er i så henseende foruroligende. I uke 34 ble nettoimporten 0,27 TWh og de foreløpige tallene for uke 35 er ikke mer oppmuntrende. Med en nedbørfattig høst og vinter 1996/97,

Tabell 1. Forventet utvikling i magasin frem til våren 1997. Normale nedbørsmengder vinteren 1996/97. TWh

Magasin uke 34/1996	44,5
+ Tilsig uke 34/96-17/97	45,0
+ Import uke 34/96-17/97	11,5
- alm. forbruk uke 34/95-17/96	65,0
- kraftint. ind. uke 34/95-17/96	19,0
= magasin uke 18/1997	16,0

Tabell 2. Kraftpris i øre pr. kWh

	Kontrafaktisk referanse Alm.forsyn.	Faktisk utvikling tom august 96 deretter normalt med nedbør	
		Spotpris	Alm.forsyn.
96:1	17,8	22,6	17,8
96:2	17,8	25,1	18,3
96:3	17,8	28,0	21,1
96:4	17,8	32,5	22,9
97:1	19,5	34,5	27,5
97:2	19,5	28,0	25,0
97:3	19,5	21,5	23,5
97:4	20,0	25,0	22,0
98:1	21,5	25,0	22,0
98:2	21,5	21,5	22,0
98:3	21,5	18,0	21,5
98:4	22,0	24,0	22,0

vil balansen bli ytterligere forverret og spotprisen kan tenkes å øke til et nivå som gjør at importkapasiteten nyttes fullt ut i hele perioden frem til sommeren 1997. En våt vinter vil bedre balansen. I tabell 1 skisseres vårt anslag på magasinutfyllingen med normalt tilsig og temperatur i tiden fremover.

Forbrukstillene i tabellen refererer seg til vinteren 1995-96. Økonomisk vekst kan gi høyere etterspørsel, mens økte priser virker i motsatt retning. Forbruket i kraftintensiv industri er justert skjønnsmessig. Forbruk i elektrokjeler er utelatt, da olje forventes å erstatte elektrisitet i alle elektrokjeler kommende vinter. Dersom importen blir lavere enn forutsatt i tabellen, må kraftprisene trolig vesentlig opp for å klarere markedet utover våren 1997.

Det knytter seg betydelig usikkerhet til i hvor stor grad kraftforbruket vil endre seg når prisene øker. Historisk erfaring tyder på at prisfleksibiliteten innenfor alminnelig forsyning er lav, men erfaringsgrunnlaget med vedvarende høye priser er spinkelt. Kraftintensiv industri har i stor grad langsiktige kraftkontrakter med lave priser. Bedriftene står imidlertid fritt til å stanse sin produksjon i den hensikt å selge sin tildelte kraft i markedet så sant slikt videre salg ikke pågår mer enn to år. Foreløpig har Fesil-bedriften Hafslund metall i Sarpsborg stanset sin produksjon, mens Elkem Bjølvefossen har stengt ned en av sine ovner. Økende priser vil trekke i retning av stadig større omfang av produksjonsinnskrenkninger i kraftintensiv industri, men det er særdeles vanskelig å anslå til hvilket nivå spotprisen må stige før det frigjøres et betydelig kraftkvantum fra denne industrien.

Utgangspunktet for våre forutsetninger om fremtidige priser er dagens spotpris og terminprisene fra NordPools ukemarked. Gitt en normal nedbørssituasjon fremover har vi fremskrevet spotprisen med terminprisene som ble notert 29. august 1996. Vinteren 1997/98 er forutsatt å være normal slik at markedet er tilbake i en langsiktig likevekt i andre halvår 1998.

I referansebanen som representerer en kontrafaktisk (normal) vinter 1995/96, er kraftprisen antatt å følge en jevn utvikling fra 1. kvartal 1996 til høsten 1998. Prisenivået for høsten 1998 tilsvarer dagens terminpris for høsten 1998 da vi antar at ubalansene forårsaket av 1995/96 sesongen er uttømt.

Normal årsproduksjonsevne i det norske kraftsystemet er om lag 112 TWh/år. Igangsatte utbyggingsprosjekter vil

Tabell 3. Kraftproduksjon i TWh

	Kontrafaktisk referanse	Faktisk utvikling tom august 96 deretter normalt med nedbør
1995	123,2	123,2
1996	112,0	99,0
1997	112,5	102,0
1998	113,0	113,0

øke produksjonsevnen til 113 TWh i 1998. Med normale nedbørsforhold fremover er produksjonen i våre analyser redusert med 20 prosent av normalårsproduksjonsevnen, og reduksjonen er fordelt på 1996 og 1997 siden det er produksjonen vinteren 1996/97 som i første rekke rammes.

Virkninger fra kraftmarkedet av vinteren 1995/96

Vi vil forsøke å belyse effektene av de høye kraftprisene og svikten i kraftproduksjonen som følge av nedbørsforholdene sist vinter ved å ta utgangspunkt i en modellberegning hvor vi har med den faktiske utviklingen så langt den nå er kjent. Denne er så forlenget med våre beste anslag for utviklingen framover (som blant annet innebærer at værforholdene framover blir "normale"). Mot dette konstruerer vi en kontrafaktisk referansebane med normale nedbørsforhold alt fra vinteren 1995/96 av. Modellen sammen med våre anslag for hvordan kraftprisen hadde utviklet seg i dette "normaltilfellet", gir oss svar på hvordan de ulike makroøkonomiske størrelsene da hadde sett ut. Forskjellen mellom de to beregningene er i prinsippet kun generert av ulike nedbørsforhold vinteren 1995/96. Avvikende mellom de to beregningene kan derfor betraktes som "virkningene av den nedbørfattige vinteren 1995/96".

De økte kraftprisene på grunn av den tørre vinteren i 1995/96, vil i følge beregningene gi et bidrag til veksten i konsumprisindeksen fra 1995 til 1996 på vel 0,2 prosentpoeng og over 0,4 prosentpoeng fra 1996 til 1997. Ettersom elektrisitetsprisene med våre forutsetninger normaliseres i 1998, vil den kalde vinteren i 1995/96 bidra til en reduksjon i den årlig veksten i konsumprisene med knappe 0,5 prosentpoeng dette året. Mot slutten av 1998 vil nivået på konsumprisindeksen i følge beregningene ligge 0,2 prosent høyere, enn uten den kalde vinteren i 1995/96. Tabell 4 og figur 2 viser noen av resultatene.

Tabell 4. Virkninger av unormalt lite nedbør vinteren 1995/96. Normal vær-situasjon fra og med høsten 1996. Avvik fra referansebanen i prosent, der ikke annet fremgår

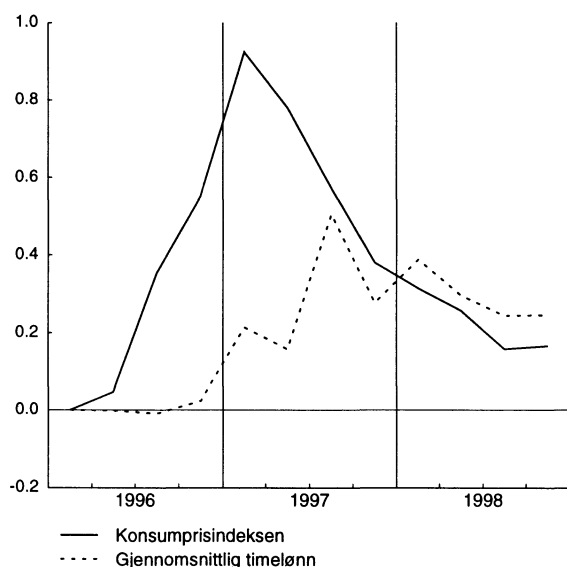
	1996	1997	1998
Elektrisitetsprisen ¹⁾ i KPI	5,3	12,5	0,7
Konsumprisindeksen (KPI)	0,2	0,7	0,2
- vekst fra året før i pst.poeng	0,2	0,4	-0,5
Gjennomsnittlig timelønn	0,0	0,3	0,3
Pengemarkedsrente ²⁾	0,1	0,2	-0,1
Eksport	0,0	-0,1	-0,1
Import	0,6	0,6	-0,4
Privat konsum	-0,1	-0,1	-0,2
Investeringer i fast kapital ³⁾	0,0	0,0	-0,2
BNP fastlands-Norge	-0,3	-0,3	-0,1
Elektrisitetsforbruk	-0,5	-1,4	-1,0

1) Inklusive avgifter og nettleie.

2) Avvik i prosentpoeng pro anno.

3) Investeringene i kraftsektoren bestemmes utenfor modellen og er ikke endret i denne beregningen.

Figur 2. Virkninger av den tørre vinteren 1995/96. Avvik fra referansebanen i prosent

Høyere prisnivå trekker isolert i retning av høyere lønninger, men redusert lønnsomhet både på grunn av høyere produktinnsatspriser og reduksjon i aktivitetsnivået, trekker i motsatt retning. Nedbørsforholdene vinteren 1995/96 bidrar ifølge beregningen til å øke lønnsveksten med 0,3 prosent i 1997, men reallønnsnivået vil være redusert. De realøkonomiske virkningene av prisøkningen alene vil i denne treårsperioden være liten. Produksjonsnedgangen i kraftsektoren som initierer prisøkningen, vil imidlertid påvirke volumutviklingen i BNP direkte. Den samlede effekten på BNP i fastlands-Norge er -0,3 prosent i år og til neste år. Det må understrekes at det er knyttet usikkerhet til disse modellresultatene. Spesielt usikre er det grunn til å være når det gjelder virkningen på produksjonen i kraftkrevende industri, som i modellberegningene er forholdsvis beskjedne.

Virkingen av en ny unormal vinter

Hva vil så fremtiden bringe? For å antyde noe om mulighetsområdet for effekter av impulser fra kraftmarkedet i tiden fremover, har vi gjort to virkningsberegninger for alternative nedbørsforhold i det kommende vinterhalvåret. Prognosene for norsk økonomi i år og til neste år som er presentert i dette nummeret av Økonomiske analyser, er blant annet betinget av en normale nedbørforhold i tiden

Tabell 5. Unormal vinter 1996/97: Utvikling i magasin frem til våren 1997, Twh

	Tørr	Våt
Magasin uke 34/1996	44,5	44,5
+ Tilslig uke 34/96-17/97	36,0	49,5
+ Import uke 34/96-17/97	13,5	9,5
- alm. forbruk uke 34/95-17/96	64,2	65,6
- kraftint. ind. uke 34/95-17/96	18,7	19,2
= magasin uke 18/1997	11,1	17,5

fremover. Resultatene i dette avsnittet kan derfor være egnet som "justeringsfaktorer" hvis en er ønsker anslag for den økonomiske utviklingen, gitt unormale nedbørsforhold kommende vinter.

Vi betrakter i dette avsnittet modellberegningen med faktiske økonomiske og værmessige utviklingen til nå, forlenget med den forventete utviklingen under forutsetning av normale nedbørsforhold fra nå av, som referansesituasjonen ("prognosebanen"). Mot dette utgangspunktet endres pris- og produksjonsanslagene (konsistent med alternative nedbørsforhold den kommende vinteren) i to nye modellberegninger. Ved å sammenlikke de nye beregningene med "prognosebanen" får vi uttrykk for de økonomiske virkningene av de aktuelle avvikene fra normale nedbørsforhold i vinterhalvåret som nå står for døren.

Vi har nå følgende to alternative baner:

- "Tørr" - En ny vinter med lite nedbør
- "Våt" - Mer nedbør enn normalt i den kommende vinter.

Begge skal betraktes i forhold til "prognosebanen" med normale nedbørsforhold i tiden som kommer. Nedbørsforholdene vinterhalvåret 1997/98 forutsettes normale i alle banene, og markedet forutsettes å være tilbake i en langsiktig likevekt i løpet av 1998.

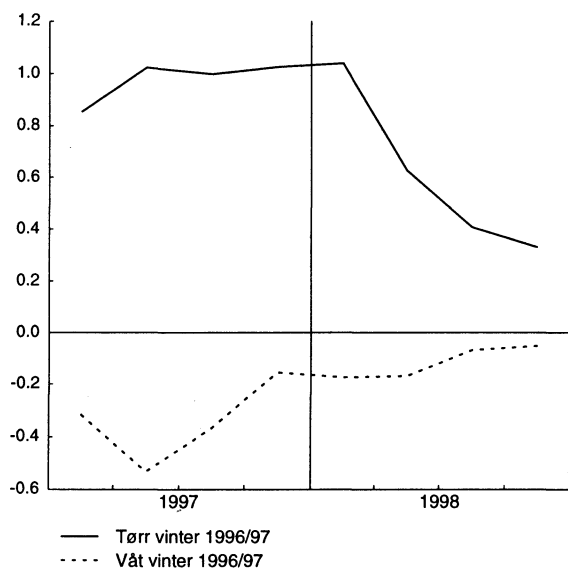
I "tørr" alternativet tenker vi oss en svikt i vanntilgangen på 20 prosent i forhold til det normale også i 1996/97, mens vi i "våt" alternativet ser på en 10 prosents økning i tilsiget vinteren 1996/97 i forhold til en normal vinter. Produksjons- og prisprofiler og balansen i kraftmarkedet etter kommende vinter for disse to alternativene er gitt i tabell 5-7. Vi lar forskjellene i nedbørsforholdene slå ut i kraftprisene fra og med 1. kvartal 1997. I tabell 5 er forbruket av elektrisk kraft i "tørr" og "våt" alternativene justert i forhold til situasjonen med normale nedbørsforhold i tråd med resultatene i MODAG-beregningene. Vårt mang-

Tabell 6. Kraftpris i øre pr. kwh, til alminnelig forsyning

	Normal 96/97	Våt 96/97	Tørr 96/97
97:1	27,5	25,0	35,0
97:2	25,0	21,0	33,5
97:3	23,5	20,5	32,0
97:4	22,0	21,0	30,0
98:1	22,0	21,5	30,0
98:2	22,0	21,5	22,5
98:3	21,5	21,5	21,5
98:4	22,0	22,0	22,0

Tabell 7. Kraftproduksjon i TWh

	Normal 96/97	Våt 96/97	Tørr 96/97
1996	99,0	103,0	96,0
1997	103,0	111,8	92,0
1998	113,0	113,0	103,0

Figur 3. Mulige virkninger av en unormal vinter 1996/97. Avvik fra referansebanen i prosent

lende erfaringsgrunnlag med store endringer i elektrisitetsprisene tilsier at det er stor usikkerhet knyttet til disse resultatene. Det vil også normalt være en sammenheng mellom nedbørsforhold og temperatur. Mye nedbør går ofte sammen med høye temperaturer og omvendt. Slike sammenhenger er ikke regnet inn i tabell 5, men vil kunne ha markerte effekter på elektrisitetsforbruket. De isolerte virkningene av en kald vinter, vil for øvrig være helt tilsvarende effektene av lite nedbør, med unntak av at produksjonen ikke påvirkes direkte.

Blir kommende vinter om lag like nedbørfattig som den forrige ("tørr"), indikerer beregningene markerte konsekvenser for norsk økonomi. Med unntak av økt import av kraft alt i år, vil virkningene først komme til uttrykk i 1997, hvor veksttakten i konsumprisindeksen er beregnet å øke med 1,0 prosentpoeng som følge av at elektrisitetsprisene øker mer enn hvis nedbørsforholdene kommende vinter var normale. Sett i sammenheng med SSBs prognose i dette nummeret av Økonomiske analyser, innebærer dette at et betinget anslag for veksten i konsumprisindeksen i 1997 ville komme opp i overkant av 3 prosent. Nivået på konsumprisindeksen ville ved utgangen av 1998 (hvor en pr. forutsetning har kommet ned på referansebanens kraftpris) fremdeles ligge 0,3 prosent høyere enn med normale nedbørsforhold kommende vinter. De realøkonomiske virkningene domineres av de direkte følgene gjennom økt elektrisitetsimport og redusert produksjon i kraftsektoren, men privat forbruk vil også reagere på grunn av reduksjonen i reallønningene. (I 1998 blir disse effektene i beregningen forbigående motsvart av effekter fra lavere realrenter.) Hvordan de realøkonomiske virkningene faktisk vil bli i et slikt "skrekkelig"-scenario vil i stor grad avhenge av i hvilken grad importkapasiteten blir utnyttet kommende høst. Med lav import i de kommende månedene, vil elektrisitetsforbruket på et eller annet tidspunkt måtte reduseres kraftigere enn våre beregninger tilsier. En kraftig reduksjon i produksjonen i kraftkrevende industri vil for eksem-

Tabell 8. Virkninger av en "tørr" vinter 1996/97. Avvik fra referansebanen i prosent, der ikke annet fremgår

	1996	1997	1998
Elektrisitetsprisen ¹⁾ i KPI	0,0	18,0	5,4
Konsumprisindeksen (KPI)	0,0	1,0	0,6
- vekst fra året før i pst.poeng	0,0	1,0	-0,4
Gjennomsnittlig timelønn	0,0	0,2	0,6
Pengemarkedsrente ²⁾	0,0	0,5	0,0
Eksport	0,0	-0,1	-0,1
Import	0,1	0,9	0,1
Privat konsum	0,0	-0,2	0,0
Investeringer i fast kapital	0,0	0,0	0,1
BNP fastlands-Norge	0,0	-0,4	-0,3
Elektrisitetsforbruk	0,0	-1,3	-1,8

1) Inklusive avgifter og nettleie

2) Avvik i prosentpoeng pro anno

Tabell 9. Virkninger av en "våt" vinter 1996/97. Avvik fra referansebanen i prosent, der ikke annet fremgår

	1996	1997	1998
Elektrisitetsprisen ¹⁾ i KPI	0,0	-5,7	-0,7
Konsumprisindeksen (KPI)	0,0	-0,3	-0,1
- vekst fra året før i pst.poeng	0,0	-0,3	0,2
Gjennomsnittlig timelønn	0,0	-0,1	-0,1
Pengemarkedsrente ²⁾	0,0	-0,2	0,0
Eksport	0,0	0,1	0,0
Import	-0,1	-0,5	0,2
Privat konsum	0,0	0,1	0,0
Investeringer i fast kapital	0,0	0,0	0,0
BNP fastlands-Norge	0,0	0,1	0,2
Elektrisitetsforbruk	0,0	1,3	2,2

1) Inklusive avgifter og nettleie.

2) Avvik i prosentpoeng pro anno.

pel kunne forsterke effektene på BNP så vel som på eksporten.

Virkningene på norsk økonomi av vårt "våt vinter 1996/97" - alternativ fremgår av tabell 9. Vi ser her den samme type effekter som ovenfor, bare med motsatt fortegn. Anslaget på veksten i konsumprisindeksen i 1997 vil med dette nedbørsalternativet justeres ned med 0,3 prosentpoeng i følge beregningene. Effektene i 1998 vil være små.

Referanser

Bowitz, E. (1995): Hva er MODAG? *Økonomiske analyser* 3/95, Statistisk sentralbyrå, 20-30.

Hove, S.I. og T. Eika (1994): KVARTS: Modellen bak prognosene, *Økonomiske analyser* 9/94, Statistisk sentralbyrå, 33-46.

Mysen, H.T. (1991): *Substitusjon mellom olje og elektrisitet i produksjonssektorene i en makromodel*, Rapporter 91/7, Statistisk sentralbyrå.

Reiserapporter

Third London Group Meeting on Natural Resource and Environmental Accounting

Stockholm, 28.-31. mai 1996

Knut H. Alfsen og Kjetil Flugsrud

Det tredje årlige møtet i den såkalte "London-gruppen" fant sted i Stockholm 28-31.5.96. Gruppen består av nasjonalregnskapsfolk, miljøstatistikere og enkelte ressurs- og miljøøkonomer fra OECD land, som en gang i året møtes for å utveksle erfaringer og diskutere temaer knyttet til ressurs- og miljøregnskaper og miljøkorrigeringer av nasjonalregnskapet. Det første møtet fant sted i London i 1994 – derav navnet. Det forventes at alle deltakere i London gruppen er aktive ved å i god tid utarbeide relevante rapporter som sirkuleres før møtet, og ved aktivt å delta i debattene under møtet. I år ble det lagt fram 17 rapporter, pluss statusrapporter fra hvert land som møtte. Gruppens utgangs- og tyngdepunkt er nasjonalregnskapsarbeid, men over tid synes arbeid med satellitregnskaper å ha fått en bredere plass. Gruppen vil søke å opprettholde nasjonalregnskapsforankringen framover, samt begrense veksten i antall deltakere på møtene. Temaer på møtet i år var skogregnskaper, materialstrømsanalyser og verdsettingsproblemer. Gruppen er nå kritisk til å anbefale korrigeringer av nasjonalregnskapsstørrelser på grunn av endringer i miljøtilstand. Gruppen vil fortsatt drøfte hvordan materialressursutvinning skal håndteres i nasjonalregnskapssammenheng. Neste møte vil finne sted i Ottawa neste år.

Nordisk seminar for prosjektet "Sammenlikning av regionale flytteprosesser i Norden"

Mariehamn, Åland, 3.-4. juni 1996

Lasse Sigbjørn Stambøl

Seminaret samlet deltakere fra forskningsmiljøer i Danmark, Finland, Sverige og Norge, og var en oppfølging av et tilsvarende nordisk seminar for forprosjektsdelen i 1995. Den nordiske prosjektgruppen har i året som gikk gjennomført et forprosjekt som ble avsluttet med rapporten "Flytting og arbeidsmarked i nordiske land – Et forprosjekt", som nå er under utgivelse i København i Nordisk Ministerråds serie Tema Nord. Nordisk Ministerråd har bevil-

get forskningsmidler til et hovedprosjekt på dette feltet, der første fase vil bli delrapportert i 1997.

Seminaret ble gjennomført som et arbeidsseminar der målsettingen først og fremst var å drøfte og utdype de problemstillingene som prosjektgruppen har lagt til grunn for gjennomføring av et hovedprosjekt. Prosjektgruppen har etter ønske fra Nordisk Ministerråd delt opp hovedprosjektet i flere faser. Første fase vil bl.a. omfatte datatilrettelegging for beskrivende analyser av flytting som en av flere tilpasninger på de regionale arbeidsmarkedene. Et sentralt spørsmål i denne omgang blir *hvor*-dan personer i yrkesaktiv alder reagerer under regionale lav- og høykonjunkturer med hensyn på yrkesdeltakelse og flytting, mens problemstillinger angående *hvorfor* slike prosesser har vært slik de har vært vil bli nærmere analysert i hovedprosjektets videre faser. Et sentralt tema på dette seminaret var derfor å drøfte felles kriterier for bruk av data angående variabler, tidsperioder samt nærings og sosio-økonomiske inndelinger som skal legge grunnlaget for de videre analyser

På tilsvarende måte som på forprosjektet vil Statistisk sentralbyrå påta seg sekretariats- og forvaltningsfunksjonen for hovedprosjektet med Lasse Sigbjørn Stambøl som prosjektleder.

Workshop om helseeffektene av O3 og Nox i regi av UNECE Konvensjonen for lang-transportert luftforurensning og WHO

Eastbourne, England, 10.-12. juni 1996

Anett C. Hansen

Workshopen samlet representanter fra de fleste eurpeiske land samt Canada. Første dag var satt av til en gjennomgang av hva man anså som vedtatt kunnskap om emnet. Programmet var delt i to sesjoner hvorav første sesjon var viet helseeffektene av NO₂ og O₃. Andre sesjon var viet presentasjoner av modeller for forurensningskonsentrasjon i relasjon til helseeffekter (EXPO, EMEP) foruten bl.a. et innlegg av David Pearce om økonomiske aspekter ved helseeffekter. På workshopens andre og tredje dag ble deltakerne delt i to hovedgrupper for hhv. NO₂ og O₃. Der ble det bl.a. diskutert hvilke eksponeringsrelaterte observatorer som er best egnet til å representere helseeffektene og om det er mulig

å kartlegge forurensningskonsentrasjonsrelaterte observatorer for NO₂ og O₃ ved hjelp av over-våkningsdata eller modeller. Hovedgruppens konklusjoner ble deretter diskutert i plenum. Det var enighet om at det ennå ikke finnes tilstrekkelig bevis fra epidemiologiske studier til å kunne kvantifisere helseskadene fra kort tids eksponering for NO₂.

Det ble også diskutert om det er mulig å identifisere terskelverdier for helseeffekt. Det var her til dels uenighet mellom deltakerne da spesielt epidemiologene synes å være kritiske til bruk av terskelverdier. Følgelig ble bruk av en kumulativ eksponeringsindeks (slik som AOT40) ikke ansett som berettiget. Imidlertid aksepterte arbeidsgruppen WHO's retningslinjer fra 1994 som de nivåer som de fleste vil være beskyttet mot negative effekter av luftforurensning.

SSB hadde en poster presentasjon av Rapport 96/8: *Helseeffekter av luftforurensning og virkninger på økonomisk aktivitet* som vi fikk mye respons på. Det var mange som ønsket å få både denne rapporten og SFT-rapporten om materialkorrosjon (96/07) der SSB har vært medforfatter, tilsendt når de engelske versjonene er ferdige.

European Society for Population Economics

Uppsala, 13.-15. juni 1996

Inger Texmon

ESPEs 10. årlige konferanse samlet om lag 250 deltakere, først og fremst fra europeiske forskningsinstitutter og universiteter, men også mange fra USA, Canada og Australia. Fra SSB møtte, foruten undertegnede, Alf Torstensen (260), Marit Rønsen og Kari Skrede (begge 310). Alf Torstensen og Alf Erling Risa (Universitet i Bergen) la fram et arbeid om norsk ungdoms arbeidsmarkedsatferd, mens Marit Rønsen la fram resultater fra en komparativ analyse av finske, svenske og norske mødres yrkesaktivitet, som er utarbeidet i samarbeid med Mariann Sundstrøm (Stockholms Universitet). Begge arbeidene ble gjenstand for nyttige og konstruktive kommentarer.

Foruten 5 plenumsforedrag var det faglige programmet organisert i 6 økter da man kunne velge mellom hele 6 parallelle sesjoner. Noen sentrale temaer, som f. eks. "overføringer mellom generasjoner" –

med fokus blant annet på framtidig trygdefinansiering, ble behandlet gjennom en hel serie av slike sesjoner. Dette emneområdet ble forøvrig også berørt i Erling Steigums plenumsforedrag om overlappende generasjonsmodeller.

Ellers var det stor tematisk spredning i plenumsforedragene fra en ren økonometrisk analyse av hvordan endringer i britenes økonomiske politikk etter 1979 hadde hatt betydning for arbeidstilbudet, mens Jan Hoem (Stockholms Universitet) diskuterte i hvilken grad sentrale økonomisk-demografiske teorier bekrefte av nyere empiriske funn fra nordiske land. Av mer deskriptiv natur var et plenumsforedrag med oversikt over hvordan endring i sammensetningen av innvandrere til USA både har påvirket innvandreres inntektsnivå relativt til den øvrige befolkningen og har hatt konsekvenser for inntektsnivået totalt der hvor innvandrere har slått seg ned. Heather Joshi (London), ESPEs president, åpnet konferansen med å holde foredraget: "The opportunity cost of child-bearing: more than mothers' business".

Internasjonal konferanse om komparativ analyse av foretaksdata

Helsinki, 17.-19. juni 1996

Harald Dale-Olsen og Frode Johansen

Formålet med konferansen var å motivere fremtidig forskning på metoder og anvendelser av komparative analyser av foretaksdata. Av de nesten femti presentasjonene var det svært få komparative analyser, noe som i stor grad skyldes at få forskere har tilgang på foretaksdata fra flere land. Det var imidlertid muligheter til å sammenligne resultater fra forskjellige land på egen hånd.

De fleste prosjektene som ble presentert berørte temaene jobbskaping, etablering og nedlegging, FoU og produktivitet, lønnsdannelse og evaluering av offentlige tiltak rettet mot bedrifter. Mest spennende var kanskje analysene som benyttet koblete foretaks- og persondata.

Statistics Finland stod bak et profesjonelt arrangement og en svært vellykket konferanse

IAFFE konferansen

American University, Washington DC, 21.-23. juni 1996

Julie Aslaksen

Den årlige sommerkonferansen til IAFFE – International Association for Feminist Economics – har siden 1992 vært et inspirerende forum for hvordan et kvinneperspektiv på økonomifaget kan bidra til ny og forbedret kunnskap, bl.a. om motivasjoner for økonomisk atferd. Årets konferanse samlet omlag 150 deltakere. Takket være god organisering og sosialt program med hageselskap og kinesisk bankett, har konferansen beholdt sitt uformelle preg med god mulighet for å knytte forbindelser. Blant konferansens høydepunkter er innspill fra Nancy Folbre og Julie Nelson, som er to av de ledende forskerne innen feltet. Nancy Folbre var forøvrig i Oslo som gjesteforeleser (invitert av Statistisk sentralbyrå) i august.

Konferansen omfattet både parallelle sesjoner med tema fra arbeidsmarked, makroøkonomi og strukturtilpasning, til etikk og universitetspedagogikk, og paneldiskusjonen om bl.a. postmodernisme, markedets muligheter og begrensninger, kvalitative metoder og erfaringer fra diskusjoner på e-mail nettverk.

Under temaet rettferdighet var det interessante innlegg av Ann-Cathrin Jarl, Universitetet i Uppsala, om feministisk teologi, etikk og rettferdighet, av Hilde Bojer om Rawls og barns velferd, og av Barbara Bergmann om kjønnskvolterering (affirmative action). I neste sesjon om markedets muligheter og begrensninger holdt Nancy Folbre et inspirerende innlegg om strukturene som omgir markedsaktørens valg. "Economic Man" tilpasser seg under gitte bibetingelser, en beskrivelse som er velegnet når fokus er på de markedsmessige konsekvenser av hans valg, men som kommer til kort når vi skal beskrive konsekvensene for en omverden som er større enn markedet.

Thomas Stevens hadde en meget gjennomarbeidet presentasjon om eksperimenter for å kartlegge kjønnsforskjeller i kooperative og ikke-kooperative spill. Undersøkelsene viste en klar tendens til at kvinner favoriserer kooperative løsninger, og han konkluderte med at bedre innsikt i denne strukturen kan bidra til bedre prediksjoner av økonomisk atferd.

I konferansens siste sesjon innledet Sakiko Fukuda-Parr fra FN om Human Development Report. Årets utgave av denne rapporten omhandler målestokker for økonomisk vekst og fattigdom, og Fukuda-Parr

etterlyser mer kunnskap om sosial reproduksjon i vekstprosessen.

Nancy Folbre samlet trådene med et innlegg med forslag til utdyping av Sens begrep om "capabilities". Som utvidelse av tanker om produksjon av "human capital" foreslår hun produksjon av "human capabilities", der inntektsopptjeningen sees i sammenheng med sosiale ferdigheter, levekår og livskvalitet, som avhenger både av utdanning, arbeidserfaring og sosial tilhørighet.

Sixth Biennial International Conference on Panel Data

Amsterdam, 27.-28. juni 1996

Kjersti-Gro Lindquist og Terje Skjerpen

Dette er en spesialkonferanse som dekker både teoretiske og anvendte bidrag når det gjelder analyse av paneldata. På konferansen var det dels plenumsforedrag og dels foredrag i parallelle sesjoner. De fleste av de ledende personene innenfor feltet var til stede. Plenumsforedragene ble holdt av Marc Nerlove, Hashem Pesaran, Peter Schmidt m. fl. I tilknytning til plenumsforedragene ble det også fremført forbedrede kommentarer til foredragene. Samlet sett var det over 80 innlegg på konferansen og 165 registrerte deltagere, hvorav over 50 fra arrangørlandet. Konferansen var svært godt arrangert.

SSB var representert med 3 bidrag. Erik Biørn presenterte papiret "The Labour Input Response to Permanent Changes in Output: Errors in Variables Econometrics Based on Panel Data" som er skrevet sammen med Tor Jakob Klette, Kjersti-Gro Lindquist presenterte papiret "Price-Cost Margins when Market Conditions Change: An Analysis of the Norwegian Aluminium Industry" og Terje Skjerpen presenterte papiret "Distribution of Preferences and Measurement Errors in a Disaggregated Expenditure System" som er skrevet sammen med Jørgen Aasness og Erik Biørn. De fem foregående konferansene i denne serien foregikk i Paris i hvert av årene 1987, 1988 og 1990, i Budapest i 1992 og igjen i Paris i 1994, dvs. konferansen har vært toårig fra og med 1988. I 1997 vil konferansen bli holdt i Paris (for å markere tiårsjubileet). Deretter vil man fra og med 1998 fortsette med konferansen annet hvert år igjen. I 1998 er konferansen tenkt holdt i Gøteborg, mens Geneve er foreslått som konferansested i år 2000.

ESRC Macroeconomic Modelling Seminar

University of Warwick, 2.-4. juli 1996

Knut A. Magnussen

Årets Warwick-konferanse samlet om lag 60 personer, de fleste fra ledende anvendte modellmiljøer i Storbritannia. Konferansen var godt organisert og inneholdt en rekke interessante bidrag for modellbyggere. Flere temaer innen makroøkonomisk modellering ble belyst, bl.a. strukturelle brudd, asymmetri, stokastiske simuleringer og effekter av politikkgreger. Det ble også presentert økonometriske studier av utenlandske direkteinvesteringer, faktoreretterspørsel, sparing og offentlige utgifter. To bidrag foretok sammenligninger av makroøkonometriske modeller, og undertegnede presenterte et papir om oljepris-sjokk ved bruk av en verdensmodell. I en uformell del av konferansen kåserte Mervyn King om arbeidet i Bank of England, og et nytt Windows-integrert modellsimuleringsprogram ble presentert.

orienterte om sitt arbeid og publikasjoner, men hadde relativt lite nytt å bidra med når det gjaldt Saudi-Arabia, noe som reflekterer at de i stor grad er spesialister på energi, mens vårt prosjekt har vært konsentrert om generell makroøkonomi. I lengre tid har SSB brukt modellen NIGEM, utviklet av NIESR i London, i forbindelse med internasjonale konjunktur-analyser. Det har i den senere tid blitt utviklet ny programvare rundt modellen, og besøket hos NIESR ble benyttet til å gjennomgå nyhetene i detalj, noe som vil komme til nytte i det videre arbeid med modellen.

Besøk hos CORE

Brüssel, 4. og 5. juli 1996

Elin Berg

Statistisk sentralbyrå deltar i et projektsamarbeid med bl.a. Center for Operation Research and Econometrics (CORE) under EU's forskningsprogram JOULE II. Prosjektet går ut på å utvikle en gassmarkedsmodell for Europa. Forskningsavdelingens bidrag er knyttet til langtidsanalyser med anvendelse av SSB's modell Dynopol. 4. og 5. juli besøkte jeg CORE ved Université Catholique de Louvain, Louvain-la-Neuve utenfor Brüssel for å slutføre prosjektet. Jeg hadde møter med professor Yves Smeers og Emmanuel Canon der vi drøftet resultatene fra analysen og samordnet prosjektets sluttrapport til EU.

Centre for Global Energy Studies (CGES) og National Institute of Social and Economic Research (NIESR)

London, 5. juli 1996

Knut A. Magnussen

CGES er en analysegruppe etablert av tidligere oljeminister i Saudi-Arabia, sjeik Yamani i 1990, med hovedformål å analysere ulike aspekter ved olje og gassmarkedet. Besøket var initiert av SSB i den hensikt å utveksle synspunkter/erfaringer ved økonomisk modellering av Saudi-Arabia. CGES representantene

Forskningspublikasjoner

Nye utgivelser

Sosiale og økonomiske studier

Ådne Cappelen, Robin Choudhury og Torbjørn Eika:

Petroleumsvirksomheten og norsk økonomi 1973-1993

SØS no. 93, 1996. Sidetall 128.

ISBN 82-537-4287-8

Siden begynnelsen av 1970-tallet har utvinning av olje og gass vokst til å bli en betydelig sektor i norsk økonomi. Det skyldes ikke bare at sektoren bidrar til en betydelig del av Norges nasjonalinntekt og som i tillegg overstiger verdien av de ressursene som brukes i utvinningen. Sektoren har fått et så stort omfang at endringer i etter-spørsele etter de produksjonsressurser som sektoren bruker, har betydelige reperkusjoner til fastlandsøkonomien. I denne studien kartlegges omfanget av disse virkningene gjennom en rekke kontrafaktiske modellberegninger ved hjelp av en av SSBs makroøkonomiske modeller KVARTS. Problemstillingene kan i hovedtrekk sies å være todelte:

- I hvilken grad har framveksten av petroleumsvirksomheten og svingninger i utbyggingstakten, bidratt til å forsterke konjunkturbevegelsene i norsk økonomi siden 1973?

- I hvor stor grad har den økonomiske veksten i Norge de siste tiårene vært påvirket av utvinning av olje og gass, eller sagt på en annen måte, hvordan ville den økonomiske utviklingen ha vært i "Norge uten olje"?

Modellanalysene viser at konjunktursvingningene som har sin bakgrunn i sykler i faktoreterspørsele fra petroleumssektoren, har vært betydelige. Faktisk kan en tredjedel av konjunkturutslagene i BNP for fastlands-Norge tilskrives "petrosyklene". I visse kortere perioder som f.eks. konjunkturoppsvinget midt på 1980-tallet og konjunkturedgangen på slutten av 1980-tallet, har endringer i etterspørsele fra petroleumssektoren spilt en vesentlig rolle ved å forsterke andre konjunkturimpulser.

Siden den første oljekrisen i 1973/74, har den økonomiske utvikling i Norge vært klart mer gunstig enn i Europa forøvrig. I forhold til land som Norge vanligvis sammenliknes med, har vi hatt høyere økono-

misk vekst, lavere økning i arbeidsledigheten, bedre offentlige balanser og utenriksøkonomi, men også noe høyere inflasjon og tildels betydelige variasjoner i utenriksøkonomisk balanse, valutakurser mv. Analysen viser at på mange områder ville utviklingen i "Norge uten olje" ha vært mer lik den i Europa enn hva tilfellet faktisk har vært. Norge ville ha hatt en annen næringsstruktur, en langt mindre offentlig sektor, lavere forbruk og lavere inntekter generelt. Den økonomiske veksten ville ha vært langt lavere og kanskje lavere enn i de europeiske landene Norge vanligvis sammenliknes med, i tråd med hva tilfellet var i etterkrigstiden fram til 1973.

Karl Ove Aarbu og Bård Lian:

Skattereformen og delingsmodellen. En empirisk analyse

SØS no. 94, 1996. Sidetall 94.

ISBN 82-537-4297-5

Skattereformen i 1992 medførte store endringer i beskatningen av personer og foretak. Denne analysen setter fokus på et spesielt element i reformen: delingsmodellen. Delingsmodellen er en sjablonmessig metode for å dele inntekt fra næring inn i person- og kapitalinntekt. Både personlige næringsdrivende og foretak med aktive eiere ble berørt av omleggingen. Med bruk av data fra Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelser for 1991 og 1992, setter denne analysen fokus på de faktiske endringene i skattyternes effektive gjennomsnittlige skattesatser. Analysene blir utført med bruk av Statistisk sentralbyrås mikrosimuleringsmodeller, LOTTE og LOTTE-AS. Mikrosimuleringsmodellen LOTTE brukes til å kartlegge effektene av skatteomleggingen for personlig næringsdrivende, mens LOTTE-AS benyttes for foretakssektoren.

I sammenlikningen av de effektive gjennomsnittlige skattesatser før og etter skattereformen, benyttes det teknikker for å skille ut virkningen av inntektsendringer. Endringene i de effektive gjennomsnittlige skattesatser splittes opp i bidrag fra netto- og bruttoskatter. For foretakene blir det utført flere analyser for å kartlegge årsakene til endringene i de effektive gjennomsnittlige skattesatser.

Resultatene viser at innføringen av delingsmodellen medførte svært små endringer for personlig næringsdrivende. Næringsdrivende med små bruttoinntekter fikk imidlertid en til dels stor økning i den effektive gjennomsnittlige skattesats. Innføringen av delingsmodellen bidrar isolert sett til en noe lavere effektiv gjennomsnittlig skattesats for primærnæringer, håndverk og handel, mens frie yrker opplevde en økning. Resultatene viser også at skattereformen har gått i retning mot en likebehandling av personlig næringsdrivende og lønnsstakere.

Den effektive gjennomsnittlige skattesats på foretakene ble også svært lite endret med innføringen av skattereformen, for utvalget som helhet. Ved å betrakte fordelingen av endringene finner en imidlertid at ca. 50 prosent av foretakene fikk økt gjennomsnittlig skattesats, mens 50 prosent fikk en nedgang. Det er flere årsaker til den relativt store heterogeneiteten. Vi finner at det i stor grad er den personlige delen av skattebelastningen som endres. Store økninger i persondelen skyldes til dels høye positive beregnede personinntekter, men også en økning i lønnsuttaket. Lønnsuttaket ser ut til å samvariere positivt med størrelsen på den beregnede personinntekten. Foretak med økning i skattesatsen har også en høyere gjeldsgrad enn totalgjennomsnittet. Endringer i foretaksdelen av den effektive gjennomsnittlige skattesatsen skyldes i stor grad endringer i foretakets skattegjeld. Foretak med oppløsning av skattegjeld får en økning i skattesatsen, mens foretak som bygger opp skattegjeld har en viss nedgang i skattesatsen. Foretak med oppløsning av skattegjeld preges også av et høyt, men stagnerende driftsresultat og høye finanskostnader.

Rapporter

Marie W. Arneberg:

Theory and Practice in the World Bank and IMF Economic Policy Models. Case study Mozambique

RAPP 96/13, 1996. Sidetall 28.

ISBN 82-537-4296-7

The aim of this report is to give some insight into the content and use of the economic policy model for developing countries in the World Bank (WB) and the International Monetary Fund (IMF). It gives a pre-

sensation of the theoretical foundation of the model, which might be labeled as "monetarisk"; private, and particularly public, consumption must be kept down. This will make resources available for private investment which will lead to economic growth, while at the same time avoiding inflation. The causal relations in the model are discussed with regard to both Keynesian and Structuralist economic theory. Section 3 gives a presentation of the model as it appears in practice and how it is used by the WB staff. The conclusion is that the WB/IMF model mainly provides a framework for securing consistency between exogenous assumptions and targets for future economic development, and does not necessarily give a prediction of the most likely development. This can be justified only if WB/IMF give outsiders information about the assumptions used, so as to enable other donors to make their own evaluation about the realism and quality of the projections. Section 4 gives an evaluation of the projections for Structural Adjustment Programmes in Mozambique from 1987 to 1994. It shows that although the Mozambican authorities have followed World Bank prescribed policy, the outcome of that policy has not at all been in accordance with the model projections. The main failure lies in the modelling of exports and inflation. There is also a possibility that production is determined by demand. As this is in conflict with the basic theoretical foundation of the model, model prescribed (tight) policy may actually worsen the economic situation in Mozambique by strengthening stagnation.

Knut Olav Oftedal:

Framskrivning av markedssituasjonen for helse- og sosialpersonell fram mot år 2030

RAPP 96/15, 1996. Sidetall 66.
ISBN 82-537-4307-6

Våren 1995 overtok Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå ansvaret for oppdatering, drift og videreutvikling av en modell for framskrivning av situasjonen på arbeidsmarkedet for ulike grupper helsepersonell. Modellen er siden blitt endret på en rekke punkt. Fra å være en PC-basert regnearkmodell, er modellen omprogrammert til SAS og kjøres nå på Forskningsavdelingens arbeidsstasjoner. Videre er datagrunnlaget oppdatert slik at 1994 er det nye basisåret. Når det gjelder studentopp-taket, er det imidlertid benyttet 1995-tall.

Både på tilbudssiden og etterspørselssiden er modellen blitt mer nyansert enn tilfellet var for det første modellutkastet. Den nye modellen har fått navnet HELSEMOD. Rapporten dokumenterer modellen slik

denne forelå ved utgangen av første kvartal 1996. Dokumentasjonen omfatter datagrunnlag, modellstruktur og grunnleggende forutsetninger.

Rapporten presenterer også framskrivinger av arbeidsmarkedet for helse- og sosialpersonell på grunnlag av HELSEMOD. Konkret blir det foretatt en framskrivning av markedssituasjonen for hver av de 18 faggruppene som inngår i modellen fram til år 2030. Ifølge HELSEMOD blir det overskudd på de fleste personellgruppene under det settet av forutsetninger som er lagt til grunn. Overskuddet synes å bli mest dramatisk for audiografene, barnevernpedagogene og sosionomene. Det blir også for mange bioingeniører, ergoterapeuter, helsesøstre, jordmødre, radiografer og vernepleiere. Derimot blir det tilnærmet balanse mellom tilbud og etterspørsel for farmasøytene, fysioterapeutene, hjelpepleierne, psykologene, sykepleierne og tannpleierne. Det vil imidlertid bli mangel på hjelpepleiere etter år 2010. Videre blir det en viss legemangel i hele framskrivingsperioden. Tannleger og ortopediingeniører er de eneste faggruppene i HELSEMOD det blir stor mangel på i årene som kommer.

Kraftig vekst i utdanningskapasiteten innen helse- og sosialfag de senere årene bidrar sterkt til å forklare hvorfor HELSEMOD framskriver personelloverskudd. Dersom kandidatproduksjonen holder seg på 1995-nivå over framskrivingsperioden, vil effekten av voksende personellbestander på arbeidstilbudet dominere over den økningen i etterspørselen som følger av at befolkningen eldes og blir mer velstående.

Andelen av helse- og sosialfaglig personell i den totale arbeidsstyrken kommer til å øke markert over framskrivingsperioden dersom kandidatproduksjonen holder seg på 1995-nivå. Det blir beregnet at andelen av den norske arbeidsstyrken med én av de forannevnte utdanningene vil øke fra 7,6 prosent i 1995 til 12,3 prosent i år 2030. For kvinnene er andelen beregnet til å øke fra 14,1 prosent i 1995 til 21,4 prosent i 2030. For mennene øker andelen fra 2,1 til 4,2 prosent over den samme perioden.

Rapporten viser at det er betydelige avvik i bestandstallene for enkelte grupper helsepersonell mellom Utdanningsregisteret til Statistisk sentralbyrå og Helsepersonellregisteret som administreres av Statens Helsetilsyn.

Discussion Papers

Kjell Arne Brekke, Vegard Iversen og Jens Aune:

Soil Wealth in Tanzania

DP no. 164, 1996. Sidetall 26.

Many African countries are richly endowed with land, but the productive potential of the land base has been underutilised in farming systems with low intensity of external inputs and high intensity of labour. At the same time, mining and erosion of soils have been common features of rural Africa in the 1990s. National income, possibly of considerable size, is foregone in countries with pervasive poverty. This paper studies the income and wealth from the agricultural sector in Tanzania. The gains from a policy redesign are examined by formulating an intertemporal optimization problem where land degradation processes such as soil mining and erosion are taken explicitly into account. We show that land degradation processes, if dealt with in the optimal way, would deviate from the patterns that are currently observed.

Two versions of the model are presented. One considering only the nutrient stocks as determinant of land productivity. The other version also includes the effective rooting depth as determinant of land productivity. Using these models, we compute the soil wealth under the assumption that the opportunity cost of labour is equal to current wages, and under the assumption that opportunity cost of labour is zero. In both cases our estimates suggest that the potential gains from a change in agricultural management are considerable.

Hilde Christiane Bjørnland:

The Dynamic Effects of Aggregate Demand, Supply and Oil Price Shocks

DP no. 174, 1996. Sidetall 41.

This paper analyses the dynamic effects of aggregate demand, supply and real oil price shocks on real output and unemployment. Oil price shocks are included explicitly in the model, to investigate their role in explaining periods of global recessions. The different structural disturbances are identified by imposing long-run and short-run restrictions on a vector autoregressive model. The analysis is applied to Germany, Norway, United Kingdom and United States. For all countries except Norway, an adverse oil price shock has had a negative effect on output in the short run, and for US, the effect is negative also in the long run. However, whereas the first oil price shock was the most important factor behind the severity of the recession in the

middle 1970s, adverse demand and supply shocks were more important than the second oil price shock in explaining the recession in the early 1980s. For Norway, a small oil exporting country, an adverse oil price shock stimulates the economy, although in the long run, the effect is most likely zero.

Taran Fæhn og Leo Andreas Grünfeld:
Recent Leaps Towards Free Trade. The Impact on Norwegian Industry and Trade Patterns

DP no. 176, 1996. Sidetall 33.

In this study we model effects on Norwegian industry and trade patterns of the recently implemented trade reforms - the WTO-agreement, the EEA-treaty, the OECD ship building reform and the EFTA fishing agreement - through changes in tariffs, NTBs, government procurement and subsidy policy as well as shifts in foreign prices and demand. We employ a highly disaggregated CGE model to simulate the difference between an economy adapted to the mentioned reforms and an economy based on a multilateral maintenance of the pre-reform trade system. Exports and import shares are modelled differently depending on commodity characteristics. Labour supply and national wealth are exogenously determined in order to focus on the gains from reallocations of given resources. The results indicate strong effects on the patterns of industry and trade. Specifically, we observe an increase in the production of services and highly processed goods, and a decrease in the production of raw materials and less processed commodities.

Ray Barrell og Knut A. Magnusen:
Counterfactual Analyses of Oil Price Shocks using a World Model

DP no. 177, 1996. Sidetall 34.

Oil price shocks have played a dominant role in the macroeconomic development of the world economy over the last twenty-five years. In this paper a large, estimated, macro-economic world model with time varying trade weights, monetary and fiscal policy rules and explicit modelling of the behaviour of the OPEC countries is used for counterfactual analyses of oil price shocks. An alternative history with constant real oil prices is developed, showing that the recessions in the OECD area in 1974/75 and in 1980 would have been milder without the preceding oil price hike, while the 1982 recession seems unrelated to oil prices. A separate simulation indicates that the oil price drop in 1985/86 prevented a small recession from developing. The paper also shows that macroeconomic oil price effects vary considerably between

the US, Germany and Japan according to the degree of oil dependence, trade with OPEC and the working of domestic labour markets. In particular there are notable differences in inflationary effects in Germany and the US. Results are tested against alternative specifications of monetary and fiscal policy rules.

Einar Bowitz og Stein Inge Hove:
Business cycles and fiscal policy: Norway 1973-93

DP no. 178, 1996. Sidetall 43.

Effects of fiscal policy on macroeconomic variables during 1973-93 are analysed using a disaggregated macroeconomic model of the Norwegian economy. Fiscal policy is measured as deviations from estimated trends for disaggregated policy variables. The policy effects are related to the cyclical situation of the economy. Variations in fiscal policy instruments have reduced output volatility during 1973-93 by approximately 10 per cent, according to our results. On average the behaviour of local government has been procyclical. Partial effects of various fiscal instruments are calculated. During certain episodes fiscal policy appeared procyclical, an effect that is due to the aim of stabilizing the current account.

Hilde Christiane Bjørnland:
Sources of Business Cycles in Energy Producing Economies - The case of Norway and United Kingdom

DP no. 179, 1996. Sidetall 40.

This paper analyses the sources of business cycles in economies that have an important energy producing sector. Especially, I investigate the effects of oil and gas extractions (energy booms) on the manufacturing sector, and analyse whether there is any evidence of a "Dutch disease", that is whether energy booms have had adverse effects on the manufacturing base. In addition to energy booms, I identify three other types of disturbances in the economy; aggregate demand, supply and oil price shocks. The different structural disturbances are identified by imposing long-run and short-run (zero) restrictions on a vector autoregressive model. The analysis is applied to Norway and United Kingdom, which both discovered huge oil resources in the North Sea in the 1970s. There is no evidence of a Dutch disease in Norway, and manufacturing output has actually benefited from both energy discoveries and higher oil prices. In UK on the other hand, manufacturing output has declined in response to energy booms, although the effects is small compared to the effects of the other shocks that are present at the time.

Karine Nyborg:

The Political Man and Contingent Valuation: Motives Do Count

DP no. 180, 1996. Sidetall 35.

In addition to his role as a consumer pursuing his own interests, an individual may also regard himself as an ethical observer, judging matters from society's point of view. It is clear which of these possibly conflicting roles respondents in contingent valuation studies take on. This leads to ambiguities in the interpretation of reported willingness to pay. I formalize this problem using a simple model of respondents' behaviour, based on the concept to subjective social welfare functions. The model may provide one explanation to several puzzling phenomena often found in contingent valuation studies; such as large discrepancies between willingness to pay and willingness to accept, frequent occurrence of "outliers" willing to pay extremely large amounts, and certain kinds of framing effects.

Documents

Karine Nyborg:

Environmental Valuation, Cost-Benefit Analysis and Policy Making: A Survey

DOC 96/12, 1996. Sidetall 25.

Per Richard Johansen og Knut A. Magnusen:

The Implementation Model. A Macroeconomic Model for Saudi Arabia

DOC 96/13, 1996. Sidetall 94.

This report gives a documentation of the Implementation Model, developed by the Research Department of Statistics Norway as part of the construction of a system of macroeconomic models for the use of the Ministry of Planning in Saudi Arabia. The main purpose of the model is to serve as a tool for assisting in the preparation and monitoring of the five-year development plans carried out by the Ministry, as well as providing a basis for analyses of fiscal and monetary policies and shocks from the oil sector and abroad. The model is a demand oriented, macroeconomic model based on national account data and built over an input-output core. The focus of the model is the private non-oil sector of the economy, but it also contains a description of the petroleum sector and the government sector. The report contains a presentation of the model structure, its main properties as described by simulation exercises as well as the historical tracking performance (1980-91). In addition, the construction of the input-output core and estima-

tion of econometric equations is documented.

Ådne Cappelen og Knut A. Magnussen:
The Selection Model. A General Equilibrium Model for Saudi Arabia
DOC 96/14, 1996. Sidetall 79.

This report gives a documentation of the Selection Model, developed by the Research Department of Statistics Norway as part of the construction of a system of macroeconomic models for use of the Ministry of Planning in Saudi Arabia. The model is designed to be a model tool in the preparation of the five-year development plans, in particular for analysing consequences of investment programs, undertaken by the government and the private sector. The model is based on the structure of the Implementation Model (see Johansen and Magnussen, 1996) including an input-output core, but extended with sectoral production functions, labour demand and capital stock relations. The structure of industry models is designed in accordance with the special features of the Saudi Arabian economy, with most of export activities based on petroleum products. The report contains a general discussion of CGE-models, a presentation of the chosen model structure for the Selection Model and a description of its main properties by simulation exercises. In addition, the estimation of production functions is documented.

Pål Boug og Leif Brubakk:
Impacts of Economic Integration on Energy Demand and CO₂ emissions on Western Europe
DOC 96/15, 1996. Sidetall 34.

This paper provides an empirical study of likely impacts of future economic integration or lack of integration on energy demand and CO₂ emissions in Western Europe. We employ a multisector energy demand model of thirteen Western European countries to study two scenarios that differ with respect to the degree of economic integration in the next decades. The simulations show that energy demand and accompanying CO₂ emissions are likely to increase substantially more by the year 2020 in a situation with further economic integration, as scheduled in the Maastricht treaty, than in a situation with a more economically fragmented Western Europe. Our findings are interesting in light of the EU stabilisation target of CO₂ emissions at the 1990 level by the year 2000, and they give an indication of future emissions when no specific policy measures are undertaken. Thus, this study supports the view that an effective energy policy is cal-

led for in order to stabilise CO₂ emissions in Western Europe.

John K. Dagsvik:
Probabilistic Models for Qualitative Choice Behavior: An Introduction
DOC 96/16, 1996. Sidetall 91.

The econometric discipline has been criticized for being too similar to mathematical statistics and only to a limited degree linked to formalized theoretical models. This is particularly the case as regards formulation and specification of the stochastic elements in econometric models. Ragnar Frisch, who is known to be the originator of econometrics, expressed both in theory and practice an opposite ideal; namely econometrics as an almost symbiotic blend of statistical methodology and mathematically formulated theory, cf. Frisch (1926). See also Bjerkholt (1995).

Theory and econometric methodology for qualitative choice behavior is developed in a tradition which I believe is somewhat closer to the ideal of Frisch than much of the traditional textbook approach to econometrics. This stems from the fact that the theory of qualitative choice is rooted in a tradition where probabilistic concepts and formulations play a key role in contrast to the point of departure in traditional micro theory, which is deterministic. Since probabilistic concepts are integral parts of the theory of qualitative choice this means that the gap between theory and empirical model specification in applications often becomes less wide than is the case in the traditional micro-economic approach.

The present compendium is the first version of an introductory course in the theory of qualitative choice behavior (often called the theory of discrete choice). Some of the material I present here draws on a Ph.D. course I gave at the Department of Economics, University of Wisconsin, during the Fall semester of 1990.

Knut H. Alfsen og Knut Einar Rosendahl:
Economic Damage of Air Pollution
DOC 96/17, 1996. Sidetall 29.

The paper considers available information on physical dose-response functions to air pollution and damage of human health and important materials. The dose-response functions are translated into a form suitable for implementation in multi-sectoral computable general equilibrium models (CGEs) and simulations are carried out illustrating the direct and indirect (allocation) costs of environmental damage to human health and materials on economic growth in Norway. The model is further

supplemented with a module relating the volume of road traffic to traffic accidents and their consequences on labour productivity and public health expenditure.

Notater

Annegrete Bruvold:
Konsekvenser av ulike håndteringsmåter for avfall
Notater 96/31, 1996. Sidetall 26.

Generering av avfall medfører store kostnader for samfunnet, i form av direkte utgifter til avfallsbehandling og indirekte miljøbelastninger. I planleggingen av tiltak er det behov for anslag på utviklingen i avfallsmengdene framover. Denne rapporten gir en oversikt over de forskjellige kostnads-komponentene ved avfallsbehandling og framskriver kommunale avfallsmengder med fordeling på behandlingsformer under ulike politiske alternativ. I dag materialgjenvinnes 29 prosent og energiutnyttet 20 prosent av avfallsmassen som genereres (ikke inkludert stein, grus, betong og slam). Utsortering av organisk avfall vil medføre at årlig deponerte mengder synker med 25 prosent fra 1992 fram mot 2010, mens kapasiteten for biologisk behandling må bygges opp til å kunne motta 26 prosent av den genererte avfallsmengden i motsetning til bare 1 prosent i dag. Ved hjelp av en rekke verdsetningsanalyser er det gjort anslag over deler av kostnadene knyttet til avfallsbehandling. Ved uendret politikk vil avfallsmengden øke med 25 prosent og den anslåtte årlige kostnaden, basert på valgte verdsetningsanslag, vil da ha økt fra 3,8 milliarder kroner i 1994 til vel 4,7 milliarder kroner i 2010. Hvis organisk avfall sorteres ut vil de samlede kostnadene i 2010 derimot reduseres til 2,9 milliarder kroner.

Mette Rolland:
Militærutgifter i Norges prioriterte samarbeidsland
Notater 96/33, 1996. Sidetall 49.

Anett Christin Hansen:
Analyse av individers preferanser over lotterier basert på en stokastisk modell for usikre utfall
Notater 96/35, 1996. Sidetall 22.

Bjørn Helge Vatne:
En dynamisk spillmodell. Dokumentasjon av dataprogrammer
Notater 96/36, 1996. Sidetall 22.

Tidligere utgivelser

Sosiale og økonomiske studier

Olav Ljones, Bjørg Moen og Lars Østby:
Mennesker og modeller. Livsløp og kryss-
løp. SØS 78, 1992.

Inger Gabrielsen:
Det norske skattesystemet 1992 (The
Norwegian tax system 1992). SØS 79,
1992.

Einar Bowitz:
Offentlige stønader til husholdninger. En
økonometrisk undersøkelse og modellana-
lyse. SØS 80, 1992.

Rolf Aaberge og Tom Wennemo:
Inntektsulikhet og inntektsmobilitet i
Norge 1986-1990 (Income inequality and
income mobility in Norway 1986-1990).
SØS 82, 1993.

Ingvild Svendsen:
Empirical Tests of the Formation of Expec-
tations. A Survey of Methods and Results.
SØS 83, 1993.

Bjørn E. Naug:
En økonometrisk analyse av utviklingen i
importandelene for industrivarer 1968-
1990. SØS 84, 1994.

Einar Bowitz og Ådne Cappelen:
Prisdannelse og faktoretterspørsel i norske
næringer. SØS 85, 1994.

Klaus Mohn:
Modelling Regional Producer Behaviour -
A Survey. SØS 86, 1994.

Knut A. Magnussen:
Old-Age Pensions, Retirement Behaviour
and Personal Saving. A Discussion of the
Literature. SØS 87, 1994.

*Klaus Mohn, Lasse Stambøl og Knut Ø.
Sørensen:*
Regional analyse av arbeidsmarked og de-
mografi. Drivkrefter og utviklingstrekk be-
lyst ved modellsystemet REGARD. SØS
88, 1994.

Nils Martin Stølen:
Wage Formation and the Macroeconomic
Functioning of the Norwegian Labour
Market. SØS 89, 1995.

Tom Kornstad:
Empirical Life Cycle Models of Labour
Supply and Consumption. SØS 91, 1995.
Hilde Christiane Bjørnland:

Trends, Cycles and Measures of Persist-
ence in the Norwegian Economy. SØS 92,
1995.

Statistiske analyser

Naturressurser og miljø 1996, SA 9, 1996.

Rapporter

Naturressurser og miljø 1991. **Rapporter
92/1, 1992.**

*Arne Ljones, Runa Nesbakken, Svein
Sandbakken og Asbjørn Aaheim:*
Energibruk i husholdningene. **Rapporter
92/2, 1992.**

Knut Moum:
Klima, økonomi og tiltak (KLØKT).
Rapporter 92/3, 1992.

*Ådne Cappelen, Tor Skoglund og
Erik Storm:*
Samfunnsøkonomiske virkninger av et EF-
tilpasset jordbruk. **Rapporter 92/7, 1992.**

Lasse S. Stambøl:
Flytting og utdanning 1986-1989. Noen
resultater fra en undersøkelse av innen-
landske flyttinger på landsdelsnivå og ut-
danning. **Rapporter 92/15, 1992.**

*Anne Brendemoen, Solveig Glomsrød og
Morten Aaserud:*
Miljøkostnader i makroperspektiv.
Rapporter 92/17, 1992.

Tor Arnt Johnsen:
Ressursbruk og produksjon i kraftsektor-
en. **Rapporter 92/20, 1992.**

Knut A. Magnussen and Terje Skjerpen:
Consumer demand in MODAG and
KVARTS. **Rapporter 92/22, 1992.**

Skatter og overføringer til private. Histor-
isk oversikt over satser mv. årene 1975-
1992. **Rapporter 92/23, 1992.**

Terje Skjerpen og Anders Rygh Swensen:
Estimering av dynamiske utgiftssystemer
med feiljusteringsmekanismer. **Rapporter
92/28, 1992.**

Charlotte Koren og Tom Kornstad:
Typehusholdsmodellen ODIN. **Rapporter
92/29, 1992.**

Karl Ove Aarbu:
Avskrivningsregler og leiepriser for kapi-
tal 1981-1992. **Rapporter 92/30, 1992.**

Naturressurser og miljø 1992. **Rapporter
93/1, 1993.**

Natural resources and the environment
1992. **Rapporter 93/1A, 1993.**

Anne Brendemoen:
Faktoretterspørsel i transportproduserende
sektorer. **Rapporter 93/2, 1993.**

Audun Langørgen:
En økonometrisk analyse av lønns-
dannelse i Norge. **Rapporter 93/5, 1993.**

*Leif Andreassen, Truls Andreassen,
Dennis Fredriksen, Gina Spurkland og
Yngve Vogt:*
Framskrivning av arbeidsstyrke og utdan-
ning. Mikrosimuleringsmodellen
MOSART. **Rapporter 93/6, 1993.**

Dennis Fredriksen og Gina Spurkland:
Framskrivning av alders- og uføretrygd ved
hjelp av mikrosimuleringsmodellen
MOSART. **Rapporter 93/7, 1993.**

*Erling Holmøy, Bodil M. Larsen og
Haakon Vennemo:*
Historiske brukerpriser på realkapital.
Rapporter 93/9, 1993.

Runa Nesbakken og Steinar Strøm:
Energiforbruk til oppvarmingsformål i hus-
holdningene. **Rapporter 93/10, 1993.**

Bodil M. Larsen:
Vekst og produktivitet i Norge 1971-1990.
Rapporter 93/11, 1993.

Kyrre Aamdal:
Kommunal ressursbruk og tjenesteyting.
Makromodellen MAKKO. **Rapporter
93/14, 1993.**

*Olav Bjerkholt, Torgeir Johnsen og
Knut Thonstad:*
Muligheter for en bærekraftig utvikling.
Analyser på World Model. **Rapporter
93/15, 1993.**

*Tom Andersen, Ole Tom Djupskås og
Tor Arnt Johnsen:*
Kraftkontrakter til alminnelig forsyning i
1992. Priser, kvantum og leveringsbeting-
elser. **Rapporter 93/16, 1993.**

Steinar Strøm, Tom Wennemo og Rolf Aaberge:
Inntektsulikhet i Norge 1973-1990. **Rapporter 93/17, 1993.**

Kjersti-Gro Lindquist:
Empirical Modelling of Export of Manufactures: Norway 1962-1987. **Rapporter 93/18, 1993.**

Knut Røed:
Den selvforsterkende arbeidsledigheten. Om hystereseeffekter i arbeidsmarkedet. **Rapporter 93/19, 1993.**

Dag Kolsrud:
Stochastic Simulation of KVARTS91. **Rapporter 93/20, 1993.**

Sarita Bartlett:
The Evolution of Norwegian Energy Use from 1950 to 1991. **Rapporter 93/21, 1993.**

Klaus Mohn:
Industriusselsetting og produksjonsteknologi i norske regioner. **Rapporter 93/22, 1993.**

Torbjørn Eika:
Norsk økonomi 1988-1991: Hvorfor steg arbeidsledigheten så mye? **Rapporter 93/23, 1993.**

Skatter og overføringer til private. Historisk oversikt over satser mv. årene 1975-1993. **Rapporter 93/25, 1993.**

Thor Olav Thoresen:
Fordelingsvirkninger av overføringene til barnefamilier. Beregninger ved skattemodellen LOTTE. **Rapporter 93/26, 1993.**

Erling Holmøy, Torbjørn Hægeland, Øystein Olsen og Birger Strøm:
Effektive satser for næringsstøtte. **Rapporter 93/31, 1993.**

Torstein Bye, Ådne Cappelen, Torbjørn Eika, Eystein Gjelsvik og Øystein Olsen:
Noen konsekvenser av petroleumsvirksomheten for norsk økonomi. **Rapporter 94/1, 1994.**

Wenche Drzwi, Lisbeth Lerskau, Øystein Olsen og Nils Martin Stølen:
Tilbud og etterspørsel etter ulike typer arbeidskraft. **Rapporter 94/2, 1994.**

Hilde-Marie Branæs Zakariassen:
Tilbud av arbeidskraft i Norge. En empirisk analyse på kvartalsdata for perioden 1972-1990. **Rapporter 94/3, 1994.**

Haakon Vennemo:
A Growth Model of Norway with av Two-way Link to the Environment. **Rapporter 94/5, 1994.**

Leif Brubakk:
Estimering av en makrokonsumfunksjon for ikke-varige goder 1968-1991. **Rapporter 94/9, 1994.**

Marie W. Arneberg og Thor Olav Thoresen:
Syke- og fødselspenger i mikrosimuleringsmodellen LOTTE. **Rapporter 94/10, 1994.**

Klaus Mohn:
Monetarism and Structural Adjustment - The Case of Mozambique. **Rapporter 94/11, 1994.**

Tom Andersen, Ole Tom Djupskås og Tor Arnt Johnsen:
Kraftkontrakter til alminnelig forsyning i 1993. Priser, kvantum og leveringsbetingelser. **Rapporter 94/12, 1994.**

Asbjørn Aaheim:
Inntekter fra utvinning av norske naturressurser. Noen teoretiske betraktninger. **Rapporter 94/14, 1994.**

Tom-André Johansson:
En økonometrisk analyse av lagertilpasningen i norske industrisektorer. **Rapporter 94/16, 1994.**

Lasse S. Stambøl:
Flytting, utdanning og arbeidsmarked 1986-1990. En interaktiv analyse av sammenhengen mellom endringer i flyttetilbøyelighet og arbeidsmarked. **Rapporter 94/17, 1994.**

Anne Brendemoen, Mona I. Hansen og Bodil Larsen:
Framskrivning av utslipp til luft i Norge. En modelldokumentasjon. **Rapporter 94/18, 1994.**

Erling Holmøy, Gunnar Nordén og Birger Strøm:
MSG-5. A Complete Description of the System of Equations. **Rapporter 94/19, 1994.**

Ragnhild Balsvik og Anne Brendemoen:
A Computable General Equilibrium Model for Tanzania. Documentation of the Model, the 1990 - Social Accounting Matrix and Calibration. **Rapporter 94/20, 1994.**

Audun Langørgen:
Framskrivning av sysselsettingen i kommuneforvaltningen. **Rapporter 94/24, 1994.**

Mette Rolland:
Militærutgifter i utviklingsland. Metodeproblemer knyttet til måling av militærutgifter i norske programland. **Rapporter 94/26, 1994.**

Petter Jakob Bjerve:
Utviklingsoppdrag i Sri Lanka. **Rapporter 94/28, 1994.**

Marie W. Arneberg:
Dokumentasjon av prosjektet LOTTE-TRYGD. **Rapporter 94/29, 1994.**

Kirsten Hansen:
Skatter og overføringer til private. Historisk oversikt over satser mv. Årene 1975-1994. **Rapporter 94/21, 1994.**

Einar Bowitz, Taran Fæhn, Leo Andreas Grünfeld og Knut Moum:
Norsk medlemskap i EU - en makroøkonomisk analyse. **Rapporter 94/25, 1994.**

Helge Brunborg og Sverre Erik Mamalund:
Kohort- og periodefruktbarhet i Norge 1820-1993. **Rapporter 94/27, 1994.**

Elin Berg:
Estimering av investeringsrelasjoner med installasjonskostander. **Rapporter 94/30, 1994.**

Torbjørn Hægeland:
En indikator for effekter av næringspolitiske tiltak i en økonomi karakterisert ved monopolistisk konkurranse. **Rapporter 94/31, 1994.**

Bjørn E. Naug:
En økonometrisk modell for norsk eksport av industrielle råvarer. **Rapporter 95/2, 1995.**

Annegrete Bruvoll og Gina Spurkland:
Avfall i Norge fram til 2010. **Rapport 95/8, 1995.**

Taran Fæhn, Leo Andreas Grünfeld, Erling Holmøy, Torbjørn Hægeland og Birger Strøm:
Sammensetningen av den effektive støtten til norske næringer i 1989 og 1991. - **Rapporter 95/9, 1995.**

Ole Tom Djupskås og Runa Nesbakken:
Energibruk i husholdningene 1993. Data fra forbruksundersøkelsen. **Rapport 95/10, 1995.**

Bodil M. Larsen og Runa Nesbakken:
Norske CO₂ utslipp 1987-1993. En studie av CO₂ avgiftens effekt. **Rapporter 95/14, 1995.**

Torstein Bye, Tor Arnt Johnsen og Mona I. Hansen:
Tilbud og etterspørsel av elektrisk kraft til 2020. Nasjonale og regionale fremskrivninger. **Rapporter 95/18, 1995.**

Marie W. Arneberg, Hanne A. Gravningsmyhr, Kirsten Hansen, Nina Langbraaten, Bård Lian og Thor Olav Thoresen:
LOTTE en mikrosimuleringsmodell for beregning av skatter og trygder. **Rapporter 95/19, 1995.**

Nico Keilman og Helge Brunborg:
Household Projections for Norway, 1990-2020. Part I: Macrosimulations. **Rapport 95/21, 1995.**

Leif Brubakk, Morten Aaserud, Wilma Pellekaan og Fritz von Ostvoorn:
SEEM - An Energy Demand Model for Western Europe. **Rapporter 95/24, 1995.**

Hilde Lurås:
Framskrivning av miljøindikatorer. **Rapporter 95/25, 1995.**

Knut H. Alfsen, Bodil Larsen og Haakon Vennemo:
Bærekraftig økonomi? Noen alternative modellscenarier for Norge mot år 2030. **Rapport 95/27, 1995.**

Lasse S. Stambøl:
Flytting og arbeidsstyrken. Flyttetilbøyelighet og flyttemønster hos arbeidsledige og sysselsatte i perioden 1988-1993. **Rapport 95/28, 1995.**

Grete Dahl, Else Helene Flittig, Jorunn Lajord og Dennis Fredriksen:
Trygd og velferd. **Rapporter 95/29, 1995.**

Terje Skjerpen:
Seasonal Adjustment of First Time Registered New Passenger Cars in Norway by Structural Time Series Analysis. **Rapport 95/30, 1995.**

Tor Arnt Johnsen og Bodil M. Larsen:
Kraftmarkedsmodell med energi- og effekt-dimensjon. **Rapport 95/33, 1995.**

Finn Roar Aune:
Virkninger på de nordiske energimarkedene av en svensk kjernekraftutfasning. - **Rapporter 95/34, 1995.**

Tom Kornstad:
Vridninger i lønnstakernes relative brukerpriser på bolig, ikke-varige goder og fritid 1985/96 til 1992/93. **Rapporter 95/36, 1995.**

George John's Limperopoulos:
Usikkerhet i oljeprosjekter. **Rapporter 95/38, 1995.**

Einar Bowitz, Nils-Øyvind Mæhle, Virza S. Sasmitawidjaja og Sentot B. Widoyono:
MEMLI - The Indonesian Model for Environmental Analysis. Technical Documentation. **Rapporter 96/1, 1996.**

Knut Einar Rosendahl:
Helseeffekter av luftforurensning og virkninger på økonomisk aktivitet. Generell metode med anvendelse på Oslo. **Rapporter 96/8, 1996.**

Knut H. Alfsen, Pål Boug og Dag Kolsrud:
Energy demand, carbon emissions and acid rain. Consequences of a changing Western Europe. **Rapport 96/12, 1996.**

Discussion Papers

Haakon Vennemo:
Tax reforms when utility is composed of additive functions. **DP no. 78, 1993.**

John K. Dagsvik:
Discrete and continuous choice, max-stable processes and independence from irrelevant attributes. **DP no. 79, 1993.**

John K. Dagsvik:
How large is the class of generalized extreme value random utility models? **DP no. 80, 1993.**

Hugo Birkelund, Eystein Gjelsvik og Morten Aaserud:
Carbon/energy taxes and the energy market in Western Europe. **DP no. 81, 1993.**

Einar Bowitz:
Unemployment and the growth in the number of recipients of disability benefits in Norway. **DP no. 82, 1993.**

Leif Andreassen:
Theoretical and econometric modeling of disequilibrium. **DP no. 83, 1993.**

Kjell Arne Brekke:
Do Cost-Benefit Analyses favour Environmentalists? **DP no. 84, 1993.**

Leif Andreassen:
Demographic forecasting with a dynamic stochastic microsimulation model. **DP no. 85, 1993.**

Geir B. Asheim og Kjell Arne Brekke:
Sustainability when Resource Management has Stochastic Consequences. **DP no. 86, 1993.**

Olav Bjerkholt og Yu Zhu:
Living Conditions of Urban Chinese Households around 1990. **DP no. 87, 1993.**

Rolf Aaberge:
Theoretical Foundations of Lorenz Curve Orderings. **DP no. 88, 1993.**

Jørgen Aasness, Erik Biørn og Terje Skjerpen:
Engel Functions, Panel Data, and Latent Variables - with Detailed Results. **DP no. 89, 1993.**

Ingvid Svendsen:
Testing the Rational Expectations Hypothesis. Using Norwegian Microeconomic Data. **DP no. 90, 1993.**

Einar Bowitz, Asbjørn Rødseth og Erik Storm:
Fiscal Expansion, the Budget Deficit and the Economy: Norway 1988-91. **DP no. 91, 1993.**

Rolf Aaberge, Ugo Colombino og Steinar Strøm:
Labor Supply in Italy. **DP no. 92, 1993.**

Tor Jakob Klette:
Is Price Equal to Marginal Costs? An Integrated Study of Price-Cost Margins and Scale Economies among Norwegian Manufacturing Establishments 1975-90. **DP no. 93, 1993.**

John K. Dagsvik:
Choice Probabilities and Equilibrium Conditions in a Matching Market with Flexible Contracts. **DP no. 94, 1993.**

Tom Kornstad:
Empirical Approaches for Analysing Consumption and Labour Supply in a Life Cycle Perspective. **DP no. 95, 1993.**

Tom Kornstad:
An Empirical Life Cycle Model of Savings, Labour Supply and Consumption without Intertemporal Separability. **DP no. 96, 1993.**

Snorre Kverndokk:
Coalitions and Side Payments in International CO₂ Treaties. **DP no. 97, 1993.**

Torbjørn Eika:
Wage Equations in Macro Models. Phillips Curve versus Error Correction Model Determination of Wages in Large-Scale UK Macro Models. **DP no. 98, 1993.**

Anne Brendemoen og Haakon Vennemo:
The Marginal Cost of Funds in the Presence of External Effects. **DP no. 99, 1993.**

Kjersti-Gro Lindquist:
Empirical Modelling of Norwegian Exports: A Disaggregated Approach. **DP no. 100, 1993.**

- Anne Sofie Jore, Terje Skjerpen and Anders Rygh Swensen:*
Testing for Purchasing Power Parity and Interest Rate Parities on Norwegian Data. **DP no. 101, 1993.**
- Runa Nesbakken and Steinar Strøm:*
The Choice of Space Heating System and Energy Consumption in Norwegian Household. **DP no. 102, 1993.**
- Asbjørn Aaheim and Karine Nyborg:*
"Green National Product": Good Intentions, Poor Device? **DP no. 103, 1993.**
- Knut H. Alfsen, Hugo Birkelund and Morten Aaserud:*
Secondary Benefits of the EC Carbon/Energy Tax. **DP no. 104, 1993.**
- Jørgen Aasness and Bjart Holtmark:*
Consumer Demand in a General Equilibrium Model for Environmental Analysis. **DP no. 105, 1993.**
- Kjersti-Gro Lindquist:*
The Existence of Factor Substitution in the Primary Aluminium Industry. A Multivariate Error Correction Approach on Norwegian Panel Data. **DP no. 106, 1993.**
- Snorre Kverndokk:*
Depletion of Fossil Fuels and the Impact of Global Warming. **DP no. 107, 1994.**
- Knut A. Magnussen:*
Precautionary Saving and Old-Age Pensions. **DP no. 108, 1994.**
- Frode Johansen:*
Investment and Financial Constraints. An empirical Analysis of Norwegian Firms. **DP no. 109, 1994.**
- Kjell Arne Brekke and Pål Børing:*
The Volatility of Oil Wealth under Uncertainty About Parameter Values. **DP no. 110, 1994.**
- Margaret J. Simpson:*
Foreign Control and Norwegian Manufacturing Performance. **DP no. 111, 1994.**
- Yngve Willasen and Tor Jakob Klette:*
Correlated Measurement Errors, Bounds on Parameters, and a Model of Producer Behavior. **DP no. 112, 1994.**
- Dag G. Wetterwald:*
Car Ownership and Private Car Use. A Microeconomic Analysis Based on Norwegian Data. **DP no. 113, 1994.**
- Knut Einar Rosendahl:*
Does Improved Environmental Policy Enhance Economic Growth? Endogenous Growth Theory Applied to Developing Countries. **DP no. 114, 1994.**
- Leif Andreassen, Dennis Fredriksen og Olav Ljones:*
The Future Burden of Public Pension Benefits. A Microsimulation Study. **DP no. 115, 1994.**
- Anne Brendemoen:*
Car Ownership Decisions in Norwegian Households. **DP no. 116, 1994.**
- Audun Langørgen:*
A MAcromodel of Local Government Spending Behaviour in Norway. **DP no. 117, 1994.**
- Kjell Arne Brekke:*
Utilitarianism, Equivalence Scales and Logarithmic Utility. **DP no. 118, 1994.**
- Kjell Arne Brekke, Hilde Lurås og Karine Nyborg:*
Sufficient Welfare Indicators, Allowing Disagreement in Evaluations of Social Welfare. **DP no. 119, 1994.**
- Tor Jakob Klette:*
R&D, Scope Economies and Company Structure: A "Not-so-Fixed Effect" Model of Plant Performance. **DP no. 120, 1994.**
- Yngve Willassen:*
A Generalization of Hall's Specification of the Consumption Function. **DP no. 121, 1994.**
- Erling Holmøy, Torbjørn Hægeland og Øystein Olsen:*
Effective Rates of Assistance for Norwegian Industries. **DP no. 122, 1994.**
- Klaus Mohn:*
On Equity and Public Pricing in Developing Countries. **DP no. 123, 1994.**
- Jørgen Aasness, Erling Eide og Terje Skjerpen:*
Criminometrics, Latent Variables, Panel Data, and Different Types of Crime. **DP no. 124, 1994.**
- Erik Biørn og Tor Jakob Klette:*
Errors in Variables and Panel Data: The Labour Demand Response to Permanent Changes in Output. **DP no. 125, 1994.**
- Ingvild Svendsen:*
Do Norwegian Firms Form Extrapolative Expectations? **DP no. 126, 1994.**
- Tor Jakob Klette og Zvi Griliches:*
The Inconsistency of Common Scales Estimators when Output Prices are Unobserved and Endogenous. **DP no. 127, 1994.**
- Knut Einar Rosendahl:*
Carbon Taxes and the Petroleum Wealth. **DP no. 128, 1994.**
- Søren Johansen og Anders Rygh Swensen:*
Testing Rational Expectations in Vector Autoregressive Models. **DP no. 129, 1994.**
- Tor Jakob Klette:*
Estimating Price-Cost Margins and Scale Economies from a Panel of Microdata. **DP no. 130, 1994.**
- Leo Andreas Grünfeld:*
Monetary Aspects of Business Cycles in Norway. An Exploratory Study Based on Historical Data. **DP no. 131, 1994.**
- Kjersti-Gro Lindquist:*
Testing for Market Power in the Norwegian Primary Aluminium Industry. **DP no. 132, 1994.**
- Tor Jakob Klette:*
R&D, Spillovers and Performance among Heterogeneous Firms. An Empirical Study Using Microdata. **DP no. 133, 1994.**
- Kjell Arne Brekke og Hanne A. Gravningssmyhr:*
Adjusting NNP for instrumental or defensive expenditures. An analytical approach. **DP no. 134, 1994.**
- Thor Olav Thoresen:*
Distributional and Behavioural Effects of Child Care Subsidies. **DP no. 135, 1995.**
- Tor Jakob Klette og Astrid Mathiassen:*
Job Creation, Job Destruction and Plant Turnover in Norwegian Manufacturing. **DP no. 136, 1995.**
- Karine Nyborg:*
Project Evaluations and Decision Processes. **DP no. 137, 1995.**
- Leif Andreassen:*
A Framework for Estimating Disequilibrium Models with Many Markets. **DP no. 138, 1995.**
- Leif Andreassen:*
Aggregation when Markets do not Clear. **DP no. 139, 1995.**
- Terje Skjerpen:*
Is there a Business Cycle Component in Norwegian Macroeconomic Quarterly Time Series? **DP no. 140, 1995.**
- John K. Dagsvik:*
Probabilistic Choice Models for Uncertain Outcomes. **DP no. 141, 1995.**

Marit Rønsen:

Maternal Employment in Norway, a Parity-Specific analysis of the Return to Full-Time and Part-Time Work after Birth. **DP no. 142, 1995.**

Annegrete Bruvoll, Solveig Glomsrød og Haakon Vennemo:

The Environmental Drag on Longterm Economic Performance. Evidence from Norway. **DP no. 143, 1995.**

Torstein Bye og Tor Arnt Johnsen:

Prospects for a Common, Deregulated Nordic Electricity Market. **DP no. 144, 1995.**

Brita Bye:

A Dynamic Equilibrium Analysis of a Carbon Tax. **DP no. 145, 1995.**

Thor Olav Thoresen:

The Distributional Impact of the Norwegian Tax Reform Measured by Disproportionality. **DP no. 146, 1995.**

Erling Holmøy og Torbjørn Hægeland:

Effective Rates of Assistance for Norwegian Industries. **DP no. 147, 1995.**

Jørgen Aasness, Torstein Bye og Hans Terje Mysen:

Welfare Effects of Emission Taxes in Norway. **DP no. 148, 1995.**

Jørgen Aasness, Erik Biørn og Terje Skjerpen:

Distribution of Preferences and Measurement Errors in a Disaggregated Expenditure System. **DP no. 149, 1995.**

Einar Bowitz, Taran Fæhn, Leo Andreas Grünfeld og Knut Mowm:

Transitory Adjustment Costs and Long Term Welfare Effects of an EU-membership The Norwegian Case. **DP no. 150, 1995.**

Ingvid Svendsen:

Dynamic Modelling of Domestic Prices with Time-varying Elasticities and Rational Expectations. **DP no. 151, 1995.**

Ingvid Svendsen:

Forward- and Backward Looking Models for Norwegian Export Prices. **DP no. 152, 1995.**

Audun Langørgeren:

On the Simultaneous Determination of Current Expenditure, Real Capital, Fee Income, and Public Debt in Norwegian Local Government. **DP no. 153, 1995.**

Alexandra Katz og Torstein Bye:

Returns to Publicly Owned Transport Infrastructure Investment. A Cost Func-

tion/Cost Share Approach for Norway, 1971-1991. **DP no. 154, 1995.**

Karl Ove Aarbu:

Some Issues About the Norwegian Capital Income Imputation Model. **DP no. 155, 1995.**

Pål Boug, Knut Anton Mork og Trond Tjemsland:

Financial Deregulation and Consumer Behavior: the Norwegian Experience. **DP no. 156, 1995.**

Bjørn E. Naug og Ragnar Nymoen:

Import Price Formation and Pricing to Market: A Test on Norwegian Data. **DP no. 157, 1995.**

Rolf Aaberge:

Choosing Measures of Inequality for Empirical Applications. **DP no. 158, 1995.**

Tor Jakob Klette og Svein Erik Førre:

Innovation and Job Creation in a Small Open Economy. Evidence from Norwegian Manufacturing Plants 1982-92. **DP no. 159, 1995.**

Steinar Holden, Dag Kolsrud og Birger Vikøren:

Noisy signals in target zone regimes. Theory and Monte Carlo experiments. **DP no. 160, 1995.**

Torbjørn Hægeland:

Monopolistic Competition, Resource Allocation and the Effects of Industrial Policy. **DP no. 161, 1996.**

John K. Dagsvik:

Consumer Demand with Unobservable Product Attributes. Part I: Theory. **DP no. 166, 1996.**

John K. Dagsvik:

Consumer Demand with Unobservable Product Attributes. Part II: Inference. **DP no. 167, 1996.**

Rolf Aaberge, Anders Bjørklund, Markus Jäntti, Mårten Palme, Peder J. Pedersen, Nina Smith og Tom Wennemo:

Income Inequality and Income Mobility in the Scandinavian Countries Compared to the United States. **DP no. 168, 1996.**

Sverre Grepperud:

Poverty, Land Degradation and Climatic Uncertainty. **DP no. 162, 1996.**

Karine Nyborg:

Some Norwegian Politicians' Use of Cost-Benefit Analysis. **DP no. 169, 1996.**

Elin Berg, Snorre Kverndokk and Knut Einar Rosendahl:

Market Power, International CO2 Taxation and Petroleum Wealth. **DP no. 170, 1996.**

Rolf Aaberge, Ugo Colombino and Steinar Strøm:

Welfare Effects of Proportional Taxation: Empirical Evidence from Italy, Norway and Sweden. **DP no. 171, 1996.**

John K. Dagsvik:

Dynamic Choice, Multistate Duration Models and Stochastic Structure. **DP no. 172, 1996.**

John K. Dagsvik:

Aggregation in Matching Markets. **DP no. 173, 1996.**

Reprints

Bjart Holtmark og Kyrre Aamdal:

Makroøkonomiske konsekvenser av befolkningsutviklinga. **Reprints no. 62, 1993.** Reprints from Nov. 1992:1. *Trygghet - verdighet - omsorg.* ISSN 0333-2306.

T.Ø. Kobila:

An application of reflected diffusions of the problem of choosing between hydro and thermal power generation. **Reprints no. 63, 1993.** Reprint from *Stochastic processes and their applications* (44 (1993) 117-139). Elsevier Science Publishers B.V., North-Holland, 1993. ISSN 0304-4149.

Olav Bjerkholt and Eystein Gjelsvik:

Common Carriage for Natural Gas: the Producers' Perspective. **Reprints no. 64, 1993.** Reprint from Einar Hope and Steinar Strøm (eds.) *Energy Markets and Environmental Issues: A European Perspective.* Scandinavian University Press 1992. ISBN 82-00-21435-4.

T.Ø. Kobila:

A Class of Solvable Stochastic Investment Problems Involving Singular Controls. **Reprints no. 65, 1993.** Reprints from *Stochastics and Stochastics Reports*, 43, 29-63. Gordon and Breach Science Publishers, S.A., USA, 1993.

Jørgen Aasness, Erling Eide and Terje Skjerpen:

Crimonometrics, Latent Variables, and Panel Data. **Reprints no. 66, 1993.** Reprint from K. Haagen, D.J. Bartholomew and M. Deistler (eds.): *Statistical Modelling and Latent Variables.* Elsevier Science Publishers B.V. North-Holland, 1993.

Petter Jakob Bjerve:

Feilslegen politikk? Analyse og vurdering av den makroøkonomiske politikken i 1986-1992. **Reprints no. 67, 1994.** Særtrykk fra *Sosialøkonomen*, 1993, 11, 22-27.

Jørgen Aasness, Erik Biørn and Terje Skjerpen:

Engel Functions, Panel Data, and Latent Variables. **Reprints no. 68, 1994.** Reprint from *Econometrica*, 1993, 61, 6, 1395-1422.

Knut H. Alfsen og Hans Viggo Sæbø: Environmental Quality Indicators: Background, Principles and Examples from Norway. **Reprints no. 69, 1994.** Reprint from *Environmental and Resource Economics*, 1993, 3, 415-435.

John K. Dagsvik:

Discrete and Continuous Choice, Max-Stable Processes, and Independence from Irrelevant Attributes. **Reprints no. 70, 1994.** Reprint from *Econometrica*, 1994, 62, 5, 1179-1205.

Snorre Kverndokk:

Coalitions and Side Payments in International CO₂ Treaties. **Reprints no. 72, 1995.** Reprint from Ekko C. Van Ierland (ed.): *International Environmental Economics, Theories, Models and Applications to Climate Change, International Trade and Acidification*. Developments in Environmental Economics 4, 1994, 45-76. Elsevier Science Publishers B.V. Amsterdam.

Knut Anton Mork, Øystein Olsen og Hans Terje Mysen:

Macroeconomic Responses to Oil Price Increases and Decreases in Seven OECD Countries. **Reprints no. 73, 1995.** Reprint from *The Energy Journal* 15, 4, 1994, 19-35.

John K. Dagsvik:

How Large is the Class of Generalized Extreme Value Random Utility Models? **Reprints no. 74, 1995.** Reprint from *Journal of Mathematical Psychology* 39, 1, 1995, 90-98

Knut Alfsen, Hugo Birkelund Morten Aaserud:

Impacts of an EC Carbon/Energy Tax and Deregulation Thermal Power Supply on CO₂, SO₂ and NO_x Emissions. **Reprints no. 76, 1995.** Reprint from *Environmental and Resource Economics*, Vol. 5, 1995, 165-189.

Odd Aukrust:

The Scandinavian Contribution to National Accounting. **Reprints no. 77, 1995.** Reprint from Z. Kennesey (ed.): *The Acco-*

unts of Nations Amsterdam, IOS Press, 1994. ISBN 90-51-5199-156-8.

Olav Bjerkholt:

Introduction: Ragnar Frisch, the originator of Econometrics. **Reprints no. 78, 1995.** Reprint from O. Bjerkholt (ed.): *Foundations of Modern Econometrics. The Selected Essays of Ragnar Frisch*, Volume I. Aldershot, UK: Edward Elgar, pp. xiii-1ii, 1995.

Kjersti-Gro Lindquist:

The Existence of Factor Substitution in the Primary Aluminium Industry: A Multivariate Error-Correction Approach Using Norwegian Panel Data. **Reprints no. 79, 1995.** Reprint from *Empirical Economics*, Vol. 20, 1995, 361-383.

Petter Jakob Bjerve:

Innverknaden frå Ragnar Frisch på norsk makroøkonomisk planlegging og politikk. **Reprints no. 80, 1995.** Sidetall 10. Særtrykk fra *Sosialøkonomen*, Vol. 10, 1995

Rolf Aaberge, John K. Dagsvik og Steinar Strøm:

Labor Supply Responses and Welfare Effects of Tax Reforms. **Reprints no. 81, 1995.** Sidetall 25. Reprint from *Scandinavian Journal of Economics* no. 4, Vol. 97, 1995

Snorre Kverndokk:

Tradeable CO₂ Emission Permits: Initial Distribution as a Justice Problem. **Reprints no. 82, 1996.** Sidetall 20. Reprint from *Environmental Values*, Vol. 4, 1995, 129-148.

Iulie Aslaksen og Charlotte Koren:

Det ubetalte husholdsarbeidet - omfang og fordeling. **Reprints no. 84, 1996.** Særtrykk fra *Tidsskrift for samfunnsforskning* nr. 1, 1995

Knut H. Alfsen, Mario A. De Franco, Solveig Glomsrød og Torgeir Johnsen:

The Cost of Soil Erosion in Nicaragua. **Reprints no. 86, 1996.** Reprint from *Ecological Economics*, Vol. 16, No. 1, 1996, 129-145, with permission from Elsevier Science, Amsterdam, The Netherlands.

Documents

Haakon Vennemo:

Welfare and the Environment. Implications of a recent tax reform in Norway. **Documents 94/1, 1994.**

Knut H. Alfsen:

Natural Resource Accounting and Analysis in Norway. **Documents 94/2, 1994.**

Olav Bjerkholt:

Ragnar Frisch 1895-1995. **Documents 94/3, 1994.**

Anders Rygh Swensen:

Simple examples on smoothing macroeconomic time series. **Documents 95/1, 1995.**

Chunping Zhao, Olav Bjerkholt, Tore Halvorsen and Yu Zhu:

The Flow of Funds Accounts in China. **Documents 95/3, 1995.**

Hanne A. Gravningsmyhr:

Analysing Effects of Removing Survivors' Pensions, Using the Microsimulation Model LOTTE. **Documents 95/5, 1995.**

Pål Boug:

User's Guide. The SEEMmodel Version 2.0. **Documents 95/6, 1995.**

Einar Bowitz, NilsØyvind Mæhle, Virza S. Sasmitawidjaja og Sentot B. Widoyono:

MEMLI An Environmental Model for Indonesia. Technical Documentation of Data Programs and Procedures. **Documents 95/7, 1995.**

Knut H. Alfsen, Torstein Bye, Solveig Glomsrød og Henrik Wiig:

Integrated Assessment of Soil Degradation and Economic Growth in Ghana. **Documents 95/8, 1995.**

Olav Bjerkholt:

Ragnar Frisch and the Foundation of the Econometric Society and *Econometrica*. **Documents 95/9, 1995.**

Petter Jakob Bjerve:

The Influence of Ragnar Frisch on Macroeconomic Planning and Policy in Norway. **Documents 95/10, 1995.**

Dag Kolsrud:

Documentation of Computer Programs that Extend the SEEM Model and Provide a Link to the RAINS Model. **Documents 96/1, 1996.**

Elin Berg:

Some Results from the Literature on the Impact of Carbon Taxes on the Petroleum Wealth. **Documents 96/4, 1996.**

Olav Bjerkholt, Kjell Arne Brekke og Robin Choudhury:

The Century Model - on the Long Term Sustainability of the Saudi Arabian Economy. **Documents 96/7, 1996.**

Notater

Klaus Mohn, Lasse S. Stambøl og

Knut Ø. Sørensen:

REGARDs formelle struktur. **Notater 93/3, 1993.**

Jing Li:

The potential of Norwegian official consumption statistics in marketing research. **Notater 93/4, 1993.**

Asbjørn Aaheim og Runa Nesbakken:

Data om husholdningers stasjonære energi-bruk. **Notater 93/5, 1993.**

Kjell Wettergreen:

Bestemmelse av konjunkturelle vendepunkter. **Notater 93/16, 1993.**

Erik Storm:

Offentlige utgifter og inntekter i MODAG. **Notater 93/19, 1993.**

Mario A. De Franco, Solveig Glomsrød,

Henning Høie, Torgeir Johnsen and

Eduardo Marín Castillo:

Soil erosion and economic growth in Nicaragua. **Notater 93/22, 1993.**

Bjart Holtsmark:

Folketrygdens alderspensjoner. Dokumentasjon av en modell for fremskrivning av utgiftene og for analyse av regelendringer. **Notater 93/24, 1993.**

Olav Bjerkholt:

Review of Macroeconomic Modelling Needs of the Ministry of Planning of the Kingdom of Saudi Arabia. **Notater 93/25, 1993.**

Einar Bowitz og Inger Holm:

MODAG. Teknisk dokumentasjon pr. 1.6. 1993. **Notater 93/26, 1993.**

Harald Koch-Hagen og Bodil Larsen:

TRAN. Dokumentasjon av en ettermodell for transportetterspørselen i MSG-EE. **Notater 93/33, 1993.**

Tom Eek, Jan Erik Sivertsen,

Tor Skoglund and Knut Ø. Sørensen:

Economic Accounts at Regional Level: Methods and Data for Norway. **Notater 93/35, 1993.**

Knut H. Alfsen:

Demand for commercial and own transport services in production sectors. **Notater 93/39, 1993.**

Dennis Fredriksen:

MOSART. Teknisk dokumentasjon. **Notater 93/41, 1993.**

Dennis Fredriksen:

Dokumentasjon av input til MOSART. **Notater 93/42, 1993.**

Jørgen Aasness and Bjart Holtsmark:

Consumer Demand in MSG-5. **Notater 93/46, 1993.**

Stein Inge Hove:

Nedrustning av forsvaret. En modellbasert analyse. **Notater 93/47, 1993.**

Erling Holmøy og Birger Sørensen:

Virkningsberegninger på MSG-5, 1991-versjonen. **Notater 94/11, 1994.**

Knut Ø. Sørensen:

En databank med fylkesfordelte nasjonalregnskapstall. **Notater 94/12, 1994.**

Bjart Holtsmark:

Tjenesteytende virksomhet i Norge. Revidert versjon, august 1994. **Notater 94/13, 1994.**

Torbjørn Eika, Stein Inge Hove og

Laila Haakonsen:

KVARTS i praksis. Macro-systemer og rutiner. **Notater 94/15, 1994.**

Einar Bowitz og Inger Holm:

Nye relasjoner i MODAG, januar 1994. Teknisk dokumentasjon. **Notater 94/17, 1994.**

Marie W. Arneberg:

LOTTE-TRYGD. Teknisk dokumentasjon. **Notater 94/22, 1994.**

Dennis Fredriksen:

MOSART. Teknisk dokumentasjon. **Notater 95/5, 1995.**

Kjetil Olsen:

Nytte- og kostnadsvirkninger av en norsk oppfyllelse av nasjonale utslippsmålingsetninger. **Notater 95/7, 1995.**

Ådne Cappelen, Terje Skjerpen og Jørgen

Aasness: Konsumetterspørsel, tjenesteproduksjon og sysselsetting. En mikro til makro analyse. **Notater 95/17, 1995.**

Hans Terje Mysen:

Nordisk energimarkedsmodell. Dokumentasjon av delmodell for energietterspørsel i industrien. **Notater 95/24, 1995.**

Bjørn E. Naug:

Eksport og importlikninger i KVARTS. **Notater 95/29, 1995.**

Bjørn E. Naug:

Etterspørsel etter arbeidskraft en litteraturoversikt. **Notater 95/31, 1995.**

Tor Jakob Klette:

Vekst og produktivitet i norsk industri. Hovedrapport fra et NFR-prosjekt. **Notater 95/35, 1995.**

Lisbeth Lerskau:

Oversikt over konjunkturindikatorer i databasen NORMAP på FAME. **Notater 95/40, 1995.**

Bjørn E. Naug:

Estimering av eksportrelasjoner på disaggregerte kvartalsdata. **Notater 95/46, 1995.**

Knut Moum:

Beregning av bruttoproduksjon og eierinntekt i boligsektoren i nasjonalregnskapet - noen metodiske synspunkter. **Notater 95/47, 1995.**

Tom Kornstad:

Simulering av konsum og arbeidstilbud i et livsløpsperspektiv. **Notater 95/52, 1995.**

Audun Langørgen:

Faktorer bak kommunale variasjoner i utgifter til sosialhjelp og barnevern. **Notater 95/56, 1995.**

Tor Wiersdalen Karlsen:

Energimarkedet fra 1973 og fram mot 2010. **Notater 95/58, 1995.**

Bård Lian og Karl Ove Aarbu:

Dokumentasjon av LOTTE-AS. **Notater 96/8, 1996.**

Dennis Fredriksen:

Datagrunnlaget for modellen MOSART, 1993. **Notater 96/9, 1996.**

Sverre Grepperud og Ann Christin Bøeng:

Konsekvensene av økte oljeavgifter for råoljepris og etterspørsel etter olje. Analyser i PETRO og WOM. **Notater 96/10, 1996.**

Karsten Gerdrup:

Inntektsfordeling og økonomisk vekst i norske fylker: En empirisk studie basert på data for perioden 1967-93. **Notater 96/16, 1996**

Innholdsfortegnelse for ØKONOMISKE ANALYSER (ØA) og ECONOMIC SURVEY (ES) de siste 12 måneder

Innholdsfortegnelse for tidligere utgivelser av Økonomiske analyser og Economic Survey kan fås ved henvendelse til Eva Ivås, Statistisk sentralbyrå, telefon: 22 86 45 70, telefax: 22 11 12 38, E-post: eiv@ssb.no

Økonomiske Analyser

ØA 6/95:

Konjunkturtendensene.

Håkon Vennemo: Økt levestandard, men dårligere miljø?

Jon Petter Nossen og Lars Sundell: Revisjon av finansstatistikken for offentlig forvaltning.

ØA 7/95:

Finn Roar Aune, Torstein Bye og Tor Arnt Johnsen: Kostnader ved nedleggelse av svenske atomkraftverk.

Karine Nyborg: Nytte-kostnadsanalyser og politiske vurderinger.

Britt Justad og Kjersti Halvorsrud: Finansielle sektorbalanser 1988-1993. Hovedresultater og metoder.

Bjørn E. Naug: Importandeler, relative priser og konkurransevne. En analyse basert på importandelsmodellen i MODAG.

ØA 8/95:

Iulie Aslaksen, Hanne A. Gravningmyhr og Jørgen Aasness: Fordelingseffektivitet av ulike typer direkte beskatning — en analyse av "barnerelevante" ordninger.

Karl Ove Aarbu: Skattereformens betydning for endringen i skatt for aksjeselskaper fra 1991 til 1992.

Inger Texmon: På egne ben. Om ungdoms flytting fra foreldrehjemmet.

Lasse Sigbjørn Stambøl: Flytting i ulike grupper på arbeidsmarkedet.

Annegrete Bruvoll og Karin Ibenhold: Framskrivning av avfallsmengder i Norge.

Erling Joar Fløttum: Publiseringen av reviderte nasjonalregnskapstall – hvorfor Statistisk sentralbyrå ikke ventet på de andre landene.

ØA 9/95:

Konjunkturtendensene.

Ådne Cappelen og Einar Bowitz: Norsk økonomisk utvikling 1996-2000.

Knut A. Magnussen og Mette Rolland: Den internasjonale konjunkturutviklingen mot år 2000.

Thor Olav Thoresen og Karl Ove Aarbu: Skattereformen og progressivitet i skattesystemet.

ØA 1/96:

Økonomisk utsyn over året 1995.

ØA 2/96:

Elin Berg, Snorre Kverndokk og Knut Einar Rosendahl: Markedsmakt, internasjonal CO₂-avgift og petroleumsformue.

Bjørn E. Naug: Om konkurransevneindikatorer.

Knut H. Alfsen: Grønt BNP — trenger vi det?

Henrik Urdal og Nico Keilman: Barnløshet i fremtiden — en formell demografisk analyse.

Godkjente doktoravhandlinger:

Ingvald Svendsen: Empirical Evidence on Expectations.

ØA 3/96:

Karine Nyborg og Inger Spangen: Politiske beslutninger om veiinvesteringer.

Torbjørn Eika: Utbyggingen av petroleumssektoren og konjunkturforløpet 1973-93.

Leo Andreas Grünfeld: Norske konjunktur-bølger fra 1900 til i dag. Noen tidligere antakelser og nyere avsløringer.

Trude Nygård: Turismens økonomiske betydning for Norge.

Anne B. Dahle: Sesongjustering og publisering av utenrikshandelstall.

ØA 4/96:

Torstein A. Bye og Erik Fjerli: Kraftbeskatning. En analyse av ulike skatteopplegg i forhold til kraftverk.

Marie W. Arneberg: Lønner det seg å jobbe? Kompensasjonsgrader i den norske velferdsmodellen.

Knut A. Magnussen: En kontrafaktisk analyse av oljeprissjokk — virkninger på internasjonal økonomi.

Ingvald Svendsen: Forventninger i norsk økonomi.

Jon Petter Nossen: Offentlige finanser i Norge sammenlignet med EU-landene, USA og Japan.

Reviderte nasjonalregnskapstall for 1993-1995.

Offentlige finanser 1995.

ØA 5/96:

Konjunkturtendensene.

Mette Rolland: Økonomisk utvikling utenom OECD-området

Torbjørn Eika: Petroleumsvirksomheten og norsk økonomi

Karin Ibenhold: Grunnlag for analyser av bærekraftig forbruk

Knut Einar Rosendahl: Helseeffekter av partikkelforurensning i Oslo

Helge Brunborg og Siri Eriksen: U-landsdemografisk forskning i Norge

Economic Survey

ES 3/95:

Economic trends.

Article: Revised Norwegian national accounts.

ES 4/95:

Economic trends.

Einar Bowitz and Ådne Cappelen: Economic developments in Norway.

Finn Roar Aune, Torstein Bye and Tor Arnt Johnsen: The costs of decommissioning nuclear power stations. The Swedish example.

Annegrete Bruvoll and Karin Ibenhold: Projections of waste quantities in Norway.

ES 1/96:

Economic survey 1995.

Knut H. Alfsen: A green GDP — Do we need it?

ES 2/95:

Economic trends.

Bodil Merethe Larsen and Runa Nesbakken: Carbon taxation and some effects on CO₂ emissions in Norway 1987-1994

Knut H. Alfsen and Pål Boug: European integration, energy demand and emissions to air

Tabell- og diagramvedlegg

Innhold	Side
A. Nasjonalregnskap for Norge	
Tabell A1	Makroøkonomiske hovedstørrelser. Løpende priser. Millioner kroner..... 1*
Tabell A2	Makroøkonomiske hovedstørrelser. Faste 1993-priser. Millioner kroner 2*
Tabell A3	Makroøkonomiske hovedstørrelser. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før 3*
Tabell A4	Makroøkonomiske hovedstørrelser. Prosentvis prisendring fra samme periode året før 4*
Tabell A5	Produksjon. Løpende priser. Millioner kroner..... 5*
Tabell A6	Produksjon. Faste 1993-priser. Millioner kroner..... 6*
Tabell A7	Produksjon. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før 7*
Tabell A8	Produksjon. Prosentvis prisendring fra samme periode året før 8*
Tabell A9	Produktinnsats. Løpende priser. Millioner kroner 9*
Tabell A10	Produktinnsats. Faste 1993-priser. Millioner kroner 10*
Tabell A11	Produktinnsats. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før 11*
Tabell A12	Produktinnsats. Prosentvis prisendring fra samme periode året før..... 12*
Tabell A13	Bruttoprodukt. Løpende priser. Millioner kroner..... 13*
Tabell A14	Bruttoprodukt. Faste 1993-priser. Millioner kroner 14*
Tabell A15	Bruttoprodukt. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før 15*
Tabell A16	Bruttoprodukt. Prosentvis prisendring fra samme periode året før 16*
Tabell A17	Hovedtall for konsum. Løpende priser. Millioner kroner..... 17*
Tabell A18	Hovedtall for konsum. Faste 1993-priser. Millioner kroner 17*
Tabell A19	Hovedtall for konsum. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før 18*
Tabell A20	Hovedtall for konsum. Prosentvis prisendring fra samme periode året før 18*
Tabell A21	Konsum i husholdninger. Løpende priser. Millioner kroner 19*
Tabell A22	Konsum i husholdninger. Faste 1993-priser. Millioner kroner 19*
Tabell A23	Konsum i husholdninger. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før..... 20*
Tabell A24	Konsum i husholdninger. Prosentvis prisendring fra samme periode året før..... 20*
Tabell A25	Bruttoinvestering i fast realkapital. Løpende priser. Millioner kroner 21*
Tabell A26	Bruttoinvestering i fast realkapital. Faste 1993-priser. Millioner kroner..... 22*
Tabell A27	Bruttoinvestering i fast realkapital. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før..... 23*
Tabell A28	Bruttoinvestering i fast realkapital. Prosentvis prisendring fra samme periode året før 24*
Tabell A29	Eksport. Løpende priser. Millioner kroner 25*
Tabell A30	Eksport. Faste 1993-priser. Millioner kroner 26*
Tabell A31	Eksport. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før 27*
Tabell A32	Eksport. Prosentvis prisendring fra samme periode året før..... 28*
Tabell A33	Import. Løpende priser. Millioner kroner 29*
Tabell A34	Import. Faste 1993-priser. Millioner kroner..... 30*
Tabell A35	Import. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før..... 31*
Tabell A36	Import. Prosentvis prisendring fra samme periode året før 32*
Tabell A37	Driftsregnskapet overfor utlandet. Løpende priser. Millioner kroner..... 33*
Tabell A38	Utenriksregnskap. Driftsregnskap. Millioner kroner..... 34*
Tabell A39	Utenriksregnskap. Kapitalregnskap. Millioner kroner 35*
Tabell A40	Utenriksregnskap, månedstill. Driftsregnskap. Millioner kroner 36*
Tabell A41	Utenriksregnskap, månedstill. Millioner kroner 39*
B. Konjunkturindikatorer for Norge	
Tabell B1:	Olje- og gassproduksjon 42*
Tabell B2:	Produksjonsindeks etter næring og varetype 42*
Tabell B3:	Industriproduksjonen - produksjonsindeksen 42*
Tabell B4:	Ordretilgang - industri 43*
Tabell B5:	Orderreserver - industri 43*
Tabell B6:	Påløpte investeringskostnader for oljeutvinning 44*
Tabell B7:	Industriinvesteringer i verdi - Investeringsundersøkelsen 44*
Tabell B8:	Boligbygging 44*
Tabell B9:	Detaljomssetningsvolum - sesongjustert indeks..... 45*
Tabell B10:	Detaljomssetningsvolum mv. - endring fra foregående år 45*
Tabell B11:	Arbeidsmarkedet - arbeidskraftundersøkelsen 45*
Tabell B12:	Arbeidsmarkedet - arbeidskontorenes registreringer 45*
Tabell B13:	Timefortjeneste..... 46*
Tabell B14:	Konsumprisindeksen..... 46*
Tabell B15:	Engrospriser..... 46*
Tabell B16:	Utenrikshandel - verditall 47*
Tabell B17:	Utenrikshandel - indekser 47*

Diagrammer

Olje- og gassproduksjon	48*
Produksjonsindeksen	48*
Ordreindeksen - industri	49*
Byggearealstatistikk og boliglån, nye boliger	50*
Ordreindeksen - bygge- og anleggsvirksomhet	50*
Arbeidsledighet og sysselsetting	51*
Antatte og utførte investeringer i industrien	51*
Detaljomsetning mv.	51*
Lønninger	51*
Konsum- og engrospriser	52*
Nominell rente på tre-måneders plasseringer	52*
Utenrikshandel	52*

C. Nasjonalregnskapstall for utvalgte OECD-land

Tabell C1: Bruttonasjonalprodukt	53*
Tabell C2: Privat konsum	53*
Tabell C3: Offentlig konsum	53*
Tabell C4: Bruttoinvesteringer i fast realkapital	54*
Tabell C5: Eksport av varer og tjenester	54*
Tabell C6: Import av varer og tjenester	54*
Tabell C7: Privat konsumdeflator	55*
Tabell C8: Lønnskostnader pr. sysselsatt	55*
Tabell C9: Sysselsetting	55*
Tabell C10: Arbeidsledigheten	56*
Tabell C11: Korte renter	56*
Tabell C12: Budsjettbalanse	56*

1*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Løpende priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjon	434798	457138	107668	108190	116606	124675	114295	114011
Varekonsum	234526	247613	56742	59036	61574	70260	61081	61877
Tjenester	198299	206763	51484	48759	53559	52960	53435	51542
Husholdningenes kjøp i utlandet	17713	17890	2742	3864	7136	4149	2956	4023
Utlendingers kjøp i Norge	-15740	-15127	-3300	-3469	-5664	-2694	-3177	-3430
Konsum i offentlig forvaltning	185206	191973	47015	47537	48470	48951	49492	50222
Konsum i statsforvaltningen	74902	76847	18837	19017	19400	19594	19843	20227
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	53841	55915	13708	13836	14114	14257	14429	14711
Konsum i statsforvaltningen, forsvar.	21061	20932	5129	5181	5286	5337	5414	5516
Konsum i kommuneforvaltningen	110304	115126	28178	28520	29070	29358	29649	29995
Bruttoinvestering i fast kapital	183560	197664	44848	48579	48061	56176	46009	49888
Oljeutvinning og rørtransport	54180	48145	10407	12002	12321	13414	10190	12364
Utenriks sjøfart og oljeboring	4647	3703	1681	1551	-812	1284	892	844
Fastlands-næringer	124732	145816	32759	35026	36552	41478	34928	36680
Industri og bergverk	10776	15632	2792	3814	4185	4841	3410	4160
Annen vareproduksjon	11404	12179	2319	3380	3203	3278	2381	3332
Offentlig forvaltning	28276	29164	6129	6342	7384	9309	6510	6708
Boligtjenester.	24271	28735	6993	6966	7140	7635	6843	6829
Annen tjenesteyting	50005	60106	14527	14524	14640	16416	15783	15651
Lager.	13445	23401	8963	6372	4702	3364	9393	4720
Bruttoinvesteringer i alt	197005	221065	53810	54952	52764	59540	55402	54608
Innenlandsk anvendelse	817009	870177	208493	210678	217839	233166	219189	218841
Etterspørsel fra fastlands-Norge	744737	794927	187442	190753	201627	215104	198715	200914
Eksport i alt	334837	355041	89294	86302	88500	90945	97528	97513
Tradisjonelle varer	128522	143413	38118	33838	34730	36727	40396	37385
Råolje og naturgass.	106440	113231	28000	28003	26353	30875	34002	36962
Skip og plattformer	10597	10581	1966	3024	3525	2066	1899	1616
Tjenester.	89278	87816	21210	21437	23892	21277	21231	21550
Samlet anvendelse	1151846	1225218	297787	296980	306339	324111	316717	316354
Import i alt	282104	299352	71130	73395	75114	79713	74034	74438
Tradisjonelle varer	184692	202854	49236	49878	49300	54440	53085	52305
Råolje.	867	1121	326	356	270	169	218	254
Skip og plattformer	12355	12866	3059	2415	2413	4979	3129	3403
Tjenester.	84190	82511	18509	20746	23131	20125	17602	18476
Bruttonasjonalprodukt	869742	925866	226657	223585	231225	244398	242683	241916
Fastlands-Norge	741287	793220	194285	190291	199786	208858	203262	199669
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	128455	132646	32372	33294	31439	35540	39421	42246
Fastlands-næringer.	656157	696538	172444	166804	175164	182126	178316	174496
Industri og bergverk.	104041	118140	30059	29646	28137	30298	32263	31528
Annen vareproduksjon	71254	79865	20212	16400	21477	21776	21303	15680
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning.	138436	144418	35358	35771	36467	36822	37443	37961
Privat tjenesteproduksjon	342427	354115	86814	84988	89082	93230	87308	89328
Korreksjonsposter	85129	96682	21841	23487	24622	26732	24945	25173

2*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A2. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Faste 1993-priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjon	428584	439735	103503	104723	112474	119034	109272	108535
Varekonsum	230865	237868	54706	56539	59076	67547	59082	59227
Tjenester	196045	199269	49337	47704	52080	50148	50464	48774
Husholdningenes kjøp i utlandet	17286	17298	2676	3827	6880	3915	2776	3781
Utlendingers kjøp i Norge	-15613	-14700	-3215	-3348	-5562	-2575	-3049	-3248
Konsum i offentlig forvaltning	180868	181182	44626	45045	45653	45858	45545	45961
Konsum i statsforvaltningen	73232	72744	18061	18131	18283	18268	18427	18568
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	52850	53001	13135	13221	13331	13314	13384	13522
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	20382	19743	4926	4910	4952	4954	5044	5046
Konsum i kommuneforvaltningen	107636	108438	26565	26914	27369	27590	27118	27393
Bruttoinvestering i fast kapital	179759	187837	43184	46221	45487	52945	42963	47042
Oljeutvinning og rørtransport	52972	46014	10054	11495	11700	12766	9596	12142
Utenriks sjøfart og oljeboring	4826	3373	1681	1595	-1067	1164	813	807
Fastlands-næringer	121961	138449	31449	33131	34854	39015	32554	34094
Industri og bergverk	10698	15158	2758	3700	4067	4633	3256	4000
Annen vareproduksjon	11250	11731	2262	3251	3086	3132	2266	3168
Offentlig forvaltning	27706	27562	5873	5991	6970	8729	6036	6169
Boligtjenester	23526	26510	6565	6407	6565	6972	6166	6020
Annen tjenesteyting	48781	57488	13992	13782	14166	15549	14831	14736
Lager	13506	23997	9041	6292	5283	3381	9443	4918
Bruttoinvesteringer i alt	193266	211834	52225	52513	50770	56326	52406	51960
Innenlandsk anvendelse	802717	832751	200355	202281	208897	221218	207224	206457
Etterspørsel fra fastlands-Norge	731413	759366	179579	182899	192981	203907	187371	188590
Eksport i alt	341828	354689	88149	85221	89704	91615	95322	92631
Tradisjonelle varer	127108	132372	34644	31328	32057	34343	37869	34960
Råolje og naturgass	116112	125818	30700	29844	30493	34781	35308	35435
Skip og plattformer	10416	10954	2043	3037	3731	2143	1936	1578
Tjenester	88191	85544	20762	21011	23422	20348	20208	20659
Samlet anvendelse	1144545	1187439	288504	287502	298601	312833	302545	299088
Import i alt	279766	294127	69593	72896	73877	77761	72085	73659
Tradisjonelle varer	184085	200845	48661	49561	49049	53574	52277	51960
Råolje	943	1244	349	382	328	185	214	218
Skip og plattformer	12446	13250	3198	2566	2425	5061	3084	4166
Tjenester	82292	78787	17385	20387	22075	18940	16509	17315
Bruttonasjonalprodukt	864780	893312	218911	214606	224723	235072	230461	225429
Fastlands-Norge	725221	745023	182728	179215	188319	194760	189349	184390
Oljevirkksomhet og utenriks sjøfart	139559	148290	36183	35391	36404	40312	41112	41039
Fastlands-næringer	651036	666373	164405	160415	168421	173133	169280	164316
Industri og bergverk	101380	104322	27099	26272	24197	26754	27806	26352
Annen vareproduksjon	69487	75588	18759	15047	20906	20876	19460	14282
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	134578	135321	33358	33552	34066	34345	34139	34447
Privat tjenesteproduksjon	345591	351141	85189	85544	89251	91157	87874	89236
Korreksjonsposter	74185	78649	18323	18801	19899	21627	20069	20074

3*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A3. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjon	4,1	2,6	1,1	2,9	3,8	2,6	5,6	3,6
Varekonsum	5,1	3,0	1,7	4,0	4,1	2,4	8,0	4,8
Tjenester	3,3	1,6	1,1	0,9	1,5	3,1	2,3	2,2
Husholdningenes kjøp i utlandet	8,6	0,1	-8,3	-0,3	3,8	0,3	3,8	-1,2
Utlendingers kjøp i Norge	13,5	-5,8	3,2	-10,2	-11,9	4,8	-5,1	-3,0
Konsum i offentlig forvaltning	0,7	0,2	-0,4	0,1	0,4	0,6	2,1	2,0
Konsum i statsforvaltningen	-1,2	-0,7	-0,4	-0,6	-0,8	-0,9	2,0	2,4
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	-0,1	0,3	0,5	0,3	0,2	0,1	1,9	2,3
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	-3,9	-3,1	-2,8	-2,8	-3,5	-3,5	2,4	2,8
Konsum i kommuneforvaltningen	2,0	0,7	-0,4	0,6	1,2	1,6	2,1	1,8
Bruttoinvestering i fast kapital	6,9	4,5	7,1	0,3	-0,3	10,9	-0,5	1,8
Oljeutvinning og rørtransport	-7,3	-13,1	-17,7	-30,7	-9,7	14,0	-4,6	5,6
Utenriks sjøfart og oljeboring	-30,5	-30,1	-31,9	2,5	-197,1	-493,1	-51,6	-49,4
Fastlands-næringer	17,2	13,5	22,6	18,7	10,4	5,9	3,5	2,9
Industri og bergverk	8,3	41,7	45,6	59,8	38,8	30,2	18,1	8,1
Annen vareproduksjon	2,5	4,3	13,1	0,4	2,4	4,5	0,2	-2,5
Offentlig forvaltning	1,6	-0,5	3,1	3,0	5,0	-8,7	2,8	3,0
Boligtjenester	34,9	12,7	31,6	19,4	6,1	-0,1	-6,1	-6,0
Annen tjenesteyting	26,6	17,8	26,3	23,3	10,8	13,2	6,0	6,9
Lager	40,2	77,7	29,8	74,7	161,0	269,6	4,4	-21,8
Bruttoinvesteringer i alt	8,7	9,6	10,4	5,7	6,6	15,8	0,3	-1,1
Innenlandsk anvendelse	4,4	3,7	3,0	3,0	3,7	5,2	3,4	2,1
Etterspørsel fra fastlands-Norge	5,2	3,8	3,9	4,7	4,1	2,7	4,3	3,1
Eksport i alt	8,2	3,8	6,8	2,0	5,8	0,8	8,1	8,7
Tradisjonelle varer	13,1	4,1	15,1	1,1	2,1	-0,8	9,3	11,6
Råolje og naturgass	11,6	8,4	4,6	4,4	14,8	10,0	15,0	18,7
Skip og plattformer	-12,0	5,2	0,4	68,2	55,6	-48,7	-5,2	-48,1
Tjenester	0,6	-3,0	-1,5	-5,3	-4,3	-0,6	-2,7	-1,7
Samlet anvendelse	5,5	3,7	4,1	2,7	4,3	3,9	4,9	4,0
Import i alt	6,9	5,1	4,9	3,6	4,1	7,8	3,6	1,0
Tradisjonelle varer	15,3	9,1	12,4	9,5	7,0	7,8	7,4	4,8
Råolje	-17,5	32,0	48,5	66,9	30,8	-18,9	-38,7	-43,1
Skip og plattformer	-33,9	6,5	-28,2	-31,5	28,0	115,3	-3,6	62,4
Tjenester	0,4	-4,3	-5,1	-3,5	-4,0	-4,6	-5,0	-15,1
Bruttonasjonalprodukt	5,0	3,3	3,9	2,4	4,3	2,6	5,3	5,0
Fastlands-Norge	4,3	2,7	3,8	2,3	3,2	1,7	3,6	2,9
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	8,8	6,3	4,4	2,6	11,0	7,1	13,6	16,0
Fastlands-næringer	4,0	2,4	3,4	1,8	2,7	1,5	3,0	2,4
Industri og bergverk	5,4	2,9	9,3	1,2	1,3	-0,0	2,6	0,3
Annen vareproduksjon	0,8	8,8	10,1	10,4	6,7	8,6	3,7	-5,1
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	1,1	0,6	-0,5	0,4	0,9	1,3	2,3	2,7
Privat tjenesteproduksjon	5,4	1,6	1,8	1,1	2,9	0,6	3,2	4,3
Korreksjonsposter	7,5	6,0	7,7	6,7	6,7	3,4	9,5	6,8

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A4. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Prisindekser. 1993=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjon	1,5	2,5	2,9	2,3	2,2	2,5	0,6	1,7
Varekonsum	1,6	2,5	3,1	3,0	2,0	1,9	-0,3	0,1
Tjenester	1,1	2,6	2,6	1,8	2,4	3,4	1,5	3,4
Husholdningenes kjøp i utlandet	2,5	0,9	-0,0	-0,9	1,4	2,6	3,9	5,4
Utlendingers kjøp i Norge	0,8	2,1	1,6	2,2	2,1	2,1	1,5	1,9
Konsum i offentlig forvaltning	2,4	3,5	4,0	3,5	3,2	3,1	3,1	3,5
Konsum i statsforvaltningen	2,3	3,3	3,0	3,1	3,4	3,7	3,2	3,9
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	1,9	3,6	3,3	3,4	3,6	4,0	3,3	4,0
Konsum i statsforvaltningen, forsvar.	3,3	2,6	2,3	2,2	2,9	3,0	3,1	3,6
Konsum i kommuneforvaltningen	2,5	3,6	4,7	3,8	3,1	2,8	3,1	3,3
Bruttoinvestering i fast kapital	2,1	3,1	2,5	2,8	3,6	3,2	3,1	0,9
Oljeutvinning og rørtransport.	2,3	2,3	2,1	2,7	2,5	1,4	2,6	-2,5
Utenriks sjøfart og oljeboring	-3,7	14,0	3,9	-0,4	-24,2	-6,8	9,6	7,5
Fastlands-næringer	2,3	3,0	2,4	2,8	3,1	3,5	3,0	1,8
Industri og bergverk	0,7	2,4	0,4	2,1	3,0	3,3	3,5	0,9
Annen vareproduksjon	1,4	2,4	1,2	2,5	2,7	3,0	2,6	1,2
Offentlig forvaltning	2,1	3,7	3,1	3,4	4,2	4,0	3,4	2,7
Boligtjenester.	3,2	5,1	5,0	6,3	4,7	4,9	4,2	4,3
Annen tjenesteyting	2,5	2,0	1,4	1,1	2,1	3,0	2,5	0,8
Lager.	-0,5	-2,0	-2,9	-1,3	-7,5	32,9	0,3	-5,2
Bruttoinvesteringer i alt	1,9	2,4	1,6	2,3	2,2	3,4	2,6	0,4
Innenlandsk anvendelse	1,8	2,7	2,8	2,6	2,4	2,9	1,6	1,8
Etterspørsel fra fastlands-Norge	1,8	2,8	3,1	2,7	2,6	2,9	1,6	2,1
Eksport i alt	-2,0	2,2	6,0	3,2	-0,4	0,4	1,0	4,0
Tradisjonelle varer	1,1	7,1	11,0	8,2	6,0	3,8	-3,1	-1,0
Råolje og naturgass.	-8,3	-1,8	4,4	-1,1	-7,3	-3,0	5,6	11,2
Skip og plattformar	1,7	-5,1	-4,4	-0,6	-6,8	-6,5	1,9	2,9
Tjenester.	1,2	1,4	0,5	2,0	1,0	2,1	2,8	2,2
Samlet anvendelse	0,6	2,5	3,7	2,8	1,6	2,2	1,4	2,4
Import i alt	0,8	0,9	1,0	0,9	0,9	0,8	0,5	0,4
Tradisjonelle varer	0,3	0,7	0,7	1,2	0,4	0,4	0,4	0,0
Råolje.	-8,1	-2,0	-0,7	3,0	-11,0	0,7	9,2	25,3
Skip og plattformar	-0,7	-2,2	-2,5	-5,1	-0,7	-2,6	6,1	-13,2
Tjenester.	2,3	2,4	2,7	1,0	2,7	3,1	0,1	4,9
Bruttonasjonalprodukt	0,6	3,1	4,5	3,4	1,8	2,6	1,7	3,0
Fastlands-Norge	2,2	4,2	4,9	4,2	3,6	3,9	1,0	2,0
Oljevirkosomhet og utenriks sjøfart	-8,0	-2,8	2,5	-1,2	-8,2	-3,9	7,2	9,4
Fastlands-næringer.	0,8	3,7	4,7	3,2	3,3	3,6	0,4	2,1
Industri og bergverk.	2,6	10,3	9,0	10,1	12,2	10,4	4,6	6,0
Annen vareproduksjon	2,5	3,0	7,9	5,8	-0,1	-0,0	1,6	0,7
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning.	2,9	3,7	4,8	3,8	3,4	3,1	3,5	3,4
Privat tjenesteproduksjon	-0,9	1,8	2,6	0,3	1,6	2,6	-2,5	0,8
Korreksjonsposter	14,8	7,1	5,8	11,6	5,4	6,1	4,3	0,4

5*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A5. Produksjon. Løpende priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
I alt	1458586	1542534	379065	377265	381220	404984	400283	401313
Jordbruk	25235	24418	4761	5033	9333	5292	4595	4872
Skogbruk	3258	4176	1701	1131	346	998	1523	1000
Fiske og fiskeoppdrett	15131	15673	4111	3666	3825	4071	4338	3532
Olje og gassutvinning	132672	139389	33822	34378	32899	38290	41716	44936
Utv. av råolje og naturgass.	126551	133976	32420	33341	31659	36557	40048	43282
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	6121	5412	1402	1037	1240	1733	1669	1654
Bergverksdrift	4201	4331	1014	1140	1055	1121	1121	1193
Industri.	334334	358115	92008	90339	83964	91804	96388	93445
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	83293	84437	20266	22329	20111	21732	22995	24504
Tekstil, bekledning og skotøy	6003	5943	1726	1518	1249	1450	1549	1475
Treforedling	17702	22921	5546	5583	5761	6031	5190	4489
Grafisk produksjon	25576	27194	6926	6579	6408	7282	7964	7590
Raffinering.	16719	14977	3750	3839	3747	3642	4167	4596
Kjemiske råvarer	17689	19603	5290	4965	4792	4556	4889	4323
Kjemiske og mineralske prod.	23947	26695	6971	6613	6108	7003	7285	7024
Metaller	30945	34769	9153	8568	8401	8648	8933	8634
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	90222	98150	26086	24676	22279	25108	27354	25166
Trevare-, møbelindustri og annen industri	22238	23427	6294	5670	5109	6353	6063	5642
Kraftforsyning	26890	31116	8820	6785	6379	9132	9511	5955
Bygg og anlegg	90900	104581	23548	25615	26343	29075	24521	25786
Varehandel	136172	145213	34305	34824	35734	40350	35321	35967
Hotell og restaurant	26158	26226	5632	6087	7233	7274	5802	6306
Rørtransport.	14527	15634	3776	3707	3765	4386	4491	4503
Samferdsel	104287	112239	25180	27886	29655	29519	26539	29764
Sjøfart	58214	58893	14800	14864	14687	14543	14762	14804
Utenriks sjøfart	53238	53971	13689	13641	13386	13254	13662	13600
Innenriks sjøfart	4976	4922	1110	1222	1301	1289	1100	1204
Bank og forsikring	53265	54854	15099	11866	12272	15617	13598	13583
Boligtjenester	73431	75233	18597	18733	18873	19031	19144	19345
Forretningsmessig tjenesteyting	83276	86053	20953	21012	21818	22271	22506	22745
Privat tjenesteyting	71729	74162	18958	17649	19452	18102	19988	18386
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	204906	212228	51980	52552	53587	54109	54418	55192
Statsforvaltningen.	74610	75693	18556	18733	19112	19293	19170	19541
Sivilt.	53347	54413	13342	13466	13738	13867	13795	14064
Forsvar	21263	21280	5214	5267	5374	5426	5375	5477
Kommuneforvaltningen.	130296	136535	33424	33819	34475	34817	35248	35651
Fastlands-næringer.	1258149	1333541	327777	325540	331170	349054	340414	338274
Markedsrettet	1153610	1227170	301775	299173	301554	324669	319732	319850
Ikke markedsrettet	304976	315363	77289	78093	79666	80315	80550	81463

6*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A6. Produksjon. Faste 1993-priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
I alt	1452379	1496918	367005	366819	372597	390498	381471	377495
Jordbruk	24699	25343	4796	5168	9953	5427	4826	5221
Skogbruk	3279	3479	1399	925	298	857	1091	723
Fiske og fiskeoppdrett	14464	16048	3839	3563	3914	4732	4382	3891
Olje og gassutvinning	143207	152687	36723	36285	37315	42363	42797	42677
Utv. av råolje og naturgass.	137358	147208	35322	35223	36058	40605	41188	41132
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	5849	5479	1401	1062	1258	1758	1609	1545
Bergverksdrift	4192	4301	990	1135	1050	1126	1052	1126
Industri	328303	335241	86502	84895	78307	85538	88544	84938
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	83135	84423	20148	22345	20189	21741	20990	22422
Tekstil, bekledning og skotøy	6026	5804	1685	1488	1224	1408	1501	1424
Treforedling	17279	18071	4704	4514	4359	4495	4464	4045
Grafisk produksjon	24795	25631	6559	6214	6033	6825	6830	6515
Raffinering	17341	15714	4068	4002	3990	3653	4084	4074
Kjemiske råvarer	17088	17088	4589	4246	4091	4162	4515	3844
Kjemiske og mineralske prod.	23639	25229	6641	6290	5774	6524	6862	6517
Metaller	28437	27777	7250	6919	6710	6898	7366	7177
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	89555	94151	25178	23722	21237	24015	26229	23624
Trevare-, møbelindustri og annen industri	21010	21352	5681	5154	4701	5816	5703	5297
Kraftforsyning	26825	29135	8178	6376	6001	8581	8819	5486
Bygg og anlegg	88109	96729	22188	23623	24290	26627	22126	22750
Varehandel	136030	141405	33544	33996	34649	39216	35976	35983
Hotell og restaurant	25809	25682	5538	5900	7372	6872	5610	5971
Rørtransport.	14236	15454	3787	3699	3782	4187	4426	4402
Samferdsel	105887	112759	25535	28058	29612	29553	26387	29434
Sjøfart	57683	57703	14704	14435	14321	14242	14184	14471
Utenriks sjøfart	52752	52926	13622	13251	13061	12992	13099	13297
Innenriks sjøfart	4930	4777	1082	1184	1260	1251	1085	1175
Bank og forsikring	55798	56376	13877	13877	14263	14359	13856	13879
Boligtjenester	72998	73750	18364	18405	18454	18527	18589	18643
Forretningsmessig tjenesteyting	81577	81734	20119	20119	20678	20818	20925	20849
Privat tjenesteyting	69505	69361	17730	16702	17998	16932	18112	16832
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	199779	199729	49189	49658	50341	50542	49769	50219
Statsforvaltningen	72878	71532	17780	17840	17980	17932	17707	17833
Sivilt	52313	51462	12771	12849	12946	12895	12697	12821
Forsvar	20565	20070	5009	4991	5034	5037	5011	5012
Kommuneforvaltningen	126901	128197	31410	31818	32360	32609	32062	32386
Fastlands-næringer.	1242184	1275851	312873	313584	318439	330956	321149	317120
Markedsrettet	1153484	1196923	293046	292267	296936	314675	306585	302194
Ikke markedsrettet	298895	299995	73958	74552	75661	75823	74886	75301

7*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A7. Produksjon. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
I alt	4,5	3,1	4,6	2,2	3,6	2,0	3,9	2,9
Jordbruk	-5,1	2,6	-0,8	-3,0	8,2	1,6	0,6	1,0
Skogbruk	1,5	6,1	30,8	-5,8	-6,8	-5,5	-22,0	-21,9
Fiske og fiskeoppdrett	16,1	11,0	7,9	13,9	8,9	13,1	14,1	9,2
Olje og gassutvinning	11,6	6,6	3,6	1,9	13,5	7,9	16,5	17,6
Utv. av råolje og naturgass.	12,0	7,2	4,8	3,0	14,1	7,3	16,6	16,8
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	2,3	-6,3	-19,5	-23,5	-1,6	22,0	14,9	45,5
Bergverksdrift	5,6	2,6	11,2	4,1	-2,4	-0,8	6,3	-0,9
Industri	5,4	2,1	8,2	0,8	0,6	-0,9	2,4	0,1
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	4,3	1,5	4,9	1,2	-0,4	0,7	4,2	0,3
Tekstil, bekledning og skotøy	9,3	-3,7	13,6	-3,4	-6,6	-16,8	-10,9	-4,3
Treforedling	9,4	4,6	9,5	7,1	3,8	-1,7	-5,1	-10,4
Grafisk produksjon	2,1	3,4	4,4	1,5	3,1	4,4	4,1	4,8
Raffinering	3,3	-9,4	-3,6	-8,1	-7,6	-17,9	0,4	1,8
Kjemiske råvarer	3,0	0,0	5,9	0,8	-3,0	-3,8	-1,6	-9,5
Kjemiske og mineralske prod.	8,4	6,7	15,6	1,5	6,2	4,2	3,3	3,6
Metaller	8,9	-2,3	5,2	-4,4	-5,0	-4,8	1,6	3,7
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	5,0	5,1	11,9	2,7	4,5	1,6	4,2	-0,4
Trevare-, møbelindustri og annen industri	7,0	1,6	13,0	-0,6	-2,6	-2,6	0,4	2,8
Kraftforsyning	-5,5	8,6	1,9	8,3	8,3	16,4	7,8	-13,9
Bygg og anlegg	6,2	9,8	20,7	15,5	2,0	4,6	-0,3	-3,7
Varehandel	7,8	4,0	7,5	3,5	4,2	1,2	7,2	5,8
Hotell og restaurant	11,6	-0,5	-4,4	-1,3	1,2	1,8	1,3	1,2
Rørtransport	12,0	8,6	6,8	3,5	15,7	8,8	16,9	19,0
Samferdsel	6,8	6,5	7,8	5,9	5,7	6,8	3,3	4,9
Sjøfart	-3,6	0,0	5,7	-0,8	-3,9	-0,6	-3,5	0,3
Utenriks sjøfart	-4,6	0,3	6,6	-0,4	-4,1	-0,4	-3,8	0,3
Innenriks sjøfart	9,5	-3,1	-4,4	-4,4	-1,3	-2,6	0,2	-0,8
Bank og forsikring	4,7	1,0	0,7	-0,0	1,4	2,1	-0,2	0,0
Boligtjenester	1,0	1,0	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,3
Forretningsmessig tjenesteyting	4,6	0,2	-5,1	-0,9	14,3	-5,4	4,0	3,6
Privat tjenesteyting	-0,6	-0,2	-0,3	-0,6	0,0	0,1	2,2	0,8
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	0,8	-0,0	-0,6	-0,1	0,2	0,3	1,2	1,1
Statsforvaltningen	-1,2	-1,8	-1,6	-1,7	-1,9	-2,2	-0,4	-0,0
Sivilt	0,3	-1,6	-1,3	-1,6	-1,6	-2,0	-0,6	-0,2
Forsvar	-4,5	-2,4	-2,1	-2,0	-2,7	-2,8	0,0	0,4
Kommuneforvaltningen	2,0	1,0	0,0	0,9	1,4	1,7	2,1	1,8
Fastlands-næringer	4,1	2,7	4,6	2,3	2,8	1,3	2,6	1,1
Markedsrettet	5,5	3,8	5,8	2,6	4,5	2,3	4,6	3,4
Ikke markedsrettet	0,8	0,4	0,1	0,4	0,4	0,5	1,3	1,0

8*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A8. Produksjon. Prisindekser, 1993=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
I alt	0,4	2,6	3,8	2,6	1,7	2,4	1,6	3,4
Jordbruk	2,2	-5,7	-2,8	-5,0	-7,2	-6,0	-4,1	-4,2
Skogbruk	-0,6	20,8	32,3	32,5	4,2	4,4	14,8	13,2
Fiske og fiskeoppdrett	4,6	-6,6	3,8	-6,0	-4,5	-17,4	-7,5	-11,8
Olje og gassutvinning	-7,4	-1,5	3,9	-0,8	-6,3	-2,2	5,8	11,1
Utv. av råolje og naturgass.	-7,9	-1,2	4,6	-0,5	-6,3	-2,2	5,9	11,2
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	4,7	-5,6	-6,7	-7,4	-3,4	-4,3	3,6	9,6
Bergverksdrift	0,2	0,5	2,1	0,4	0,4	-0,8	3,9	5,5
Industri	1,8	4,9	5,8	5,2	4,8	3,9	2,3	3,4
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	0,2	-0,2	0,6	-0,5	-0,4	-0,3	8,9	9,4
Tekstil, bekledning og skotøy	-0,4	2,8	1,7	2,0	4,2	3,5	0,7	1,6
Treforedling	2,4	23,8	20,0	23,7	28,1	24,2	-1,4	-10,3
Grafisk produksjon	3,2	2,9	2,4	2,8	3,0	3,3	10,4	10,0
Raffinering	-3,6	-1,1	-5,5	0,4	-4,9	6,1	10,7	17,7
Kjemiske råvarer	3,5	10,8	14,3	14,2	13,7	1,5	-6,1	-3,8
Kjemiske og mineraliske prod.	1,3	4,5	2,7	5,4	6,4	3,6	1,1	2,5
Metaller	8,8	15,0	22,1	15,7	14,2	9,0	-3,9	-2,9
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	0,7	3,5	4,2	3,7	2,6	3,4	0,7	2,4
Trevare-, møbelindustri og annen industri	5,8	3,7	7,9	5,3	1,7	0,3	-4,0	-3,2
Kraftforsyning	0,2	6,5	8,2	6,7	5,6	5,4	0,0	2,0
Bygg og anlegg	3,2	4,8	4,6	6,0	4,4	4,6	4,4	4,5
Varehandel	0,1	2,6	3,6	3,0	1,8	2,2	-4,0	-2,4
Hotell og restaurant	1,4	0,8	-0,6	0,5	1,4	1,4	1,7	2,4
Rørtransport	2,0	-0,9	-2,0	-1,9	-3,2	3,2	1,8	2,1
Samferdsel	-1,5	1,1	0,7	1,1	1,4	1,0	2,0	1,7
Sjøfart	0,9	1,1	0,6	2,9	1,0	0,2	3,4	-0,7
Utenriks sjøfart	0,9	1,0	0,5	2,9	0,9	0,0	3,8	-0,6
Innenriks sjøfart	0,9	2,1	2,2	2,6	1,9	1,7	-1,1	-0,7
Bank og forsikring	-4,5	1,9	4,9	-9,8	-1,7	13,3	-9,8	14,5
Boligtjenester	0,6	1,4	0,9	1,3	1,6	1,9	1,7	1,9
Forretningsmessig tjenesteyting	2,1	3,1	2,6	2,9	3,2	3,8	3,3	4,5
Privat tjenesteyting	3,2	3,6	4,2	3,5	3,5	3,1	3,2	3,4
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	2,6	3,6	4,1	3,6	3,3	3,3	3,5	3,8
Statsforvaltningen	2,4	3,4	3,0	3,1	3,4	3,9	3,7	4,4
Sivilt	2,0	3,7	3,3	3,5	3,6	4,3	4,0	4,7
Forsvar	3,4	2,5	2,2	2,2	2,9	2,9	3,0	3,5
Kommuneforvaltningen	2,7	3,7	4,8	3,9	3,3	3,0	3,3	3,6
Fastlands-næringer	1,3	3,2	4,0	3,0	2,7	3,1	1,2	2,8
Markedsrettet	0,0	2,5	4,0	2,5	1,4	2,3	1,3	3,4
Ikke markedsrettet	2,0	3,0	3,3	3,0	2,8	2,9	2,9	3,3

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A9. Produktinnsats. Løpende priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
I alt	705136	742940	181792	184564	181706	194879	189736	191959
Skogbruk	12541	12341	2194	4850	3218	2078	2055	4747
Fiske og fiskeoppdrett	611	669	270	178	56	166	221	146
Olje og gassutvinning	8273	9228	2132	2063	2251	2781	2458	2360
Utv. av råolje og naturgass.	33644	36728	8763	8561	8961	10443	10487	10574
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	30268	33482	7936	7941	8221	9385	9510	9628
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	3376	3246	827	620	741	1059	978	946
Bergverksdrift	2669	2799	641	733	681	744	701	758
Industri	231826	241506	62322	61101	56201	61883	64545	62351
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	66500	67062	16188	17858	15861	17156	17353	18330
Tekstil, bekledning og skotøy	3633	3564	1035	899	756	874	924	875
Treforedling	13148	15177	3875	3783	3687	3831	3685	3328
Grafisk produksjon	13981	15189	3844	3636	3591	4118	4123	3916
Raffinering	14569	12923	3386	3424	3135	2979	3619	3905
Kjemiske råvarer	12383	12752	3452	3145	3044	3111	3353	2875
Kjemiske og mineralske prod.	14823	16312	4308	4030	3736	4237	4417	4251
Metaller	22022	22277	5849	5435	5334	5660	5867	5683
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	56558	60956	16294	15207	13712	15743	17065	15321
Trevare-, møbelindustri og annen industri	14210	15294	4091	3683	3346	4174	4139	3868
Kraftforsyning	6440	7178	2014	1552	1475	2137	2204	1389
Bygg og anlegg	62295	70684	16118	17187	17749	19630	16247	16824
Varehandel	52685	56478	13391	13351	13776	15960	14819	14903
Hotell og restaurant	14459	14541	3148	3341	4159	3894	3356	3563
Rørtransport	1937	2171	523	517	534	597	630	639
Samferdsel	49872	53973	11893	13365	14307	14408	12753	14467
Sjøfart	39333	40365	10300	10061	9865	10139	10020	10335
Utenriks sjøfart	36401	37448	9630	9354	9116	9348	9330	9580
Innenriks sjøfart	2932	2917	671	708	748	791	689	755
Bank og forsikring	14643	18137	4241	4499	4300	5096	4339	3986
Boligtjenester	11154	11836	2925	2951	2965	2994	2973	3017
Forretningsmessig tjenesteyting	37037	38186	9419	9225	9602	9940	10066	10065
Privat tjenesteyting	28086	28720	7332	6850	7398	7139	7695	7216
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	66470	67810	16622	16781	17120	17288	16975	17231
Statsforvaltningen	33448	33509	8219	8291	8459	8541	8271	8438
Sivilt	22965	22972	5637	5683	5798	5854	5633	5747
Forsvar	10483	10537	2582	2608	2661	2687	2638	2691
Kommuneforvaltningen	33022	34301	8403	8490	8661	8747	8704	8793
Ind. målte bank- og finanstjen.	31162	29590	7543	7397	7088	7561	7191	7389
Fastlands-næringer	601992	637003	155333	158735	156006	166928	162097	163778
Markedsrettet	582985	619620	151312	153978	150995	163334	159050	160742
Ikke markedsrettet	90988	93730	22936	23189	23622	23983	23495	23828

10*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A10. Produktinnsats. Faste 1993-priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
I alt	695968	716793	174919	179515	176510	185849	179535	180610
Skogbruk	12192	11847	2099	4643	3102	2002	1918	4395
Fiske og fiskeoppdrett	589	625	251	166	53	154	196	130
Olje og gassutvinning	7971	9055	2052	1990	2214	2799	2325	2267
Utv. av råolje og naturgass	33380	35326	8525	8311	8605	9884	9927	9879
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	30060	32216	7730	7709	7891	8886	9014	9002
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	3320	3110	795	603	714	998	913	877
Bergverksdrift	2602	2670	615	705	652	699	653	699
Industri	228513	232550	59778	59053	54508	59210	61137	59014
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	64903	65882	15707	17461	15739	16976	16342	17500
Tekstil, bekledning og skotøy	3617	3485	1011	893	735	845	901	855
Treforedling	12937	13531	3522	3380	3263	3366	3343	3029
Grafisk produksjon	13769	14233	3642	3451	3350	3790	3793	3618
Raffinering	15433	13985	3620	3562	3551	3251	3635	3625
Kjemiske råvarer	12089	12090	3246	3004	2894	2945	3194	2719
Kjemiske og mineralske prod.	14514	15490	4077	3862	3545	4006	4213	4001
Metaller	21385	20889	5452	5203	5046	5188	5539	5398
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	56055	58927	15765	14843	13292	15027	16436	14782
Trevare-, møbelindustri og annen industri	13810	14039	3734	3395	3092	3818	3741	3486
Kraftforsyning	6386	6925	1940	1521	1431	2033	2088	1313
Bygg og anlegg	60751	66695	15299	16288	16748	18360	15256	15686
Varehandel	51678	53720	12744	12915	13163	14898	13667	13670
Hotell og restaurant	14195	14125	3046	3245	4055	3780	3085	3284
Rørtransport	1896	2059	504	493	504	558	590	586
Samferdsel	48697	51513	11459	12871	13694	13489	11907	13275
Sjøfart	38096	38044	9520	9697	9345	9481	9296	9524
Utenriks sjøfart	35360	35392	8920	9040	8645	8787	8694	8872
Innenriks sjøfart	2736	2651	601	657	699	694	602	652
Bank og forsikring	14602	17575	4005	4592	4293	4685	4108	3806
Boligtjenester	10764	10875	2708	2714	2721	2732	2741	2749
Forretningsmessig tjenesteyting	36414	36484	8981	8981	9230	9293	9340	9307
Privat tjenesteyting	27857	27760	7059	6722	7179	6800	7215	6787
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	65202	64408	15831	16106	16274	16196	15630	15771
Statsforvaltningen	32790	31756	7831	7939	8028	7959	7620	7716
Sivilt	22476	21642	5328	5424	5475	5414	5138	5208
Forsvar	10314	10114	2503	2514	2553	2544	2482	2508
Kommuneforvaltningen	32411	32652	8000	8167	8247	8238	8010	8056
Ind. målte bank- og finanstjen.	34184	34538	8502	8502	8738	8797	8455	8470
Fastlands-næringer	591148	609478	148467	153169	150018	157823	151869	152803
Markedsrettet	572596	593378	144599	148827	145366	154586	149375	150245
Ikke markedsrettet	89188	88877	21818	22186	22406	22467	21705	21895

11*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A11. Produktinnsats. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
I alt	4,2	3,0	5,7	2,3	2,9	1,3	2,6	0,6
Skogbruk	-5,5	-2,8	-4,7	-2,4	0,1	-6,2	-8,6	-5,4
Fiske og fiskeoppdrett	1,5	6,1	30,8	-5,8	-6,8	-5,5	-22,0	-21,9
Olje og gassutvinning	19,0	13,6	10,6	15,7	12,1	15,5	13,3	13,9
Utv. av råolje og naturgass.	11,0	5,8	1,9	0,5	12,6	8,6	16,4	18,9
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	12,0	7,2	4,8	3,0	14,1	7,3	16,6	16,8
Bergverksdrift	2,3	-6,3	-19,5	-23,5	-1,6	22,0	14,9	45,5
Industri	5,6	2,6	11,2	4,1	-2,4	-0,8	6,3	-0,9
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobaksindustri	5,4	1,8	7,7	0,6	0,3	-1,2	2,3	-0,1
Tekstil, bekledning og skotøy	4,2	1,5	4,7	1,3	-0,4	0,7	4,0	0,2
Treforedling	9,3	-3,7	13,6	-3,4	-6,6	-16,8	-10,9	-4,3
Grafisk produksjon	9,4	4,6	9,5	7,1	3,8	-1,7	-5,1	-10,4
Raffinering	2,1	3,4	4,4	1,5	3,1	4,4	4,1	4,8
Kjemiske råvarer	3,3	-9,4	-3,6	-8,1	-7,6	-17,9	0,4	1,8
Kjemiske og mineralske prod.	3,0	0,0	5,9	0,8	-3,0	-3,8	-1,6	-9,5
Metaller	8,4	6,7	15,6	1,5	6,2	4,2	3,3	3,6
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	8,9	-2,3	5,2	-4,4	-5,0	-4,8	1,6	3,7
Trevere-, møbelindustri og annen industri	4,9	5,1	11,8	2,6	4,6	1,7	4,3	-0,4
Kraftforsyning	7,2	1,7	13,3	-0,6	-2,6	-2,7	0,2	2,7
Bygg og anlegg	-5,2	8,4	2,0	8,2	8,0	15,9	7,6	-13,7
Varehandel	6,2	9,8	20,7	15,5	2,0	4,6	-0,3	-3,7
Hotell og restaurant	7,8	4,0	7,5	3,5	4,2	1,2	7,2	5,8
Rørtransport	11,6	-0,5	-4,4	-1,3	1,2	1,8	1,3	1,2
Samferdsel	12,0	8,6	6,8	3,5	15,7	8,8	16,9	19,0
Sjøfart	3,0	5,8	6,3	4,8	5,7	6,4	3,9	3,1
Utenriks sjøfart	-1,7	-0,1	6,8	-2,4	-2,9	-1,5	-2,4	-1,8
Innenriks sjøfart	-2,5	0,1	7,6	-2,2	-3,0	-1,4	-2,5	-1,9
Bank og forsikring	9,5	-3,1	-4,4	-4,4	-1,3	-2,6	0,2	-0,8
Boligtjenester	-0,3	20,4	17,7	16,7	30,7	17,7	2,6	-17,1
Forretningsmessig tjenesteyting	1,0	1,0	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,3
Privat tjenesteyting	4,6	0,2	-5,1	-0,9	14,3	-5,4	4,0	3,6
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	-0,6	-0,3	-0,5	-0,7	-0,1	-0,1	2,2	1,0
Statsforvaltningen	0,2	-1,2	-0,7	-1,1	-1,2	-1,8	-1,3	-2,1
Sivilt	-1,7	-3,2	-2,5	-3,0	-3,2	-4,0	-2,7	-2,8
Forsvar	-1,1	-3,7	-3,2	-3,5	-3,6	-4,6	-3,6	-4,0
Kommuneforvaltningen	-2,9	-1,9	-1,0	-2,0	-2,2	-2,5	-0,8	-0,3
Ind. målte bank- og finanstjen.	2,3	0,7	1,0	0,8	0,7	0,4	0,1	-1,4
Fastlands-næringer	4,7	1,0	0,7	-0,0	1,4	2,1	-0,5	-0,4
Markedsrettet	4,2	3,1	6,1	2,8	2,8	1,0	2,3	-0,2
Ikke markedsrettet	4,8	3,6	6,9	2,8	3,6	1,6	3,3	1,0
	0,3	-0,3	0,3	-0,0	-0,8	-0,9	-0,5	-1,3

12*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A12. Produktinnsats. Prisindekser. 1993=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
I alt	1,3	2,3	2,8	1,9	1,9	2,6	1,7	3,4
.	2,9	1,3	1,4	1,9	0,5	0,9	2,5	3,4
Skogbruk	3,8	3,2	3,9	5,2	-1,2	1,6	5,1	5,4
Fiske og fiskeoppdrett	3,8	-1,8	-0,2	-1,2	-2,7	-2,8	1,8	0,4
Olje og gassutvinning	0,8	3,2	2,2	2,7	3,6	4,0	2,8	3,9
Utv. av råolje og naturgass.	0,7	3,2	2,2	2,7	3,8	4,0	2,8	3,8
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	1,7	2,6	2,3	2,2	1,9	3,4	3,0	4,8
Bergverksdrift	2,5	2,2	1,9	2,3	1,7	3,1	2,9	4,3
Industri	1,4	2,4	4,3	2,9	1,4	1,0	1,3	2,1
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	2,5	-0,7	1,1	-0,1	-0,7	-2,7	3,0	2,4
Tekstil, bekledning og skotøy	0,4	1,8	2,0	2,0	1,7	1,8	0,1	1,7
Treforedling	1,6	10,4	11,8	12,4	9,7	8,2	0,2	-1,8
Grafisk produksjon	1,5	5,1	4,2	4,8	5,6	5,6	3,0	2,7
Raffinering	-5,6	-2,1	3,9	-0,4	-8,1	-3,5	6,5	12,1
Kjemiske råvarer	2,4	3,0	4,6	3,7	2,8	0,9	-1,3	1,0
Kjemiske og mineralske prod.	2,1	3,1	4,1	3,2	3,0	2,2	-0,8	1,8
Metaller	3,0	3,6	8,3	4,4	0,4	1,6	-1,3	0,8
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	0,9	2,5	3,3	2,7	2,3	1,9	0,5	1,2
Trevare-, møbelindustri og annen industri	2,9	5,9	9,5	8,4	3,4	2,9	1,0	2,3
Kraftforsyning	0,9	2,8	2,8	2,4	2,4	3,3	1,6	3,7
Bygg og anlegg	2,5	3,4	3,5	4,0	3,3	2,9	1,1	1,6
Varehandel	1,9	3,1	2,7	2,7	2,8	4,1	3,2	5,5
Hotell og restaurant	1,9	1,1	1,4	1,5	1,2	0,3	5,3	5,4
Rørtransport	2,1	3,2	2,6	3,4	3,4	3,5	3,1	3,8
Samferdsel	2,4	2,3	1,2	2,2	1,4	4,3	3,2	4,9
Sjøfart	3,2	2,8	3,0	2,1	2,3	3,5	-0,4	4,6
Utenriks sjøfart	2,9	2,8	3,1	2,1	2,5	3,2	-0,6	4,4
Innenriks sjøfart	7,2	2,7	1,7	2,4	-1,2	7,8	2,5	7,6
Bank og forsikring	0,3	2,9	3,0	0,1	1,2	7,1	-0,3	6,9
Boligtjenester	3,6	5,0	5,8	6,1	4,5	3,9	0,4	0,9
Forretningsmessig tjenesteyting	1,7	2,9	2,5	2,2	2,7	4,2	2,8	5,3
Privat tjenesteyting	0,8	2,6	2,1	2,3	2,7	3,4	2,7	4,3
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	1,9	3,3	2,8	3,1	3,3	3,9	3,4	4,9
Statsforvaltningen	2,0	3,4	2,8	3,2	3,4	4,3	3,4	4,7
Sivilt	2,2	3,9	3,5	3,6	3,7	4,8	3,6	5,3
Forsvar	1,6	2,5	1,5	2,5	2,8	3,1	3,0	3,4
Kommuneforvaltningen	1,9	3,1	2,8	3,0	3,2	3,5	3,5	5,0
Ind. målte bank- og finanstjen.	-8,8	-6,0	-4,8	-14,2	-3,3	-0,4	-4,1	0,3
Fastlands-næringer	1,8	2,6	3,2	2,8	2,0	2,6	2,0	3,4
Markedsrettet	1,8	2,6	3,2	2,6	1,9	2,5	1,8	3,4
Ikke markedsrettet	2,0	3,4	3,1	3,4	3,4	3,6	3,0	4,1

13*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A13. Bruttoprodukt. Løpende priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Bruttonasjonalprodukt	869742	925866	226657	223585	231225	244398	242683	241916
Jordbruk	12695	12077	2567	182	6114	3214	2540	125
Skogbruk	2646	3507	1432	953	290	832	1302	854
Fiske og fiskeoppdrett	6859	6445	1978	1602	1574	1290	1880	1172
Olje og gassutvinning	99028	102660	25059	25817	23938	27846	31229	34362
Utv. av råolje og naturgass.	96283	100494	24484	25400	23438	27172	30538	33654
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	2745	2167	575	417	500	674	691	708
Bergverksdrift	1533	1532	374	407	374	377	419	434
Industri	102508	116608	29686	29239	27763	29921	31843	31093
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	16793	17374	4078	4471	4250	4576	5643	6175
Tekstil, bekledning og skotøy	2369	2379	691	618	493	576	626	600
Treforedling	4554	7744	1671	1800	2074	2200	1505	1160
Grafisk produksjon	11595	12004	3081	2943	2817	3163	3841	3674
Raffinering	2151	2054	364	415	612	663	547	691
Kjemiske råvarer	5306	6851	1838	1820	1748	1445	1536	1448
Kjemiske og mineralske prod.	9124	10383	2663	2583	2372	2765	2867	2774
Metaller	8924	12492	3303	3133	3068	2988	3066	2952
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	33664	37194	9792	9469	8567	9366	10289	9846
Trevare-, møbelindustri og annen industri	8028	8133	2203	1987	1763	2180	1924	1773
Kraftforsyning	20449	23938	6806	5233	4905	6995	7308	4567
Bygg og anlegg	28605	33897	7430	8428	8594	9445	8274	8962
Varehandel	83487	88735	20914	21473	21957	24391	20503	21064
Hotell og restaurant	11700	11684	2484	2746	3074	3379	2446	2742
Rørtransport.	12590	13463	3253	3190	3231	3789	3861	3864
Samferdsel	54415	58266	13287	14521	15348	15110	13785	15297
Sjøfart	18881	18528	4500	4802	4822	4404	4742	4469
Utenriks sjøfart	16837	16523	4060	4288	4270	3906	4331	4020
Innenriks sjøfart	2044	2005	440	514	552	498	411	449
Bank og forsikring	38622	36718	10858	7366	7972	10521	9259	9598
Boligtjenester	62277	63398	15672	15782	15908	16037	16171	16328
Forretningsmessig tjenesteyting	46239	47867	11533	11786	12216	12331	12439	12679
Privat tjenesteyting	43643	45442	11626	10799	12054	10963	12293	11170
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	138436	144418	35358	35771	36467	36822	37443	37961
Statsforvaltningen	41162	42184	10337	10442	10653	10752	10899	11103
Sivilt	30382	31441	7705	7783	7940	8013	8162	8317
Forsvar	10780	10743	2632	2659	2713	2739	2737	2786
Kommuneforvaltningen	97274	102234	25021	25329	25814	26070	26544	26858
Ind. målte bank- og finanstjen.	-31162	-29590	-7543	-7397	-7088	-7561	-7191	-7389
Merverdi- og investeringsavgift	80775	89080	20759	21478	22291	24552	22668	22812
Andre produktskatter, netto	34147	36010	8333	9284	8886	9507	9370	9721
Statistiske avvik	1370	1182	293	122	533	234	98	29
Fastlands-næringer.	656157	696538	172444	166804	175164	182126	178316	174496
Markedsrettet	570625	607551	150463	145195	150558	161335	160683	159108
Ikke markedsrettet	213988	221633	54353	54904	56044	56332	57055	57634

14*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A14. Bruttoprodukt. Faste 1993-priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Bruttonasjonalprodukt	864780	893312	218911	214606	224723	235072	230461	225429
Jordbruk	12507	13496	2697	525	6850	3425	2907	827
Skogbruk	2690	2854	1148	759	244	703	895	593
Fiske og fiskeoppdrett	6493	6993	1787	1573	1700	1933	2057	1625
Olje og gassutvinning	109827	117361	28198	27974	28710	32479	32870	32798
Utv. av råolje og naturgass.	107298	114992	27592	27515	28166	31718	32174	32130
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	2529	2369	606	459	544	760	696	668
Bergverksdrift	1590	1631	375	431	398	427	399	427
Industri	99790	102692	26724	25841	23799	26328	27407	25925
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	18232	18541	4441	4885	4450	4765	4648	4921
Tekstil, bekledning og skotøy	2408	2320	673	595	489	563	600	569
Treforedling	4342	4541	1182	1134	1095	1129	1122	1016
Grafisk produksjon	11026	11398	2917	2763	2683	3035	3037	2897
Raffinering	1908	1729	448	440	439	402	449	448
Kjemiske råvarer	4999	4999	1342	1242	1197	1218	1321	1124
Kjemiske og mineraliske prod.	9125	9739	2564	2428	2229	2518	2649	2516
Metaller	7052	6888	1798	1716	1664	1711	1827	1780
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	33500	35224	9412	8879	7945	8988	9793	8842
Trevare-, møbelindustri og annen industri	7199	7314	1947	1759	1608	1998	1961	1811
Kraftforsyning	20439	22210	6238	4855	4569	6548	6730	4174
Bygg og anlegg	27357	30034	6889	7335	7542	8268	6870	7064
Varehandel	84352	87686	20801	21081	21486	24318	22309	22313
Hotell og restaurant	11614	11557	2492	2655	3317	3092	2524	2687
Rørtransport	12340	13396	3283	3206	3278	3629	3837	3815
Samferdsel	57190	61246	14077	15187	15918	16064	14481	16159
Sjøfart	19587	19659	5184	4738	4977	4761	4888	4948
Utenriks sjøfart	17393	17533	4702	4211	4416	4205	4405	4425
Innenriks sjøfart	2194	2126	482	527	561	557	483	523
Bank og forsikring	41195	38800	9872	9285	9970	9674	9748	10073
Boligtjenester	62234	62875	15656	15691	15733	15796	15848	15894
Forretningsmessig tjenesteyting	45163	45250	11139	11139	11448	11525	11585	11543
Privat tjenesteyting	41648	41601	10671	9979	10819	10132	10897	10045
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	134578	135321	33358	33552	34066	34345	34139	34447
Statsforvaltningen	40088	39776	9948	9901	9953	9974	10087	10117
Sivilt	29837	29820	7443	7425	7471	7481	7558	7613
Forsvar	10251	9956	2506	2477	2481	2493	2529	2504
Kommuneforvaltningen	94490	95545	23409	23651	24113	24372	24052	24330
Ind. målte bank- og finanstjen.	-34184	-34538	-8502	-8502	-8738	-8797	-8455	-8470
Merverdi- og investeringsavgift	79256	82825	19386	19891	20807	22742	20381	20505
Andre produktskatter, netto	29115	30318	7429	7402	7818	7669	8129	8023
Statistiske avvik	-3	44	9	10	12	13	14	16
Fastlands-næringer	651036	666373	164405	160415	168421	173133	169280	164316
Markedsrettet	580889	603546	148448	143439	151570	160089	157210	151950
Ikke markedsrettet	209706	211118	52140	52366	53255	53356	53182	53406

15*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A15. Bruttoprodukt. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Bruttonasjonalprodukt	5,0	3,3	3,9	2,4	4,3	2,6	5,3	5,0
Jordbruk	-4,8	7,9	2,5	-8,5	12,3	6,9	7,8	57,5
Skogbruk	1,5	6,1	30,8	-5,8	-6,8	-5,5	-22,0	-21,9
Fiske og fiskeoppdrett	12,7	7,7	4,9	11,6	4,9	9,8	15,1	3,3
Olje og gassutvinning	11,8	6,9	4,1	2,4	13,7	7,6	16,6	17,2
Utv. av råolje og naturgass.	12,0	7,2	4,8	3,0	14,1	7,3	16,6	16,8
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	2,3	-6,3	-19,5	-23,5	-1,6	22,0	14,9	45,5
Bergverksdrift	5,6	2,6	11,2	4,1	-2,4	-0,8	6,3	-0,9
Industri	5,4	2,9	9,3	1,2	1,4	0,0	2,6	0,3
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobaksindustri	4,4	1,7	5,6	1,2	-0,6	0,9	4,7	0,7
Tekstil, bekledning og skotøy	9,3	-3,7	13,6	-3,4	-6,6	-16,8	-10,9	-4,3
Treforedling	9,4	4,6	9,5	7,1	3,8	-1,7	-5,1	-10,4
Grafisk produksjon	2,1	3,4	4,4	1,5	3,1	4,4	4,1	4,8
Raffinering	3,3	-9,4	-3,6	-8,1	-7,6	-17,9	0,4	1,8
Kjemiske råvarer	3,0	0,0	5,9	0,8	-3,0	-3,8	-1,6	-9,5
Kjemiske og minerale prod.	8,4	6,7	15,6	1,5	6,2	4,2	3,3	3,6
Metaller	8,9	-2,3	5,2	-4,4	-5,0	-4,8	1,6	3,7
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	5,0	5,1	12,0	2,8	4,5	1,5	4,0	-0,4
Trevare-, møbelindustri og annen industri	6,8	1,6	12,5	-0,6	-2,4	-2,5	0,7	2,9
Kraftforsyning	-5,6	8,7	1,9	8,3	8,4	16,6	7,9	-14,0
Bygg og anlegg	6,2	9,8	20,7	15,5	2,0	4,6	-0,3	-3,7
Varehandel	7,8	4,0	7,5	3,5	4,2	1,2	7,2	5,8
Hotell og restaurant	11,6	-0,5	-4,4	-1,3	1,2	1,8	1,3	1,2
Rørtransport	12,0	8,6	6,8	3,5	15,7	8,8	16,9	19,0
Samferdsel	10,3	7,1	9,0	6,8	5,7	7,1	2,9	6,4
Sjøfart	-7,0	0,4	3,9	2,7	-5,7	1,2	-5,7	4,4
Utenriks sjøfart	-8,7	0,8	4,8	3,6	-6,3	1,7	-6,3	5,1
Innenriks sjøfart	9,5	-3,1	-4,4	-4,4	-1,3	-2,6	0,2	-0,8
Bank og forsikring	6,6	-5,8	-4,9	-6,6	-7,6	-4,1	-1,3	8,5
Boligtjenester	1,0	1,0	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,3
Forretningsmessig tjenesteyting	4,6	0,2	-5,1	-0,9	14,3	-5,4	4,0	3,6
Privat tjenesteyting	-0,6	-0,1	-0,2	-0,6	0,1	0,2	2,1	0,7
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	1,1	0,6	-0,5	0,4	0,9	1,3	2,3	2,7
Statsforvaltningen	-0,7	-0,8	-0,8	-0,6	-0,9	-0,8	1,4	2,2
Sivilt	1,3	-0,1	-0,0	-0,1	-0,1	-0,0	1,6	2,5
Forsvar	-6,1	-2,9	-3,1	-2,1	-3,3	-3,0	0,9	1,1
Kommuneforvaltningen	1,9	1,1	-0,3	0,9	1,7	2,2	2,7	2,9
Ind. målte bank- og finanstjen.	4,7	1,0	0,7	-0,0	1,4	2,1	-0,5	-0,4
Merverdi- og investeringsavgift	6,3	4,5	5,2	5,2	4,7	3,1	5,1	3,1
Andre produktskatter, netto	7,5	4,1	5,8	2,7	5,8	2,4	9,4	8,4
Statistiske avvik.	208,4	231,2	-362,0	-446,2	56,3	62,1
Fastlands-næringer	4,0	2,4	3,4	1,8	2,7	1,5	3,0	2,4
Markedsrettet	6,3	3,9	4,9	2,5	5,3	3,0	5,9	5,9
Ikke markedsrettet	1,0	0,7	0,0	0,6	0,9	1,1	2,0	2,0

16*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A16. Bruttoprodukt. Prisindekser. 1993=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Bruttonasjonalprodukt	0,6	3,1	4,5	3,4	1,8	2,6	1,7	3,0
Jordbruk	1,5	-11,8	-6,0	-66,1	-10,7	-10,1	-8,2	-56,5
Skogbruk	-1,6	24,9	39,4	39,2	5,3	5,0	16,6	14,7
Fiske og fiskeoppdrett	5,6	-12,7	8,4	-11,5	-7,2	-37,6	-17,5	-29,2
Olje og gassutvinning	-9,8	-3,0	4,6	-1,9	-9,4	-4,4	6,9	13,5
Utv. av råolje og naturgass.	-10,3	-2,6	5,5	-1,5	-9,4	-4,2	7,0	13,5
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	8,6	-15,7	-17,2	-18,7	-10,2	-14,3	4,5	16,7
Bergverksdrift	-3,6	-2,6	2,6	-2,8	-1,9	-7,8	5,6	7,7
Industri.	2,7	10,5	9,0	10,3	12,4	10,6	4,6	6,0
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	-7,9	1,7	-1,2	-2,0	0,8	9,7	32,2	37,1
Tekstil, bekledning og skotøy	-1,6	4,2	1,1	2,0	8,3	6,1	1,5	1,4
Treforedling	4,9	62,6	44,8	56,9	82,9	67,2	-5,1	-28,1
Grafisk produksjon	5,2	0,2	0,2	0,3	-0,3	0,4	19,7	19,1
Raffinering.	12,7	5,4	-48,6	7,3	15,4	91,8	49,8	63,7
Kjemiske råvarer	6,1	29,1	38,4	38,6	39,5	2,9	-15,1	-12,1
Kjemiske og mineralske prod.	-0,0	6,6	0,5	9,1	12,1	5,9	4,2	3,7
Metaller	26,5	43,3	57,5	42,8	49,9	26,5	-8,6	-9,2
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	0,5	5,1	5,7	5,3	3,2	6,1	1,0	4,4
Trevare-, møbelindustri og annen industri	11,5	-0,3	5,2	0,1	-1,3	-4,4	-13,3	-13,3
Kraftforsyning	0,0	7,7	9,9	8,1	6,7	6,1	-0,5	1,5
Bygg og anlegg	4,6	7,9	7,0	10,2	6,8	8,3	11,7	10,4
Varehandel	-1,0	2,2	4,2	3,1	1,2	0,9	-8,6	-7,3
Hotell og restaurant	0,7	0,4	-2,9	-0,7	1,6	2,8	-2,8	-1,3
Rørtransport.	2,0	-1,5	-2,7	-2,7	-4,2	3,1	1,5	1,8
Samferdsel	-4,9	-0,0	0,4	0,1	1,5	-2,0	0,9	-1,0
Sjøfart	-3,6	-2,2	-4,8	4,7	-1,7	-6,7	11,8	-10,9
Utenriks sjøfart	-3,2	-2,7	-5,5	5,0	-2,6	-6,7	13,9	-10,8
Innenriks sjøfart	-6,9	1,2	2,9	2,8	6,4	-6,6	-6,8	-12,0
Bank og forsikring	-6,2	0,9	5,8	-15,2	-4,9	16,0	-13,6	20,1
Boligtjenester	0,1	0,8	0,1	0,4	1,1	1,5	1,9	2,1
Forretningsmessig tjenesteyting	2,4	3,3	2,7	3,5	3,6	3,4	3,7	3,8
Privat tjenesteyting	4,8	4,2	5,6	4,3	4,1	2,9	3,5	2,8
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	2,9	3,7	4,8	3,8	3,4	3,1	3,5	3,4
Statsforvaltningen	2,7	3,3	3,2	3,0	3,4	3,6	4,0	4,1
Sivilt.	1,8	3,5	3,3	3,4	3,5	4,0	4,3	4,2
Forsvar	5,2	2,6	2,9	1,8	3,0	2,7	3,0	3,6
Kommuneforvaltningen	2,9	3,9	5,5	4,2	3,3	2,8	3,3	3,1
Ind. målte bank- og finanstjen.	-8,8	-6,0	-4,8	-14,2	-3,3	-0,4	-4,1	0,3
Merverdi- og investeringsavgift	1,9	5,5	5,2	5,8	5,5	5,5	3,9	3,0
Andre produktskatter, netto	17,3	1,3	-0,4	1,2	-0,2	4,6	2,8	-3,4
Statistiske avvik.	-74,8	-66,5	.	.	-78,5	-85,4
Fastlands-næringer.	0,8	3,7	4,7	3,2	3,3	3,6	0,4	2,1
Markedsrettet	-1,8	2,5	4,7	2,3	0,9	2,1	0,8	3,4
Ikke markedsrettet	2,0	2,9	3,4	2,9	2,6	2,6	2,9	2,9

17*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A17. Hovedtall for konsum. Løpende priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Konsum i alt	620004	649111	154683	155727	165075	173626	163787	164233
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjon	434798	457138	107668	108190	116606	124675	114295	114011
Konsum i husholdninger	412881	434687	102119	102621	110961	118987	108426	108193
Konsum i ideelle organisasjoner	21917	22451	5549	5569	5645	5688	5869	5818
Konsum i offentlig forvaltning	185206	191973	47015	47537	48470	48951	49492	50222
Konsum i statsforvaltningen	74902	76847	18837	19017	19400	19594	19843	20227
Konsum i statsforvaltningen, individuelt	26029	27517	6743	6811	6946	7017	7099	7241
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	21061	20932	5129	5181	5286	5337	5414	5516
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt ellers	27812	28398	6965	7025	7168	7240	7330	7470
Konsum i kommuneforvaltningen	110304	115126	28178	28520	29070	29358	29649	29995
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt	93102	97505	23862	24159	24620	24864	25297	25602
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	17202	17621	4317	4361	4450	4493	4352	4393
Personlig konsum	553930	582161	138273	139160	148172	156556	146691	146855
Kollektivt konsum	66075	66951	16410	16567	16903	17070	17096	17378

Tabell A18. Hovedtall for konsum. Faste 1993-priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Konsum i alt	609452	620917	148130	149768	158127	164892	154818	154496
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjon	428584	439735	103503	104723	112474	119034	109272	108535
Konsum i husholdninger	407238	418662	98285	99473	107174	113729	103923	103240
Konsum i ideelle organisasjoner	21346	21073	5219	5249	5300	5305	5349	5295
Konsum i offentlig forvaltning	180868	181182	44626	45045	45653	45858	45545	45961
Konsum i statsforvaltningen	73232	72744	18061	18131	18283	18268	18427	18568
Konsum i statsforvaltningen, individuelt	25611	26253	6492	6537	6600	6623	6675	6747
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	20382	19743	4926	4910	4952	4954	5044	5046
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt ellers	27239	26748	6643	6684	6731	6691	6708	6775
Konsum i kommuneforvaltningen	107636	108438	26565	26914	27369	27590	27118	27393
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt	90867	91889	22502	22795	23184	23408	23147	23397
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	16769	16549	4063	4118	4185	4182	3971	3996
Personlig konsum	545062	557877	132498	134055	142259	149065	139095	138679
Kollektivt konsum	64390	63040	15632	15713	15868	15827	15723	15817

18*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A19. Hovedtall for konsum. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Konsum i alt.	3,1	1,9	0,6	2,0	2,8	2,0	4,5	3,2
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjon	4,1	2,6	1,1	2,9	3,8	2,6	5,6	3,6
Konsum i husholdninger	4,4	2,8	1,2	3,1	4,0	2,8	5,7	3,8
Konsum i ideelle organisasjoner	-1,4	-1,3	-1,6	-1,2	-1,1	-1,3	2,5	0,9
Konsum i offentlig forvaltning	0,7	0,2	-0,4	0,1	0,4	0,6	2,1	2,0
Konsum i statsforvaltningen	-1,2	-0,7	-0,4	-0,6	-0,8	-0,9	2,0	2,4
Konsum i statsforvaltningen, individuelt	2,2	2,5	2,7	2,5	2,3	2,6	2,8	3,2
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	-3,9	-3,1	-2,8	-2,8	-3,5	-3,5	2,4	2,8
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt ellers	-2,1	-1,8	-1,5	-1,8	-1,7	-2,1	1,0	1,4
Konsum i kommuneforvaltningen	2,0	0,7	-0,4	0,6	1,2	1,6	2,1	1,8
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt	1,9	1,1	-0,1	0,9	1,6	2,1	2,9	2,6
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	2,5	-1,3	-2,0	-1,3	-0,9	-1,1	-2,3	-3,0
Personlig konsum	3,7	2,4	1,0	2,5	3,3	2,5	5,0	3,4
Kollektivt konsum	-1,5	-2,1	-2,1	-2,0	-2,0	-2,3	0,6	0,7

Tabell A20. Hovedtall for konsum. Prisindekser. 1993=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Konsum i alt.	1,7	2,8	3,2	2,7	2,5	2,7	1,3	2,2
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjon	1,5	2,5	2,9	2,3	2,2	2,5	0,6	1,7
Konsum i husholdninger	1,4	2,4	2,8	2,3	2,1	2,5	0,4	1,6
Konsum i ideelle organisasjoner	2,7	3,8	4,6	3,7	3,4	3,4	3,2	3,6
Konsum i offentlig forvaltning	2,4	3,5	4,0	3,5	3,2	3,1	3,1	3,5
Konsum i statsforvaltningen	2,3	3,3	3,0	3,1	3,4	3,7	3,2	3,9
Konsum i statsforvaltningen, individuelt	1,6	3,1	3,0	3,1	3,3	3,2	2,4	3,0
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	3,3	2,6	2,3	2,2	2,9	3,0	3,1	3,6
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt ellers	2,1	4,0	3,6	3,7	3,9	4,8	4,2	4,9
Konsum i kommuneforvaltningen	2,5	3,6	4,7	3,8	3,1	2,8	3,1	3,3
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt	2,5	3,6	4,8	3,8	3,1	2,6	3,1	3,2
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	2,6	3,8	4,5	3,8	3,3	3,6	3,2	3,8
Personlig konsum	1,6	2,7	3,2	2,6	2,4	2,6	1,1	2,0
Kollektivt konsum	2,6	3,5	3,4	3,3	3,4	3,9	3,6	4,2

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A21. Konsum i husholdninger. Løpende priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Konsum i husholdninger	412881	434687	102119	102621	110961	118987	108426	108193
Matvarer, drikkevarer og tobakk	88324	93728	20862	23556	24303	25007	21723	23986
Klær og skotøy	26787	25969	5474	6243	6136	8116	5550	6309
Bolig, lys og brønsel	96935	101326	26360	24238	23695	27033	27670	25147
Møbler og husholdningsartikler	26567	28113	6157	5978	6987	8991	6565	6031
Helsepleie	10153	10736	2555	2659	2684	2837	2750	2824
Transport	64094	68910	15846	17504	18735	16825	18209	19887
Fritidssysler og underholdning	38107	40802	10007	8377	11353	11065	10648	8788
Utdanning	1992	2061	488	432	560	580	512	461
Hotell- og restauranttjenester	23173	23325	4854	5376	6739	6357	5003	5548
Andre varer og tjenester	34777	36952	10072	7862	8297	10721	10017	8620
Husholdningenes kjøp i utlandet	17713	17890	2742	3864	7136	4149	2956	4023
Utlendingers kjøp i Norge	-15740	-15127	-3300	-3469	-5664	-2694	-3177	-3430
Varekonsum	234526	247613	56742	59036	61574	70260	61081	61877
Tjenester	176382	184311	45935	43190	47915	47272	47566	45724
Tjenestekonsum, bolig	79263	81892	20240	20256	20497	20898	20893	21075
Tjenester, annet	97119	102420	25695	22934	27417	26374	26673	24649

Tabell A22. Konsum i husholdninger. Faste 1993-priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Konsum i husholdninger	407238	418662	98285	99473	107174	113729	103923	103240
Matvarer, drikkevarer og tobakk	86357	89649	20028	22493	23153	23974	20704	22607
Klær og skotøy	26414	25423	5460	6038	6070	7855	5780	6353
Bolig, lys og brønsel	96243	97982	25500	23582	22963	25937	26495	23914
Møbler og husholdningsartikler	26342	27674	6101	5878	6863	8832	6440	5870
Helsepleie	9945	9885	2412	2465	2450	2557	2447	2517
Transport	63252	65567	15173	16653	17790	15951	17330	18825
Fritidssysler og underholdning	37687	39761	9711	8208	10965	10876	10293	8636
Utdanning	1932	1940	467	413	526	534	466	420
Hotell- og restauranttjenester	22875	22706	4734	5174	6809	5990	4792	5214
Andre varer og tjenester	34516	35477	9238	8091	8266	9883	9449	8350
Husholdningenes kjøp i utlandet	17286	17298	2676	3827	6880	3915	2776	3781
Utlendingers kjøp i Norge	-15613	-14700	-3215	-3348	-5562	-2575	-3049	-3248
Varekonsum	230865	237868	54706	56539	59076	67547	59082	59227
Tjenester	174699	178196	44118	42455	46780	44843	45115	43479
Tjenestekonsum, bolig	78513	79597	19764	19797	19923	20113	20031	20082
Tjenester, annet	96186	98599	24354	22658	26857	24729	25084	23397

20*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A23. Konsum i husholdninger. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Konsum i husholdninger	4,4	2,8	1,2	3,1	4,0	2,8	5,7	3,8
Matvarer, drikkevarer og tobakk	3,1	3,8	0,8	5,2	5,6	3,4	3,4	0,5
Klær og skotøy	1,8	-3,8	-1,0	-2,9	-3,9	-6,1	5,9	5,2
Bolig, lys og brensel	1,6	1,8	-0,5	1,9	1,6	4,2	3,9	1,4
Møbler og husholdningsartikler	9,4	5,1	4,5	5,5	6,7	4,0	5,6	-0,1
Helsepleie	0,3	-0,6	0,5	-1,2	-1,6	-0,1	1,4	2,1
Transport	9,9	3,7	7,2	2,4	3,0	2,5	14,2	13,0
Fritidssysler og underholdning	6,4	5,5	5,7	5,7	5,2	5,4	6,0	5,2
Utdanning	-0,0	0,4	3,3	0,5	-1,2	-0,5	-0,2	1,6
Hotell- og restauranttjenester	8,4	-0,7	-5,9	-1,5	1,3	2,1	1,2	0,8
Andre varer og tjenester	3,6	2,8	0,4	3,1	3,2	4,5	2,3	3,2
Husholdningenes kjøp i utlandet	8,6	0,1	-8,3	-0,3	3,8	0,3	3,8	-1,2
Utlendingers kjøp i Norge	13,5	-5,8	3,2	-10,2	-11,9	4,8	-5,1	-3,0
Varekonsum.	5,1	3,0	1,7	4,0	4,1	2,4	8,0	4,8
Tjenester	3,9	2,0	1,4	1,1	1,8	3,7	2,3	2,4
Tjenestekonsum, bolig	1,8	1,4	1,7	0,9	1,0	2,0	1,3	1,4
Tjenester, annet.	5,8	2,5	1,2	1,3	2,4	5,1	3,0	3,3

Tabell A24. Konsum i husholdninger. Prisindekser. 1993=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Konsum i husholdninger	1,4	2,4	2,8	2,3	2,1	2,5	0,4	1,6
Matvarer, drikkevarer og tobakk	2,3	2,2	3,0	2,9	1,6	1,5	0,7	1,3
Klær og skotøy	1,4	0,7	1,1	0,5	0,8	0,7	-4,2	-3,9
Bolig, lys og brensel	0,7	2,7	2,9	2,3	2,4	3,1	1,0	2,3
Møbler og husholdningsartikler	0,9	0,7	0,8	0,9	0,9	0,5	1,0	1,0
Helsepleie	2,1	6,4	5,5	7,0	6,7	6,3	6,1	4,0
Transport	1,3	3,7	3,6	4,6	3,5	3,2	0,6	0,5
Fritidssysler og underholdning	1,1	1,5	1,7	1,1	2,1	1,0	0,4	-0,3
Utdanning	3,1	3,0	1,7	1,6	3,3	5,1	4,9	4,9
Hotell- og restauranttjenester	1,3	1,4	0,2	1,1	2,0	2,1	1,8	2,4
Andre varer og tjenester	0,8	3,4	4,9	0,4	0,9	6,3	-2,8	6,2
Husholdningenes kjøp i utlandet	2,5	0,9	-0,0	-0,9	1,4	2,6	3,9	5,4
Utlendingers kjøp i Norge	0,8	2,1	1,6	2,2	2,1	2,1	1,5	1,9
Varekonsum.	1,6	2,5	3,1	3,0	2,0	1,9	-0,3	0,1
Tjenester	1,0	2,4	2,4	1,6	2,3	3,4	1,3	3,4
Tjenestekonsum, bolig	1,0	1,9	1,5	1,6	1,9	2,6	1,9	2,6
Tjenester, annet.	1,0	2,9	3,1	1,6	2,6	4,0	0,8	4,1

21*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A25. Bruttoinvestering i fast realkapital. Løpende priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Bruttoinvestering i fast kapital	183560	197664	44848	48579	48061	56176	46009	49888
Bygg og anlegg	69516	83391	18618	20179	20944	23649	19073	19737
Oljeboring, oljeleting, olje-og gassrørledn.	21448	17938	3553	4473	5346	4565	4119	4924
Bore-rigger og moduler	26292	25911	5811	6500	5894	7707	5291	6446
Skip og båter	6753	4929	1982	1784	-453	1616	1212	1121
Transportmidler	17017	17432	4511	4321	4139	4461	5355	5583
Maskiner og utstyr	42532	48063	10373	11322	12191	14178	10960	12077
Jordbruk	4790	5315	921	1599	1493	1302	962	1684
Skogbruk	511	531	132	133	131	134	136	137
Fiske og fiskeoppdrett	823	671	217	183	118	154	256	103
Olje og gassutvinning	44856	41719	9646	10458	9808	11807	8968	10627
Utvinning av råolje og naturgass	45571	42059	9641	10453	10022	11942	8966	10778
Tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	-715	-340	4	5	-215	-135	2	-151
Bergverksdrift	247	442	100	102	101	138	72	54
Industri	10529	15190	2691	3711	4084	4703	3338	4106
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	2607	3008	552	821	728	906	577	697
Tekstil, bekledning og skotøy	183	176	53	44	33	47	39	41
Treforedling	549	1616	206	400	583	427	382	312
Grafisk produksjon	954	817	182	151	157	326	201	225
Raffinering	198	300	73	102	46	78	57	16
Kjemiske råvarer	1097	3073	439	869	913	852	594	557
Kjemiske og mineralskeprodukter	924	1159	229	266	325	338	286	383
Metaller	987	1478	297	283	355	544	422	772
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	2079	2361	463	499	644	756	517	684
Trevare-, møbelindustri og annen industri	951	1201	197	277	299	428	263	418
Kraftforsyning	4355	4527	776	1174	1195	1382	748	1099
Bygg og anlegg	925	1136	273	290	266	306	280	309
Varehandel	16647	19472	4647	4739	4654	5433	5143	4973
Hotell og restaurant	1687	1902	467	501	474	460	558	521
Rørtransport	8609	6086	766	1549	2299	1472	1224	1586
Samferdsel	14691	19831	4667	4530	4930	5705	5002	5330
Sjøfart	5995	4608	1852	1676	-502	1582	1027	1087
Utenriks sjøfart	5362	4043	1676	1546	-598	1419	890	994
Innenriks sjøfart	633	565	176	130	96	163	137	92
Bank og forsikring	3336	3870	937	974	946	1013	963	940
Boligtjenester	24271	28735	6993	6966	7140	7635	6843	6829
Forretningsmessig tjenesteyting	6664	7914	1922	2032	1935	2024	2121	2115
Privat tjenesteyting	6347	6552	1712	1619	1605	1617	1859	1680
Offentlig forvaltning	28276	29164	6129	6342	7384	9309	6510	6708
Bruttoinvestering, statsforvaltningen	13929	13488	2947	2905	3332	4304	3191	3053
Bruttoinvestering, kommuneforvaltningen	14347	15676	3182	3437	4052	5005	3319	3656
Fastlands-næringer	124732	145816	32759	35026	36552	41478	34928	36680

22*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A26. Bruttoinvestering i fast realkapital. Faste 1993-priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Bruttoinvestering i fast kapital	179759	187837	43184	46221	45487	52945	42963	47042
Bygg og anlegg	67343	76932	17485	18568	19268	21611	17188	17400
Oljeboring, oljeleting, olje-og gassrørledn.	20891	17232	3455	4322	5099	4356	3915	4588
Bore-rigger og moduler	25698	24706	5594	6205	5570	7336	4961	6632
Skip og båter	6945	4590	1988	1838	-715	1480	1125	1079
Transportmidler	15849	15860	4133	3828	3922	3977	4837	5013
Maskiner og utstyr	43034	48517	10529	11460	12344	14184	10937	12330
Jordbruk	4728	5154	903	1547	1443	1261	921	1612
Skogbruk	500	501	126	125	124	125	126	125
Fiske og fiskeoppdrett	821	634	214	181	107	132	244	95
Olje og gassutvinning	43810	39931	9331	10027	9315	11259	8440	10493
Utvinning av råolje og naturgass	44526	40273	9327	10022	9529	11394	8438	10644
Tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	-717	-341	4	5	-215	-135	2	-151
Bergverksdrift	245	439	101	101	101	136	70	53
Industri	10453	14719	2657	3599	3966	4497	3185	3947
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	2579	2927	542	800	715	870	554	661
Tekstil, bekledning og skotøy	182	173	52	43	32	46	37	40
Treforedling	538	1543	197	383	560	403	351	288
Grafisk produksjon	958	812	183	151	158	320	198	225
Raffinering	198	299	73	102	46	77	55	16
Kjemiske råvarer	1089	2903	434	819	856	795	557	527
Kjemiske og mineralskeprodukter	917	1137	226	262	320	329	275	377
Metaller	980	1437	296	278	349	514	402	730
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	2066	2319	459	491	636	733	504	677
Trevare-, møbelindustri og annen industri	946	1169	194	270	294	412	252	406
Kraftforsyning	4316	4380	760	1131	1157	1332	715	1049
Bygg og anlegg	885	1063	258	267	255	282	259	287
Varehandel	16224	18626	4491	4493	4519	5124	4848	4726
Hotell og restaurant	1647	1809	448	471	457	433	516	483
Rørtransport	8446	5742	727	1473	2170	1372	1158	1498
Samferdsel	14267	18993	4462	4299	4787	5444	4693	4988
Sjøfart	6181	4289	1858	1728	-757	1460	947	1047
Utenriks sjøfart	5542	3715	1677	1591	-852	1299	811	958
Innenriks sjøfart	639	574	181	138	95	161	136	90
Bank og forsikring	3290	3727	913	935	915	965	912	895
Boligtjenester	23526	26510	6565	6407	6565	6972	6166	6020
Forretningsmessig tjenesteyting	6469	7512	1846	1913	1855	1898	1977	1975
Privat tjenesteyting	6246	6246	1651	1534	1539	1522	1749	1580
Offentlig forvaltning	27706	27562	5873	5991	6970	8729	6036	6169
Bruttoinvestering, statsforvaltningen	13651	12823	2834	2763	3162	4064	2971	2831
Bruttoinvestering, kommuneforvaltningen	14056	14739	3038	3228	3808	4665	3064	3337
Fastlands-næringer	121961	138449	31449	33131	34854	39015	32554	34094

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A27. Bruttoinvestering i fast realkapital. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Bruttoinvestering i fast kapital	6,9	4,5	7,1	0,3	-0,3	10,9	-0,5	1,8
Bygg og anlegg	15,3	14,2	31,8	24,4	3,3	5,4	-1,7	-6,3
Oljeboring, oljeleting, olje-og gassrørledn.	5,1	-17,5	-29,9	-36,8	2,5	4,9	13,3	6,2
Bore-rigger og moduler	-24,3	-3,9	-1,0	-23,3	-8,9	25,7	-11,3	6,9
Skip og båter	-9,0	-33,9	-43,8	-11,7	-155,0	.	-43,4	-41,3
Transportmidler	61,0	0,1	2,8	1,7	2,7	-6,4	17,0	30,9
Maskiner og utstyr	11,9	12,7	17,8	10,6	14,7	9,3	3,9	7,6
Jordbruk	17,3	9,0	11,6	7,7	6,9	11,4	2,0	4,2
Skogbruk	0,0	0,1	0,6	-0,1	-0,0	-0,1	-0,6	-0,4
Fiske og fiskeoppdrett	59,2	-22,8	-16,8	-20,7	-27,5	-30,2	13,9	-47,5
Olje og gassutvinning	-14,3	-8,9	-6,7	-23,2	-13,3	12,4	-9,6	4,6
Utvinning av råolje og naturgass	-11,8	-9,6	-12,2	-24,1	-10,9	13,8	-9,5	6,2
Tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	-212,7	-52,4	-100,6	-103,0	-520,7	.	-49,1	.
Bergverksdrift	7,1	79,0	202,9	107,2	47,3	43,6	-30,5	-47,6
Industri	8,3	40,8	42,8	58,8	38,6	29,8	19,9	9,7
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	1,8	13,5	3,5	40,8	0,6	12,0	2,1	-17,3
Tekstil, bekledning og skotøy	-6,9	-5,4	49,3	-14,7	-14,5	-23,7	-28,8	-6,7
Treforedling	-42,9	186,6	273,9	315,4	282,5	63,0	78,0	-24,8
Grafisk produksjon	21,0	-15,3	-0,4	-20,3	-39,0	-1,9	7,8	48,8
Raffinering	-45,0	51,0	178,5	158,0	12,2	-15,2	-24,8	-84,8
Kjemiske råvarer	67,5	166,6	165,9	256,2	224,1	84,0	28,5	-35,6
Kjemiske og mineralskeprodukter	-1,8	24,1	26,5	14,4	61,5	6,0	21,7	43,7
Metaller	75,6	46,7	93,5	49,6	20,6	46,2	35,6	163,2
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	-5,1	12,3	14,4	2,2	5,6	26,0	9,9	37,8
Trevare-, møbelindustri og annen industri	85,8	23,6	35,7	34,5	-6,3	42,6	30,2	50,2
Kraftforsyning	-18,0	1,5	27,4	-7,7	-2,2	1,6	-5,9	-7,3
Bygg og anlegg	32,9	20,1	21,9	20,2	21,1	17,4	0,4	7,6
Varehandel	25,1	14,8	27,4	18,9	7,6	8,6	8,0	5,2
Hotell og restaurant	12,1	9,8	16,1	22,3	0,7	2,5	15,3	2,6
Rørtransport	26,2	-32,0	-54,3	-56,7	-4,3	15,4	59,4	1,7
Samferdsel	37,3	33,1	30,0	35,2	31,6	35,5	5,2	16,0
Sjøfart	-12,6	-30,6	-44,0	-8,4	-165,5	-921,1	-49,0	-39,4
Utenriks sjøfart	-12,2	-33,0	-45,8	-6,7	-181,3	-524,0	-51,6	-39,8
Innenriks sjøfart	-16,4	-10,1	-17,7	-24,2	-12,9	25,3	-25,1	-34,8
Bank og forsikring	66,0	13,3	29,3	25,2	0,1	4,5	-0,1	-4,2
Boligtjenester	34,9	12,7	31,6	19,4	6,1	-0,1	-6,1	-6,0
Forretningsmessig tjenesteyting	29,8	16,1	34,7	29,2	5,8	1,8	7,1	3,2
Privat tjenesteyting	4,8	0,0	15,0	7,7	-10,5	-8,6	5,9	3,0
Offentlig forvaltning	1,6	-0,5	3,1	3,0	5,0	-8,7	2,8	3,0
Bruttoinvestering, statsforvaltningen	-1,5	-6,1	0,7	1,6	5,1	-20,4	4,8	2,5
Bruttoinvestering, kommuneforvaltningen	4,7	4,9	5,6	4,2	5,0	4,7	0,9	3,4
Fastlands-næringer	17,2	13,5	22,6	18,7	10,4	5,9	3,5	2,9

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A28. Bruttoinvestering i fast realkapital. Prisindekser. 1993=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Bruttoinvestering i fast kapital	2,1	3,1	2,5	2,8	3,6	3,2	3,1	0,9
Bygg og anlegg	3,2	5,0	4,9	6,2	4,6	4,8	4,2	4,4
Oljeboring, oljeføting, olje-og gassrørledn.	2,7	1,4	0,9	1,7	1,7	0,3	2,3	3,7
Bore-rigger og moduler	2,3	2,5	2,7	2,9	2,9	1,4	2,7	-7,2
Skip og båter	-2,8	10,4	2,7	-1,0	-36,9	.	8,0	7,0
Transportmidler	7,4	2,4	2,1	-1,8	3,0	6,3	1,4	-1,3
Maskiner og utstyr	-1,2	0,2	-1,3	-0,4	1,2	1,0	1,7	-0,9
Jordbruk	1,3	1,8	0,5	1,8	2,2	2,1	2,4	1,0
Skogbruk	2,2	3,7	3,2	4,4	3,6	3,7	3,6	3,2
Fiske og fiskeoppdrett	0,2	5,7	2,4	1,3	9,3	14,3	3,7	7,4
Olje og gassutvinning	2,4	2,0	1,6	2,4	2,6	1,4	2,8	-2,9
Utvinning av råolje og naturgass	2,3	2,0	1,7	2,4	2,5	1,3	2,8	-2,9
Tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	-0,2	-0,0	3,6	5,7	-2,3	-3,1	2,5	-5,3
Bergverksdrift	0,7	-0,1	-1,5	0,2	0,5	0,3	3,2	0,9
Industri	0,7	2,5	0,5	2,2	3,0	3,3	3,4	0,9
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	1,1	1,7	0,8	1,2	1,5	2,7	2,3	2,7
Tekstil, bekledning og skotøy	0,5	1,7	0,4	2,0	2,6	2,2	4,6	0,5
Treforedling	2,0	2,7	3,6	3,2	3,2	2,8	4,1	3,8
Grafisk produksjon	-0,5	1,1	-0,9	-0,5	1,6	2,3	2,4	0,1
Raffinering	0,3	0,2	-0,6	0,1	1,2	0,8	3,1	5,2
Kjemiske råvarer	0,7	5,1	1,1	5,4	6,1	6,1	5,2	-0,5
Kjemiske og mineralskeprodukter	0,8	1,1	0,1	0,7	1,7	1,7	2,6	0,2
Metaller	0,8	2,1	-0,5	1,2	1,7	4,3	5,0	3,9
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	0,6	1,2	0,2	0,7	1,1	2,2	1,6	-0,5
Trevare-, møbelindustri og annen industri	0,5	2,2	0,7	1,8	2,4	2,5	2,5	0,4
Kraftforsyning	0,9	2,4	1,2	3,3	2,6	2,3	2,4	0,9
Bygg og anlegg	4,6	2,2	0,8	0,9	2,3	4,7	2,1	-1,0
Varehandel	2,6	1,9	0,7	1,1	1,8	3,6	2,5	-0,2
Hotell og restaurant	2,4	2,6	2,2	2,7	2,2	3,3	3,7	1,5
Rørtransport	1,9	4,0	5,9	4,4	2,3	1,8	0,3	0,6
Samferdsel	3,0	1,4	1,6	-0,9	2,4	2,2	1,9	1,4
Sjøfart	-3,0	10,8	2,7	-0,9	-34,0	-16,5	8,8	6,9
Utenriks sjøfart	-3,3	12,5	3,1	-0,6	-30,1	-7,3	9,7	6,8
Innenriks sjøfart	-0,8	-0,8	-0,7	-4,0	0,7	0,2	4,4	8,4
Bank og forsikring	1,4	2,4	1,7	2,7	2,3	2,9	2,8	0,8
Boligtjenester	3,2	5,1	5,0	6,3	4,7	4,9	4,2	4,3
Forretningsmessig tjenesteyting	3,0	2,3	1,6	2,0	1,9	3,4	3,1	0,8
Privat tjenesteyting	1,6	3,2	2,5	3,6	3,1	3,9	2,5	0,8
Offentlig forvaltning	2,1	3,7	3,1	3,4	4,2	4,0	3,4	2,7
Bruttoinvestering, statsforvaltningen	2,0	3,1	2,6	1,8	4,2	3,5	3,3	2,5
Bruttoinvestering, kommuneforvaltningen	2,1	4,2	3,6	4,8	4,1	4,3	3,4	2,9
Fastlands-næringer	2,3	3,0	2,4	2,8	3,1	3,5	3,0	1,8

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A29. Eksport. Løpende priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Eksport i alt	334837	355041	89294	86302	88500	90945	97528	97513
Varer	245559	267225	68084	64865	64608	69668	76297	75963
Råolje og naturgass	106440	113231	28000	28003	26353	30875	34002	36962
Skip, nybygde	4428	4138	546	2277	949	366	324	810
Skip, eldre	5247	5791	1358	685	2251	1497	1504	598
Borerigger og moduler	11	63	12	1	46	4	11	12
Oljplattform, eldre	850	492	27	37	254	174	36	169
Produksjonshull	61	97	23	24	25	25	24	27
Andre varer	128522	143413	38118	33838	34730	36727	40396	37385
Jordbruk, skogbruk og fiske	6646	6767	1694	1658	1584	1831	1684	1804
Bergverksprodukter	2331	2271	540	548	556	627	662	593
Industriprodukter	118853	133131	35556	31390	32277	33908	37479	34773
Nærings- og nytelsesmidler	16473	17161	4545	3492	4283	4841	5286	4071
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	2206	2138	616	506	489	527	546	516
Trevarer	2952	3003	860	738	679	726	678	710
Treforedlingsprodukter	9290	12864	3244	2997	3298	3325	3263	2805
Grafiske produkter	377	378	98	90	95	95	147	126
Raffinerte oljeprodukter	13476	12988	3677	3568	3206	2537	3927	4029
Kjemiske råvarer mv.	10828	12019	3363	2891	3184	2581	3204	2775
Kjemiske og mineralske produkter	7834	8923	2247	2266	2108	2302	2362	2300
Metaller	26241	29798	8308	7204	7053	7233	8158	7723
Verkstedprodukter	26585	31065	7896	7027	7210	8932	9111	8995
Møbler og andre industriprodukter	2591	2794	702	611	672	809	797	723
Elektrisk kraft	692	1244	328	242	313	361	571	215
Tjenester	89278	87816	21210	21437	23892	21277	21231	21550
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	44339	44924	11392	11360	11143	11029	11381	11317
Oljevirkosomhet, div. tjenesteeksport	582	624	154	158	153	159	177	177
Tjen. i tilkn. til olje og gassutv.	1799	1155	348	269	312	226	251	252
Olje og gasstransport med rør	2065	2176	571	493	450	662	735	753
Reisetrafikk	15740	15127	3300	3469	5664	2694	3177	3430
Andre tjenester	24753	23810	5445	5688	6170	6507	5510	5621

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A30. Eksport. Faste 1993-priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Eksport i alt	341828	354689	88149	85221	89704	91615	95322	92631
Varer	253637	269145	67387	64210	66281	71267	75114	71973
Råolje og naturgass	116112	125818	30700	29844	30493	34781	35308	35435
Skip, nybygde	4339	4001	528	2210	914	349	311	778
Skip, eldre	5157	6307	1454	766	2495	1592	1556	594
Borerigger og moduler	11	60	12	1	44	4	10	11
Oljplattformer, eldre	850	492	27	37	254	174	36	169
Produksjonshull	60	95	23	24	24	24	23	25
Andre varer	127108	132372	34644	31328	32057	34343	37869	34960
Jordbruk, skogbruk og fiske	6395	7342	1607	1628	1759	2347	1786	2067
Bergverksprodukter	2323	2271	513	552	560	646	636	585
Industriprodukter	117864	121809	32310	28962	29475	31062	35164	32220
Nærings- og nytelsesmidler	16398	16760	4374	3473	4236	4677	5095	4062
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	2303	2188	619	526	507	536	562	531
Trevarer	2672	2556	692	615	592	657	613	650
Treforedlingsprodukter	8990	9406	2602	2288	2281	2235	2531	2374
Grafiske produkter	448	377	87	93	105	93	169	158
Raffinerte oljeprodukter	14871	14863	4232	3999	3734	2899	4196	3926
Kjemiske råvarer mv.	10255	9928	2728	2300	2579	2321	2902	2358
Kjemiske og mineralske produkter	7993	8595	2139	2245	2073	2139	2319	2181
Metaller	23581	22484	6289	5479	5306	5410	6451	6175
Verkstedprodukter	27817	31909	7889	7336	7352	9333	9558	9104
Møbler og andre industriprodukter	2536	2743	661	609	710	763	768	700
Elektrisk kraft	526	950	213	186	263	288	283	88
Tjenester	88191	85544	20762	21011	23422	20348	20208	20659
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	43940	44084	11346	11037	10880	10822	10911	11076
Oljevirkosomhet, div. tjenesteeksport	569	594	148	151	145	150	168	168
Tjen. i tilkn. til olje og gassutv.	1720	1169	348	275	316	229	242	235
Olje og gasstransport med rør	1818	2116	591	512	508	505	695	692
Reisetrafikk	15613	14700	3215	3348	5562	2575	3049	3248
Andre tjenester	24532	22880	5114	5687	6012	6067	5143	5240

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A31. Eksport. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Eksport i alt	8,2	3,8	6,8	2,0	5,8	0,8	8,1	8,7
Varer	11,1	6,1	9,6	4,6	9,8	1,2	11,5	12,1
Råolje og naturgass	11,6	8,4	4,6	4,4	14,8	10,0	15,0	18,7
Skip, nybygde	37,1	-7,8	-30,0	672,4	-43,1	-79,4	-41,1	-64,8
Skip, eldre	-23,4	22,3	139,5	-42,3	225,6	-35,2	7,0	-22,5
Borerigger og moduler	-98,7	450,4	66,1	-67,6	.	.	-9,8	.
Oljplattform, eldre	-20,0	-42,1	-95,8	-78,3	.	900,0	33,3	356,8
Produksjonshull	-13,6	59,0	21,9	26,7	125,8	106,9	1,8	7,5
Andre varer	13,1	4,1	15,1	1,1	2,1	-0,8	9,3	11,6
Jordbruk, skogbruk og fiske	11,3	14,8	16,3	15,0	16,1	12,7	11,1	27,0
Bergverksprodukter	3,5	-2,2	-0,3	-5,9	-11,8	10,2	24,0	5,9
Industriprodukter	13,8	3,3	15,0	0,3	1,3	-2,4	8,8	11,2
Nærings- og nytelsesmidler	18,3	2,2	8,9	-6,2	8,1	-1,8	16,5	17,0
Tekstiler, bekleddingsvarer og skotøy	34,6	-5,0	40,7	11,2	-22,5	-27,1	-9,2	1,0
Trevarer	3,0	-4,3	11,3	-11,6	-6,6	-8,9	-11,5	5,8
Treforedlingsprodukter	14,7	4,6	22,9	3,7	-2,1	-4,3	-2,7	3,8
Grafiske produkter	26,6	-15,9	0,9	-10,0	-7,5	-36,5	95,3	71,0
Raffinerte oljeprodukter	26,8	-0,0	19,1	8,0	5,3	-28,8	-0,8	-1,8
Kjemiske råvarer mv.	6,3	-3,2	13,0	-16,7	5,2	-11,7	6,4	2,5
Kjemiske og mineralske produkter	14,7	7,5	25,9	6,4	-6,0	8,1	8,5	-2,8
Metaller	9,6	-4,7	6,6	-7,1	-12,2	-5,7	2,6	12,7
Verkstedprodukter	11,1	14,7	19,1	10,6	12,2	16,5	21,2	24,1
Møbler og andre industriprodukter	9,7	8,1	7,4	3,7	10,5	10,3	16,2	15,0
Elektrisk kraft	-40,6	80,6	78,9	80,8	59,4	107,3	32,8	-52,8
Tjenester	0,6	-3,0	-1,5	-5,3	-4,3	-0,6	-2,7	-1,7
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	-4,6	0,3	6,6	-0,4	-4,1	-0,4	-3,8	0,3
Oljevirkosomhet, div. tjenesteeeksport	-30,2	4,4	-1,4	1,6	11,8	6,9	13,1	10,8
Tjen. i tilkn. til olje og gassutv.	-2,6	-32,0	-35,2	-23,1	-28,2	-40,3	-30,4	-14,5
Olje og gasstransport med rør	9,5	16,4	19,1	8,8	26,2	12,6	17,7	35,1
Reisetrafikk	13,5	-5,8	3,2	-10,2	-11,9	4,8	-5,1	-3,0
Andre tjenester	4,1	-6,7	-16,6	-11,0	3,0	-1,7	0,6	-7,9

28*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A32. Eksport. Prisindekser. 1993=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Eksport i alt	-2,0	2,2	6,0	3,2	-0,4	0,4	1,0	4,0
Varer	-3,2	2,6	8,0	3,6	-0,8	-0,1	0,5	4,5
Råolje og naturgass	-8,3	-1,8	4,4	-1,1	-7,3	-3,0	5,6	11,2
Skip, nybygde	2,0	1,4	3,0	2,4	1,9	1,6	0,7	1,0
Skip, eldre	1,8	-9,8	-8,2	-10,6	-9,9	-8,9	3,5	12,7
Borerigger og moduler	1,2	4,1	3,2	2,7	2,2	.	1,6	1,2
Produksjonshull	2,3	0,0	-0,2	0,1	0,8	-1,0	2,5	4,7
Andre varer	1,1	7,1	11,0	8,2	6,0	3,8	-3,1	-1,0
Jordbruk, skogbruk og fiske	3,9	-11,3	2,8	-9,3	-12,4	-22,0	-10,6	-14,3
Bergverksprodukter	0,3	-0,4	6,0	-0,4	-1,5	-4,4	-1,1	2,2
Industriprodukter	0,8	8,4	11,4	9,4	7,4	5,8	-3,1	-0,4
Nærings- og nytelsesmidler	0,5	1,9	4,7	0,1	1,0	1,7	-0,2	-0,3
Tekstiler, bekleingsvarer og skotøy	-4,2	2,0	-2,9	-1,5	4,5	5,0	-2,3	1,0
Trevarer	10,5	6,3	19,6	12,5	3,2	-7,3	-10,9	-9,1
Treforedlingsprodukter	3,3	32,3	26,3	31,4	38,8	35,0	3,4	-9,8
Grafiske produkter	-15,8	19,2	27,8	20,5	3,7	25,7	-23,2	-18,1
Raffinerte oljeprodukter	-9,4	-3,6	-5,5	0,0	-7,9	-1,1	7,7	15,0
Kjemiske råvarer mv.	5,6	14,7	21,2	21,4	17,6	-0,6	-10,5	-6,3
Kjemiske og mineralske produkter	-2,0	5,9	1,0	8,1	9,4	4,1	-3,1	4,5
Metaller	11,3	19,1	26,8	20,5	18,8	11,3	-4,3	-4,9
Verkstedprodukter	-4,4	1,9	6,3	1,9	-2,4	1,7	-4,8	3,1
Møbler og andre industriprodukter	2,2	-0,3	4,2	-3,1	-3,8	1,3	-2,3	2,9
Elektrisk kraft	31,6	-0,5	19,1	7,9	-14,6	-5,3	31,1	88,4
Tjenester	1,2	1,4	0,5	2,0	1,0	2,1	2,8	2,2
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	0,9	1,0	0,4	2,9	0,8	-0,1	3,9	-0,7
Oljevirkosomhet, div. tjenesteeksport	2,3	2,7	3,2	2,7	2,2	2,2	1,6	1,2
Tjen. i tilkn. til olje og gassutv.	4,6	-5,5	-6,7	-7,4	-3,4	-4,3	3,6	9,6
Olje og gasstransport med rør	13,6	-9,5	-14,0	-15,6	-24,9	18,6	9,4	13,1
Reisetrafikk	0,8	2,1	1,6	2,2	2,1	2,1	1,5	1,9
Andre tjenester	0,9	3,1	3,0	2,2	2,6	4,6	0,6	7,2

29*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A33. Import. Løpende priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Import i alt	282104	299352	71130	73395	75114	79713	74034	74438
Varer	197914	216841	52621	52649	51983	59588	56432	55962
Skip, nybygde og eldre	7994	6324	2192	1425	761	1946	1152	485
Oljeplattformer og moduler, nybygde og eldre	253	359	52	50	78	179	33	1685
Oljevirkosomhet, div. vareimport	4108	6183	815	940	1574	2854	1944	1233
Andre varer	185559	203975	49562	50234	49570	54609	53303	52559
Jordbruk, skogbruk og fiske	6998	7890	2168	2100	1663	1959	2302	1912
Råolje	867	1121	326	356	270	169	218	254
Bergverksprodukter	2769	2802	660	733	634	775	834	668
Industriprodukter	174143	191914	46316	46940	46971	51687	49703	48999
Nærings- og nytelsesmidler	8374	8927	1874	2313	2449	2291	2163	2340
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	15219	15201	4377	2899	4466	3459	4063	2976
Trevarer	3519	3883	993	988	880	1022	947	1033
Treforedlingsprodukter	5263	6469	1608	1573	1594	1694	1693	1544
Grafiske produkter	2529	2799	676	624	687	812	836	716
Raffinerte oljeprodukter	8493	8747	2014	2341	2241	2151	2087	2224
Kjemiske råvarer mv.	8397	9449	2432	2458	2352	2207	2309	2387
Kjemiske og mineralske produkter	18781	20551	4930	5195	4989	5437	5277	5508
Metaller	19703	21043	4964	5361	5008	5710	5587	5419
Verkstedprodukter	67270	77813	18397	18796	18311	22309	20530	20046
Møbler og andre industriprodukter	6092	6587	1594	1452	1513	2028	1686	1557
Transportmidler mv. uten tilsv. norsk produksj	10503	10445	2457	2940	2481	2567	2525	3249
Elektrisk kraft	782	248	92	105	32	19	246	726
Tjenester	84190	82511	18509	20746	23131	20125	17602	18476
Skipsfartens driftsutg. i utlandet	18606	19284	5000	4789	4802	4693	4753	4839
Oljeboring, driftsutg. i utlandet	902	1331	238	330	430	333	362	290
Oljevirkosomhet, div. tjenesteimport	6721	4257	674	1554	1312	717	795	729
Reisetrafikk	26206	26763	4854	6020	9388	6501	5243	6351
Andre tjenester	31755	30876	7743	8053	7199	7881	6449	6267

30*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A34. Import. Faste 1993-priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Import i alt	279766	294127	69593	72896	73877	77761	72085	73659
Varer	197474	215340	52208	52509	51803	58820	55575	56344
Skip, nybygde og eldre	8173	6873	2352	1601	844	2074	1201	496
Oljeplattformer og moduler, nybygde og eldre	255	517	62	65	90	301	42	2503
Oljevirkksomhet, div. vareimport	4017	5860	784	900	1490	2686	1841	1167
Andre varer	185028	202090	49010	49943	49378	53759	52491	52178
Jordbruk, skogbruk og fiske	6563	7023	1900	1880	1503	1740	1964	1717
Råolje	943	1244	349	382	328	185	214	218
Bergverksprodukter	2386	2434	553	674	569	637	705	567
Industriprodukter	174676	191179	46153	46896	46947	51183	49470	49133
Nærings- og nytelsesmidler	7977	8297	1749	2141	2319	2089	1945	2141
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	15649	15900	4646	3213	4560	3481	4187	3215
Trevarer	3324	3431	870	876	783	902	870	929
Treforedlingsprodukter	5204	5510	1439	1335	1316	1420	1422	1342
Grafiske produkter	2575	2770	650	604	675	842	742	635
Raffinerte oljeprodukter	8285	9034	2073	2256	2452	2252	1996	2023
Kjemiske råvarer mv.	8251	8934	2172	2291	2201	2270	2369	2330
Kjemiske og mineralske produkter	18755	20620	5022	5310	4924	5365	5556	5678
Metaller	19415	19607	4615	5088	4728	5177	5332	5262
Verkstedprodukter	69076	80840	19060	19606	19094	23080	21119	21308
Møbler og andre industriprodukter	6095	6549	1580	1450	1547	1973	1649	1519
Transportmidler mv. uten tilsv. norsk produksj	10070	9687	2279	2728	2347	2333	2282	2750
Elektrisk kraft	460	209	54	111	30	15	138	543
Tjenester	82292	78787	17385	20387	22075	18940	16509	17315
Skipsfartens driftsutg. i utlandet	17880	17892	4499	4580	4366	4447	4428	4495
Oljeboring, driftsutg. i utlandet	889	1278	229	322	414	314	340	271
Oljevirkksomhet, div. tjenesteimport	6654	4099	656	1497	1257	689	768	701
Reisetrafikk	25571	25887	4736	5964	9052	6135	4924	5970
Andre tjenester	31298	29631	7266	8024	6987	7355	6050	5878

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A35. Import. Faste 1993-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Import i alt	6,9	5,1	4,9	3,6	4,1	7,8	3,6	1,0
Varer	9,9	9,0	8,8	6,7	8,0	12,5	6,4	7,3
Skip, nybygde og eldre	-24,7	-15,9	-28,3	-35,0	-23,3	56,4	-48,9	-69,0
Oljeplassformer og moduler, nybygde og eldre	-87,2	102,7	-43,5	18,7	.	228,6	-32,3	.
Oljevirkosomhet, div. vareimport	-32,8	45,9	-26,3	-26,6	88,0	187,8	134,7	29,7
Andre varer	15,0	9,2	12,6	9,8	7,1	7,7	7,1	4,5
Jordbruk, skogbruk og fiske	34,6	7,0	30,3	24,9	-7,6	-11,9	3,4	-8,7
Råolje	-17,5	32,0	48,5	66,9	30,8	-18,9	-38,7	-43,1
Bergverksprodukter	-4,8	2,0	-15,0	1,2	4,5	21,5	27,3	-15,8
Industriprodukter	14,7	9,4	12,5	9,3	7,6	8,7	7,2	4,8
Nærings-og nytelsesmidler	0,2	4,0	-0,0	4,5	14,5	-3,0	11,2	0,0
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	11,0	1,6	14,9	2,6	-0,4	-10,7	-9,9	0,1
Trevarer	27,0	3,2	32,4	2,2	-8,8	-5,1	0,0	6,1
Treforedlingsprodukter	12,0	5,9	10,8	4,2	4,0	4,6	-1,1	0,6
Grafiske produkter	3,1	7,6	4,1	8,4	0,3	16,8	14,3	5,2
Raffinerte oljeprodukter	7,0	9,0	15,4	-4,5	22,0	6,4	-3,7	-10,3
Kjemiske råvarer mv.	15,2	8,3	15,4	2,3	5,4	11,2	9,1	1,7
Kjemiske og mineralske produkter	10,6	9,9	14,9	10,3	5,8	9,1	10,6	6,9
Metaller	16,9	1,0	-6,1	6,7	-7,8	12,4	15,5	3,4
Verkstedprodukter	16,7	17,0	21,4	15,1	17,4	15,0	10,8	8,7
Møbler og andre industriprodukter	7,9	7,5	9,6	1,5	5,7	11,9	4,4	4,8
Transportmidler mv. uten tilsv. norsk produksj	41,4	-3,8	-10,5	13,7	-10,0	-7,3	0,1	0,8
Elektrisk kraft	707,0	-54,5	-68,2	-26,3	-30,2	-84,8	155,9	391,0
Tjenester	0,4	-4,3	-5,1	-3,5	-4,0	-4,6	-5,0	-15,1
Skipfartens driftsutg. i utlandet	-2,2	0,1	7,7	-2,4	-2,9	-1,5	-1,6	-1,8
Oljeboring, driftsutg. i utlandet	-39,6	43,8	11,9	43,3	86,1	32,1	48,4	-15,9
Oljevirkosomhet, div. tjenesteimport	31,7	-38,4	-44,8	-31,9	-43,9	-33,0	17,2	-53,2
Reisetrafikk	7,3	1,2	-2,5	0,8	3,9	0,8	4,0	0,1
Andre tjenester	-6,1	-5,3	-8,0	-0,8	-4,7	-7,8	-16,7	-26,7

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A36. Import. Prisindekser. 1993=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Import i alt	0,8	0,9	1,0	0,9	0,9	0,8	0,5	0,4
Varer	0,2	0,5	0,6	0,9	0,2	0,1	0,7	-0,9
Skip, nybygde og eldre	-2,2	-5,9	-4,1	-8,9	-8,1	-5,6	2,9	9,8
Oljeplattformer og moduler, nybygde og eldre	-0,9	-30,0	-14,0	-29,8	.	-36,7	-6,3	-12,6
Oljevirkosomhet, div. vareimport	2,3	3,2	3,2	2,7	2,2	2,2	1,6	1,2
Andre varer	0,3	0,6	0,7	1,2	0,3	0,4	0,4	0,1
Jordbruk, skogbruk og fiske	6,6	5,4	8,1	2,2	2,2	8,3	2,7	-0,3
Råolje	-8,1	-2,0	-0,7	3,0	-11,0	0,7	9,2	25,3
Bergverksprodukter	16,1	-0,8	10,9	-5,7	-7,2	-1,5	-0,7	8,3
Industriprodukter	-0,3	0,7	0,6	1,4	0,5	0,3	0,1	-0,4
Nærings-og nytelsesmidler	5,0	2,5	1,4	3,4	0,9	4,3	3,8	1,1
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	-2,7	-1,7	-3,5	-2,4	-1,4	1,0	3,0	2,6
Trevarer	5,9	6,9	9,5	9,8	6,0	3,4	-4,7	-1,5
Treforedlingsprodukter	1,1	16,1	13,0	17,9	19,4	14,6	6,5	-2,4
Grafiske produkter	-1,8	2,9	3,9	4,1	5,5	-1,0	8,2	9,0
Raffinerte oljeprodukter	2,5	-5,5	-3,6	1,8	-15,1	-4,2	7,6	6,0
Kjemiske råvarer mv.	1,8	3,9	11,4	6,3	4,2	-5,6	-13,0	-4,5
Kjemiske og mineralske produkter	0,1	-0,5	-3,7	-2,0	2,2	1,6	-3,2	-0,9
Metaller	1,5	5,8	13,8	8,5	0,5	1,1	-2,6	-2,3
Verkstedprodukter	-2,6	-1,2	-3,3	-1,3	0,7	-0,8	0,7	-1,9
Møbler og andre industriprodukter	-0,0	0,6	1,5	0,9	0,6	-0,4	1,3	2,3
Transportmidler mv. uten tilsv. norsk produksj	4,3	3,4	4,2	1,3	3,3	4,6	2,6	9,6
Elektrisk kraft	70,0	-30,3	-10,5	-27,7	-33,5	-35,1	4,5	40,8
Tjenester	2,3	2,4	2,7	1,0	2,7	3,1	0,1	4,9
Skipsfartens driftsutg. i utlandet	4,1	3,6	4,0	1,4	6,3	2,4	-3,4	2,9
Oljeboring, driftsutg. i utlandet	1,5	2,6	2,5	2,1	2,4	3,5	2,5	4,5
Oljevirkosomhet, div. tjenesteimport	3,0	2,8	4,1	3,2	2,0	2,3	0,7	0,2
Reisetrafikk	2,5	0,9	-0,0	-0,9	1,4	2,6	3,9	5,4
Andre tjenester	1,2	2,7	2,9	1,8	2,3	4,0	0,0	6,2

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A37. Driftsregnskapet overfor utlandet. Løpende priser. Millioner kroner

	1994	1995	95:1	95:2	95:3	95:4	96:1	96:2
Eksport i alt	334837	355041	89294	86302	88500	90945	97528	97513
Varer	245559	267225	68084	64865	64608	69668	76297	75963
Tjenester	89278	87816	21210	21437	23892	21277	21231	21550
Import i alt	282104	299352	71130	73395	75114	79713	74034	74438
Varer	197914	216841	52621	52649	51983	59588	56432	55962
Tjenester	84190	82511	18509	20746	23131	20125	17602	18476
Eksportoverskudd	52733	55689	18164	12907	13386	11232	23494	23075
Inntekter	29154	31143	7885	7186	7832	8240	8865	7669
Renteinntekter	19068	21823	5689	5134	5277	5723	5935	5171
Aksjeutbytte m.v. til Norge	1899	2853	530	995	758	570	1375	689
Reinvestert fortjeneste	-1095	-2179	-413	-811	-556	-399	-1204	-453
Andre løpende overføringer til Norge	9282	8646	2079	1868	2353	2346	2759	2262
Utgifter	60870	58436	15028	15033	12711	15664	14107	14689
Renteutgifter	24975	24378	6876	6619	4720	6163	6035	5914
Aksjeutbytte m.v. fra Norge	10944	11489	3934	4812	1305	1438	3176	4944
Reinvestert fortjeneste	4170	1953	-710	-1112	1934	1841	353	-1024
Andre løpende overføringer fra Norge	20781	20616	4928	4714	4752	6222	4543	4855
Overskudd på rente og stønadsbalansen	-31716	-27293	-7143	-7847	-4879	-7424	-5242	-7020
Overskudd på driftsbalansen	21017	28396	11021	5060	8507	3808	18252	16055
Omvurderinger, netto	2672	10092	6613	54	-8687	12112	-1026	2825
Kapitaloverføringer, netto	-1084	-1224	-56	-79	-66	-1023	-34	-52
Nedgang i Norges nettogjeld	22605	37264	17578	5035	-246	14897	17192	18828

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

A38. Utenriksregnskap. Driftsregnskap. Millioner kroner.

	1992 - 1995				Januar-Juni		Jun.96
	1992	1993	1994	1995	1995	1996	
Varer og tjenester							
Eksport ialt	300 094	315 960	334 837	355 041	175 596	195 041	31 837
Varer	219 981	228 335	245 559	267 225	132 949	152 259	24 898
Råolje og naturgass	97 157	104 068	106 440	113 231	56 003	70 964	11 948
Skip	13 617	9 895	9 674	9 929	4 866	3 236	525
Oljevirkksomhet, diverse varer	210	1 942	922	652	124	278	20
Andre varer	108 997	112 430	128 523	143 413	71 956	77 781	12 405
Tjenester	80 113	87 625	89 278	87 816	42 647	42 782	6 939
Bruttofrakter	42 090	46 068	44 339	44 924	22 752	22 698	3 445
Oljevirkksomhet, diverse tjenester	452	815	582	624	312	354	59
Oljeboring	1 668	1 766	1 799	1 155	617	503	63
Rørtransport	1 508	1 660	2 065	2 176	1 064	1 488	251
Reisetrafikk	12 650	13 757	15 740	15 127	6 769	6 607	1 296
Samferdsel	6 598	6 485	7 534	8 271	3 770	4 275	813
Finans- og forretningstjenester	11 659	13 372	12 562	12 410	5 897	5 363	798
Tjenester ellers	3 488	3 702	4 657	3 129	1 466	1 494	214
Import ialt	245 807	261 669	282 104	299 352	144 525	148 470	25 545
Varer	168 494	179 678	197 914	216 841	105 270	112 393	19 421
Skip	6 799	10 860	7 991	6 324	3 617	1 636	116
Oljevirkksomhet, diverse varer	4 007	7 974	4 361	6 542	1 857	4 895	2 081
Andre varer	157 688	160 844	185 562	203 975	99 796	105 862	17 224
Tjenester	77 313	81 991	84 190	82 511	39 255	36 077	6 124
Driftsutgifter skipsfart, ekskl. bunkers	18 376	18 290	18 606	19 284	9 789	9 592	1 533
Oljevirkksomhet, diverse tjenester	3 905	4 953	6 721	4 257	2 228	1 524	243
Driftsutgifter oljeboring, ekskl. bunkers	1 209	1 472	902	1 331	568	652	92
Reisetrafikk	23 066	23 840	26 206	26 763	10 874	11 594	2 126
Samferdsel	3 425	4 300	4 618	4 425	2 275	1 879	349
Finans- og forretningstjenester	13 565	15 390	14 539	14 128	7 477	6 398	1 112
Tjenester ellers	13 767	13 746	12 598	12 323	6 044	4 438	669
Vare- og tjenestebalansen¹	54 287	54 291	52 733	55 689	31 071	46 571	6 292
Renter og stønader mv.							
Fra utlandet	27 142	27 759	29 153	31 143	15 071	16 534	2 355
Lønn	1 180	1 180	1 190	1 200	600	600	100
Renteinntekter	17 667	16 007	19 068	21 823	10 823	11 106	1 554
Aksjeutbytte mv.	1 042	1 162	708	1 653	925	1 464	184
Reinvestert fortjeneste	-3 176	-1 467	-1 095	-2 179	-1 224	-1 657	-202
Løpende overføringer	10 429	10 877	9 282	8 646	3 947	5 021	719
Til utlandet.	53 644	57 063	60 868	58 436	30 061	28 796	5 041
Lønn	2 774	3 774	3 223	3 510	1 762	1 806	300
Renteutgifter	25 409	25 007	24 974	24 378	13 495	11 949	2 083
Aksjeutbytte mv.	14 637	15 181	7 721	7 979	6 984	6 314	580
Reinvestert fortjeneste	-8 633	-7 307	4 169	1 953	-1 822	-671	379
Løpende offentlige overføringer	6 804	6 598	7 396	8 027	3 210	3 465	633
Andre løpende overføringer	12 653	13 810	13 385	12 589	6 432	5 933	1 066
Rente- og stønadsbalansen¹	-26 502	-29 304	-31 715	-27 293	-14 990	-12 262	-2 686
Driftsbalansen overfor utlandet¹	27 785	24 987	21 018	28 396	16 081	34 309	3 606
Kapitaloverføringer fra utlandet	888	2 172	540	421	194	121	21
Kapitaloverføringer til utlandet	1 958	2 394	1 625	1 645	329	207	33
Netto finansinvestering	26 715	24 765	19 933	27 172	15 946	34 223	3 594
Memo: Skipsfartens netto fraktinntekter.	16 873	21 348	19 168	19 101	9 660	9 848	1 384

¹ Positive tall angir overskudd, negative tall angir underskudd.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

A39. Utenriksregnskap. Kapitalregnskap. Millioner kroner.

	1992 - 1995				Januar-Juni		Jun.96
	1992	1993	1994	1995	1995	1996	
Norske investeringer i utlandet ialt	4 671	4 591	5 988	26 127	17 280	61 608	10 463
Direkte investeringer i utlandet	-747	5 096	11 939	13 395	3 008	15 053	738
Aksjer og andeler	712	6 771	7 159	10 780	2 580	16 067	158
Reinvestert fortjeneste	-3 176	-1 467	-1 095	-2 179	-1 224	-1 657	-202
Annen kapital	1 717	-208	5 875	4 794	1 652	643	782
Porteføljeinvesteringer i utlandet	12 256	-14 816	-6 350	21 104	16 479	2 876	309
Aksjer og andeler	2 774	877	-1 642	1 739	262	58	428
Banker	-950	458	324	408	-140	-12
Andre sektorer	2 774	1 827	-2 100	1 415	-146	198	440
Andre verdipapirer	9 482	-15 693	-4 708	19 365	16 217	2 818	-119
Banker	11 371	-7 592	-1 254	1 980	844	2 078	-83
Andre sektorer	-1 889	-8 101	-3 454	17 385	15 373	740	-36
Andre finansinvesteringer i utlandet	-2 295	-43 967	-1 682	-9 554	-893	7 120	-2 787
Varekreditter	-10 451	-14 722	-17 909	-9 852	-7 331	-11 740	-826
Lån til utlandet	-3 115	-7 108	2 936	5 599	4 521	6 289	439
Banker	-2 924	-6 896	-73	2 941	3 445	6 802	785
Andre sektorer	-191	-212	3 009	2 658	1 076	-513	-346
Kontanter og innskudd	7 565	-24 265	3 999	-8 801	1 925	7 052	-2 273
Banker	7 399	-21 017	2 992	-5 064	3 245	5 484	-1 294
Andre sektorer	166	-3 248	1 007	-3 737	-1 320	1 568	-979
Annen kapital	3 706	2 128	9 292	3 500	-8	5 519	-127
Internasjonale reserver	-4 543	58 278	2 081	1 182	-1 314	36 559	12 203
Trekkrettigheter IMF	-1 580	1 535	-224	422	-348	-686	-220
Reserveposisjon IMF	671	-776	713	6 058	3 188	103	51
Utenlandsk valuta	-3 634	57 519	1 592	-5 298	-4 154	37 142	12 372
Utenlandske investeringer i Norge ialt	2 724	-7 091	-5 850	26 837	19 629	43 717	11 772
Direkte investeringer i Norge	-4 152	7 034	8 773	10 601	4 801	1 690	288
Aksjer og andeler	2 633	12 494	1 093	3 214	1 241	5 841	690
Reinvestert fortjeneste	-8 633	-7 307	4 169	1 953	-1 822	-671	379
Annen kapital	1 848	1 847	3 511	5 434	5 382	-3 480	-781
Porteføljeinvesteringer i Norge	5 374	-8 336	-2 915	10 124	260	-11 287	400
Aksjer og andeler	4 860	2 728	6 058	3 584	1 229	2 227	461
Banker	-577	1 082	119	1 034	-217	780	160
Andre sektorer	5 437	1 646	5 939	2 550	1 446	1 447	301
Andre verdipapirer	514	-11 064	-8 973	6 540	-969	-13 514	-61
Banker	-4 642	-12 852	-3 234	-2 104	-2 172	-3 488	-229
Andre sektorer	5 156	1 788	-5 739	8 644	1 203	-10 026	168
Andre finansinvesteringer i Norge	1 502	-5 789	-11 708	6 112	14 568	53 314	11 084
Varekreditter	-200	-6 815	-6 393	464	693	715	643
Lån fra utlandet	12 442	2 728	-3 601	5 513	5 752	15 929	1 990
Norges Bank	-	4 689	1 318	-2 138	-2 050	3 949	3 099
Banker	-3 100	-4 201	-1 107	-609	-342	5 918	1 369
Andre sektorer	15 542	2 240	-3 812	8 260	8 144	6 062	-2 478
Kontanter og innskudd	-15 300	-1 667	-3 967	-870	8 351	32 783	6 449
Norges Bank	4 520	-4 137	-69	163	79	-15	58
Banker	-19 820	2 470	-3 898	-1 033	8 272	32 798	6 391
Annen kapital	4 560	-35	2 253	1 005	-228	3 887	2 002
Ufordelte kapitaltransaksjoner og statistiske avvik, netto	24 768	13 083	8 095	27 882	18 295	16 332	4 903
Netto finansinvestering	26 715	24 765	19 933	27 172	15 946	34 223	3 594
Omvurderinger, netto	-2 835	-11 108	2 673	10 092	6 667	1 799	-1 550
Endring i Norges nettofordringer	23 880	13 657	22 606	37 264	22 613	36 022	2 044

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

A40. Utenriksregnskap, månedstall. Driftsregnskap. Millioner kroner.

	Jan.95	Feb.95	Mar.95	Apr.95	Mai.95	Jun.95
Varer og tjenester						
Eksport ialt	29 358	28 055	31 881	27 002	30 524	28 776
Varer	22 590	21 270	24 224	20 633	23 425	20 807
Råolje og naturgass.	9 879	9 064	9 057	9 800	9 234	8 969
Skip	522	366	1 016	159	1 929	874
Oljevirkosomhet, diverse varer	23	17	22	21	20	21
Andre varer	12 166	11 823	14 129	10 653	12 242	10 943
Tjenester	6 768	6 785	7 657	6 369	7 099	7 969
Bruttofrakter	3 569	3 688	4 135	3 588	3 825	3 947
Oljevirkosomhet, diverse tjenester	51	51	52	53	53	52
Oljeboring	140	121	87	74	92	103
Rørtransport	203	170	198	164	157	172
Reisetrafikk	1 041	1 075	1 184	790	1 067	1 612
Samferdsel	548	517	661	639	672	733
Finans- og forretningstjenester	979	892	1 079	866	989	1 092
Tjenester ellers	237	271	261	195	244	258
Import ialt	22 414	22 297	26 419	21 872	25 944	25 579
Varer	16 323	16 502	19 796	15 304	19 256	18 089
Skip	342	478	1 372	89	523	813
Oljevirkosomhet, diverse varer	284	293	290	316	344	330
Andre varer	15 697	15 731	18 134	14 899	18 389	16 946
Tjenester	6 091	5 795	6 623	6 568	6 688	7 490
Driftsutgifter skipsfart, ekskl. bunkers	1 574	1 554	1 872	1 542	1 572	1 675
Oljevirkosomhet, diverse tjenester	225	225	224	518	518	518
Driftsutgifter oljeboring, ekskl. bunkers	77	68	93	71	102	157
Reisetrafikk	1 519	1 499	1 836	1 760	1 824	2 436
Samferdsel	336	330	336	443	393	437
Finans- og forretningstjenester	1 430	1 216	1 250	1 242	1 178	1 161
Tjenester ellers	930	903	1 012	992	1 101	1 106
Vare- og tjenestebalansen¹	6 944	5 758	5 462	5 130	4 580	3 197
Renter og stønader mv.						
Fra utlandet	2 737	2 197	2 951	2 140	2 555	2 491
Lønn	100	100	100	100	100	100
Renteinntekter	1 849	1 642	2 198	1 431	1 894	1 809
Aksjeutbytte mv.	147	34	49	131	135	429
Reinvestert fortjeneste	-209	-101	-103	-145	-209	-457
Løpende overføringer	850	522	707	623	635	610
Til utlandet	4 571	5 850	4 607	4 434	5 479	5 120
Lønn	292	292	300	292	292	294
Renteutgifter	1 794	3 058	2 024	1 872	2 327	2 420
Aksjeutbytte mv.	38	2 621	391	1 528	1 800	606
Reinvestert fortjeneste	744	-1 843	389	-643	-712	243
Løpende offentlige overføringer	508	508	508	562	562	562
Andre løpende overføringer	1 195	1 214	995	823	1 210	995
Rente- og stønadsbalansen¹	-1 834	-3 653	-1 656	-2 294	-2 924	-2 629
Driftsbalansen overfor utlandet¹	5 110	2 105	3 806	2 836	1 656	568
Kapitaloverføringer fra utlandet	31	28	36	28	34	37
Kapitaloverføringer til utlandet	50	45	56	61	56	61
Netto finansinvestering	5 091	2 088	3 786	2 803	1 634	544
Memo: Skipsfartens netto fraktinntekter.	1 458	1 601	1 658	1 515	1 716	1 712

¹ Positive tall angir overskudd, negative tall angir underskudd.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

A40. Utenriksregnskap, månedstall. Driftsregnskap. Millioner kroner.

	Jul.95	Aug.95	Sep.95	Okt.95	Nov.95	Des.95
Varer og tjenester						
Eksport ialt	29 268	29 318	29 914	31 671	29 366	29 908
Varer	21 143	20 916	22 549	24 513	22 159	22 996
Råolje og naturgass	8 428	8 760	9 165	9 986	9 805	11 084
Skip	2 320	288	592	942	508	413
Oljevirksomhet, diverse varer	20	66	239	161	21	21
Andre varer	10 375	11 802	12 553	13 424	11 825	11 478
Tjenester	8 125	8 402	7 365	7 158	7 207	6 912
Bruttofrakter	3 598	3 931	3 614	3 809	3 609	3 611
Oljevirksomhet, diverse tjenester	51	51	51	53	53	53
Oljeboring	87	106	119	81	67	78
Rørtransport	159	141	150	204	217	241
Reisetrafikk	2 185	2 003	1 476	1 000	868	826
Samferdsel	661	754	707	786	827	766
Finans- og forretningstjenester	1 149	1 181	991	979	1 106	1 107
Tjenester ellers	235	235	257	246	460	230
Import ialt	23 217	25 708	26 189	28 321	26 987	24 405
Varer	15 119	17 973	18 891	21 079	20 380	18 129
Skip	98	8	655	447	439	1 060
Oljevirksomhet, diverse varer	536	590	526	953	952	1 128
Andre varer	14 485	17 375	17 710	19 679	18 989	15 941
Tjenester	8 098	7 735	7 298	7 242	6 607	6 276
Driftsutgifter skipsfart, ekskl. bunkers	1 459	1 721	1 622	1 562	1 596	1 535
Oljevirksomhet, diverse tjenester	437	438	437	240	240	237
Driftsutgifter oljeboring, ekskl. bunkers	109	158	163	149	78	106
Reisetrafikk	3 666	3 035	2 687	2 660	2 129	1 712
Samferdsel	364	333	319	373	401	360
Finans- og forretningstjenester	998	1 087	1 090	1 204	1 084	1 188
Tjenester ellers	1 065	963	980	1 054	1 079	1 138
Vare- og tjenestebalansen¹	6 051	3 610	3 725	3 350	2 379	5 503
Renter og stønader mv.						
Fra utlandet	2 940	2 576	2 316	2 239	3 154	2 847
Lønn	100	100	100	100	100	100
Renteinntekter	1 878	1 831	1 568	1 461	2 308	1 954
Aksjeutbytte mv.	76	278	104	105	56	109
Reinvestert fortjeneste	-111	-273	-172	-125	-103	-171
Løpende overføringer	997	640	716	698	793	855
Til utlandet.	3 948	4 353	4 410	4 888	4 582	6 194
Lønn	287	294	293	291	292	291
Renteutgifter	1 256	1 740	1 724	1 699	1 422	3 042
Aksjeutbytte mv.	125	75	231	129	57	378
Reinvestert fortjeneste	662	720	552	689	747	405
Løpende offentlige overføringer	535	535	535	1 070	1 070	1 072
Andre løpende overføringer	1 083	989	1 075	1 010	994	1 006
Rente- og stønadsbalansen¹	-1 008	-1 777	-2 094	-2 649	-1 428	-3 347
Driftsbalansen overfor utlandet¹	5 043	1 833	1 631	701	951	2 156
Kapitaloverføringer fra utlandet	37	33	40	37	40	40
Kapitaloverføringer til utlandet	62	52	62	352	351	437
Netto finansinvestering	5 018	1 814	1 609	386	640	1 759
Memo: Skipsfartens netto fraktinntekter.	1 628	1 639	1 444	1 712	1 470	1 548

¹ Positive tall angir overskudd, negative tall angir underskudd.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

A40. Utenriksregnskap, månedstall. Driftsregnskap. Millioner kroner.

	Jan.96	Feb.96	Mar.96	Apr.96	Mai.96	Jun.96
Varer og tjenester						
Eksport ialt	32 580	31 134	33 813	32 979	32 698	31 837
Varer	25 255	24 348	26 692	25 766	25 300	24 898
Råolje og naturgass	11 457	10 686	11 859	12 760	12 254	11 948
Skip	368	684	776	275	608	525
Oljevirksomhet, diverse varer	23	21	26	18	170	20
Andre varer	13 407	12 957	14 031	12 713	12 268	12 405
Tjenester	7 325	6 786	7 121	7 213	7 398	6 939
Bruttofrakter	4 010	3 540	3 831	3 894	3 978	3 445
Oljevirksomhet, diverse tjenester	59	59	59	59	59	59
Oljeboring	80	82	89	102	87	63
Rørtransport	242	238	255	251	251	251
Reisetrafikk	1 042	1 031	1 104	959	1 175	1 296
Samferdsel	604	692	641	863	662	813
Finans- og forretningstjenester	1 037	838	844	883	963	798
Tjenester ellers	251	306	298	202	223	214
Import ialt	23 906	23 784	26 345	24 565	24 325	25 545
Varer	18 098	18 273	20 062	18 268	18 271	19 421
Skip	603	296	253	98	270	116
Oljevirksomhet, diverse varer	662	652	663	421	416	2 081
Andre varer	16 833	17 325	19 146	17 749	17 585	17 224
Tjenester	5 808	5 511	6 283	6 297	6 054	6 124
Driftsutgifter skipsfart, ekskl. bunkers	1 598	1 550	1 605	1 684	1 622	1 533
Oljevirksomhet, diverse tjenester	265	265	265	243	243	243
Driftsutgifter oljeboring, ekskl. bunkers	59	78	225	106	92	92
Reisetrafikk	1 655	1 676	1 912	2 150	2 075	2 126
Samferdsel	298	261	304	348	319	349
Finans- og forretningstjenester	1 189	940	1 123	1 024	1 010	1 112
Tjenester ellers	744	741	849	742	693	669
Vare- og tjenestebalansen¹	8 674	7 350	7 468	8 414	8 373	6 292
Renter og stønader mv.						
Fra utlandet	3 391	2 453	3 021	2 543	2 771	2 355
Lønn	100	100	100	100	100	100
Renteinntekter	2 343	1 542	2 050	1 721	1 896	1 554
Aksjeutbytte mv.	296	50	729	90	115	184
Reinvestert fortjeneste	-349	-104	-751	-109	-142	-202
Løpende overføringer	1 001	865	893	741	802	719
Til utlandet	4 446	5 375	4 286	4 638	5 010	5 041
Lønn	300	299	300	304	303	300
Renteutgifter	1 721	2 765	1 549	1 733	2 098	2 083
Aksjeutbytte mv.	1 551	308	418	989	2 468	580
Reinvestert fortjeneste	-749	564	538	74	-1 477	379
Løpende offentlige overføringer	522	522	522	633	633	633
Andre løpende overføringer	1 101	917	959	905	985	1 066
Rente- og stønadsbalansen¹	-1 055	-2 922	-1 265	-2 095	-2 239	-2 686
Driftsbalansen overfor utlandet¹	7 619	4 428	6 203	6 319	6 134	3 606
Kapitaloverføringer fra utlandet	17	29	21	18	15	21
Kapitaloverføringer til utlandet	38	33	30	34	39	33
Netto finansinvestering	7 598	4 424	6 194	6 303	6 110	3 594
Memo: Skipsfartens netto fraktinntekter	1 869	1 457	1 682	1 648	1 808	1 384

¹ Positive tall angir overskudd, negative tall angir underskudd.

39*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

A41. Utenriksregnskap, månedstall. Kapitalregnskap. Millioner kroner.

	Jan.95	Feb.95	Mar.95	Apr.95	Mai.95	Jun.95
Norske investeringer i utlandet ialt	8 453	6 307	4 257	-7 505	5 022	746
Direkte investeringer i utlandet	1 384	427	897	570	-158	-112
Aksjer og andeler	1 362	263	37	361	422	135
Reinvestert fortjeneste	-209	-101	-103	-145	-209	-457
Annen kapital	231	265	963	354	-371	210
Porteføljinvesteringer i utlandet	2 373	3 231	2 518	1 145	3 985	3 227
Aksjer og andeler	37	-193	113	-121	55	371
Banker	1	4	-7	348	87	-25
Andre sektorer	36	-197	120	-469	-32	396
Andre verdipapirer	2 336	3 424	2 405	1 266	3 930	2 856
Banker	-177	-106	253	147	304	423
Andre sektorer	2 513	3 530	2 152	1 119	3 626	2 433
Andre finansinvesteringer i utlandet	2 369	-2 036	-531	-7	4 118	-4 806
Varekreditter	-420	266	-2 307	1 026	-3 412	-2 484
Lån til utlandet	-669	48	1 305	1 146	654	2 037
Banker	127	659	-252	1 302	1 028	581
Andre sektorer	-796	-611	1 557	-156	-374	1 456
Kontanter og innskudd	4 572	-1 468	608	-2 320	4 283	-3 750
Banker	2 779	-924	-552	1 319	5 037	-4 414
Andre sektorer	1 793	-544	1 160	-3 639	-754	664
Annen kapital	-1 114	-882	-137	141	2 593	-609
Internasjonale reserver	2 327	4 685	1 373	-9 213	-2 923	2 437
Trekkrettheter IMF	-148	999	-365	-269	251	-816
Reserveposisjon IMF	476	1 396	408	377	280	251
Utenlandsk valuta	1 999	2 290	1 330	-9 321	-3 454	3 002
Utenlandske investeringer i Norge ialt . .	9 497	3 799	3 856	-2 699	4 879	297
Direkte investeringer i Norge	3 137	-125	2 962	-1 640	-980	1 447
Aksjer og andeler	-71	99	625	152	192	244
Reinvestert fortjeneste	744	-1 843	389	-643	-712	243
Annen kapital	2 464	1 619	1 948	-1 149	-460	960
Porteføljinvesteringer i Norge	681	-2 408	-1 333	1 917	1 824	-421
Aksjer og andeler	-839	161	-610	152	2 031	334
Banker	-972	13	-184	-44	927	43
Andre sektorer	133	148	-426	196	1 104	291
Andre verdipapirer	1 520	-2 569	-723	1 765	-207	-755
Banker	-29	-488	-998	-383	-275	1
Andre sektorer	1 549	-2 081	275	2 148	68	-756
Andre finansinvesteringer i Norge	5 679	6 332	2 227	-2 976	4 035	-729
Varekreditter	-575	476	386	-98	86	418
Lån fra utlandet	-752	-1 994	-2 517	7 487	6 564	-3 036
Norges Bank	-2 365	859	-1 321	712	6 901	-6 836
Banker	-42	-218	138	65	-207	-78
Andre sektorer	1 655	-2 635	-1 334	6 710	-130	3 878
Kontanter og innskudd	7 136	8 069	3 719	-11 184	-1 718	2 329
Norges Bank	-32	9	18	-36	-46	166
Banker	7 168	8 060	3 701	-11 148	-1 672	2 163
Annen kapital	-130	-219	639	819	-897	-440
Ufordelte kapitaltransaksjoner og statistiske avvik, netto	6 135	-420	3 385	7 609	1 491	95
Netto finansinvestering	5 091	2 088	3 786	2 803	1 634	544
Omvurderinger, netto	1 907	1 024	3 682	2 038	-1 790	-194
Endring i Norges nettofordringer	6 998	3 112	7 468	4 841	-156	350

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

A41. Utenriksregnskap, månedstall. Kapitalregnskap. Millioner kroner.

	Jul.95	Aug.95	Sep.95	Okt.95	Nov.95	Des.95
Norske investeringer i utlandet ialt	-3 029	7 944	9 967	-6 209	6 419	-6 245
Direkte investeringer i utlandet	-595	655	6 805	305	497	2 720
Aksjer og andeler	-401	618	7 184	293	194	312
Reinvestert fortjeneste	-111	-273	-172	-125	-103	-171
Annen kapital	-83	310	-207	137	406	2 579
Porteføljeinvesteringer i utlandet	-580	3 906	-4 330	580	1 317	3 732
Aksjer og andeler	411	66	426	161	-42	455
Banker	-67	-1	-8	14	6	-28
Andre sektorer	478	67	434	147	-48	483
Andre verdipapirer	-991	3 840	-4 756	419	1 359	3 277
Banker	-392	357	237	-65	76	923
Andre sektorer	-599	3 483	-4 993	484	1 283	2 354
Andre finansinvesteringer i utlandet	-1 515	1 283	524	-5 388	4 650	-8 215
Varekreditter	-66	-942	-303	-9	-1 453	252
Lån til utlandet	-79	-244	763	552	1 764	-1 678
Banker	-478	-830	-458	887	1 481	-1 106
Andre sektorer	399	586	1 221	-335	283	-572
Kontanter og innskudd	-2 164	1 482	-2 235	-6 617	2 728	-3 920
Banker	-99	-374	-2 567	-4 692	2 120	-2 697
Andre sektorer	-2 065	1 856	332	-1 925	608	-1 223
Annen kapital	794	987	2 299	686	1 611	-2 869
Internasjonale reserver	-339	2 100	6 968	-1 706	-45	-4 482
Trekkrettigheter IMF	389	-32	-281	284	324	86
Reserveposisjon IMF	469	242	1 119	263	284	493
Utenlandsk valuta	-1 197	1 890	6 130	-2 253	-653	-5 061
Utenlandske investeringer i Norge ialt	-4 711	6 251	1 849	380	7 669	-4 230
Direkte investeringer i Norge	-181	280	2 960	1 232	515	994
Aksjer og andeler	12	-405	2 247	-8	-73	200
Reinvestert fortjeneste	662	720	552	689	747	405
Annen kapital	-855	-35	161	551	-159	389
Porteføljeinvesteringer i Norge	4 508	2 520	-37	-1 709	-355	4 937
Aksjer og andeler	1 173	1 277	1 280	-560	-753	-62
Banker	55	94	-16	297	40	781
Andre sektorer	1 118	1 183	1 296	-857	-793	-843
Andre verdipapirer	3 335	1 243	-1 317	-1 149	398	4 999
Banker	23	467	-568	-170	171	145
Andre sektorer	3 312	776	-749	-979	227	4 854
Andre finansinvesteringer i Norge	-9 038	3 451	-1 074	857	7 509	-10 161
Varekreditter	-257	-574	276	447	75	-196
Lån fra utlandet	-3 501	-1 382	2 063	-21	2 028	574
Norges Bank	-730	-1 041	1 949	-1 412	252	894
Banker	-33	-139	85	-23	-50	-107
Andre sektorer	-2 738	-202	29	1 414	1 826	-213
Kontanter og innskudd	-5 627	5 555	-2 706	-905	5 399	-10 937
Norges Bank	-69	5	-46	40	-36	190
Banker	-5 558	5 550	-2 660	-945	5 435	-11 127
Annen kapital	347	-148	-707	1 336	7	398
Ufordelte kapitaltransaksjoner og statistiske avvik, netto	3 336	121	-6 509	6 975	1 890	3 774
Netto finansinvestering	5 018	1 814	1 609	386	640	1 759
Omvurderinger, netto	961	-190	-9 458	11 583	2 694	-2 165
Endring i Norges nettofordringer	5 979	1 624	-7 849	11 969	3 334	-406

41*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

A41. Utenriksregnskap, månedstall. Kapitalregnskap. Millioner kroner.

	Jan.96	Feb.96	Mar.96	Apr.96	Mai.96	Jun.96
Norske investeringer i utlandet ialt	17 119	2 587	10 496	17 598	3 345	10 463
Direkte investeringer i utlandet	-398	1 424	472	430	12 387	738
Aksjer og andeler	803	235	1 732	1 177	11 962	158
Reinvestert fortjeneste	-349	-104	-751	-109	-142	-202
Annen kapital	-852	1 293	-509	-638	567	782
Porteføljeinvesteringer i utlandet	6 274	457	-3 144	-38	-982	309
Aksjer og andeler	-21	248	240	143	-980	428
Banker	-68	-26	-6	-12	-16	-12
Andre sektorer	47	274	246	155	-964	440
Andre verdipapirer	6 295	209	-3 384	-181	-2	-119
Banker	-761	1 268	-195	1 232	617	-83
Andre sektorer	7 056	-1 059	-3 189	-1 413	-619	-36
Andre finansinvesteringer i utlandet	10 438	-2 370	7 031	11 027	-16 219	-2 787
Varekreditter	-2 564	-1 320	-964	-1 814	-4 252	-826
Lån til utlandet	2 425	-1 840	1 878	2 819	568	439
Banker	2 136	-553	2 184	1 953	297	785
Andre sektorer	289	-1 287	-306	866	271	-346
Kontanter og innskudd	8 804	-1 437	5 073	10 212	-13 327	-2 273
Banker	7 747	-2 981	3 427	9 394	-10 809	-1 294
Andre sektorer	1 057	1 544	1 646	818	-2 518	-979
Annen kapital	1 773	2 227	1 044	-190	792	-127
Internasjonale reserver	805	3 076	6 137	6 179	8 159	12 203
Trekkrettigheter IMF	-588	-45	-17	171	13	-220
Reserveposisjon IMF	-45	52	-25	-47	117	51
Utenlandsk valuta	1 438	3 069	6 179	6 055	8 029	12 372
Utenlandske investeringer i Norge ialt . .	13 928	923	-3 138	20 772	-540	11 772
Direkte investeringer i Norge	-243	845	2 328	1 181	-2 709	288
Aksjer og andeler	94	478	4 484	26	69	690
Reinvestert fortjeneste	-749	564	538	74	-1 477	379
Annen kapital	412	-197	-2 694	1 081	-1 301	-781
Porteføljeinvesteringer i Norge	-7 079	-9 900	-783	6 187	-112	400
Aksjer og andeler	-1 985	-1 036	378	3 211	1 198	461
Banker	39	-22	546	-109	166	160
Andre sektorer	-2 024	-1 014	-168	3 320	1 032	301
Andre verdipapirer	-5 094	-8 864	-1 161	2 976	-1 310	-61
Banker	-555	-29	103	684	-3 462	-229
Andre sektorer	-4 539	-8 835	-1 264	2 292	2 152	168
Andre finansinvesteringer i Norge	21 250	9 978	-4 683	13 404	2 281	11 084
Varekreditter	496	41	77	-307	-235	643
Lån fra utlandet	4 193	9 198	-9 200	6 892	2 856	1 990
Norges Bank	-94	-381	2 603	955	-2 233	3 099
Banker	675	769	-14 770	14 986	2 889	1 369
Andre sektorer	3 612	8 810	2 967	-9 049	2 200	-2 478
Kontanter og innskudd	15 949	782	2 925	6 229	449	6 449
Norges Bank	194	-176	-46	-4	-41	58
Banker	15 755	958	2 971	6 233	490	6 391
Annen kapital	612	-43	1 515	590	-789	2 002
Ufordelte kapitaltransaksjoner og statistiske avvik, netto	4 407	2 760	-7 440	9 477	2 225	4 903
Netto finansinvestering	7 598	4 424	6 194	6 303	6 110	3 594
Omvurderinger, netto	4 898	-5 767	-157	6 110	-1 735	-1 550
Endring i Norges nettofordringer	12 496	-1 343	6 037	12 413	4 375	2 044

Tabell B1: Olje- og gassproduksjon

Produksjon av råolje i millioner tonn og naturgass i milliarder standard kubikkmeter. Tallene for årene viser gjennomsnittlig månedsproduksjon.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996					
						Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun
Råolje	7,8	8,9	9,5	10,8	11,7	13,2	12,8	12,8	13,2	12,7	13,1
Naturgass	2,3	2,4	2,4	2,6	2,6	3,2	3,1	3,3	3,1	3,1	2,6

Tabell B2: Produksjonsindeks etter næring og varetype

Sesongjusterte indekser. 1995=100.

Årsindeksene er et gjennomsnitt av månedsindeksene for året.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996					
						Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun
Produksjon etter næring:											
Oljeutv., ind., bergv. og kraftf.	81	85	89	95	100	105	106	104	105	103	106
Bergverksdrift og utvinning	71	79	83	92	100	108	112	109	111	109	113
Industri	89	90	92	97	100	103	103	103	102	97	102
Kraft- og vannforsyning.	90	96	98	92	100	104	102	96	88	95	80
Produksjon etter varetype:											
Insatsvarer	88	87	91	97	100	102	101	101	98	98	99
Investeringsvarer	84	90	92	96	100	103	103	104	102	90	107
Konsumvarer, i alt	93	93	94	99	100	104	104	104	104	101	104
Varige konsumvarer	97	95	93	99	100	103	103	102	103	99	109
Ikke-varige konsumvarer	93	93	94	99	100	104	104	104	105	101	103
Energivarer	75	82	86	92	100	107	109	104	107	106	112

Tabell B3: Industriproduksjonen - produksjonsindeksen

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt 1).

	1991	1992	1993	1994	1995	- 1995 -		1996				
						Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	
Industri i alt	-1,8	1,7	2,4	5,5	2,9	0,8	3,0	2,6	3,6	-0,7	0,3	
Nærings- og nytelsesmidler.	3,0	0,7	0,5	4,2	1,3	1,5	4,2	4,6	4,0	0,8	0,8	
Tekstil- og bekledningsvarer	-0,7	-4,1	-3,1	9,7	-3,1	-15,9	-11,9	-10,1	-7,7	-8,4	-2,9	
Lær og lærvarer	-1,5	1,3	2,2	7,2	-8,4	-16,0	-14,3	-16,0	-12,7	-18,1	-16,0	
Trevarer	-9,1	-0,1	1,7	9,4	2,0	-3,3	-0,7	-2,8	-1,8	-4,1	1,6	
Treforedl., grafisk prod. og forlagsv.	-0,3	-0,8	2,4	4,8	3,6	1,8	2,3	1,6	3,9	0,6	0,5	
Kull- og petroleumsprodukter	-5,0	10,4	-0,0	3,3	-9,4	-3,7	-2,6	0,4	3,6	6,8	1,8	
Kjemikalier og kjemiske prod.	-4,9	-0,2	5,9	3,8	2,7	6,0	6,9	2,8	0,8	-3,4	-3,3	
Gummi- og plastprodukter	-7,1	-9,3	4,1	5,4	1,0	0,8	0,5	-4,4	-5,5	-5,2	-0,9	
Andre ikke-metallholdige mineralprod.	-11,5	3,2	0,5	13,0	11,4	1,9	1,2	3,1	6,1	3,7	2,8	
Metaller og metallvarer	-1,0	1,3	3,5	6,4	1,9	1,8	4,3	5,1	7,6	3,5	3,9	
Maskiner og utstyr	-3,2	3,3	1,2	7,7	7,1	2,3	4,7	3,0	4,3	-5,3	-1,1	
Elektriske og optiske produkter	-8,8	1,1	7,0	8,5	7,6	0,8	4,2	3,9	5,7	-2,5	-0,2	
Transportmidler	4,1	11,3	1,9	2,1	2,0	-0,5	2,0	3,0	4,0	-2,1	-1,5	
Annen industriproduksjon	-2,8	-3,3	0,1	6,5	0,7	-0,2	3,3	5,2	6,6	3,0	4,8	

1) Tallene i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av produksjonen for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

43*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Tabell B4: Ordretilgang - industri

Ordretilgang til utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Sesongjusterte verdiindekser. 1995=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1991	1992	1993	1994	1995	1994 -		1995				1996 -
						4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	
Produksjon av kjemiske råvarer:												
Ordretilgang i alt.	91	89	101	105	100	107	92	104	105	101	112	
For eksport	94	94	103	106	100	107	98	106	107	90	106	
Fra hjemmemarkedet	77	69	95	103	101	99	84	92	96	132	152	
Produksjon av metaller:												
Ordretilgang i alt.	72	68	69	80	100	89	95	95	102	108	106	
For eksport	72	68	69	79	100	88	94	96	101	108	105	
Fra hjemmemarkedet	71	71	71	86	100	92	103	88	105	106	115	
Produksjon av maskiner:												
Ordretilgang i alt.	88	92	95	108	100	101	102	100	101	98	107	
For eksport	88	86	111	113	99	92	93	92	96	116	115	
Fra hjemmemarkedet	88	100	76	99	101	119	115	105	101	83	103	

Tabell B5: Ordreserver - industri

Ordreserver i utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Verdiindekser. 1995=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1991	1992	1993	1994	1995	1994 -		1995				1996 -
						4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	
Produksjon av kjemiske råvarer:												
Ordreserver i alt.	234	229	209	179	100	180	97	109	82	113	224	
For eksport	220	222	212	179	100	186	91	104	84	120	231	
Fra hjemmemarkedet	289	256	199	180	100	155	117	125	72	86	196	
Produksjon av metaller:												
Ordreserver i alt.	86	75	76	84	100	89	99	96	100	105	101	
For eksport	84	74	76	82	100	88	99	96	98	107	101	
Fra hjemmemarkedet	97	84	74	92	100	99	103	99	108	90	97	
Produksjon av maskiner:												
Ordreserver i alt.	100	100	99	123	100	120	100	101	104	95	104	
For eksport	90	94	97	141	100	135	105	99	98	97	102	
Fra hjemmemarkedet	120	111	102	89	100	93	91	105	115	89	106	

Tabell B6: Påløpte investeringskostnader for oljeutvinning

Løpende priser, mill. kroner. Tallene for årene viser gjennomsnitt av kvartalene.

	1991	1992	1993	1994	1995	1994		1995			1996	
						4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	
Leting:												
I alt.	2034	1920	1358	1253	1162	1047	1209	988	1226	1224	1275	
Undersøkelserboringer	1326	1288	717	432	532	362	384	458	614	672	545	
Generelle undersøkelser	256	251	284	384	171	343	119	189	182	193	129	
Felt eval. og -undersøk.	212	91	146	164	192	179	163	195	254	156	68	
Adm. og andre kostnader	240	290	211	273	267	163	543	146	175	203	533	
Feltutbygging:												
I alt.	5566	7216	8802	7146	6740	6435	5876	6622	6385	8077	5581	
Varer.	3023	3668	4608	3956	3182	3472	2383	2509	2997	4837	3469	
Tjenester	2251	3021	3442	2511	2980	2294	3047	3587	2681	2604	1402	
Produksjonsboring	292	532	752	680	579	670	446	526	707	637	710	
Felt i drift:												
I alt.	1274	1269	1576	1688	1737	1685	1870	1838	1578	1663	1705	
Varer.	201	166	150	164	163	150	143	180	146	183	178	
Tjenester	256	179	137	132	243	124	237	225	287	222	242	
Produksjonsboring	817	925	1290	1393	1332	1411	1490	1434	1145	1258	1285	

Tabell B7: Industriinvesteringer i verdi - Investeringsundersøkelsen

Antatte og utførte industriinvesteringer. Mill.kr. Sesongjustert.

Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1991	1992	1993	1994	1995	1994		1995			
						3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv
Utførte.	2648	2627	2430	2391	3418	2404	2633	3125	3641	3604	3302
Antatte.	3106	2706	2826	2750	3636	2778	3033	3543	3679	3872	3452

Tabell B8: Boligbygging

Antall boliger i 1000. Sesongjustert. 1). Tallene for årene

viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996					
						Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul
Boliger satt igang	1,5	1,3	1,3	1,7	1,6	1,5	1,2	1,6	1,5	1,7	1,5
Boliger under arbeid.	19,0	16,2	13,6	15,4	16,7	16,5	16,2	16,6	16,7	16,7	16,9
Boliger fullført	1,7	1,5	1,3	1,5	1,6	1,5	1,3	1,4	1,4	1,8	1,0

1) Seriene er sesongjustert uavhengig av hverandre.

45*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Tabell B9: Detaljomsetningsvolum

Sesongjustert indeks. 1995=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996					
						Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun
Omsetning ialt	89	90	92	97	100	100	100	102	101	101	103

Tabell B10: Detaljomsetningsvolum mv.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt. 1)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996					
						Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul
Omsetning i alt	1,2	2,7	1,7	4,9	3,0	4,2	4,5	3,0	1,1
Butikkhandel med bredt vareutvalg .	0,7	3,0	2,8	6,0	4,9	4,1	3,6	2,7	-0,2
Butikkhandel med nærings- og nyttelsesmidler i spesialforr.	-1,3	12,3	7,0	2,2	-0,8	-0,4	-1,7	-2,5	-5,3
Butikkhandel med apotekvarer, sykepleieart. kosmetikk og toalettart.	1,8	2,6	8,9	5,1	-2,9	-3,1	-0,7	0,0	-0,7
Butikkhandel med andre nye varer. .	2,1	0,5	-1,3	4,2	3,9	6,4	7,8	4,8	3,8
Reg. nye personbiler.	-13,4	11,8	3,8	42,7	7,2	43,8	53,0	48,6	45,5	44,6	43,3

1)Tallet i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av omsetningsvolumet for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

Tabell B11: Arbeidsmarkedet - arbeidskraftundersøkelsen

Arbeidsledige (AKU) og sysselsatte.
1000 personer.

	1991	1992	1993	1994	1995	1995				1996	
						1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv
Arbeidsledige (AKU):											
Kvinner	48	50	50	47	46	53	50	48	34	51	53
Menn.	68	76	77	70	61	72	64	59	50	67	62
Totalt	116	126	127	116	107	124	115	106	84	119	115
Sysselsatte	2010	2004	2004	2035	2079	2040	2066	2113	2097	2096	2134

Tabell B12: Arbeidsmarkedet - arbeidskontorenes registreringer

Tallet på registrerte arbeidsledige og ledige plasser. Arbeidsledighetsprosenten.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996					
						Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug
Sesongjusterte tall:											
Registrerte arbeidsledige 1000 pers.	101	114	118	110	102	94	94	95	91
Ujusterte tall:											
Registrerte arbeidsledige 1000 pers.	100,8	114,4	118,1	110,3	102,1	94,9	91,9	88,2	95,1	103,0	97,9
Herav: Permitterte 1000 pers. . .	9,9	8,7	9,2	7,5	6,4	8,8	7,6	8,4	4,9	4,4	4,4
Ledige plasser 1000 pers.	6,5	6,4	7,4	7,7	8,8	13,7	11,3	9,9	8,9	7,1	9,9
Arbeidsledighetsprosenten 1).	4,7	5,4	5,5	5,2	4,7	4,3	4,2	4,0	4,3	4,7	4,5
Arb.ledige/led.plasser	17,0	19,5	17,0	15,0	11,8	6,9	8,1	8,9	10,6	14,5	9,9

1)Registrerte ledige i prosent av arbeidsstyrken ifølge AKU.

46*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Tabell B13: Timefortjeneste

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og i bygge- og anleggsvirksomhet.
Kroner.

	1991	1992	1993	1994	1995	1994		1995			1996	
						4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	
Industri, kvinner	86,7	89,2	91,8	94,5	97,9	95,9	95,9	98,0	98,4	99,1	99,9	
Industri, menn	99,5	102,7	105,4	108,5	112,3	109,6	109,8	113,2	112,6	113,6	114,6	
Bygge- og anl., menn	107,0	110,6	113,3	112,7	114,2	112,8	111,3	115,1	114,3	115,9	114,6	

Tabell B14: Konsumprisindeksen

Endring i prosent fra foregående år og fra samme måned ett år tidligere.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996					
						Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul
Ialt	3,4	2,3	2,3	1,4	2,5	0,9	0,7	1,0	1,0	0,9	1,3
Varer og tjenester etter konsumgruppe:											
Matvarer ialt	1,7	1,4	-1,1	1,5	1,5	-0,2	-0,2	0,4	0,8	1,1	2,8
Drikkevarer og tobakk.	7,1	9,1	3,1	3,9	4,3	2,4	2,2	2,2	2,1	2,1	2,3
Klær og skotøy	1,8	1,7	2,7	1,5	0,9	-3,3	-5,4	-4,2	-3,7	-3,1	-3,1
Bolig, lys og brensel.	4,5	2,3	2,8	0,9	2,8	1,0	1,4	1,7	1,8	1,6	2,6
Møbler og husholdningsartikler	2,2	0,4	1,9	1,4	1,8	1,5	1,3	1,4	1,2	1,1	0,8
Helsepleie.	6,9	6,0	4,3	2,3	4,5	4,9	2,5	2,0	2,1	2,0	2,1
Reiser og transport.	3,0	2,0	3,4	1,5	3,2	0,6	0,8	1,2	0,9	0,1	-0,1
Fritidssysler og utdanning.	4,4	3,3	3,4	2,1	2,1	1,4	0,7	0,7	0,9	0,8	0,9
Andre varer og tjenester.	3,4	2,2	1,6	0,2	2,3	2,9	2,8	2,6	2,7	2,1	2,2
Varer og tjenester etter leveringssektor:											
Jordbruksvarer	1,5	1,3	-2,0	0,1	-0,1	-1,5	-1,3	-1,0	0,0	0,6	4,0
Andre norskproduserte konsumvarer	5,3	2,5	2,7	1,9	3,9	1,3	1,4	2,1	2,0	1,6	2,3
Importerte konsumvarer.	2,0	1,8	3,3	2,3	2,3	-1,8	-2,7	-2,3	-2,3	-2,1	-2,3
Husleie	4,9	3,7	2,8	0,6	1,4	1,5	2,0	2,0	2,0	1,8	1,8
Andre tjenester	2,4	2,3	2,0	1,1	2,7	3,2	2,8	2,7	2,8	2,3	2,3

Tabell B15: Engrospriser

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode ett år tidligere.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996					
						Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul
Ialt	2,5	0,1	-0,0	1,4	1,9	1,3	1,4	1,4	1,3	0,8	1,3
Matvarer og levende dyr	4,4	1,1	-2,4	0,8	-1,0	-1,0	-0,9	-0,4	0,5	-0,6	1,2
Drikkevarer og tobakk.	4,9	6,5	1,1	4,6	4,9	0,5	0,3	0,3	0,2	0,1	-0,3
Råvarer, ikke spis., u. brenselst.	-1,0	-3,1	-4,1	3,7	2,8	-1,2	-2,7	-1,2	0,2	0,1	0,5
Brenselstoffer, -olje og el.kraft.	1,9	-3,5	-2,3	-1,8	-0,8	1,6	4,9	5,4	3,7	2,9	5,2
Dyre- og plantefett, voks	3,1	5,4	0,2	5,0	1,0	-3,7	-3,6	-3,6	-2,6	-0,6	0,1
Kjemikalier	1,8	0,2	2,5	2,8	4,3	1,9	1,7	1,4	0,5	0,2	0,0
Bearbeidde varer etter materiale	1,1	0,1	0,3	2,5	4,8	2,5	2,1	1,4	0,9	0,6	0,6
Maskiner og transportmidler	2,6	1,4	4,2	2,1	3,2	2,0	0,9	0,9	0,5	0,5	-1,0
Forskjellige ferdigvarer	3,6	2,0	2,7	1,6	2,5	3,4	3,2	2,5	2,4	1,9	1,9

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Tabell B16: Utenrikshandel - verditall

Verditall for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken. Milliarder kroner. Sesongjustert.

Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996					
						Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul
Eksport 1)	9,2	9,0	9,4	10,8	11,9	12,6	13,0	13,0	12,2	12,8	12,7
Import 2)	12,7	12,9	13,2	15,5	16,9	17,1	18,1	17,4	17,6	18,1	18,3
Import 3)	12,6	12,9	13,1	15,4	16,8	17,0	18,2	17,2	17,5	18,1	18,2

1)Uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.

2)Uten skip og oljeplattformer.

3)Uten skip, oljeplattformer og råolje.

Tabell B17: Utenrikshandel - indekser

Volum- og prisindekser for tradisjonell vareeksport og vareimport i flg. handelsstatistikken. 1988=100.

Årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1991	1992	1993	1994	1995	1995				1996	
						1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv
Sesongjusterte tall:	119	126	131	149	153	155	149	153	155	169	167
Eksportvolum 1)	107	111	111	130	140	136	142	140	143	146	147
Importvolum 2)	100	93	93	94	101	103	101	101	101	99	100
Ujusterte tall:	105	103	104	104	105	106	104	106	107	106	103

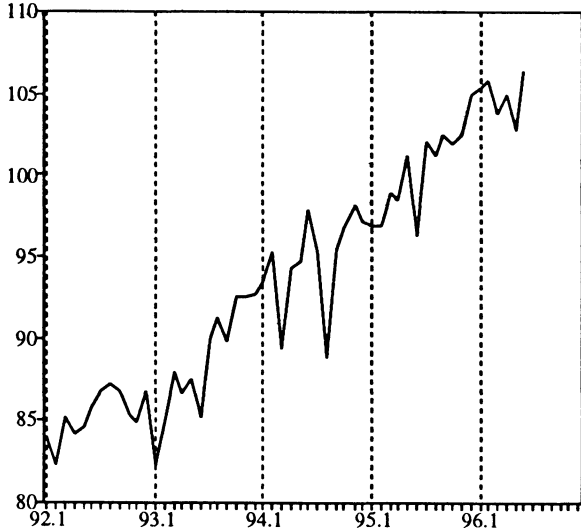
1)Uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.

2)Uten skip og oljeplattformer.

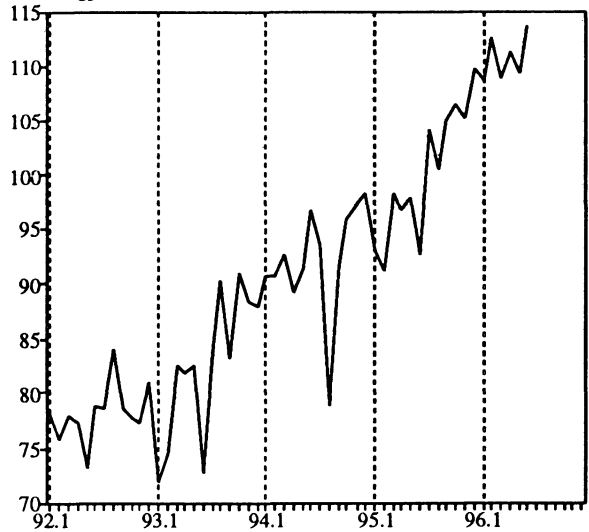
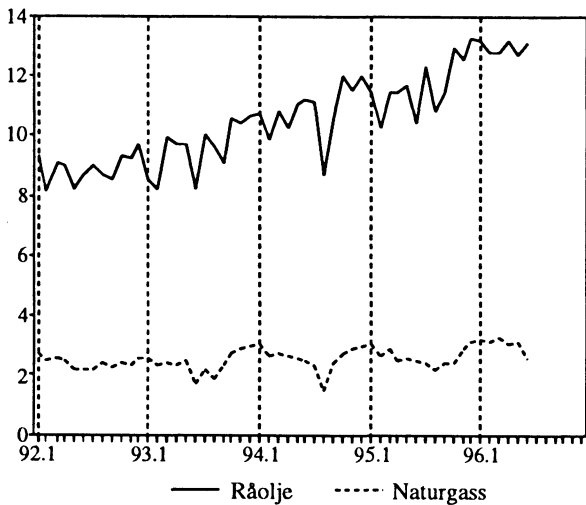
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Produksjonsindeks

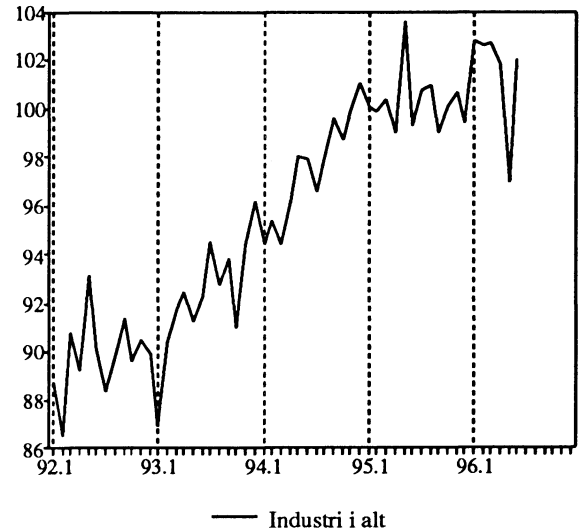
Olje- og gassutvinning, industri, bergverksdrift og kraftforsyning. Sesongjustert. 1995=100

Produksjonsindeks

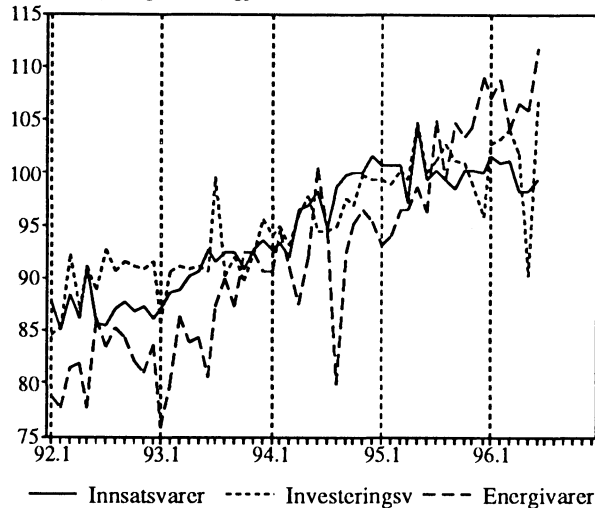
Utvinning av råolje og naturgass. Sesongjustert. 1995=100

Olje- og gassproduksjonRåolje (mill. tonn) og naturgass (mrd. Sm³). Ujusterte tall**Produksjonsindeks**

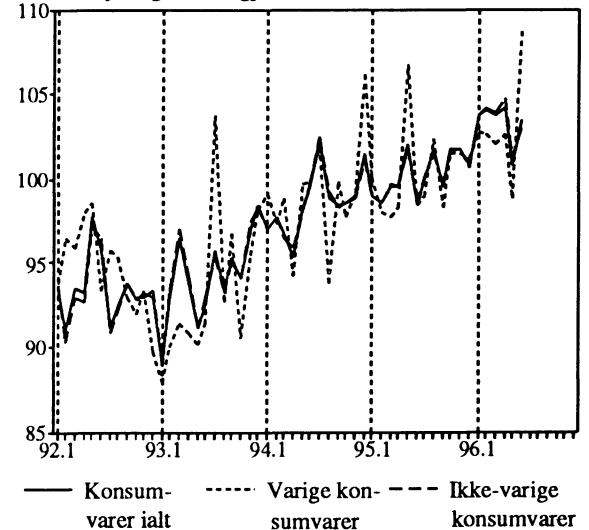
Sesongjustert. 1990=100

Produksjonsindeks etter varetype

Olje- og gassutvinning, industri, bergverksdrift og kraftforsyning. Sesongjustert. 1990=100

Produksjonsindeks etter varetype

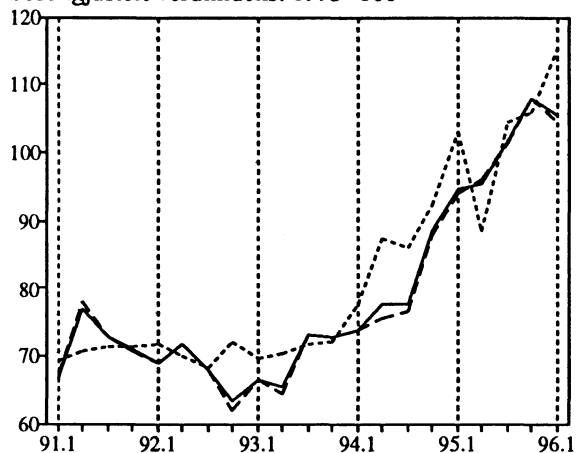
Olje- og gassutvinning, industri, bergverksdrift og kraftforsyning. Sesongjustert. 1990=100

Ordretilgang

Metaller

Sesongjustert verdiindeks. 1995=100

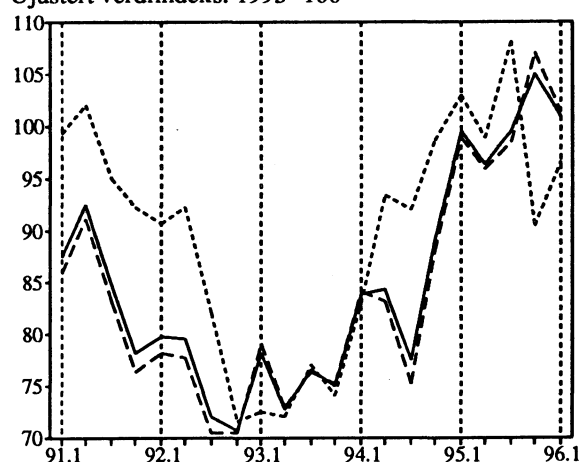

— I alt ····· Fra hjemmemarkedet - - - Fra utlandet

Ordreserver

Metaller

Ujustert verdiindeks. 1995=100

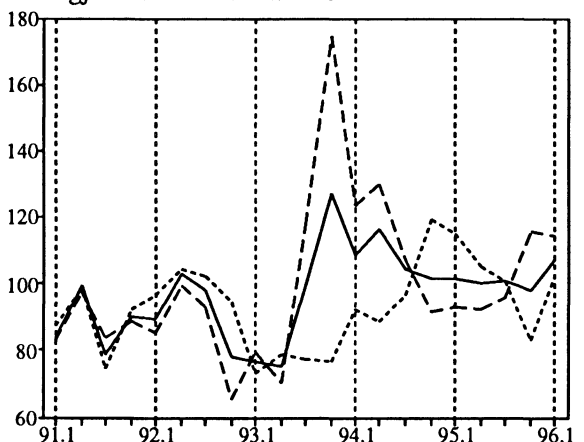

— I alt ····· Fra hjemmemarkedet - - - Fra utlandet

Ordretilgang

Maskiner

Sesongjustert verdiindeks. 1995=100

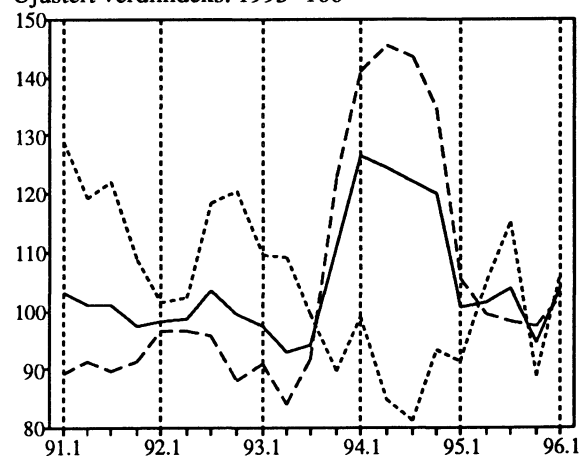

— I alt ····· Fra hjemmemarkedet - - - Fra utlandet

Ordreserver

Maskiner

Ujustert verdiindeks. 1995=100

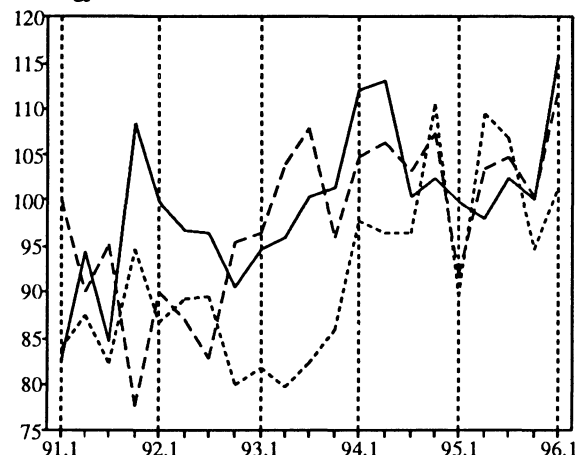

— I alt ····· Fra hjemmemarkedet - - - Fra utlandet

Ordretilgang

Tekstil- og beklledning, metallvarer og kjemiske råvarer

Sesongjustert verdiindeks. 1995=100

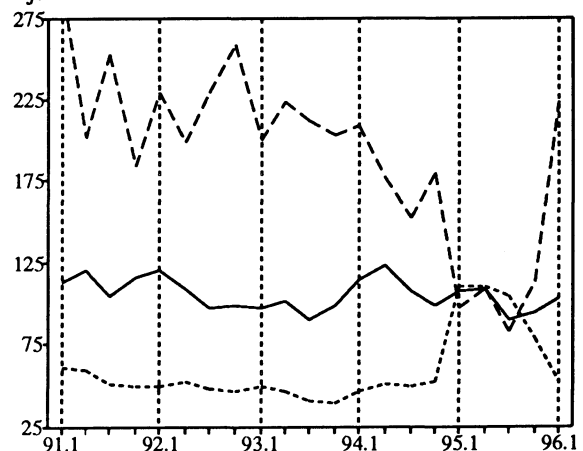

— Tekstil- og beklledning ····· Metallvarer - - - Kjemiske råvarer

Ordreserver

Tekstil- og beklledning, metallvarer og kjemiske råvarer

Ujustert verdiindeks. 1995=100

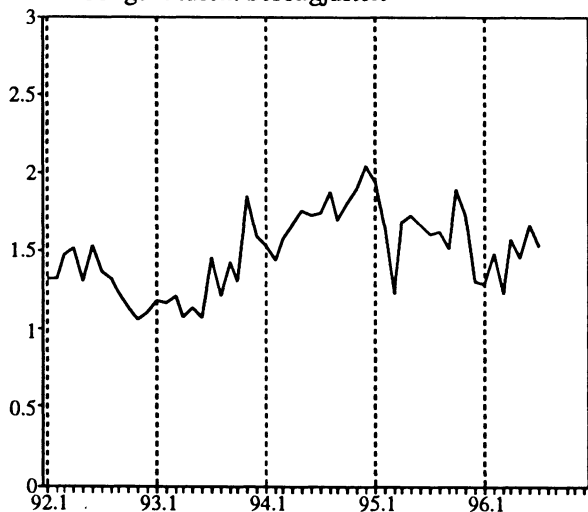

— Tekstil- og beklledning ····· Metallvarer - - - Kjemiske råvarer

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

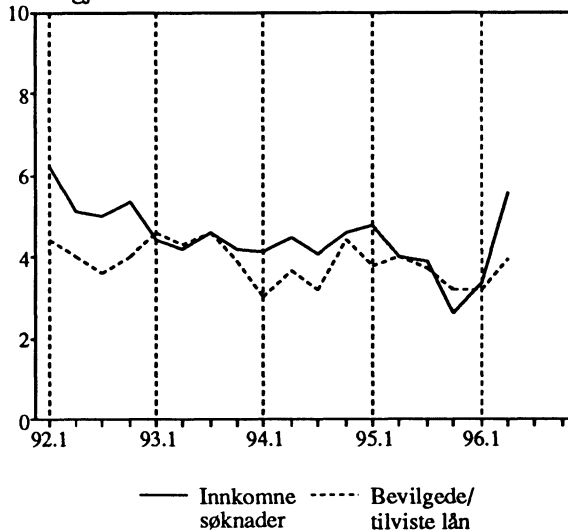
Bygg satt i gang

Antall boliger i tusen. Sesongjustert

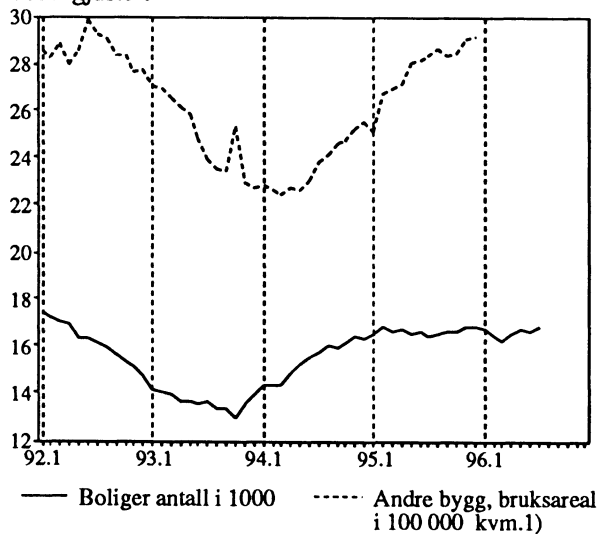
Boliglån nye boliger

Antall oppføringslån fra Husbanken i 1000.

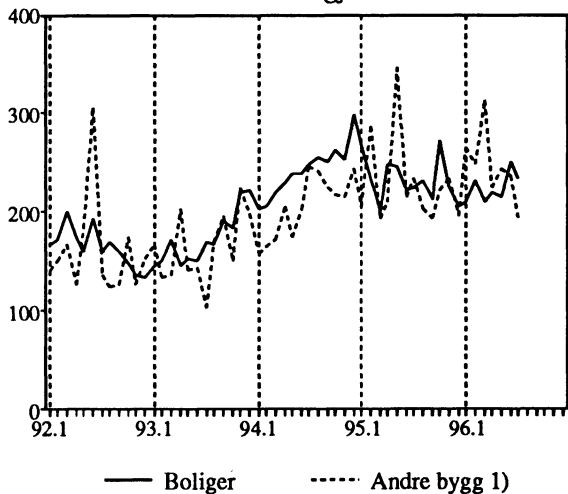
Sesongjustert

Bygg under arbeid

Sesongjustert

Bygg satt i gang

Bruksareal i tusen kvm. Sesongjustert.

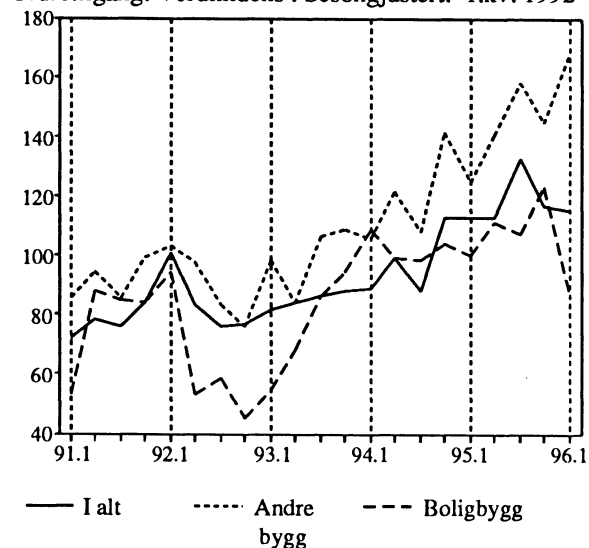

1) Utenom jordbr., skogbr. og fiske. Over 30 kvm bruksareal

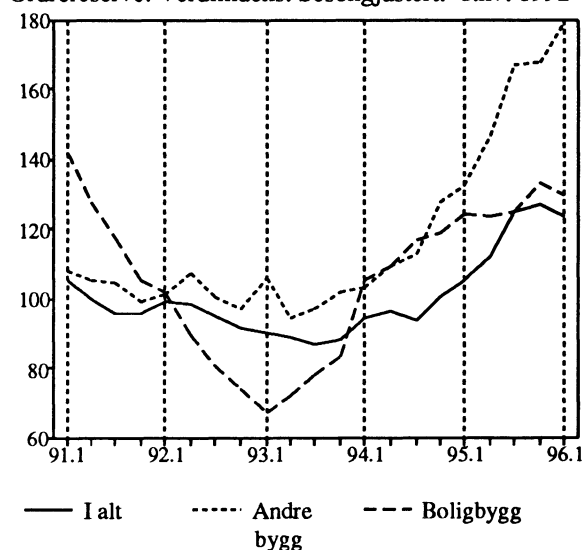
1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 30 kvm. bruksareal.

Bygge- og anleggsvirksomhet

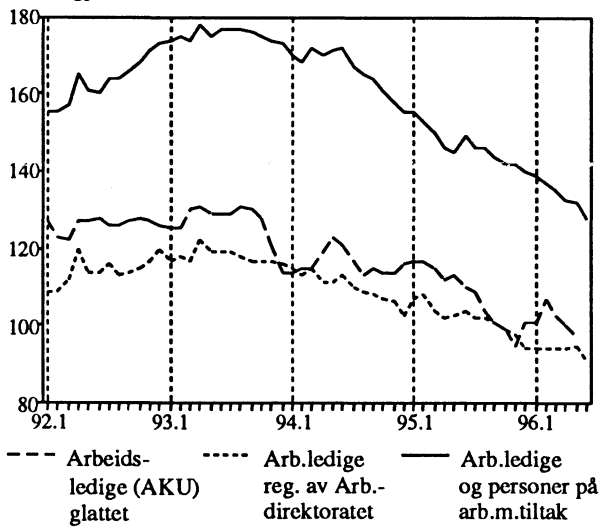
Ordretilgang. Verdiindeks. Sesongjustert. 1.kv. 1992=100

Bygge- og anleggsvirksomhet

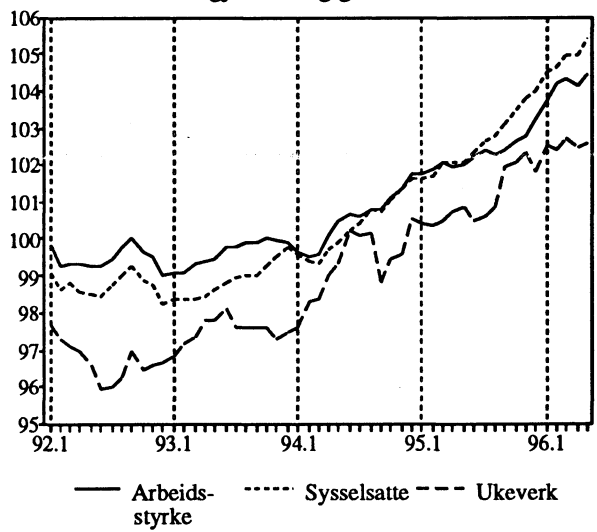
Ordreservere. Verdiindeks. Sesongjustert. 1.kv. 1992=100

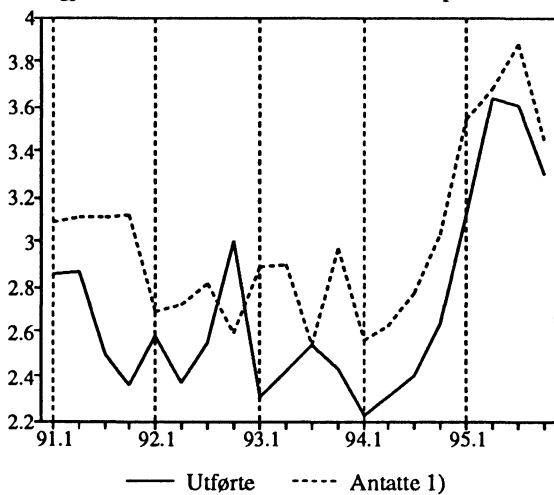
Arbeidsledigheten
 Sesongjusterte månedstall

Arbeidsstyrke, sysselsetting og ukeverk
 1990 = 100. Sesongjusterte og glattede månedstall

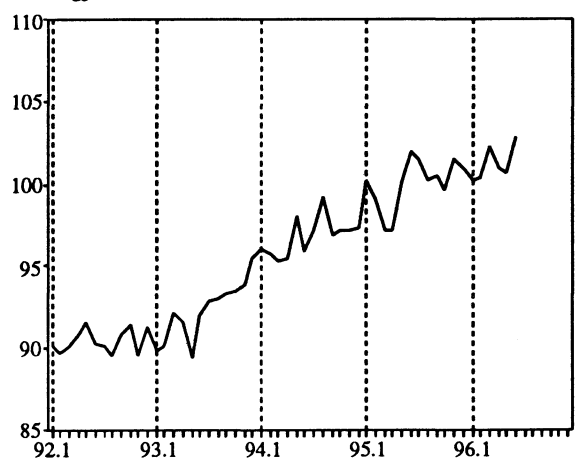

Antatte og utførte investeringer i industri
 Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner pr. kvartal.

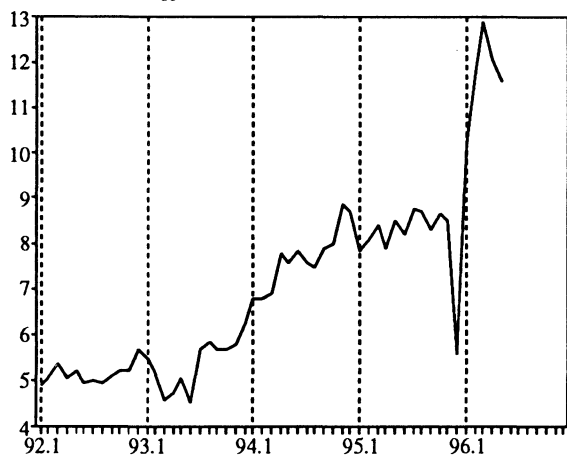

1) Anslag gitt i samme kvartal.

Detaljomsætning
 Sesongjustert volumindeks. 1995=100

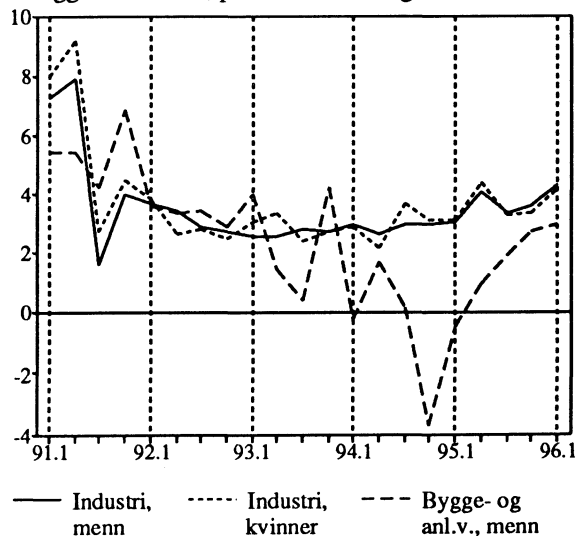

Registrerte nye personbiler
 1000 stk. Sesongjustert.

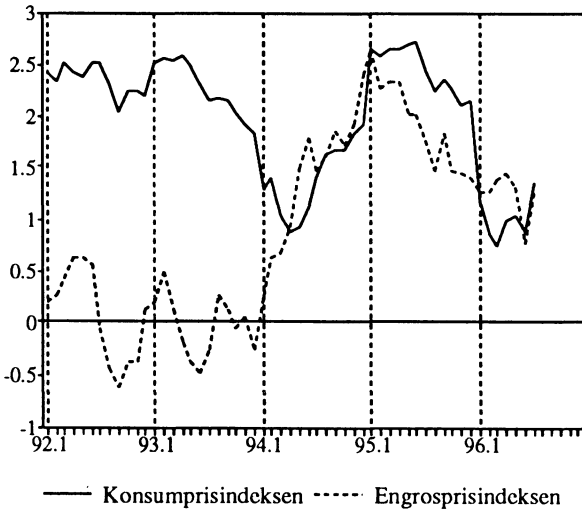
Lønninger

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og bygge- og anleggsvirksomhet, prosentvis endring fra ett år før.

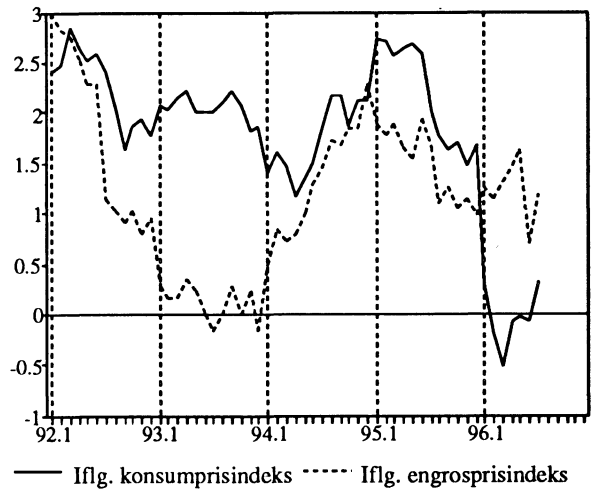

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Innenlandske priser
Prosent endring fra ett år tidligere

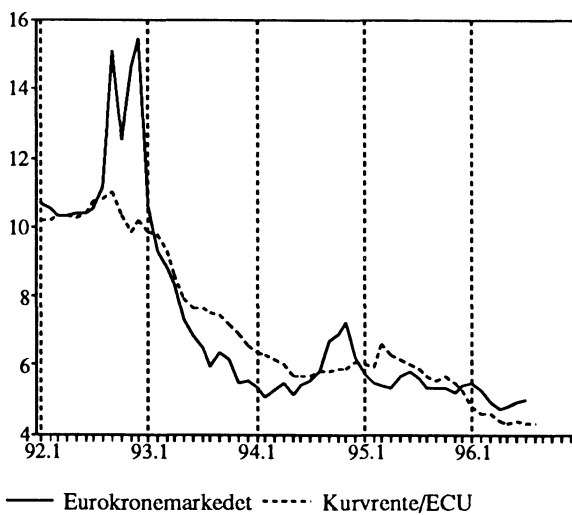

Prisstigning for konsumvarer 1)
Prosent endring fra ett år tidligere.

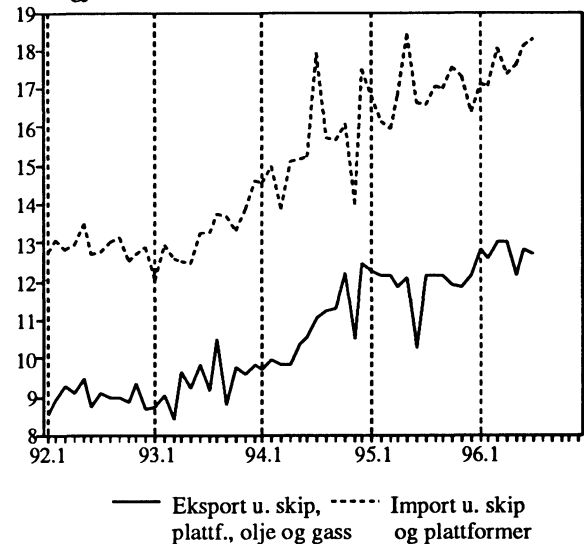

1) Konsumprisindeksen for varer omsatt gjennom detaljhandelen og engrosprisindeksen for varer til konsum.

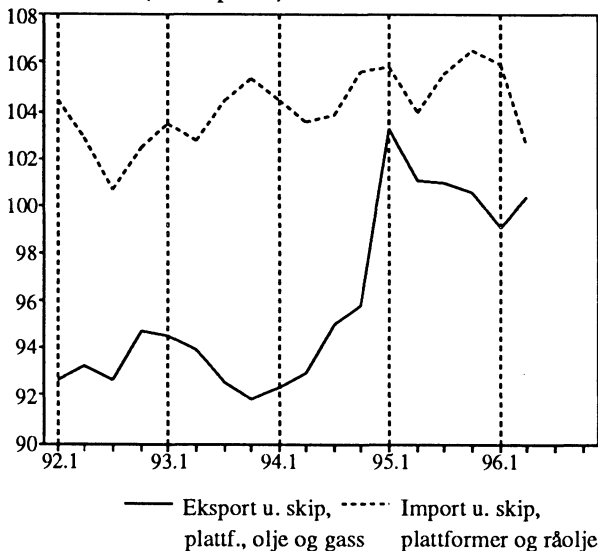
Nominell rente på tre-måneders plasseringer
Prosent

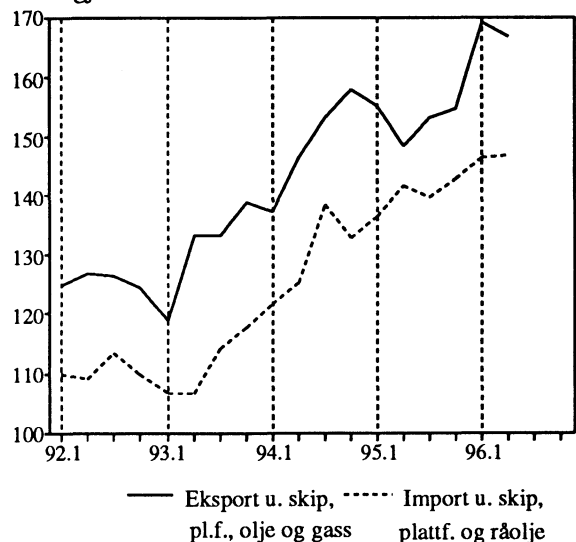
Utenrikshandel med tradisjonelle varer
Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner.

Utenrikshandel med tradisjonelle varer
Prisindekser (enhetspriser). 1988=100

Utenrikshandel med tradisjonelle varer
Sesongjustert volumindeks. 1988=100

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET

Tabell C1: Bruttonasjonalprodukt

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	prognose	
							1996	1997
Danmark	1,4	1,3	0,2	1,5	4,4	2,6	1,1	2,7
Frankrike	2,5	0,8	1,2	-1,3	2,8	2,2	1,0	2,4
Italia	2,1	1,2	0,7	-1,2	2,2	3,0	1,7	2,3
Japan	5,1	4,0	1,1	0,1	0,5	0,9	2,2	2,4
USA	1,3	-1,0	2,7	2,2	3,5	2,0	2,3	2,0
Storbritannia	0,4	-2,0	-0,5	2,3	3,8	2,4	2,2	3,0
Sverige	1,4	-1,1	-1,4	-2,2	2,6	3,0	1,3	2,0
Tyskland ¹⁾	5,7	5,0	2,2	-1,2	2,9	1,9	0,5	2,4
Norge	1,6	2,9	3,4	2,1	5,7	3,7	4,2	2,4

Kilde: OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

Tabell C2: Privat konsum

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	prognose	
							1996	1997
Danmark	0,0	1,2	1,9	2,4	6,6	2,3	2,0	2,7
Frankrike	2,7	1,4	1,4	0,2	1,4	1,8	1,4	1,9
Italia	2,5	2,7	1,1	-2,5	1,6	1,6	1,4	2,1
Japan	4,4	2,5	2,1	1,2	1,8	1,6	2,4	2,2
USA	1,7	-0,6	2,8	2,8	3,0	2,4	2,5	2,0
Storbritannia	0,6	-2,2	-0,1	2,6	2,7	2,3	3,0	3,2
Sverige	-0,4	0,9	-1,4	-3,1	0,8	0,3	0,5	1,5
Tyskland ¹⁾	5,4	5,6	2,8	0,5	0,9	1,7	1,3	2,0
Norge	0,7	1,4	2,2	2,1	4,6	2,7	3,2	2,5

Kilde: OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

Tabell C3: Offentlig konsum

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	prognose	
							1996	1997
Danmark	-0,4	-0,1	0,4	3,0	1,4	0,2	1,1	1,1
Frankrike	2,1	2,8	3,4	3,4	1,1	0,9	1,1	1,1
Italia	1,2	1,6	1,0	0,7	0,0	-0,3	-0,1	0,4
Japan	1,5	2,0	2,0	2,4	2,2	2,0	1,7	2,1
USA	2,3	1,0	-0,1	-0,1	0,2	-0,3	-0,9	-0,5
Storbritannia	2,5	2,6	-0,1	0,3	1,7	0,9	0,8	0,8
Sverige	2,6	2,8	-0,0	0,2	-0,5	-2,3	0,9	-1,3
Tyskland ¹⁾	2,2	0,5	5,0	-0,5	0,7	2,1	1,4	1,3
Norge	4,1	3,9	5,5	1,0	1,1	0,6	1,2	1,4

Kilde: OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET

Tabell C4: Bruttoinvesteringer i fast realkapital

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	prognose	
							1996	1997
Danmark	-1,7	-5,7	-4,2	-4,6	3,0	11,0	3,7	5,2
Frankrike	2,8	0,0	-2,8	-6,7	1,3	2,8	1,5	3,3
Italia	3,8	0,6	-1,7	-13,1	-0,1	5,7	5,1	5,2
Japan	8,5	3,3	-1,5	-2,0	-1,0	0,8	5,6	3,2
USA	-1,4	-6,6	5,2	5,1	7,9	5,4	5,3	2,7
Storbritannia	-3,5	-9,5	-1,5	0,6	3,0	-0,7	2,2	4,7
Sverige	1,3	-8,9	-10,8	-17,2	-0,2	10,6	9,4	4,4
Tyskland ¹⁾	8,5	6,0	3,5	-5,6	4,3	1,5	-2,4	2,5
Norge	-11,9	-1,3	-3,3	1,5	5,5	5,1	6,7	2,3

Kilde: OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

Tabell C5: Eksport av varer og tjenester

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	prognose	
							1996	1997
Danmark	6,9	7,7	1,4	-1,6	7,9	1,0	2,1	5,0
Frankrike	5,4	4,1	4,9	-0,4	6,0	5,9	1,6	6,6
Italia	7,0	0,5	5,0	9,4	10,9	11,1	3,4	5,7
Japan	6,9	5,4	4,9	1,3	4,5	5,0	5,2	7,5
USA	8,5	6,3	6,6	3,3	8,3	8,3	7,7	8,0
Storbritannia	5,0	-0,7	4,0	3,3	9,0	5,7	5,0	6,1
Sverige	1,6	-2,3	2,3	7,6	14,1	11,4	4,5	6,0
Tyskland ¹⁾	11,0	12,3	-0,3	-4,7	7,5	3,8	5,3	6,9
Norge	8,6	6,1	5,2	2,0	8,5	3,7	8,3	3,8

Kilde: OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

Tabell C6: Import av varer og tjenester

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	prognose	
							1996	1997
Danmark	1,2	4,1	0,8	-3,9	12,3	5,4	3,0	5,0
Frankrike	6,1	3,0	1,2	-3,5	6,7	5,0	1,9	5,7
Italia	8,0	3,4	4,6	-7,8	9,8	9,8	4,5	5,9
Japan	7,9	-4,7	-1,1	1,7	9,0	13,5	14,7	9,5
USA	3,9	-0,7	7,5	9,9	12,0	8,0	6,1	5,6
Storbritannia	0,5	-5,3	6,5	2,8	5,1	3,1	5,2	5,9
Sverige	0,7	-4,9	1,1	-2,5	13,4	8,7	5,0	5,0
Tyskland ¹⁾	10,3	12,8	2,2	-5,2	7,1	2,7	3,2	5,9
Norge	2,5	0,2	0,7	4,0	6,6	4,1	6,7	3,3

Kilde: OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

55*
NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET

Tabell C7: Privat konsumdeflator
Prosentvis endring fra foregående år

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	prognose	
							1996	1997
Danmark	2,7	2,4	2,0	0,2	1,7	1,7	2,2	2,5
Frankrike	2,8	3,2	2,4	2,2	2,1	1,6	1,9	1,3
Italia	6,2	6,8	5,4	4,8	4,7	5,7	3,9	2,9
Japan	2,6	2,5	1,9	1,2	0,7	-0,5	-0,4	0,6
USA	5,1	4,2	3,3	2,6	2,4	2,3	2,0	2,3
Storbritannia	5,5	7,4	4,7	3,5	2,5	2,6	2,5	2,5
Sverige	9,9	10,3	2,2	5,7	3,1	2,7	1,8	2,8
Tyskland ¹⁾	2,7	3,7	4,7	4,0	2,8	2,0	1,6	1,5
Norge	4,7	3,9	2,7	2,2	1,3	2,4	1,7	2,4

Kilde: OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

Tabell C8: Lønnskostnader pr. sysselsatt
Prosentvis endring fra foregående år

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	prognose	
							1996	1997
Danmark	5,4	4,9	4,2	2,2	3,3	3,7	3,8	3,9
Frankrike	5,1	4,5	3,8	3,2	1,6	1,8	2,8	2,7
Italia	8,5	8,6	6,3	4,0	3,8	4,2	4,5	4,9
Japan	5,1	4,3	1,0	0,6	1,3	1,1	1,6	1,9
USA	4,9	3,9	5,6	2,7	2,5	2,8	2,9	3,3
Storbritannia	10,0	8,2	4,8	2,3	2,5	2,4	3,5	3,7
Sverige	9,8	6,3	3,3	5,2	5,6	4,7	5,2	4,9
Tyskland ¹⁾	4,2	-5,7	10,3	3,8	3,5	3,4	3,7	2,9
Norge	5,3	4,7	3,8	1,2	2,9	2,5	2,8	5,7

Kilde: OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

Tabell C9: Sysselsetting
Prosentvis endring fra foregående år

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	prognose	
							1996	1997
Danmark	-1,0	-1,5	-0,6	-1,0	-0,6	1,8	0,3	0,6
Frankrike	1,0	-0,0	-0,6	-1,4	0,3	1,1	-0,3	0,2
Italia	1,2	0,7	-0,9	-2,5	-1,7	-0,6	0,2	0,2
Japan	2,0	1,9	1,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,4
USA	1,3	-0,9	0,7	1,5	2,3	1,6	1,1	1,1
Storbritannia	0,4	-3,1	-2,4	-0,8	0,7	0,6	0,3	1,0
Sverige	1,0	-1,9	-4,3	-5,8	-0,9	1,6	0,3	0,7
Tyskland ¹⁾	3,0	2,5	-1,8	-1,8	-0,7	-0,2	-0,9	0,2
Norge	-0,9	-1,0	-0,3	-0,0	1,5	2,0	1,5	1,1

Kilde: OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

56*
NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET

Tabell C10: Arbeidsledigheten
Prosent av arbeidsstyrken¹⁾

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	prognose	
							1996	1997
Danmark	9,6	10,5	11,3	12,3	12,2	10,0	9,2	9,2
Frankrike	8,9	9,4	10,3	11,7	12,3	11,6	12,1	12,2
Italia	9,1	8,6	8,8	10,2	11,3	12,0	12,1	12,0
Japan	2,1	2,1	2,2	2,5	2,9	3,1	3,3	3,2
USA	5,6	6,8	7,5	6,9	6,1	5,6	5,5	5,6
Storbritannia	5,8	8,2	9,9	10,2	9,2	8,2	7,9	7,5
Sverige	1,7	3,0	5,3	8,2	8,0	7,7	7,6	7,2
Tyskland ²⁾	6,2	6,7	7,7	8,9	9,6	9,4	10,3	10,4
Norge	5,2	5,5	5,9	6,0	5,4	4,9	4,3	4,1

Kilde: OECD.

¹⁾ Vanlig brukte definisjoner. ²⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

Tabell C11: Korte renter
Prosent

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	prognose	
							1996	1997
Danmark	10,8	9,7	11,5	10,3	6,2	6,0	3,9	4,1
Frankrike	10,3	9,6	10,3	8,6	5,8	6,6	3,9	3,8
Italia	12,0	12,0	14,4	10,7	8,5	10,3	9,9	8,9
Japan	7,7	7,2	4,3	2,9	2,3	1,2	0,7	0,9
USA	7,5	5,4	3,4	3,0	4,2	5,5	5,1	5,3
Storbritannia	14,8	11,5	9,6	5,9	5,5	6,7	6,0	6,0
Sverige	13,7	11,6	12,9	8,4	7,4	8,7	6,5	6,0
Tyskland ¹⁾	8,5	9,2	9,5	7,3	5,4	4,5	3,3	3,5
Norge	11,5	10,6	11,8	7,3	5,9	5,5	4,5	4,8

Kilde: OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

Tabell C12: Budsjettbalanse
Prosent av BNP

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	prognose	
							1996	1997
Danmark	-1,5	-2,1	-2,9	-3,9	-3,5	-1,8	-1,5	-0,8
Frankrike	-1,6	-2,2	-4,0	-5,8	-5,8	-5,0	-4,3	-3,7
Italia	-10,9	-10,2	-9,5	-9,6	-9,0	-7,2	-6,7	-6,4
Japan	2,9	2,9	1,4	-1,6	-2,1	-3,9	-4,8	-3,7
USA	-2,7	-3,3	-4,4	-3,6	-2,3	-2,0	-1,9	-1,8
Storbritannia	-1,2	-2,5	-6,3	-7,8	-6,8	-5,7	-4,8	-3,7
Sverige	4,2	-1,1	-7,8	-12,3	-10,8	-8,1	-5,5	-3,1
Tyskland ¹⁾	-2,1	-3,3	-2,8	-3,5	-2,5	-3,5	-4,1	-3,6
Norge	2,6	0,2	-1,7	-1,5	0,4	3,1	3,9	3,7

Kilde: OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

Publikasjonen kan bestilles fra:

Statistisk sentralbyrå
Salg- og abonnementservice
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

Telefon: 22 00 44 80
Telefaks: 22 86 49 76

eller:
Akademika - avdeling for
offentlige publikasjoner
Møllergt. 17
Postboks 8134 Dep.
N-0033 Oslo

Telefon: 22 11 67 70
Telefaks: 22 42 05 51

ISBN 82-537-4256-8
ISSN 0800-4110

Pris:
Økonomiske analyser kr 440,00 pr. år
Economic Survey kr 130,00 pr. år
Enkeltnummer ØA: kr 60,00; ES: kr 40,00

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

9 788253 742564